

www.e-rara.ch

Rerum Burgundionum chronicon

Vignier, Nicolas

Basileae, 1575

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-38>

Rerum gestarum Burgundionum chronicon

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

RERVM GESTARVM BVR- GVNDIONVM CHRONICON.

Burgundionum antiquus status.

VRGVNDIONVM nomen gentemq; à Germanis oriundam esse, vel ipsius Plinij testimonio notissimum est. Cum enim quinq; Germanorum genera statueret, quorum Vandali primi sunt: Burgundiones partem illorum extitisse recensuit. Nihilominus non solum nominibus, sed Imperiis etiam gentes distinctas fuisse non absurdum est existimare, quibus cum plurimis aliis nationibus accidit, vt partim à Ducibus, partim à situ locorum, partim à prioribus incolis, denique à studiis, habitu, vel eventu aliquo noua nomina sumpserint. Ideo constans (licet ex Orosij solius testimonio) fama huc vsque invaluit, eos à Burgis (qui limitum castella Romano sermone designant) Augusti principatu appellationem fuisse consequutos, cum à Druso & Tiberio ipsius Augusti adoptiuus filius, post subactam interiorem Germaniam, per castra distributi in magnam gentem coaluissent. Ex quo licet Burgundionum nomen non vetustius esse, quàm quod ætate Augusti natū editumq; fuerit intelligamus: nihilominus id gentem vetustissimam ac (vt cum Rhenano loquar) ex terra ortam esse non impugnat. Nominis enim nouitas gētis vetustatem non improbat. Præter id verò, nihil est quod de Burgundionibus ante Decij siue potius Galli & Volusiani Impp. tempora (quod sciam) antiquius recenseri possit. Quæ enim Romani scriptores, nempe Trebellius Pollio, Sext. Aurelius, Eutropius atq; Zonaras sub iis cōtigisse à Scythiis (quos etiam solummodo Gotthos appellant) Romano Imperio enarrant: qui occasione bellorum ciuiliū quibus Romana Respubl. grauiter conflictabatur, Decio cum duobus Philippis de principatu inter se contendentibus Istrum traiecerunt & in Romanas provincias innumero agmine sese effuderūt, Deciumq; ipsum cum filio sibi occurrētes cruento luctuosōq; prælio (quo Romana militia cladem ingentem passa est) trucidarunt: tantumq; terroris inde Romanis incusserunt, vt nullus extiterit qui per binos annos illorum furori sese opponere ausus sit, adeo vt tandem cum liberrimè atq; impunè per Mysiam, Illyricum, Thraciam, Græciam, Macedoniā, Thessaliāq; euagarentur, ipsos Gallum & Volusianum Impp. tributo annuo denariorum centum (quod primū Po. Ro. hosti persoluisse traditur) secum pacisci cōgerint, quò paciores in suas sedes remigrarent. Ea Zozimus auctor Græcus non adhuc vulgatus lib. 1. suæ Nouæ historiæ non solis Gothiis, sed etiam Boranis, Carpis atq; Burgundis ascribit, quos etiam sub Gallieno & Valeriano Augg. Italiā atq; totam Illyridis oram rursus vastasse recenset. Si tamē sunt Burgūdi, quos ibi ἐργυριῶδες, errore fortè librariorū, nominat.

Nec enim alios intelligere voluisse ex eo mihi facile persuadeo, quod omnes illas gentes Istri accolas fuisse eodem loco expresse statuat: & id cum iis quæ de Burgundionum sedibus postea commemorabimus pulchre consentiat. Attamen integro & genuino Burgundionum nomine nunquam non alibi usus est: maxime verò in Probo Imperatore, quem cum numerosa Burgundionum atq; Vandalorum multitudine prælio decertasse tradit. atq; hunc scrupulum mihi ipsi facilius certiùsve fortassis adimere potuissem, si Zozimum ipsum oculis propriis perlustrare, vel plures ipsius codices inter se conferre licuisset: quandoquidem id totum acceptum habeo Franc. Pithæo miræ eruditionis iuueni mihi amicissimo, qui ex vnico veteri exemplari manuscripto excerptum ad me transmisit. Sed qui Burgundos Augusti ætate è suis sedibus migrasse, & ad 80 armatorum millia Rheni ripas infedisse, mox à Druso Tiberioque repulsos, & extra vrbes munitaq; loca dissipatos fuisse scripserunt, autorum dicta magno errore confudisse, aut illorum mentem non rectè assecuti fuisse videntur. Nec minus temerè quæ à Velleio Paterculo lib. 2. de Rhetis & Vindelicis tradita sunt (vbi eos à Tiberio & Druso non solùm multis vrbiùm & castellorum expugnationibus, sed directa quoq; acie feliciter perdomitos scribit) Vandalis & Burgundionibus cõvenire, & Vindelicos tunc Burgundiones vocatos fuisse, q; in ipsorũ agro tũ vulgò habitarent, contendunt. Interim cum ab Augusti seculo ad Galli & Volusiani tẽpora, nulla Burgundionũ in Romana (quæ adhuc superest) historia penitus extet memoria, verisimile est eos in illa loca feceruisse, vbi nullã Romanis scriptoribus de se scribẽdi materiã pertotũ secula præbere potuerint, nisi fortè alio quàm Burgundionũ nomine innotescere voluerint, aut res eorũ, cum parũ fortunati essent, in obscuro tandiu latuerint, sicut solent esse eorum qui non florent. Germaniæ tamen incolas non semper fuisse, sed extremas Septentrionis oras Scythiãque ipsam longo tempore incoluisse, Gothisq; sese permiscuisse, aut eos saltem vicinos habuisse, non pauca veterum testimonia declarant. In quibus est præter Zozimi superiorem declarationem illud Sidonij Apollinaris ad Maiorianũ, qui eos inter extremos Septentrionis populos recenset. Deinde Agathij lib. 1. qui Gothicam sobolem esse prædicat, atq; alio loco à Scythis & Hunnis deduxit, si sint quos Burguziones vocat, sedesq; circa Maotidem paludem habuisse, ibiq; ad Leonis Imperatoris tẽpora celebres permansisse tradit. Id quod etiam minimè dissentaneum est ab iis quæ lib. 3. de Gothorum multigenis gentibus disserit: cum potissimas illarum & maximas omnino Gothos, Vandalos, Vuisigothos & Gepedes, casq; nominibus solummodo inter se differentes fuisse asseuerat, eo quod omnes candore & proceritate corporum inter se similes essent, cæsariem flavam gestarent, aspectus decore præstarent, atq; etiam legibus, institutis & lingua eadem vterentur, Religionem Christianam iuxta Arrianorum interpretationem profitentes. Ex quibus cum nihil omninò superesse videretur, propter quod ex vna eadẽq; gente oriundos esse dubitari posset, nominum varietate à suis Ducibus sese tantummodo distinxisse concludit. Verantamen

men nonnullos ex his loca quæ supra Istrum sunt iamdudum incoluisse: Vandalos autem circa Mæotidem confedisse. Quod quidem Procopius tum contigisse indicat, cum Gothorum & Gepidarum iniuriis exagitati, sed potentia impares, nihil potius habuerunt, quam à vicinia illorum sese subducentes in Scythiam migrare, sedesq; mansuetiores ad Mæotidem sibi statuere. Ex quo si Constantini Magni Imperatoris permisso, Pannoniam etiam incolere illis aliquando licuerit (quod Iornandem & Rodericū Tolletanum aliâq; veteres Gothorum historias constanter affirmare video) id non potest nisi de aliqua gentis parte, potius quam de tota intelligi. Interim ex testimoniis commemoratis intelligimus Burgundiones, sicut & alias Gothicas gentes, Scythiâ aliquando inhabitasse: ibi verò Gothorum violentiam iniuriâsq; non mitius quam Vandali expertos fuisse, Iornandes imprimis testis est, qui à Gepidis, gente Gothica, quo tempore cum Rege suo in cupiditatem promouendorum suorum finium sese erexerant, ideòq; libertati vicinorum suorum infesti erant, internecione penè deletos fuisse narrat. Ideo Mamertinus in Panegyrico ad Maximianum Augustum circa ipsius & Diocletiani tēpora, nēpe post Christū natum 280. à Gothis penitus victos & excisos fuisse sedibusq; suis eiectos addit: adeo ut licet Alemanni pro illorum defensione restitutioneq; arma sumpsissent, nihilominus tamen illis in Germaniam necessariò migrandum fuerit: vbi cum aliquandiu sedis inopes vagati essent, ab ipsismet Alemanis tandem sedes in agro illorum vi ferròq; extorquere ausi sunt, tametsi id nec impunè, nec absque multo suo sanguine consequuti sint. Ob id nec se inde extrudi (cum id Alemanni totis viribus non semel contenderent) nunquam postea passi sunt. Sed cum necessariò tolerandi essent, convenisse tandem vtramque gentem inter se verisimile est, ut illic vnâ sedes retinerent, quanquam limitibus distinctas. Siquidem ex Ammiani Marcellini lib. 18. edocemur, Burgundiones eam Germaniæ regionem occupasse, cui Capellatij vel Palas nomen erat, vbi terminales lapides Alemanorum & Burgundionum confinia distinguebant. Capellatus verò hodie Comitum Palatinorum ditio est, circa Heidelbergam, quam Palatinatum aut Pfsaliam nuncupant. id quod à Procopij & Agathij sententia minimè alienum est, qui Burgundiones ad Notum ventum in Germania insedisse, Thuringos autem ad orientem solem affirmant. Quo autem autore Auentinus scribere ausus sit, partem Burgundionum à Galerio Maximiano Augusto inter Nigrum & Rhenum flumina distributâ fuisse, cum illi in Gallias, Rhetias & Vindelicum cum aliis Germaniæ populis irrupissent, atq; iterum aliam illorum manum, cui Visomarus rex præerat, per Crispum Constantini Magni Imperatoris filium ad Rheni Danubiûq; ripas translatam fuisse, aliam verò partem Sueviæ occupasse, mihi adhuc constare non potuit. Cæterum violenta illa Burgundionum in Alemanorum agros irruptio tantam inter illos discordiarum molem peperisse videtur, ut ad Valentiani prioris vsque principatum perpetuas inde similtates traxerit. Id enim ipsiusmet Marcellini lib. 28. locus exprimit, vbi pro Salinis & cōfinibus perpetuam fuisse

Burgundionibus cum Alemanis contentionem declarat. Quæ cum Valentinianum Augustum non lateret, nec etiam ipse ignoraret Burgundiones in Romanorum amicitiam propensiores, quod in veterata quadam opinione se eadem cum Romanis origine fatos esse prædicarent, constaret autem gentem tunc esse validam atque bellicosam, multitudine sua infinitam, vicinisque suis formidabilem: ideo sibi ex usu esse intellexit, illos & Alemanos (quorum & Macriani illorum Regis insolentiam Romanorum rebus indefinenter infestam coercere cum primis percipiebat) inter se committere. Itaque fœdere per secretiores internuncios cum Burgundionum Regibus inito, constitutus est locus ac dies, ad quem Burgundionum copia Romano exercitui occurrentes, iunctis viribus Alemanos aggredi deberent. Sed cum ad conductum Burgundiones lectissimas instructissimasque copias (quæ Romanis ipsis adhuc imparatis formidinem incusserunt) eduxissent: nec Romanus Imperator, nec aliquis ab eo exercitus ullibi compareret, tandiu ad Rheni ripas quid secum pro conventionibus agi deberet præstolati sunt, quoad sibi fucum factum esse omnino intellexerunt. Ob eam causam trucidatis omnibus quos penes se habebant captiuis, indignabundi sese in suas sedes tandem receperunt. Porro cum nihil aliud toto Valentiniani principatu cum Burgundionibus à Romano actum Ammianus commemoret: temere planè ab Orofio & P. Diacono scriptum confitendum est: Burgundiones cum ad 80. millia Rheni ripas infedissent, ab ipso Valentiniano oppressos fuisse. Cæterum quod de Burgundionum Regibus à Marcellino superioribus adiectum est, silentio præteriri nefas esse videtur. Cum enim eam gentem illo seculo Regum suorum (quos communi appellatione HENDINOS nuncupabant) imperio parere iam assuetam fuisse explicet, obseruatione dignum est, quod illos deponere & abdicare ex vetere consuetudine solerent, si quando res illis parum prospere in bello successisset, aut tellus consuetæ agrorum vbertati non respondens annonæ penuriam intulisset: Aegyptiorum opinione ducti, qui talia infortunia ob vitæ præfectorum suorum improbitatem atque intemperantiam contingere credebant. Sed inter Sacerdotes & Sacrificos illorum, vnus supremum locum obtinebat SINISTVS vocitatus, cuius autoritas vicissitudini atque abdicationi minimè obnoxia sicut Regum erat, nec eam nisi morte deponere cogebatur. Iam quod de antiquo Burgundionum situ rebusque ab illis gestis antequam in Gallias irrumperent dicamus, nihil præterea habemus, nisi si quod Auentinus recenset omitti non debeat, eos sub Gratiano Imperatore Christum per Gothos Sacerdotes audire cepisse, sed Arriano delirio simul imbutos fuisse: sub Valentiniano autem minore res novas aduersus Romanos cum Francis moliri ausos fuisse. Siquid verò aliud præter superiora à veteribus scriptis olim traditum fuerit, temporum infelicitate intercidisse dolendum est.

BURGUNDIONVM E GERMANIA

transitus, & in Gallis sedes.

ARCADIO in Oriente & Honorio in Occidente, Augg. Theodosij maioris filius Romanum Imperium diuisa forte obtinētibus inter Romanos Duces STILLICO ob rei militaris peritiam & laudem, dignitatis gradum primum tenebat. Quo nomine Theodosius iam illi non solum vtriusq; militiae Occidentalis curam praefecturamque commiserat, sed etiam generum sibi, filio vero focerum ascuerat. Hanc tamen de se opinionem cum multis praclarisque pro nomine Romano facinoribus apud Honorium auxisset: fidei tandem suae oblitus, coepit de Occidentis Imperio in domum suam, ad Encherium filium suum, quibuscunq; modis pertrahendo nefarie cogitare. Cum vero id sibi haud prosperè successurum nisi perturbatis rebus intelligeret, Gothos Rhadagaso & Alarico Regibus in Italiā, Vandalos autem (vnde oriundus erat) cum Alanis, Sueuis & Burgundionibus ad Gallias devastandas vltro exciuit. Quod ita successit, vt Vandali è Pannonia (sicut plerorumq; fert sententia) in qua per multos annos confederant, Modegisillo Rege suo 26. annum illis iam imperante, populariter emigrantes, Alanos cum Rege suo nomine Rosopendial five Rapsendial, deinde Sueuos (quibus Rex Hermenericus erat) ac Burgundiones Germaniae tunc incolas, in eiusdem fortunae & armorum societatem ascuerunt. Polonicarum tamen rerum scriptores Vandalos è Polonia: Procopius autem & Agathius è Maotide deducere maluerunt. quod ideo de parte tantummodo gentis B. Rhenanus accipiendum putauit, qui etiam Alanos Gothorum viciniae pertaxos se huic expeditioni associasse sibi persuasit. Constat interim omnes eas gentes iunctis simul copiis, Rhenum traicere, Galliasque terrò aduentus sui completere coepisse, prid. cal. Ianuarias eius anni quo Arcadius Aug. sextum suum Consulatum cum Probo gessit, & Indictio quarta numerata est, vt ex Prosperi Aquitanici, Cassiodori & Marcellini Comitis Chronicis notissimum est. Ex quo Sigiberti & aliorum computatio iure improbatur, qui hanc irruptionem in annum nostrae salutis 411. referunt, cum iuxta Consulatum & Indictionum rationem in 406. incidit. Caeterum ex omnibus Historicis qui mihi adhuc occurrerunt, solus Auentinus in suis Boiorum Annalibus memoriae prodidit, Burgundionibus Gallias subeuntibus, Gandericum Regem fuisse: cum tamen omnes alij ante Gundiochum (qui aliis Gundicharius vel Gundenchus dicitur, & quem electum non ante annum 414. fuisse affirmant) nullum Regio nomine Burgundis praefuisse, in Gallia praesertim, crediderint. Quod tamen sine admiratione verum esse non potest, quomodo in tanta rerum bene agendarum occasione, Regio gubernaculo potius quam socij sui carere potuerint: cum sub Regibus propriis tempore Valentiniani prioris,

non plus quam circiter 40. annos antè vixisse Ammianus Marcellinus doceat. Porrò etiam Vandalis præter Modegifillum Regem, Ducem quandam fuisse Carocum sive Crochum nomine Aimonius lib. 3. cap. 1. & Sigebertus ostendunt, qui consilio matris, vt illustre sibi nomē ad posteritatem propagaret, famosas celeberrimasq; vrbes evertere statuerit, adeo vt Moguntiacum nobilem ciuitatem primùm aggressus, captam immani rabie sub verterit, delatúsq; ad alias, Vangiones, Rhemos, Ambianos, Attrebates, Tornacum, Argentoratum, Nemetes, nec non Hæduos & Lingones, eadem calamitate affecerit. Extare enim istius eruptionis monumentum Lingonis audio, sepulchrum nempe D. Martyris & Episcopi Desiderij, ad illudq; vetus esse sodalirium è ciuibus Lingonenfibus & eius ciuitatis municipibus, qui quotannis historiam martyrij illius & depopulatæ vrbis ex veteribus commentariis recitant, Ducemq; obsidionis & calamitatis suæ Crocum vocant, nomine Caroci sic fortè deprauato. quem nec etiam suæ immanitatis meritas pœnas effugisse recitant. victum enim eodem anno, captumq; à Mario sive Mariano Arelatensis vrbis præfide, ad cuius oppugnationem se contulerat, & scædæ morti traditum cum ipso Aimonio & Sigeberto affirmant.

Nec verò desunt qui Francos in Treuiris locisq; circumiectis à tribus annis confidentes, Vandalorum, Burgundionum sociarumq; gentium terrore perculsos, cum se nimirum tot gentibus nequaquam pares esse cernerēt, in antiquam patriam remeasse opinentur. quod tamen sententiæ Autorum (quos Auentinum habuisse par est) non respondet, qui Francos istius irruptionis commigrationisq; socios comitesque fuisse prodiderunt: à qua Burgundicæ historiæ Regumque & Principum qui Burgundionibus postea præfuerunt, tempora annosque enumeranda esse meritò censemus. Hinc ex testimoniorum commemoratorum fide exordimur,

*A Consulatu Arcadij Aug. 6. cum Probo:
sive
ipsius Arcadij & Honorij Aug. X II.
Vrb. cond. 1157.*

*Ab anno Indictione IIII.
nati Christi CCCC I.
Orbis conditi iuxta calculum nostrum,
M.M.M.M. CCCLXX XIII.*

408

ARCADIO Orientis Imperatore Constantinopoli mortuo Theodosius filius eius dictus Junior, Imperium post illum cepit.

409

BVRGVDIONIBVS in Gallijs consistentibus, Vandali eorūq; socij Alani & Sueui Gothorum (vt aiunt) metu, in Hispanias cōtenderunt, adeo vt illic pedem intulisse Cal. Octob. huius anni Iordanes apud Cuspinianum, Consulatu vero Arcadij 3. & Honorij 8. Augg. Prosper & Casiodorus affirmant. Sed à limitum custodibus repulso Sozomenes (assentiente Orosio) indicare videtur:

410

DISSIDIO inter Francos & Vandalos ex præda exorto signis collatis acie inter eos decertatū est: tantis odiis vt Modegisillus Vandalorum rex cum 20. suorū millibus desideratus sit, Vandalorūmq; reliquæ à Francis deleri potuerint, nisi Rospendial Alanorum rex, labentem eorum rem suo maturo adventu non solū sustinuisset, sed etiam Francos domum remigrare coegisset. Inde Vandali resumptis animis & Gunderico Modegisili filio rege sibi constituto (qui Procopio Gogidiscus dicitur) Alanis Sueuisq; comitantibus, impressionem in Hispanias iterum fecerunt, tanta vi, vt deiectis, protritiscq; iis qui eos transitu Pyrenæi arcere conabantur aditum sibi patefecerint. Sozomenes, Sigebertus, Auentinus.

411

ATHALFVS Gothorum rex Italia excedēs, Gallias cum sua gente invadit. Prosper.

2

OTHOS Italiam ingressos, & miserē vastantes cū Stillico primo quoq; tempore, aut in perpetuum amicos facere, aut internecione delere, vel saltrē p̄figare posset, bellūq; de industria alere velle præse ferret, fraude patefacta, iussus est illis ab Honorio pacē dare, Aquitaniāq; cui Vandali eorūq; socij imminebant sedes concedere. Hostis deinde indicatus capite cum Encherio filio suo Romæ, sive (vt aliis placet) Rauennæ multatus est, Indictione iuxta Marcellinum 6. quamquam alijs capta vrbe à Gothis tantū istud contigisse malint.

3

4

5

6

ROMA orbis quondam domitrix à Gothis Alarico rege obsidione biennali capta est, Fla. Varrone, & Tortullo Consulib. Indict. 8. Prosper, Marcel. Com.

CONSTANTINVS quidā Britannicus ab exercitu qui Britannia præerat fauore nominis sui ex gregario milite Cæsar salutatus, filium Constantem antea Monachū, consortem Imperij declarauit, & cum eo in Gallias traiecit, vbi cum minus quā duobus annis imperassent, vterq; à Constantio Cæsare Imperio coactus est se abdicare. Sed patri Arelati paulo post vita erepta est, filio vero Constanti apud Viennam Gallia à Gerontio Comite suo. Prosper, Marcel. Com.

HEROS B. Martini discipulus Arelatensis Episcopus in precio habetur.

413	BURGVNDIONES provincias Rheno conterminas, scilicet (vt cōiectura assequimur) vbi nunc hodie est minor Burgundia, occupat: cum antea nulla adhuc certa sede in Galliis constitissent. Prosper. Iord. Casiod.	7	IONINVS & Sebastianus tyrannidem in Galliis affumentes, Cæsares se saluari passi sunt: sed illis id diu non fuit impune: vterque enim paulo post occisus est. Prosper.	19
414	BURGVNDIONES Remp. suā diu citra principum operam moderatos fuisse Paradino & nonnullis aliis visum est, adeo vt Gundiochū (qui Prospero & Casiodoro Gundiciarius est, Grego. verò Gundenchus) Regem ab ipsis salutatū anno 414 nullo tamen (quod sciam) vetustatis testimonio scriptum sit: cum necdum aliquis eorum explicare tentarit, cur cum Burgundiones sub Valentiniano priore Regibus propriis paruerint, paulo post tamen eosdē habere deserint, nunc verò ad Reges iterum redire voluerint. Quibus indicis sic moueor, vt si Gundiochi istius electio facta fuerit, hoc tempore illum Ganderichō (cuius mētionem fecit Auentinus) tantum successisse facilius crederim: nisi Ganderichus illi fuerit qui aliis Gundiochus seu Gundēchus: qui tamen Burgundiones antē potius quā post eorū in Galliis ingressum regere cōperit. Quòd verò Athanarici Gothorū Regis sanguine procreatum fuisse Gregorius Turonensis dixit, alij verò filium ex Blefinda nepte Marcomiri Francorum Regis significarunt: Procopij & Agathij sententiā accedit, qui Burgundiones Gothicā originis fuisse prædicarunt, licet Rhenanus constanter reclamet. Ex quo Paradinus maculā Arriani erroris eius famā	8	TREVERORVM ciuitas à Francis secūda irruptione capta & incendio cremata. Trego & Sigebertus. Attalus patricius Romanus Gothorum præsidio & fauore tyrannidem in Gallias resumit. Prosper.	20
415		9	VALENTIA Galliæ ciuitas à Gothis capta. Sigeb.	21
416		10		22
417		11		23
418		12		24
419		13	GOTHIS & Vuallia eorū Regi q̄ Placidia Imp. Honorio fratri repositi reddidit, pax data: & Aquitania omnis ac quædā præterea Narbonensis provinciæ vrbes ad incolendū datæ, vbi certas tandē sedes habere cōperunt aliquanto post & Hispania potituri. Prosp. P. Aemil.	25
420		14	PHARAMVNDVS Marcomiri filius primus Francorum gentis Rex salutatus regnasse annis 11. traditur.	26

421 fama expugere frustra conatus est, cum ipse Procopius & Agathius cum Gregorie & Adone, Burgundos istius temporis Arriana persuasione populariter imbutos fuisse doceat. Quamvis Orofius (quod mirum est) loq̄ hac in re ab illis diuersum sensisse videatur. Cæterum non difficulter assentior iis, qui Burgundicam gentem istius Regis ductu & auspiciis, fuḡ ditionis per ea tempora adhuc angustę terminos, à Rheno vsque ad Rhodanum protulisse censuerunt, sedesque suas fixisse & constituisse in ipsa Sequanorum maxima provincia, & in Heduorũ, Matisconensium, Cabillonensium, Lugdunensium, Vesuntionũque & Allobrogum finibus, atque in ipsa Romana provincia, adeo vt Burgundię nomē illinc ab eo tempore obliterari nunquam potuerit. Sed cum Auenticensis tractus vltra Iuram, vbi Heluetiorum veterum sedes olim fuerunt, hodie verò Friburgum Bernaque conspiciuntur, Burgundię minoris appellationem aliquando sortitus fuerit, nunc verò Nuietlandia vocitetur: eruditiss quibusdam id persuasit, Nuirones (quorum nisi apud Tacitum nulla amplius extaret memoria) cum Burgundionibus transgressos illic consedisse, partemq; ipsorum fuisse: qui cum meliores quæsitum terras advenirent, secũ illos rapuerint: quamquam id verisimilius longè videbitur, si Nuietlandiæ nomē vetustiss sit quàm esse videtur, cum etiam aliunde quàm à Nuironibus emanare potuerit. Idcirco interdũ Vochtlandia dicitur,

Achil-

15
27
16
28
17
18
29
19
1
20
1

LEGES Francis circa hæc tempora compositæ à quibusdam Legislatoribus. Ado. Aimonius. Salicas nuncupatas fuisse, Sigebertus & Othio Frisingensis testes sunt, qui ante annos 400. vixerunt. Faluntur igitur, qui vllas fuisse Francis leges ante Clodoveum aut eius filios vel nepotes negant. Sed forte quia germanica lingua scriptæ, ad nos non pervenerunt. Posteriores enim Franci qui Gallias inhabitaverunt, suas leges Romano sermone propter Gallos conscripsisse videntur. Quid obstat autē, quominus leges quæ hodie Saliorum & Ripuariorum nomine extant, ad normam similitudinẽque earum quas Pharamundus edixerat descriptæ fuerint? An posteriores Frãcos eodem iure quo priores vsos fuisse absurdum?

HONORIO Occidentis Imperatore Rauennæ mortuo Fla. Iohannes ex Silentiariorum præfecto Imperator Aug. ab exercitu rebellis salutatur, illõque modo Occidentis Imperium ad se trahit.

OCCISO Iohanne tyranno, Valentinianus 3. Constantij Cæsaris & Placidia filius, à Legionibus Italicis, autoritate etiam Theodosij Orient. Imp. Occidentis Imperator & Aug. salutatus est.

B Pro-

426	A CHILLAS nobile Galliarum oppidum à Gothis magna vi oppugnatum, Aetio suppetias ferēte seruatum est. Prosper.	21		2
427		22		3
428	CVM ab Hūnis (vt autor est Socrates lib. 7. cap. 30. Eccles. hist.) per petuis ferē cladibus & incursionibus infestarentur Burgundiones, in eas tandē angustias se redactos esse tulerunt, vt in humanis viribus nihil sibi amplius spei reponendum esse ducentes ad Christianam religionem sese conuerterint: accitisque ex Gallis quibusdam Sacerdoubus Christianorum myterius initiandos sese tradiderint. Quod adeo tunc illis bene successisse visum est, vt hostes ad eos suo more depopulandos & devastandos redeuntēs, ad intericionē ferē cum Rege suo Subtaro deleuerint, ex quo Religionē Christianā maiore studio & pietate amplexi sunt. Ea de causa non dubitauit Orosius	23	PROVINCIAS Rheno conterminas Franci cum occupassent, Aetij Comitis armis inde depellitur. Prosper.	4
429		24		5
430		25		6
431	tuis scriptis testari Burgundiones diuina providentia consilioq; Christianos effectos fuisse. Sed cum id sua aetate contigisse affirmet, palam est id ipsum Socratem non rectē in eos annos retulisse, quibus Felix cum Tauro, & Theodosius 13. Valentinianusque 3. Augg. Consulatū gesserunt, quandoquidem ipsemet etiam Burgundis adhuc in Germania degentibus accidisse doceat. Quod si & hoc verum sit, mirum, quibus animis, quibusve oculis socij cōmilitonēsque eorum esse potuerint, qui tot vrbium excidia, tot Christianorū cades in Germania Gallisq; fecerunt.	26	PHARAMVND0 Rege mortuo, Franci Clodionem cognomine Comatum sive Crinitum (verbo idem significante) Regem sibi statuunt, qui annis 18. seu 20. eis imperasse dicitur: eiusque ductu & auspiciis in Galliam regressi, & in Morinorum Samorobrinorumque fines impresionem fecisse, sedēque suas ibi fixisse feruntur. Nec tamen audiendus est P. Aemil. qui id eo anno cōtigisse putat, quo Manortius & Gallio necē à Comite Bonifacio quā ei intentabāt receperūt, cum id secundū Consulatū Indictionūque rationē in annū 427. incidit. Sed si recens aliqua Romanorū clades Francos in Gallias iterū exciuerit, ea potius fuisse videtur, quam illo pralio passi sunt, quo Bonifacius Romae ab Aetio interemptus est, & ipse Aetius ad Hunnos fugere cōpulsus. Id enim Marcellinus Comes cum Prospero & Cassiodoro Indictioni 15. Consulatui verò Aetij & Valerij ascribit. Istius autem Clodionis seu potius Clogionis	7
432		27		8

		nis facta fuisse mentio videtur, apud Sidonium Apollinarem in Panegyrico, quē ille Maioriano nuncupavit, vbi illum Attrebatum terras iuxta vicum Helenam pervasisse scribit.	
433		AETIO varios fortunæ casus perpeso Patriciatus dignitas restituitur, bellorumq; Gallicorum cura committitur.	28 9
434	BURGUNDIONES non contentos finibus semel in seisis, sed arma passim circumferentes Aetius militiæ Romanæ Magister coercuisse dicitur, Gundicario seu Gudiocho eorum Rege acie devicto, cui tamen pacem suppliciter petenti non denegavit: quod eius fortè opera in reprimentis siue Francis, siue aliis nationibus vti cogitaret. Id enim in Consulatu Theodosij Imp. 15. & Valentiniani 4. Aug. Prosper & Cassiodorus retulerunt. Sed quod uterq; addit illa pace dia Gundicario frui non licuisse, siquidem paulò post ab Hunnis interemptus fuerit, indicium est illum prælio Cotalaunico non cecidisse, præsertim cum Prosperi Chronicon ad annū salutis 445. tantummodo deductum sit.		29 10
435		BELLUM adversus Gothos in Gallia Romani Hunnis auxiliantibus hoc anno gerunt. Iordanes.	30 11
436		BAGANDARVM factio Attoni duce Galliam totam turbat adversus Romanos. Sigeb.	31 12
437			32 13
438		PAX Gothis reddita, cum ancipiti victoria acie cum illis decertatum esset. Prosper. Iordanes.	33 14
439			34 15
440			35 16
441		BAGANDARVM factio Attoni illius principe ab Aetio capto deletur. Sigeb.	36 17
442			37 18
443			38 19

444		39		20
445		40		21
446		41		22
447		42		23
448		43	INCLODIONIS Regis demortui locum, Frāci Merouicum filium eius (licet aliis ita nō videatur) Regem sibi constituunt, à quo Merouingi dicti, & Merouingorum soboles.	24
449		44		25
450	ATTILA Hunnorum Rex subactarum omnium ferè nationū quæ sub Septentrione degunt gloria tumens, cum reliquum etiam orbem speciam cōplecteretur, coactō innumerabili exercitu, qui 500000. hominum fuisse fertur, asperimas Scythiæ, Pannoniæ, Germaniæq; pugnando cum ferocissimis gentibus, emensus oras in Gallias tandem delatus est: vbi cum nulli parcendo, nec ab vlla iniuria maleficiō ve temperādo vastitatem vbiq; circumferret, Gundicharium Burgundionum Regem Rhēni traiectū arce re, vel suos fines defendere conantem, sed numero virib; longè se inferiorem, acie cruenta cum sua gente cecidit, vt Auentinus in suis Boiorum Annalibus testis est: licet omnes ferè recentiores prælio Catalaunico periiisse malint, cum tamen id à nullo antiquiorum traditū videam, qui Theodoricum Vuisigothorum Regem ibi cecidisse non tacuerunt. Sed cum Prosper, & Casiodorus Gundicharium longè antè ab Hunnis interentum significare videantur, incertum adhuc esse, quo ille tempore viuere desierit video. Cæterum si Gundicharius seu Gundiochus sit, qui Gregorio Turon. Gondeuchus, quatuor filios sibi superstites habuisse omnes vno ore fatentur. Chilpericum quem nonnulli ætate maiorem fuisse volunt, ideōq; patris Regno ex lege successisse, quod tamen alij Gundobaldo seu Gundobau	26		
451		45	THEODOSIO Orientis Imperatore morte sublato, Fl. Marcianus eius loco Imperium obtinet.	27
			CONSVLATV Fl. Marciani August. & Adelsij, Indictione verò 4. famoso illo prælio in campis Catalaunicis dimicatum est, aduersus Attilam, à Romanis Aetio Duce, cui Francorum Gothorumque Reges aderant. Prosp. Casiod. Marcel.	

di fratri eius tribuere malunt, sed omnes Gundegisillum & Gothomarum iuniores fuisse fatentur, cum non adhuc desint qui eos ab excessu patris Burgundionibus simul imperasse, sed Burgundicam ditionem in quatuor Terrarchias diuississe volunt: constat interim ex Gallica historia Chilpericum Heduis & Lingonibus iura dedisse. Nihilominus in codice Legum Burgundionum, qui sub Sigismundo Rege conscriptus, nec adhuc in lucem editus habetur, quatuor Reges ordine Burgundionibus regnasse commemorantur, quorum nomina sunt Gibica, Gothomarus, Gislaharius & Gundaharius, quos omnino quatuor illis fratribus ascriberem, nisi ordine regnasse dicerentur. Quo fit ut in hac Burgundicæ historiæ parte plurima incerta esse adhuc vel non satis comperta nec explicata credam. Sicut nec adhuc aliquis occurrit qui quot annis singuli illorum regnarint, quandoque regnare desierint, vno Gundebaldo excepto, obseruarit. Convenit tandem inter omnes qui de Gundicariis filiis scripserunt, diuturnam inter eos concordiam non permansisse, sed ex regnandi libidine simultates primum ortas, inde odia, postremo bellum: in quo Gundebaldum iuncto sibi Gundefillo fratre, in Chilpericum Gothomarumque fratres Transhenanarum gentium auxiliis subnixos arma mouisse: & ab iis in Heduoꝝ finibus acie devictum, & pro casu creditum fuisse tradunt, adeo ut veluti confecto bello exercitus dimissi sint: sed cum paulo post comparuisset ratum populorum accursum habuisse, ut fratres securos & nihil tale opinantes potuerit in vrbe Viennæ obsidere, eaque expugnata comprehensos ad necem adigere, cum omni eorum mascula sobole: vitam enim Chilperici filiabus condonauit, iuniorémque illarum Clotildem nomine eleganti egregiâque forma & indole virginem Clodouei Francorum Regis sponfam futuram in aula sua regaliter educari voluit.

452

BURGUNDIAE nomen in Gallia celebre factum finibus gentis imperioque promotum. P. Aemilius.

2

28

453

3

29

454

4

30

ANNVS trium illustrium totóꝝ orbe præstâtissimorum Principum obitu nobilis, Attilæ scilicet, Thoris mundi Vuifgothorum Regis & Aelji Romanæ militiæ Magistrî: in quo res Romana ingens in Occidente dispendium passa est. Franci enim longius spe promoti, Senonum, Aurelianorumque & Parisiorum ciuitates occupauere, quum Mecoueus oblata illa occasione,

5

1

455

VALENTINIANO III. Occidentis Imperatore nefariè interemto occidentales provinciæ variis turbinum fluctibus obiiiciuntur. Maximus enim Patricius tyrannidem Romæ invadere ausus, ibi tertio post mense capitur & trucidatur.

Hinc

B iij ma-

	Hinc Anitus Gothorum fauore & potentia Imperator in Galliis creatur.		magnis instructus copiis interiores Celtarum vrbes, quæ studio recuperandæ libertatis ad eum confugiebant, in suam ditionem recepit. P. Aemilius.	
456	CHILPERICVS & Gudebaldus Burgundionum reges, Theoderico Gothorum Regi bellum adversus Ricarium Sueuorum Regē gerenti suppetias ferunt. Iornandes.	6		2
457		7	FL. Amio abdicante, FL. Maiorianus autoritate & potentia FL. Ricineris Patricij Occidentis Imperium cepit: Marciano verò mortuo, Leo in Oriente succedit. Cæterum à Maioriano Francos Gallias invadentes, ad vicum Helenam prælio commisso fusos fugatosque fuisset, Sidonius Apollinaris in Panegyrico , quem illi addixit, testis est.	1
458		8		2
459	CHILDERICVS post Meroueuū patrem Francorum Rex in Gallia efficitur. Hunc nonnulli Galliam è Romanorum seruitute in libertatem vindicasse, in eaque regni sui sedem primū certam stabilemque constituisse tradunt, cum nemo antea Regum priorum pacatū in Gallia finibus Imperium obtinuisset: & quod alij iuerint advenę & peregrini, non in Gallia facti.	9		3
460		10		4
461		11	FL. Maioriano abdicante, FL. Severus in Occidente Imperator creatur.	1
462	CHILDERICO Francorum Rege ob morum suorum insolentiam reiecto, Franci Aegidium ciuē Romanum Suefionum præfidem sibi Regem statuunt.	12		2
463		13		3
464		14		4
465		15	MORTVO Seuro Imperatore Interregnum in Occidente fuit anni. mens. 8.	1
466	NARBONA Vuisigothis ab Aegidio Suefionum præfecto reddita, ut est in Chronico Vuisigothorum manuscripto: sed Iordanes Rabenum in Gallia Comitem vocat, qui eam reddidit.	16		2
467		17	FL. Anthemio Patricio Imperiū Occidentis à Leone Orientis Augusto committitur.	1

468

CHILDERICVS Rex Vidoma- (18) riamici fidissimi opera in regnū revocatus, Aegidium Romanum ducem praelio devicit, & ad Vuifigothos fugere compulit. Quorum auxilio bellum extemplo (vt P. Aemilio visum est) redintegrasset, nisi Britanni (quos novos Gallie incolas putat) non cōtenti finibus semel occupatis, Andium, Pistonum, Aegolis mensūmque finibus evasatis, Aquitania (quæ Vuifigothis parebat) imminere sese ostendissent. Res verò aliter ex Iornāde & Freculfo se habere intelligitur. Scribunt enim Enricum, qui nuper in Regiam Vuifigothorum Theoderico fratre mortuo elatus fuerat, tātā protinus ex asidua Romanorum principum mutatione spem concepisse, vt quidquid adhuc Romani Imperij in Galliis supererat, iam sibi asserere cogitaret. Ideoque Antheninum Imperatorē id præsentem à Riothimo Rege Britonum opem implorasse. Qui cum ea de causa cum duodecim suorum millibus domo pedem extulisset, Enrico iuxta Biturigas occurrerit, ab eōq; numero magis quam virtute militum superatus, maiore sui exercitus parte amissa, in Burgundionum (Romanis tunc amicorum) fines sese recipere coactus fuerit. Cæterum hunc Riothimum Britannia Cismarinæ seu minoris primum Regem fuisse, nec pauca, nec leues coniecturæ vt credam impellunt: eūq; ab Armoricis populis (cum quibus non ita pridem Britannorum Transmarinorum ex suis sedibus Anglorum, vel metu, vel odio profectorum manus coierat) electum fuisse, vt eo Duce suam salutem libertatēque adversus exterarū gentium iniurias impetūsq; defenderent, cum post Aetij necē nihil sibi amplius præfidij à Romanis expectādum intelligerēt. Qui verò Connanum quendam Regni Britannici conditorem nobis obtrudunt, rem minimè assecuti videntur, cum temeritatis sit, id absq; aliquo veterum probatorūque autorum testimonio asserere. Constat autē Romanos etiam Aetij tempore, nihil adhuc eorum locorū quæ cis Ligerim sunt in Gallia perdidisse. Sed an Britannia minor à novis istis Britannia advenis, an ab antiquioribus illis Britonibus, quos Armoricas quasdam ciuitates quondam incoluisse Plinius & Strabo fatentur, nomen sortita sit, meritò dubitari potest. Nihilominus Gildas Britannos ab Anglis fugiētes sic describit, vt Armoricorum in se commiserationem convertere potius, quam illis suo advētu vim, metūque inferre potuisse ostendat.

469

ARNAVDVS sive Arnaudus aut Seruandus Galliarum paulò antè pro Romanis Præfectus, læsæ Maiestatis Imperijque affectati reus, iussu Anthenij Imper. in exilium

19

470

hoc anno deportatus est, testibus Casiodoro, Iordane & P. Diacono: in quorum tamen exemplaribus mendosè legitur Ardaburius & Arabundus, pro Arnaudo, cuius extat

20

471	extat historia in quadā Sidonij A. pol. epistola, qua ostendit illū Romæ accusatum fuisse, quod literæ eius interceptæ fuissent, quas ad Gothorū regem dederat, quibus illum a tædere cum Græco Imperatore faciendo dehortabatur: Britānos verò qui terras supra Ligerim incolebant impugnandos, & cum Burgundionibus Gallias iuregentium diuidendas esse demonstrabat.	21	BILIMER Galliarū præfectus dum Anthemio Imperatori in auxilium properat, cum Ricimere prælio congressus occiditur.	5
472		22	FL. Anthemius Occiden. Imperator bello ciuili à FL. Ricinere Patricio appetitus, victus occubuit. In eius verò locum Ricimer FL. Olibrium suscepit, qui cum etiam eodem anno morte sublatus esset, FL. Glycerium successorem habuit.	1
473		23	FL. Glycerio abdicante, FL. Iulius nepos Occidentis Imperator creatus est.	2
474	ARVERNORVM ciuitas cum tota Aruernia in Vuisigothorum potestatem venit: Decio præfecto Aniti quondā Imperatoris filio frustra, licet strenuè, eam defendente: quapropter illi Euricus Rex suo nomine Victorinum Comitem præfecit. Mox suam victoriam persequuturus in Provinciā exercitum duxit, eamq; totam ciuitatibus Arelatensi & Malsilia subactis suo imperio adiecit. Quinctiam nepotem bello eas recuperare conantem, pacis interuentu (cuius Epiphanius Ticinensis Episcopus conciliator fuit) incepto desistere fecit. Sed cum Burgundiones suis conatibus sese opposcentes haberet, vel subegisse, vel clade aliqua illis illata coërcuisse visus est. Iornandes. P. Diaco. Sigeber.	24	FL. Nepote abdicante, Momylius qui Augustulus ob ætatem cognominatus est, ab Oreste patre suo, Imperator Occidentis creatus est. Quo etiam anno Aegidio Suesfionensi præfecto Coloniam Agripinam ciuitatem Francos ademisse scribit Sigeb.	1
475		25	ODOACER Herulorū Rex magno exterarum nationum exercitu Italiam ingressus Orestem prælio devictum occidit: Augustulum verò filium abdicare coëgit, sibi que suisq; Italiam totam subditam reddidit. Qua ratione Imperium Romanum in Occidente cum illo Augustulo penitus concidit. Id quod Francis ad fines quos iam in Galliis infederant propagandos animum addidisse visum est, vt eodem anno Treuerorum ciuitatē in suam potestatem redegerint.	2
476		26		
477		27		
478		28		
	ANDOACER seu Andoacrius Saxonum quidam dux (ex his fortè qui Angliam occupauerant) Pyriticam agens nauibus in quædam Galliæ litora delatus est. A quibus cum neminem sibi resistentem offenderet, in Andegauenfium tandem fines prædando peruenit: quo tempore Andegauenfibus			

	bus adhuc præerat Romanorum nomine Paulus Comes qui Francorum auxilio multa Gothis damna in-	(29)	ferebat. Cum verò & adversus ipsum Andoacrium, Childericus Francorum Rex illi suppetias laturus accurrisset, in urbem Andegauensem admittus, eam sibi ipsi asseruit, Paulo Comite interemto. Atq; eductis inde suis Romanorūq; copiis Saxones fudit fugavitq; & tota Gallia (fœdere tamen cum illis iſto) excedere cœgit. Grego. Turo. Ado. Sigeb.
479			
480	AEGIDIUS Suefionum Præfectus sive Rex moritur, cuius filius	30	
481	Syagrius cum in locum patris successisset, Franciæ Regnum paulo post affectare ausus est.	31	
482			
483		32	FRANCORVM virtus & potentia omnium Gallorum animos in ipsos adeo converterat hoc tempore, vt omnes eos sibi dominos esse percuperent. Greg. Turo.
484	CIRCA hæc tēpora Gundebaldus Burgundionum Rex fratribus suis devictis & occisis, vt antè explicatum est, Regno Burgundiæ solus potiri incepisse videtur.	33	
485		34	CHILDERICO Frācorum Regemortuo, Clodoueus filius eius Franciæ Religionis conditor succedit, qui annos 30. regnasse traditur: quos enumerare cum successorum illius annis statuimus.
486		35	
487		36	
488	CLOTILDEM Chilperici quondam Burgundionum Regis filiam, Gundebaldi verò neptem, hoc tempore Clodoueus videtur cōnubio sibi copulasse.	37	
489		38	SYAGRIUS Aegidij filius Suefionum Rex, Regnum Francorum affectās Clodoueo bellum mouet: victus verò ad Vuisigothos confugit, à quibus redditus, securi percussus est.
490		39	IMPERII ROMANORUM in Gallia finis.
491		40	SIC desiere expulsi & cæsi Imperiū in Galliis habere Romani, An. circiter 537. postquam à Iulio Cæsare in ditionem populi Romani adductæ fuerant.

492	CVM Herculi & Ostrogothi inter se de Italia possessione decertarent, Gundebaldo Burgundionum Regi occasio præclara visa est, fines potentiamque suam illic propagandi. Quapropter collecto exercitu	41		8
493	Alpes nullo repugnante traiecit. Inde Astenses, Taurinos, Versellas, Nouocomenses & Nouarienses suo adventu perterritos, in deditio-	42	ODOACRO Herulorum Rege penitus profligato & debellato, Theodericus ex Amalorum genere ortus Ostrogothorum Rex Italiam sibi suisque acquirit.	9
494	demque ex iis educta omnis generis præda exercitum domum reduxit. Sunt vero qui à Theoderico Rege affine suo exercitum in illam expeditionem se accinxisse contendunt:	43		10
495	sed ex Paulo Diacono aliisque probatissimis autoribus, satis intelligi potest nullam adhuc inter eos affinitatem initam fuisse.	44	CLODOVEVS ducto Francorum in Thuringos exercitu eos sibi dicto audientes effecit.	11
496		45	A Rheno ad Sequanam, terminos Regni sui Clodoveus propagavit. Iordanes. Sigeb.	12
497		46	A Sequana ad Ligerim Francorum imperium deductum & protensum. Iordanes.	13
498	FIRMANDAE stabilendaeque potentiae suae Principes huius temporis necessitudines & affinitates vndique contrahebant. Hac de causa Theodericus Italiae Rex Alarico Gothorum regi Sigismundo Gundebaldi Burgundici filio: atque etiam Thuringiae Regi aliisque elocabat, ipsemet vero Clodovei Regis sororem sibi desponsavit.	47		14
499		48	FRANCI pro Sycambriis focis ad Tolbiacum signis collatis, acie cum Alemanis decertarunt, & ex voto Clodovei (quo si victoriam adipisceretur, se Christianum fore pollicebatur) victores evasisse visi sunt, Alemanosque stipendiarios sibi reddidisse.	15
500		49	FRANCORVM gens Rege viam præmonstrante Christianis mysteriis initiatur.	16
501	CVM odia, similitudinesque inter Alaricum Vuisigothorum Regem & Clodoveum exardere inciperent, Gundebaldus æquior Alarico visus, Francum iam alivnde sibi inensum magis exacerbavit. Accessit etiam Godegisillo juniore fratri ipsius Gundebaldi facta iniuria, qui cum se à fratre paterna successione omnino fraudari quereretur, effecit ut iusta belli suscipiendi adver-	51		17

502 adversus Burgundū causa Clodoueo (52) deesse nō videretur. Ductus i-
 raq; in Burgundiam exercitus, Godegisilōq; fratris partes prodente, præ-
 lium iuxta Diuionem commissum est. Quo fusus fugatūq; Gundebal-
 dus, se Auenione etiam includi, & obsideri aliquandiu passus est, donec illi
 ea cōditione pax regnūq; cōcede- (53) retur, vt se Franci beneficiariū sti-
 pendiariumq; profiteretur. Regno ergo præter spem recuperato, totius sug-
 cladis dedecorisq; iram in fratrem effudit. illum enim Viennæ apprehen-
 sum neci tradidit. Quid illi autem inde contigerit, à nullo antiquiorum ex-
 pressum video, licet recentiores Clodoueu iustiore, quàm antea causa Bur-
 gundiam reperuisse affirmant, adeo (54) vt Gundebaldus desperatis planè
 suis rebus sibi fuga ad Vuifigothos consuluerit, & apud eos paulò post in
 exilio decesserit. Procopius verò lib. 1. belli Gothici autor est Theodoricum
 Ostrogothorum Regem, partem quandam ditionum earum quæ Gonde-
 baldi fuerant, post victoriam verò (55) partam ex pacto quod inter eum &
 Francum ab initio belli conuenerat obtinuisse. Quod fidem facit Francum
 nihil non etiam sibi de Burgundiæ Regno retinuisse, nec vllam adhuc Bur-
 gundo cum Ostrogotho affinitatem intercessisse. Nihilominus aliquantu-
 lum temporis toti adhuc Burgundiæ imperasse Gundebaldum post fratris
 sui cædem Gregorius ostendit. Siquidem docet illum eo intervallo leges
 mitiores Burgundionibus præscripsisse, quibus Romanorum (sic Gallos
 sui Regni indigenas vocat) securitati cauebat & prospiciebat.

506 56 FOEDVS amicitiamque inter se
 ineunt Alaricus Vuifigothorum
 & Clodoueus Francorum Reges.
 Sigeb.

507 57 AMINTVS Viennensis Episco-
 pus vir doctus & sanctitate illu-
 stris claret.

508 58 Ex simultatibus & æmulatione
 ortum bellum inter Francorum &
 Vuifigothorum Reges, quod Vui-
 figothicum dictum est.

509 59 GUNDEBALDVM Burgundio-
 num Regem hoc anno obiisse à Si-
 geberto obseruatū est: vnde illum
 longissimam vixisse ætatem certis-
 simum est, nisi patri admodū puer
 successerit. Cæterum duos illi su-
 perstites filios fuisse omnes conue-
 niunt, Sigismundum ætate prove-
 ctioem & Gothomarum: quorum
 tutelam ab initio gessisse Flodo-
 meum quædam D. Begatius in suis
 Com-

IN PICTONIBUS Francorum Vui-
 figothorumq; acies acerbissimis o-
 diis concurrerūt. Alarici verò mor-
 te Franci victoriā consequuti sunt.
 Ex qua quidquid ferè Vuifigothis
 citra Pyrenæum parebat, in Clodo-
 uei ditionem concessit, præter quas-
 dam Provinciæ Gothiq; ciuitates,
 quas Theodoricus Italiæ Rex in
 auxilium Alarici, sed tardiùs adve-
 niens sibi ipsi asseruit, reiecto ab
 C ij vrbis

Cōmentariis autor est. A quo Templum Cluniaci D. Romano dicatū tradit, eiusque industria effectum, vt ipsi Gundebaldi filij eam Regni Burgundici partem quæ est trans Ararim & Rhodanum suo iure possiderent: cætera verò quæ cis Ararim sunt, vbi nūc Ducatus Burgundia cōsistit, cum Lugduno & Vienna Clodoueo remanerent. Ergo Sigismundus ad Regnum elatus cænobium illud Agannēse D. Mauritio dicasse postea fertur: Synodumque celebrasse autoribus Maximo Episcopo Geneuensi & Theodoto Sedunenfi aduersus Arrianos.

510

511

512

513

HOC anno 30. Francorum milia ab exercitu Theodorici cæsa falso notantur à Sigeberto: cum vnica tantum fuerit Ostrogothorum ante Clodouei obitum in Gallias expeditio.

514

CLODOVEVS inelytus Francorum Rex, & Galliarum domitor, anno postquam regnare cœperat 30. obiit: quatuor superstitibus liberis, Theodorico quem ex pellice susceperat, & Childeberto, Clothario atq; Clodamiro, quos ex Regina Clotilde habuerat: qui Regnum paternum in Tetrarchias ita diuiserunt, vt Parisij cum suis appendicibus Childeberto: Suesiones Clotario: Aurelianenses Clodamiro: & Mediomatrices Theodorico cum Transhenanis provinciis obvenerint. Cæterum cum veterum Gallorum, post Romanum eversum Imperium, morem fuisse intelligamus annorum suorum passim enumerationem ducere ab obitu B. Martini, atque ob eam causam omnibus ferè Gallorum historiis proditū sit, Clodoueam

vrbs Carcaſſionensis obsidione Francorum exercitu, sicut à Procopio scripto traditum est. Quod inuisse omnino videtur Casiodorus, dum sub Consulatum Venantij & Celeris (cui teste Marcellino Indictio prima cōcurrebat) Ostrogothorum copias, victis fugatisq; Francis, Gallias Theodorico acquiſuisse scribit. Ex quo Iornandes & P. Diaconus odio Francici nominis addere non dubitarunt, Francorum simul ab his viginti trigintave millia vno prælio interemta: cum tamē nihil tale Procopius intellexisse, nec nostri vetustiores scriptores agnouisse videantur, nec etiam Clodoueus in vltū reliquisset.

2 CLODOVEO ab expeditione Gothica redeūti, ab Anastasio Imperatore Legati dona cum Patri- 26
ciatis, & Consulatus titulo insignibusque offerunt. Inde Parisios profectus Regni sedem statuit. At 27
3 cum Rachnacarium Cameracensium & Attrebatensium Regulum, fratresq; eius consanguineos suos
4 Francorum Regnum legibus ad se 28
pertinere contententes audiret, variis modis eos cum tota eorum familia sustulit. 29
5

6

cxii. annis post hunc obitum decessisse, ad illustrandam & confirmandam temporum Gallicorum veritatem plurimum interest scire, quo anno D. Martini obitum statuere oporteat. De eo enim non est consona autorum sententia, cum Gregorius Tur. illum in Consulatu Cæsarij & Attici statuatur, secundum quem oportuisset Clodoveum anno Christi 509. obiisse. Idatius verò in annum Arcadij & Honorij Imp. x i. quem Christi CDVIII. seu potius CDVI. fuisse putat, & Indiçtio VI. referat. Sed si autoritatem Sulpitij Seueri, quæ potior est, audiamus, qui D. Martinum sexdecim tantummodo annos vixisse affirmat post Synodum Treuerensem, quæ præsentem Maximo Imperatore aduersus Priscillianum celebrata fuerat, deprehendimus originem illorum annorum ab anno vel cccci. aut cccci. nostræ salutis repetendam esse. Id quod aliis argumentis testimoniisque adhuc postea confirmabimus, & à Sigeberto etiam animaduersum fuisse non ignoramus.

515	SIGISMUNDVS Rex Sugerium filium ex filia Theoderici Ostrothorum Regis susceptum, superinducta nouerca non conferendæ nobilitatis necauit. In eius verò par-	7	1
516	ricidij expiationem Agannēses cœnobii D. Mauritio posuisse fertur.	8	2
517		9	3
518	CLODOVEI regis, secundum Idatij & Continuatoris illius calculum, obitus.	10	4
519		11	5

12

520 SIGISMUNDVM parricidio filij infamem Clodamirus Aurelianorum Rex Clotildis matris impulsu bello adoritur: ipsumque precio victum & cum vxore filisque captum Aurelianum duci ac in puteum præcipitari iubet, frustra Anito viro sancto & fatidico deprecante & obtestante, qui Clodamiro eiusq; soboli eundem exitum nec serum imminere prædicabat. Interea Clodomarus Sigismundi frater qui fuga elapsus erat, à Burgundis Rex salutatus est. Grego. Turo. Aimonius. Sigeb.

1

521 CLODOMARVS Clodamirum in se cum exercitu redeuntem insidiis irra excepit, vt à suis temerè euectum & circumventū occidere fecerit. Quod illi victoriam præsentem de Francorum exercitu, sed non diu latam præ-

7

	buit: quanvis inde Regnum pacatum aliquandiu retinuerit, Clodamiri fratribus aliis bellis & occupatio-	(2)	nibus distractis. Agathius lib. 1.	8
522	Grego. Turo.			
523		3		9
524		4		10
525		5		11
526	CLOTARIUS & Childebertus externis bellis expeditis, in vltionē fratris à Burgundis antea interemti vires suas in ipsos converterunt. Ducto itaq; in Burgundiam exercitu, Augustodunensem ciuitatem longa obsidione capiunt, tandēq; profligatū penitus Clodomarum & omnibus rebus suis exutum in Hispaniam fugere, illincq; vt tutior esset in Africam traicere coēgerunt. Qua ratione Burgundiam totam inter se partiti sunt, nulla habita ratione filiorū Clodomari. Nec tamen Theodericum fratrem suum illa Regni Burgundici partitione exclusisse ex Procopio & Agathio videntur, qui Burgundiones ipsius & filij eius imperiū agnouisse, suāq; operam in omnibus illorum bellis plusquam aliis Francorū Regibus præstitisse vbiq; ostendunt. Itam verò cladem ex Procopio etiam didicimus Burgundis illatam, post Theoderici Italiae Regis obitum, cum iam Thuringia à Francis esset subacta. Atq; hic finis illustri familiaria Gundiochi fuit, quæ tamen per Clotildem Reginam in filiis suis reuixisse quodammodo visa est.	6	ANICIO Olibrio iuniore Consule, Indictione 4. Theodericus Italig & Ostrogothorum Rex obiit, relicto Atalarico ex Amalafimitha filia nepote sibi successore, cū quo Amalaricus Vuifigothorū Rex eā partem Galliarum, quam auus illius suo Vuifigothorūq; nomine tenuerat, ita partitus est, vt Provinciam quæ trans Rhodanū Italiam respicit, Atalaricus retineret, quod verò citra Rhodanum ad Pyrenços consistit, ad Vuifigothos rediret. Procop. lib. 1.	12
527		1	THEODERICVS Mediomatricum Rex, cum perfidiam Hermenfredi Thuringiæ Regis erga se vlti sci Theoderico Italig Rege viuentenō ausus esset, eo mortuo quasi obstaculo sublato Clotarium fratrem in spem prædæ accersuit, eoque comitante Thuringiam totam, caeso profligatōq; Hermēfredo, sibi subiecit. Procop.	13
528		2	FRANCORVM Regum potētia felicitasq; effecit, vt Amalaricus Ostrogothorum Rex affinitatem ducta eorum sorore requisituerit.	14
529	ARVERNIAM totam tempore belli	3	EXPEDITIONEM in Hispaniā aduer-	15

530	belli Hispanici Theodericum Regem Gothis ademisse, Aimonius autor est, licet Gregorius in aliud tempus referre videatur.	4	adversus Almaricum Vuifigothorum Regem Childeburtus & Clotharius, non autem (vt Procopio visum est) Theodebertus nomine fororis, suscipiunt. Cæso Almarico	16
531	ADOLESCENTVLORVM Clodamiri filiorum cæde patruorum manibus immanissimè patrata, penes ipsos, scilicet Childeburtum & Clotarium, rerum summa fuit, adeo vt in Francia regnare simul cœperint, & ferè soli viderentur.	5	ara (quod vetustioribus Hispanis numerandi fuit annorum principium) 561. quæ planè 531. coron. respondent, numerantur, & reducta est in Franciam Clotildis foror: simul etiam quicquid adhuc Vuifigothi cis Pyrenæum in Gallia ex	17
532		6	partitione superiore possidebant, receptum est, Francorumq; Regno	18
533		7	additum, adeo vt Vuifigothi qui illic supererant, cum vxoribus liberisq; ad Theodim in Hispania regnantem se contulerint. Procopio	19
534		8	verò refragantur, qui eodem tempore & Provinciam ex Amalafimitha receptam, & Atalarico illius filio vniuersæ Galliæ dominiū quod	20
535	BELLI Gothici in Italia initium Anno Iustiniani Imperatoris 8. Indictione 13. Cœperat enim Iustinianus imperare anno 927. Indict. 5. cal. Aprilis.	9	aus eius tenuerat, perceptum scripserunt.	21
536	THEODATVS Italiæ Rex cum sibi à Iustiniano Imperatore bellū imminere certò sciret, Galliæ portionem quæ Gothos continebat Francis tradere cogitauit, vt eorum auxilio vteretur adversus Bellisarium: sed morte præventus id adimplere non potuit, Procopio testante. Nec verò temere credendum	10		22
537	quod scribit Aemilius, Burgundiones sub eo Liguriam Aemiliamq; Alemannos verò Venetiam iussu	1	THEODERICVS Mediomatricum Rex anno postquam regnare cœperat 23. humanitatem expleffe dicitur, vnico filio Theodeberto viro bellica laude clarissimo superstitē, ditionumque suarum hærede.	23
538.	Regis Theodeberti devastasse, domumque cum omnis generis præda rediisse.	2	VVITIGES Italiæ Rex vt Francorum Regum animos sibi demereretur, Provinciam illis reddidit, ne quid in Gallia Ostrogothos possidere ipsi indignè ferrent, anno 3. belli	24
	VVITIGES Mediolanum obsidens.			

539	dens Burgundionum quaedam turmas à Rege Theodeberto impetrat. Procopius lib.1. ID fidem facit Burgundiones ipsi etiam Theodeberto paruisse.	3	belli Italici. Procopius lib.1. Quare nec Sabellico nec Aemilio assentiendum, qui Provinciam ex Amalafimitha Atalarici matre antè receptam tradiderunt.	25
540		4	THEODEBERTVS spem rei bene gerendæ ex Italiæ motibus concipiens, exercitum ingentem in Italiam traduxit. Vbi cum & Romani & Gothi in suum quisque auxilium aduenisse crederent, illos sic ea opinione fefellerit, vt vtriusque cladem non contemnendam intulerit. Tandem cum Italiam terrore nominis sui impleuisset, peste se in eius exercitum immittente, spoliis tamen amplissimis relatis, domum redire coactus est, anno quo Vitige sese dedente bellum Gothicum Bellisarius se confecisse putauit. Procop. lib.2.	26
541		5		27
542		6		28
543		7		29
544	MAGNA Hispaniæ pars à Regibus Childeberto Clotarioq; fratribus circa hæc tempora subacta.	8		30
545		9		31
546				32
547	CVM regnante Totila Ostrogothi res suas rursus erigere in Italia contenderent, Theodeberto Regi secundæ in Italiam expeditionis suscipiendæ occasio oblata est. In qua sic profecisse suis armis à Procopio lib.3. & Agathio traditur, vt Alpes Coctias & totâ ferè Liguriâ Venetiâ Aemiliamq; stipendio imposito sui iuris effecerit, suosq; præfectos illis reliquerit. Gothi enim cum Francos amicos magis quam hostes habere mallent, impunè eos illa loca non solum occupare, sed etiam retinere permiserunt.	10		33
548		11		34
549		12		35
550		1	INTHEODEBERTI Austrahanorum Regis demortui locû Theodobaldus filius adhuc iuuenis, sed patri longè degeher succedit. Cuius imperio Burgundiones etiam paruisse nobis fidè facit Agathius, qui Gothos post Totilæ Regis sui interitum, ad eum potius quam ad	36

551

2

patinos, qui longius aberant, auxiliij impetrandi nomine misisse affirmat. 37

552

3

Ad Regem Theobaldum legati à Iustiniano Imperatore, pacis amicitiaq; nomine venerunt. Procopius. 38

553

4

QVOD rebus suis adhuc integris Gothi non potuerant, excisis obtinuerūt, vt Bucelinus & Amingus sive Lentharis & Bultinus Francorum duces, misso Theodobaldi cum septuaginta milliū hominum exercitu ad bellum aduersus Imperatorem renouādum, Alpes transmitterent, vbi cum victoriis suis totam ferè Italiā Siciāmq; peragrassent, prædæ sibi quærendæ quàm opum nominisq; Principum suorū studiosiores esse visi sunt. Tandem cum ex locorum aërisque insolentia pestis quamplurimos illorum absumpsisset: reliquos languentes & invalidos vnico prælio Narses facilè deleuit, anno belli Gothici 18. & vltimo Imperatoris Iustiniani 27. & 28. Agathius. 39

554

1

EODEM ferè tempore quo Francorum copiæ, Amingo & Bucelino ducibus, in Italia deletæ sunt, Theobaldum Austrasianorum & eorum populorū (qui Italiæ viciniores erant) Regem è viuis excessisse nullis superstitibus liberis, Agathius lib. 2. autor est. Atque ea de causa qui addidit ad Marcellini Comitis Chronicon, eius obitum Indictioni primæ ascripsit, licet alij 7. post patris excessum anno, Chronicon verò Benignianum 2. obiisse velint. Porrò cum suo testamento Clotarium patrum vnicū rerum suarum hæredem instituisset, offensus inde Childebertus in acrē cum Clotario fratre (quem bellum Saxonicum tunc occupabat) contentionem incidit, quæ tandem tamen paulò post sedata est, Childeberto toram nepotis successionem tratri sponte cedente. Agathius. 40

555

2

tionem incidit, quæ tandem tamen paulò post sedata est, Childeberto toram nepotis successionem tratri sponte cedente. Agathius. 41

556

3

POST obitum Regis Theobaldi, dum patruī eius inter se dissidēt, Narses vacuam Venetiæ possessionem nactus Imperio restituit, & vltra progressus Provinciam recepit, eiq; Amatam Patricium cinem Romanū dedit: Subalpinis verò Francilionem. vt Francos Alpibus transitu prohiberet. Sabellicus. P. Aemilius. 42

557

4

toram nepotis successionem tratri sponte cedente. Agathius. 43

558

5

SAXONES hoc anno a Clotario Rege domiti & subacti. 44

559

6

45

560		7		46
561	AGRECVLA post Bucelinū trāsiurensem Patriciatum exercuit.	8		47
562		9		48
563		10	CHILDEBERTVM Parisiorum Regem anno Regni sui mortuum esse 45. omnes ferè post Sigebertum crediderunt, præter Aimonium qui ad 49. pervenisse affirmat, cuius etiam testimonium comprobat Pragmaticū Childeberti, donationem Basilicæ Vincentianæ ascribēs, quæ data est an. ipsius 48. Illo verò sine liberis mortuo, res Francica vnius Clotarij Regis imperio tota rursus coit.	49
564	CHRAMNVNVM filium iterato rebellantem viribûsq; Britonum frustra subnixum, Clotarius pater bello penitus subegit, & cum vxore liberis totaque familia cremari curavit.	11		50
		12		
565	CLOTARIVS Francorum Monarcha, anno quo cum fratribus regnare cœperat 51. naturæ concessit, ex quo Regnum Francorum in quatuor Tetrarchias, eodem quo antea exitu, rursus diuisum est. tot enim illi filij superstites erant. Quorum primo natu Chereberto Parisij, Sigiberto Mediomaticis, Chilperico Suefiones, Guntranno Aurelianum Regiæ vrbes euenere. Aurelianensi verò Tetrarchiæ Regnum Burgundicum attributum fuisse notissimum est, non solum ex historicis, sed etiam ex plerisque monumentis ad D. Benigni Diuione, quod cœnobium Guntrannus liberalitissime auxit. Ideo Gregorius Turonensis recenset, illum initio Regni sui statim Agrecalam Patriciatu amouisse, eumq; Celsio Iuricons. cõtulisse. Quod dignitatis nomen gessisse tãtummodo inter ceteros limitum Francicorum Præfectos, peculiari quadam cõsuetudine, n̄ videntur qui præfecturas provinciarum Subalpinarum & Transiurensum, nec non etiam provincia Mafsiliensis aut Arelatensis exercebant. Vnde Patriciorum Vltraiuranorum frequens in Historicis, & à Gregorio PP. Patriciorum Galliarum nuncupatio, ex cõsuetudine Romanorum iam illic pridem recepta, vel amulatione eorum quos tum Imperatores Romani, tum postea Longobardi sub eodem nomine illis opponebant. Qua ratione constare potest quod Paradinus profert, Burgundiones sub Rege Guntranno Magistratus perpetuos habere cœpisse, qui tamè Ducum nomen sibi tribuerunt. Nec enim n̄ ea dignitate amoueri solebant, priusquam se illa indignos sua culpa reddidissent. Nihilominus tamen Sigibertus Mediomaticum Rex superiorem Bur-	51		
566				1
567				2
568				3
569				4
570				5
				6

Burgundiam Alpiumq; non contemnendam partem P. Aemilio vius est obtinuisse.

571 SIGIBERTVS Mediomatricum Rex Aruerna vrbe intercepta, quæ sui iuris non erat, per Adonarium Ducem suum Arelatensem etiam urbem tenere ausus est, sed Celso Patricio cum Regis Guntranni exercitu sese opponente, turpiter repulsus est. 7

572 LONGOBARDIS Italiam magna ex parte occupantibus, Gregorum Imperator diffusus viribus suis, provinciã Mafsiliensem Francis Regibus reddidit, vt partem belli aduersus terrorem nouæ gentis capefferent. Quaratione Amatus à Narsete antea provinciæ Præfectus Regi Guntranno parere cœpit. Vnde inter eum & Sigibertum contentio exorta, qui in ipsius provinciæ partem vocari se æquum censebat. Id quod Longobardi in rem suam interpretati, Alpes vltro transgredi Provinciãq; populari ausi sunt, vbi occurrentem cum exercitu Burgundionum Amatam, prælio conferto, cum magna ipsorum Burgundionum strage interemerunt. Ob id Guntranus Amato Ennium sive Mumolum, virum clarissimum, Patricia dignitate ornatum successorem dedit. Aimonius lib. 3. P. Diaconus lib. 3. de gestis Long. & Chro. Benignianum. Mirum tamen Grego. Turonensem Peritium vocare, qui Celso in Patriciatu successerit, & à Longobardis cæsus sit, cum vnus tantum ab eis illatæ cladis Burgundionibus meminerit. Porro Longobardi dulcedine prædæ Gallicæ semel illecti, iterum sed non eadem fortuna, transcensu Alpium tentato, cum in Ebrodunensium agrum peruenissent, circumvêti à Mumolo, non minorem quàm priore expeditione intulerant cladem acceperunt. 8

573 LONGOBARDIS Italiam magna ex parte occupantibus, Gregorum Imperator diffusus viribus suis, provinciã Mafsiliensem Francis Regibus reddidit, vt partem belli aduersus terrorem nouæ gentis capefferent. Quaratione Amatus à Narsete antea provinciæ Præfectus Regi Guntranno parere cœpit. Vnde inter eum & Sigibertum contentio exorta, qui in ipsius provinciæ partem vocari se æquum censebat. Id quod Longobardi in rem suam interpretati, Alpes vltro transgredi Provinciãq; populari ausi sunt, vbi occurrentem cum exercitu Burgundionum Amatam, prælio conferto, cum magna ipsorum Burgundionum strage interemerunt. Ob id Guntranus Amato Ennium sive Mumolum, virum clarissimum, Patricia dignitate ornatum successorem dedit. Aimonius lib. 3. P. Diaconus lib. 3. de gestis Long. & Chro. Benignianum. Mirum tamen Grego. Turonensem Peritium vocare, qui Celso in Patriciatu successerit, & à Longobardis cæsus sit, cum vnus tantum ab eis illatæ cladis Burgundionibus meminerit. Porro Longobardi dulcedine prædæ Gallicæ semel illecti, iterum sed non eadem fortuna, transcensu Alpium tentato, cum in Ebrodunensium agrum peruenissent, circumvêti à Mumolo, non minorem quàm priore expeditione intulerant cladem acceperunt. 9

574 MORTVO abiq; mascula sobole Chereberto Parisiorum Rege, Chilpericus frater eius Regnum illud sibi soli vindicare conatus est. Qua de re illi cum Sigeberto & Guntrano fratribus, per plures annos bello decertandum fuit. 10

575 SAXONES Longobardorum sociorum, commilitonumq; suorum exemplo Alpes transgressi, à Mumolo Patricio turpiter reiecti sunt. Grego. Turo. P. Diac. 11

576 SIGIBERTVS auxilio Guntranni Regis & gētium Transrhenanarum, Chilpericum bello acriter persequitur & in fugam vertit. 12

577 SIGIBERTVS Austrasiarū Rex cum urbē Parisiorum occupasset, eiusq; Regem se coronari fecisset, fraude Fredegundis vxoris Chilperici fratris sui ibi trucidatur, vnico superstitute filio nomine Childeberto. 13

578 Tres 14

579 TRES Longobardorum Duces, Amo, Rhodanus & Zabanus, motibus Gallia quos Sigeberti mors afferebat excitati, diuisis agminibus diuersisq; itineribus tertiam irruptionē in Gallias fecere. Sed cum Zabanus Valentiam vsq; Rhodanus verò ad Gratianopolim peruenissent, occurrente Mumolo cum Francorum Burgundionumq; manu, turpiter fusi fugatiq; sunt. Amo autem ab aliis Francorum ducibus magna prædæ parte, quam ad suos è Provincia reportabat, spoliatus, agrè ad suos evasit. Grego. Turo. P. Diaco, lib. 3.

581

582

583

584

585

SYNODVS apud Lugdunum celebrata sub Rege Guntrāno. Greg. Tur.

SYNODVS apud Cauillonum ciuitatem à Præsulibus Burgundia celebrata, iussu Regis Guntranni qui eam urbem Regiam sibi ab initio delegerat. Greg. Turo. lib. 5.

AVSTRIGILDIS Guntrāni Regis coniux obiit.

MUMOLVS à Rege Guntranno deficiens, Auenionēsem ciuitatem occupat. Desiderius verò Chilperici Regis Dux fugato Ragnualdo Duce, ciuitates omnes quæ in Aquitania iuris Guntranni erant, Regi suo asserit.

to, quem Austrasij Regem sibi constituerunt: sed Parisij ad Chilpericum redierunt. Bello autem inter Chilpericum & Guntrānum ob Sigeberti cædem exorto, cum plures belli impetus hinc inde fierent, signis collatis acie etiam dimicatum est à Mumolo Guntrāni cum Desiderio Chilperici Ducibus apud Lemouices, cuius victoria Mumolo celsit.

GVNTRANNVS liberis orbus de adoptando Childeberto nepote suo consilium init. Interim Erponem Burgundia Cisararia Ducem seu Præfectum, & pecunia & dignitate multauit, quòd Meroueu Chilperici Regis filium hostem à patre indicatum recepisset.

SAXONES in antiquas suas sedes (vnde ante annos 14. siue cum P. Diacono 16. excesserant) per Austrasiam Regnum regressi, Suetuos qui illas occupauerant, vi extrudere conati sunt: illis verò strenuè sese defendentibus, magnam cædem perpessi sunt. Non igitur id sub Sigiberto cõtigisse putandum.

EXPEDITIONES bellicæ in Britanniam minorem à Chilperici Ducibus eo tempore plurimæ factæ.

FLAVVS Referendarius (quem modò Cancellariū dicimus) Guntranni Regis.

LEGATI Chilperici ab Imperatore Mauricio cum muneribus amplissimis reuersi sunt: quo tempore Childebertus cum ipso Chilperico aduersus Guntrannum, à quo Masfilensem ciuitatem reposcebat, societatem init.

A Gun-

Chil-

586 AGVNTRANNO Guntrāni Regis Duce Mumolus in vrbe Auenionensi frustra obsidetur.

22

587 LICERIVS Guntrāni Regis hoc tempore Referendarius.

23

588 CHILDEBERTVS Austratorū Rex, accepta ab Imperatore Mauririo non modica pecunia, expeditionem adversus Longobardos in Italiam suscepit: sed cum e resua esse intellexit eam gentem vniuerso bello non debellari, accepto ab eis stipendio multisque muneribus & promissis domū regressus est, anno Regni sui 9. Greg. Turo. lib. 6.

24

589 EXERCITVS Guntranni Regis adversus Hispaniæ Gothos missus, Septimaniæ (quæ etiam Gothia dicta est) ciuitates in illius ditionem redegit: sed ab Hispania re infecta propter aëris insolentiam redire coactus. Quo etiam tempore Chil debertus ducto in Baioariam exercitu Garibaldū inde deiecit, Thasilonem verò vniuerso Baioarię regno præfecisse traditur. Auent.

25

591 MASSILIENSIS provinciæ Regionibusque circumiectis, à Guntranno Rege Patricius seu Præfectus datur quidam Nicetius, anno Regni sui 26. teste Grego. Turo. lib. 8. Aimonius tamen anno 27. Lendegifillum quendam Patriciū creatum scribit, sed an alius à superiore fuerit, incertum relinquit.

27

Secun-

CHILPERICVS ducto in fratrem Guntrānum exercitu, magnam cladem ab eo perpeffus est, & cum eo tandem pacisci coactus.

CHILPERICVS Parisiorum & Suefsionum Rex, fraude vxoris fug Fredegundis interimitur, vnico superstitite filio Clotario adhuc infansulo. Quo tempore Childeberto Regi reddita Mafsilia pacem intercum & Guntrānum reduxit, quæ tamen statim dissidio ob tutelā iunioris Clotarij exorto dissoluta est. Cū illā Guntrānus sibi attribueret, Childebertus verò cū Regni administrationem ad se revocaret, interea Guntranno ad eas in Aquitania ciuitates quæ sui iuris antea fuerant recuperandas exercitū mittere licuit.

26

BRITONES pace cum Francis violata, Vuarochō & Vinaclo comitibus suis, in agrum Nannetensem & Cenomanum irruperunt: Francorum verò copiis in eos aduentantibus, ad sanitatem certò redierunt, testimonio Grego. Turo. quo planè refelluntur Annales Britonum qui nobis hoc tempore Alanum quendam Regem citerioris Britannię obrudunt.

GOTHI in vltionem Septimaniæ à Burgundionibus antea devastata, vicissim provinciā Arelatensem depopulari ausi sunt. quo tempore pax inter Guntrannū & Childeberty Reges renouata est.

IN Theodefredi Patricij Ultraiani locum, Vuandalmarus à Rege Guntranno circa hæc tempora sufficitur, D iij Exer-

592 SECVNDA sua in Italiam profectio Rex Childebertus stipendium Longobardis imposuit, fidelitatisq; iureiurandum ab eis exegit anno Regni sui 14. Grego. Turo. lib. 9. 28

EXERCITVS Guntranni in Septimianiam iterum missus cladem insignem accepit, id quod odia inter ipsum & Childebertum nepotem refricuisse visum est.

593 CHILDEBERTVS accepta iterum à Græco Imperatore pecunia, rem tertio in Italia gerere statuit. Missis itaq; 20. Ducibus qui res Longobardorum aggredere, hostes in ciuitatum arciumq; mœnibus se continentes, nec vsquam pugnandi copiam facientes habuerunt. Quare cum illic tempe populum agros frustra tererent, nec vllas Longobardus Rex pacis fœderisq; condiciones acceptaret, illis tandem necessario Italia excedendū fuit. Cum verò id sub Rege Aptacario (quem Italici scriptores Antharim vocant) factum fuisse, eodemq; anno qui fuit Guntranni 29. Childeberti 15. 29

594 illum obiisse Grego. Turo. lib. 10. contendat, non satis consideratè eius obitum Onufrius an. 588. ascripsisse videtur. quod & aliis argumentis alibi facile comprobare licebit. Non absq; mendo tamen vel oscitatione videtur Gregorius annum 15. Childeberti cum anno primo Pontificatus Gregorij I. Romani Pontificis comparasse. 30

595 AD hunc vsq; annum Gregorij Episcopi Turonensis perducta est de Regibus Francorum historia. Quo (vt ipsemet testis est) numerabatur Childeberti Regis x viii. Guntrani xx xi. Gregorij Romani Pontificis v. & ab obitu D. Martini c xciiii. Sic enim iuxta eius sententiam legendum, cum in vulgatis codicibus mendose c cx viii. habeatur. Constat enim Gregorium ex ipsiusmet Epistolis electum fuisse Indictione 9. Vnde annum Pontificatus sui quintum egisse anno salutis nostræ 596. certissimum est. Cum verò Guntranni trigesimus primus, sit ab obitu Clodouei aui annus Lxxxii. (Clotarius enim ante Guntrannum solus LI. annos expleuerat) his si addantur cxi. qui ab obitu ipsius Martini ad obitum Clodouei excurrerunt, exurgent anni c xiiii. Quos tamen ideo à Consulatu Cæsarij & Attici, quo Gregorius Martinum mortalitatem exuisse putat, enumerare nolimus. Ad hunc enim vsq; annum numerandi essent anni c cxviii. qui nec ipsius Gregorij calculo responderent, & Sulpitij Seueri testimonio refragarentur. 31

597 GVNTRANNVS Aurelianensium Burgundionumq; Rex, naturæ concessit anno, quam post obitum patris regnare cœperat, 33. idq; 5. cal. April. Indictione verò secundum Idatij Continuatore[m] prima, quam an. 597. mul ti tradunt. Sepultus autem Cabillone ad Ararim. Huic aut cum nulla soboles superesset, vtrig; Regno successit Childebertus Austrasiorum iam Rex, ipse ex fratre nepos, testamēto heres institutus & adoptatus. Qui cum secundum obitū patris sui, tutelā Clotarij Parisiorum Regis sibi deberi cōtenderet, inde verò occasione vlciscendę paternæ necis, scelere Fredegūdis patratæ, oblatā intelligeret, cōacto Burgundionum Austrasiorumq; exercitu Clo- 33

598	Clotarij ipsius cognati sui Regnum ingreditur: sed occurrente Landrico militiae Francie magistro cum Francorum copiis, apud Suefiontes ingenti strage profligatur: quo bello Fredegundem & ducis & militis munia strenue obiisse in exercitu Clotariano mirando exemplo memoratur.	1
599	CVM Britonibus Gallias vantantibus nulla re memorabili gesta bellatum, nisi quod hostis non incruento milite cessit, qui vltro laeferat.	2
600	VVARNOS, seu Vuaruos Germaniae populos a se deficientes Rex Childebertus bello profligauit, & ad fidem redire coegit. Serenus Episcopus Massiliensis Diuorum statuas & imagines e templis suae Diaceseos hoc tempore deiecit.	3
601	ANNO post Guntranni Regis obitum 4. Childebertus Rex non absque veneni suspicione obiit. Cui cum duo filij superstites essent, Theodeberto Regnum Austrasianum, Theoderico vero Aurelianense & Burgundicum sorte obuenit. Sed cum ij adhuc sub auiae Brunehildis tutela essent, eius impulsu bellum in Regem Clotarium meditari visi sunt. Quapropter Clotariani in ipso conatu copias illorum vltro adorti, ad Lotofaum (id loco nomen est) fuderunt & fugarunt, Burgundiamque Cisararicam de hoste receperunt. Quod ansam fortasse paulo post Cacao Hunnorum Duci praebuit in Austrasiam irrupendi, adeo vt non nisi accepta a Brunehilde pecunia inde pedem efferre voluerit. Aimonius. P. Aemilius. Caeterum Idatij Chronicon initium filiorum Childeberti Indictioni 4. aseribit.	4
602	FREDEGVNDI Clotarij Regis grandaeva iam matris sed audaci & supra sexum muliebrem bellicosae, vita hic annus finis fuit.	2
603	QVINTRIONIS Campaniae Ducis scelere Brunehildis interemti caede Austrasij offensi, ipsam a se expellunt, & ad Theodericum in Burgundiam fugere compellunt. quo tempore Vuarnharius Palatij Burgundici Comes fato etiam concessit.	3
604	COLENS natione Fracus Provinciae Patricius instituitur, qui Nicetio sive Lendegifillo successisse videtur.	4
605		5
606	VASCONES crebris incursionibus Theoderici provincias infestantes, ductus in eos exercitus grauiter coercuit: & parendi leges quas adhuc non acceperant admittere coegit.	6

607 AEGILA Burgundiæ Patricius nullo alio demerito quàm Brunchildis odio interimitur. Hunc autem Coleni successorē quidam fuisse suspicantur. Constat tamē ipsum Transiuranis minimē præfectum fuisse.

603 BERTOALDVS insigni probitate vir, aulæ Burgundiæ magister statuitur à Rege Theodorico: Trāsiuranis verò Protadius post Vandalamari obitum Patricius datur. Appendix Greg. Tur.

609 BERTOALDVS Landricū Clotarij Ducem id finium quod Theodorico attributum erat tentantem, irrito conatu procul recedere cōgigit. Ille verò supplemento à Clotario accepto, vicissim Bertaldum Aurelianum vsq; persequutus est, nec eum ad pugnam elicere potuit.

610 CLOTARIO cum suo exercitu suppetias Landrico ferenti, Theodericus cum Burgundionibus ad Stampas occurrit. Ibi verò tantis odiis pugnatum, vt Bertaldus fortissimè dimicans ceciderit. Eius tamen virtute accensi Burgundiones hosti victoriam eripuerunt. Ex qua Theodericus Parisiorum ciuitatem victor ingressus est.

611 THEODERICVS rebus secundis elatus, cum nefariis Brunchildis auiæ consiliis aures plus nimio faciles adhiberet, de fratre quoq; Theodeberto deiiciendo (quem illa ex pellice procreatum illi occinebat) cogitare cōpit. Sed cum castra sua non procul ab illo locasset, Burgundionum paci studentium tumulti militari, Protadius qui belli faces incendebat, interemptus est. Quo exemplo territus redire in gratiam cum fratre Theodeberto coactus est, deinde suo Prætorio Claudium quendam genere Romanum præfecit.

Vuol-

7 CVM Saxonibus res nouas in Francos molientibus, dubio, licet cruento, Marte pugnatum.

8 THEODERICVS Burgundiæ Rex Hermembergā Vuitterici Gothorum Regis filiam circa hæc tempora duxisse videtur: qui tamen vsu connubij cum ea perfrui non potuit, siue quod pellicibus ad insaniam vsq; esset devinctus, siue maleficis artibus irretitus. Quapropter illam à se integram annis sequentibus ad patrem remisit: qui ea iniuria motus, Clotarium Francorum, & Agilulfum Longobardorum Reges, legationibus ad bellifocieratem secum ineundam, aduersus Theodericum sollicitare cōpit: sed morte præventus nihil adimpleuit.

10

11

Anni Christi.

Anni Regum Burgund.

- 612 VVOLFVS Burgundię Patricius & vt quibusdam placet, Provinciae Praefectus, Brunehildis artibus occiditur. 12
- 613 COLVMBANVS vir austeritate vitę clarus, multorum cönobiorum conditor, & Monasticae disciplinae in Galliis restaurator, cum Regis Theoderici nothos, quos ille regio cultu educabat, in Regnum eius nunquam successuros constanter praediceret, ab eo in exilium pulsus est, & à Clotario Parisiorum Rege exceptus. Cui fatidico quoq; ore praedixit, non solum Theoderici, sed etiam Theodeberti fratris opes ad ipsum intra biennium trienniumve peruenturas. Qua spe cum uterq; in suas quisque partes illum legationibus pollicitationibusque amplissimis pertrahere conaretur, neutri se addicere voluit. Aimo. & Grego. appendix. Continuatur tamen Idatiј Columbani accessum ad Clotarium ascribit Indictioni xii.
- 614 THEODERICVS omni diuturni impatiens, res nouas rursus aduersus fratrem moliri ausus est. Sed cum illum multo se paratiorem deprehendisset, ei vt pacem redimeret, quatuor Comitatus nobilissimos tradere coactus est, Turonensem, Campaniensem, Alfatiensem sive Alifatium, & Sugitensem, quem Suuitensem Lazijs mavult appellare: existimat enim pagum fuisse Ducatus Transiurenensis, qui postea Aduocatię Turegiensis nomine nuncupatus sit. Licet Suuitarum nomen sit omnium ferè opinione longè recentius. Verum tamen nisi locus hic sit apud Aimonium lib. 3. cap. 96. deprauatus, videtur illorum Comitatum appellacione provincias illas significasse, quibus talia nomina postea sunt attributa. Nec enim ausim affirmare Alfatia nomē eosq; fines iam tum ei regioni quæ illas nunc obtinet fuisse. sicut etiam verissimum est, Campaniæ Comitatum nullum tunc adhuc extitisse. Mirum verò Theodebertum Turonensem ab Austrasia tantopere dissitum elegisse. Caterum Alemanni repentinam hanc pacem multum accelerasse visi sunt. Theodeberti enim partibus studētes magno agmine Transiuranas provincias aggressi erant, & Ultraiuranos Ducibus Cambeleno & Herpino sive Herpone sibi occurrentes, signis collatis devicerant, nullòq; inde repugnante Iurensem Burgundiam praedis, cædibus, incendijs pervastabant. Aimonius.
- 616 THEODERICVS iam liber metu, fratri exitium rursus moliri cœpit, ac ne ope propinqua iuaretur, Clotarium temporis opportunitatē operientem adduxit, vt aut se iuaret, aut tacitum spectatoremq; se præberet, mercede habiturum, quæ illi Theodebertus de eius dititione oppida, finēsque pace infami antea abstulisset. Quiescente Franco, inter Burgundiones Austrasianosque duobus cruentissimis præliis dimicatum est. Victor Theodericus primò in Campania Tullensi, atq; iterum ad Tolbiacum, fratrem fugientem assecutus, retractum Cabillonum in custodiam misit: in qua illum (reliquis de eius morte tacētibus) Brunehildis iussu trucidatū scribunt Chron. Benignianum, & Auentinus.

E Theo-

THEODERICVS duorum potentissimorum Regnorum potens, & recentis fœderis immemor, in Clotarium mouere cogitabat, sed disenteriae morbo correptus, aut (vt aliis placet) epoto ab auia veneno decessit, anno regni sui 18. qui Clotarij fuit 31. Quatuor autem illi ex pellicibus liberi supersitites fuisse traduntur, Sigibertus, Chorbis, Childebertus, atque Meroueus: ex quibus Sigibertum Brunechildis Transrhenanarum gentium ope ad Regni paterni fastigia evehere conata est. Sed Arnulfo atq; Pipino Austrasiæ primoribus obsistentibus, postremò etiam Vuarnhario Palatij Austrasiani Comite ipsum Sigibertum in acie ad Catalaunum prodeunte, Clotarius Regni tam Austrasiani quàm Burgundici compos effectus est: adeo vt rebus illic ex sua sententia constitutis, Rhadonem Magistrum Equitum sive Prætorio Præfectum (quem tamen Magistrum aulae vocabant) rerumque administratorẽ Austrasianis reliquerit, Burgundionibus verò Vuarnhario magni in eorum aula nominis, Transuiranis autem Herponem (quem nescio quo iure Paradinus Albonem appellare maluit, cum Francus genere fuerit) qui tamen Patricius solummodo nuncupatur, & Richomeris in ea dignitate successor quibusdam visus. Aemilius autem addit se tunc Clotarium iureiurando etiam adstrinxisse, nunquam Magistratus illos abrogaturum, quoad in fide officioque erga se permanerent. Quæ tamen de Brunechildis supplicio sceleribusque scripta sunt, magna ex parte fabulosa esse illi videntur, licet à verutissimis probatissimisque autoribus prodita testataque sint. Quorum etiam testimonio constat, ex omnibus Theodorici filiis nullum effugisse necem, præter Childebertum, quem tamen fuga elapsum nusquam postea comparuisse, nec de eo quidquam auditum fuisse affirmant. Vnde stemmatis generisq; Hapsburgici autor credi posset, nisi à Sigeberto illud emanasse Hapsburgicæ stirpis investigatores comminicerentur, aut Theodeberti, non Theodorici filium pertinaciter nominarent. Cum tamen ab ipso Theodorico omnem Theodeberti masculam sobolem penitus extinctam fuisse, cæteri omnes vno ore constanter asseuerent, longè etiam aliam Hapsburgicæ familię originem fuisse Albertus Argentinenfis arbitratus est.

TRANSIVRANL, ferox hominum genus, & tunc sui iuris propè effecti, Herponem Patricium suum vitia apud eos licentia temporum nata emendare conantem interemere. Cum verò occidendi eius autor extitisset Aletheus, generis nobilitate magnisque opibus inter Burgundos clarus & potens, vt scelus scelere, scelerisq; pœnas redimeret, nefaria quædam consilia in Regem Reginamque per Episcopum Sedunensem meditari ausus est. Quæ cum illi ex sententia non respõdissent, indicio procerum condemnatus capite multatus est. Sed Sedunensis longè mitior fuit pœna.

621. CLOTARIVS vocato ad se Vuarnhario Burgundici Palatij Comite, cæterisq; Burgundiæ Præfulibus & Primatibus, Concilium gentis ad Bono-

3 EPOREDIA Secusioque cum in fide Francorum tunc essent Oratores, non à Rege Agilulfo qui iam obierat, sed ab eius filio ad Clotarium

622	<p>Bonogellum habuit, quod quidquid è re dignitatèq; ipsorum esse visum est constituit, nec quidquam quod dari honestè posset petentibus denegauit. Qua comitate Burgundionum animos in se adeò confirmauit, vt nullus Rex vnquam maiori fide religionèq; cultus obseruatúsq; ab eis fuerit. Aimonius. P. Aemil. secundum quos hæc Regni illius Francici anno 340. contigisse dicuntur.</p>	<p>rium Regè venerūt, qui suis muneribus apud Consiliarios Regios ita effecerūt, vt illa duo oppida Rex non solum non difficulter redderit, sed etiam tributum quod ante Francis Regibus pendere consueverant penitus remiserit, & fœdus icerit quod ad Pipinum vsq; Francorum Regem sanctum perseverasse visum est.</p>	4 5 6 7
626	<p>CLOTARIUS mortua vxore sua Bertrude, aliam superduxit nomine Sichildem.</p>	<p>DAGOBERTO exephebis excedente Clotarius partè Regni Austrasiani sub Regis titulo administrandam dedit: Pipinum verò & Arnulfum Metensem Episcopum Austrasie primates, vt eorum consiliis vteretur adiunxit, idque anno Regni sui 39. Aimonius. Appendix Grego. Tur. & vetustissima monumenta. Qua ratione Idatij Continuator tradit illum regnasse anno XXIII.</p>	8
627	<p>MERCATOR quidam nomine Samo, ex vrbe Senonensi oriūds, cum mercaturam facturus in Slavouorum, qui Vuinidi dicebātur, Regionem se contulisset, ipsi Genti auctor fuit vt se Duce armis sumtis Hunnorum iugum à se excusserint.</p>	<p>CVM Saxonibus Transrhennas provincias depopulantibus, Dagobertus primū atque iterum Clotarius cruento Marte, licet felici, pugnarunt.</p>	9
628	<p>Quare cum sid. feliciter illis successisset, illum sibi Regem esse voluerunt. Deinde cum illis admodum acceptus esset, Regnum suum adeo firmū & stabile reliquit, vt ad quartam vsq; stirpem possessio eius descenderit. Id verò anno Regni Clotarij 40. Aimo. Appendix Grego. Tur. Ceterum ab istis Vuinidis five Vuededis quos omnes istius & sequentium temporū scriptores Sla-</p>	<p>DAGOBERTVS ducta Cometrude Sichildis nouerç suę sorore, quidquid Austrasiani Regni supererat, à patre accepit. Aimonius. Suple. Greg. Turo.</p>	10
629	<p>uicæ</p>	<p>E ij S. Gal.</p>	11

uicæ originis fuisse vno ore fatetur potius quam à Vuandalis Germaniæ tractum illū qui Vuandem hodie dicitur nuncupatum fuisse crediderim, tamen si Melächthoni & aliis aliter visum fuerit.

630 VVARNHARIO aulæ seu prætorij Burgundionum Præfecto vel Magistro morte sublato, Godinus filius eius nouercam suam vxorem duxit, anno Clotarij in Francia 43. sed ea iussu ipsius Clotarij dimissa, incesti matrimonij veniam deprecante Dagoberto impetrauit. Nihilominus cum esset ipsi præstandum iusiurandum Aureliani ad Aniani & Turonis ad D. Martini a-

631 ram, quod nihil mali vnquam de Rege cogitaret, in itinere, non inscio Clotario, occiditur. Hinc cum de sufficiendo in locum Vuarnharij nouo aulæ Præfecto deliberatum esset, communi Burgundionum cōcilio responsum, Burgundiones contentos esse velle Dei Regisque solius imperio. Atque ex eo tempore Burgundia illo Magistratu visa est caruisse, vsq; ad Clotarij secundi tempora. Aimō. lib. 4. cap. 14. 13

632 CLOTARIVM totius Monarchiæ Franciæ Regem, annum iam Regni sui in Francia 45. in Burgundia verò 14. agentem, naturæ concessisse plurimorum autorum testimonio constat: maximè verò Supple. Grego. Turo. & Chro. Benigniani atq; etiam alterius vetustissimi auctoris, relictis duobus ex duabus vxoribus liberis, nempe Dagoberto (qui cum iam Austrasiæ imperitaret, ætatis prærogatiua Neustriam Burgundiãque sibi continuo adiunxit) & Ariberto, cui Dagobertus Aquitaniam sub Regni nomine (scilicet quod Ligeri flumine & Pyrenæis terminaretur) concessit. 1

633 SVINTILLA (quem nostri scriptores Santillam vocant) Vuisigothorum in Hispania Rex, moriens filium Rachimirum reliquit hæredem, qui cum paucis mensibus patri supervixisset, duos etiam sibi superstites liberos habuit, quorum qui Suintillæ nomen gerebat, cum Gothis acceptior esset, Regno potiturus esse videbatur: sed Sifenandus frater eius auxilio Dagoberti Regis vsus, qui ad illum nobilitatem, militiamque Burgundionum Abundantio & Venerando Ducibus transmisit, Regnum fratre deiecto sibi ipsi asseruit. quare pecuniam inde tributum vice ad ædem D. Dionysij absolendam reportatam ferunt. Hæc ab Aimonio & Appendice Grego. Turo. (quam vis paulò aliter explicata) anno Regni Dagoberti octauo ascripta esse videtur: sed cum ex eorum ratione & Hispanicis historiis constet Sifenandi Regnum inchoatum fuisse circa annum 633. secundo potius Dagoberti 2

S. GALLI in Heluetia, seu minore Burgundia vrbs, B. Gallo D. Columbani discipulo Cœnobium illic condente exordium sumit. Munsterus. Id verò sic accipiendum est, quòd dum Gallus eum locum habitare cœpisset, Cellam tãtummodo illic primum extruxit quæ paulatim in cœnobii excreuit, quod tandem oppido originem attulit. Simlerus. 12

berti anno (qui tamen octauus fuit postquam Aufrasię dominari cęperat) attribuenda fuerunt. non desunt enim ex vetustioribus autoribus qui ab eo tempore regnum eius enumerant.

634 VASCONES ab officio desciscen-
tes, Aribertus Brunulsi auunculi
sui ductu feliciter coęrcuit, regnıq;
sui limites ad Vuifigothorum vsq;
fines propagauit.

3

635

PICTONVM ciuitas rebellionis
Vasconum conscia excidio ferę a
Dagoberto deleta est.

4

636

VILLIBALDVS Provincia; seu
Transiurenfis Burgundię Patricius
sive Pręfectus hoc tempore.

5

637

DAGOBERTVS Regni sui provincias sancto proposito peragrarę sta-
tuens, Burgundiam adit, vbi tanta mansuetudine cum tota ea gente egit,
vt ius ipsemet diceret, querelas querimoniãsq; omnium æqua aure audiret,
orbos, liberos, viduas, tenuiores, inopes a potentiorum vi iniuriãque asse-
reret: optimates verõ pro sua quemq; maiorũve nobilitate, dignitate vir-
tutęque coleret. His autem artibus vtens vrbes circumiuit Lingones, Di-
uionum, Cauillonum, Heduos, Antisiodorenses, Senones, vbiq; tranquil-
la pace legũque moderatione & priscorum institutis res fouens. Id quod
anno Regni sui 6. contigisse in Chro. Benigniano obseruatum est.

6

638

BRVNVLVS Ariberti Regis tu-
tor & auunculus Dagoberto mul-
tum inuisus occiditur.

7

639

SERVATIVS & Paternus Ora-
tores missi Constantinopolim fę-
dus cum Imperatore Heraclio inie-
runt.

8

640

Ex contumelioso verbo Slauı
(qui & Vuinidi) irritati, Aufrasianis
provinciis Samone Rege vim infe-
runt. Aimo.

Ex Alemanıę Ducatu in plures
principatus distracto a Rege Da-
goberto, Alfatıensis Comitatus ex-
urgit. Munsterus. quod tamen nul-
lo vetere testimonio mihi adhuc
innotuit.

ARIBERTVS Aquitaniã Rex
moriens filiũ reliquit paucis men-
sibus sibi superstitem: quapropter
in vacuam omnino Aquitaniã pos-
sessione inuit Dagobertus, sicq; res
Francica in vnum rursus coiit.

9

641

SAXONES suscepta Slauorum coęrcendorum provincia, modo vesti-
gali quod Franco Regi pędere quotannis consueuerant leuantur, fi-
dem pręstare conati nequiere, Aimo. Supple. Greg.

10

- 642 CVM ad depellendos Slauorum conatus non satis Saxonum promissa valuissent, necesse fuit Dagoberto suam Austrasianis Regiam reddere, vti cum Transrhenanæ provinciae Austrasianis attribuerentur, tanquam pro domesticis opibus gloriâq; maiore animo constantiaque in Slaus bella-
rent. Quapropter datum illis Sigibertum maiorem filium in Austrasiam cum Chuniberto Coloniae Praefule & Anchisifo Duce (vt habet Chronicon Benignianum, licet Aimonius Adalgisum vocet) Palatii praefecto pueritiae eius moderatore misit: quæ res inuictos Austrasianos effecit. Aimo. Supplem. Greg. P. Aemil.
- 643 SECUNDVS ex Nautilde Regina Dagoberto nascitur filius nomine Clodoueus, quem paulò post Neustria Burgundiæq; Regem pater designauit.
- 644 SADRAGESILLO Aquitaniae Duce à quibusdam occiso, cum filij necem patris non persequerentur, bona paterna fisco Dagobertus adiudicauit. Ad leges Romanas, inquit Aemilius, liberorum querimonias legans, quæ impunita necè parentis liberos hereditate arcerent. Aimonius.
- 645 VASCONES à fide officioq; deficientes, Dagobertus misit in eos Burgundionum exercitu, cum Andoëno Referendario & duodecim Ducibus, inter quos fuit Vuillibaldus Patricius ex Burgundionica nobilitate, ad fanitatem reduxit. Eodemq; exemplo Iudicaidem Regium nomen apud Britanos nuper vsurpare ausum, leges parendi accipere cõggit. Aimonius. Supple. Chro. Benig.
- 647
- 648 DAGOBERTVM profuuiò ventris obiisse Spineti propter Sequanam 4. cal. Febr. anno post patris obitum 16. non autem 14. atque Regni ipsius decimiseptimi initio, omnes vetustiores Historici qui extant (demto Sigiberto) testantur. Id enim post Aimonium & Supple. Greg. Tur. Chronicon cœnobij D. Benigni, alique non pauci manuscripti affirmant. Cæterum inter Regis defuncti filios extrema patris voluntas tantum valuisse visa est, vt Sigibertus maior modù cupiditati suæ statuens, Austrasiano Regno contentus esse vulerit. Cæteram verò Galliã quæ Neustria Burgundiæq; regna cõplectebatur iuniori fratri Clodoueo, quem alij Ludouicū dixerūt, reliquerit: ob cuius adhuc pueritiã res ab Ega Palatii praefecto regebantur.
- 649
- 650 IN locum Ega Palatii Francorum magistri hoc anno demortui sussectus est Aerchinoaldus. Pipinum verò Austrasiani Praetorij praefectum eodem tempore obiisse, Aimonius autor est, licet Chro. Benignianum Anchisifem fuisse dicat.
- 651 IN communi Francorum Burgundionumque Concilio Flaucatus genere Francus, Burgundionum Praetorio praefectus est. At cum Vuillibaldus Transiurensum Patricius illi parere recusaret, evocatus ad Regem, in Heduorum finibus Flaucato occurrit, pugnaque commissa cecidit. Flaucatus tamen hosti suo vndecim tantum diebus superstes Diuione, vbi illum fatalis hora apprehendit, ad D. Benigni adem sepultus est. post quem nulla

Anni Christi.

Anni Regum Burgund.

654	la extat alicuius alterius Prætorij siue Palatij Burgundici Præfecti memo-	7
655	ria, præterquam vnus, qui in Commentariis cœnobij D. Benigni Anbedo	8
	nuncupatur. Satis est quod constat Burgundiones eosdem Reges quos	
	Franci habuisse, vsque ad Carolum Martellum Francorum Principem.	
656		9
657		10
658	SIGIBERTVM Austrasiæ Regem anno ætatis suæ 26. Regni sui in Au-	11
	strasia 16. vel 17. Februariisq̄ue calendis obiisse in monumentis cœnobij D.	
659	Michaëlis in Lotharingia, inuenio vnico superstitite filio Dagoberto adhuc	12
	infantulo, quem Grunoaldus aula Austrasiæ magister attonium ad a-	
660	micos in Scotiam ablegauit, vt in eius locum Childebertum filium suum	13
	à Sigiberto adoptatum Austrasiis Regem daret. Sed illis indigne id ferentibus,	
661	Clodoueus evocatur, cuius Palatij præfectus Aerchinoaldus, siue, vt	14
	Chronicon cœnobij Ebersheimensis habet, Erboualdus, Childebertum	
662	prælio victum occidit: Grimoaldum verò captum Lutetiam ad supplicium	15
	misit. Secundum quam victoriam Childericus trium Clodouei filiorum	
663	ætate medius Austrasiis Rex datur, adiuncto illi Vualfando seu Vuallafrido,	16
	qui Palatij illius Præfecturam gereret.	
664	CLODOVEVS anno Regni sui 16. multorum autorum testimonio deci-	17
	fisse scribitur. Quanquam Sigibertus 17. & Chronicum Benignianum 18.	
665	tradiderunt. Ex tribus autem filiis quos illum reliquisse constat, Clorarius	1
	stirpis maximus, nulla re nisi festa pace nobilis, Regnum Burgundicum	
666	cum Francico 4. annis tantummodo obtinuit. Erchinoaldo seu Ercembal-	2
	do, aut vt alij malunt Aericho Palatij eius res administrante. Quo etiam	
667	post aliquod tempus mortuo, Ebroinum in eius locum admisit.	3
668		4
669	CLODOVEVS nulla sobole superstitite cum obiisset, Franci Ebroini Præ-	1
	fecti factione, Theodoricum fratrem eius iuniorem Regem sibi assumunt.	
670	Is verò Childerico Austrasiæ Rege armis suum ius persequente, causa infe-	2
	rior, armis etiam victus abdicare coactus est. Ebroinus autem in Burgun-	
671	diam ad Luxouientse cœnobium tondendus ablegatur. Hoc modo Child-	3
	dericus magna omnium expectatione Regnum Francicum ac Burgundicum	
672	inuit. Spem verò de se conceptam superbe & crudeliter imperitans se-	4
	fellit. Vnde cum Clotario fratre eius omnem Meroningorum Regum glo-	
673	riam indolèmq̄ue interiisse omnes Historici obseruarunt. Equitum autem	5
	magistros, simulatione Regiæ maiestatis tegendæ, de administratione re-	
674	rum pro suis quosq̄ opibus maiore audacia decertare cœpisse: tandem ve-	6
	rò	

675	ro ad id fastigij conscendisse, vt Regibus luxuriæ, fo cordiaq; se mancipantibus omnem vim dominandi in seipfos transfulerint, nihil præter Regis inutile nomen Regibus relinquentes.	7
676		8
677	LEODEGARIVS sub Childerico palatio Regio præfuisse, Idatii continuator testis est, cum tamen alij Eduorum Episcopum fuisse tradant.	9
678		10
679		11
680	LVPVS Aquitanix Dux hoc tempore. Rodericus Toleranus.	11
680	CHILDERICVM annum 12. iam regnantem, Badillus quidam nobilis (quem graui iniuria affecerat) ex insidiis adortum, cum Regina vterum gerente interemit. Quamobrem Vlfoaldo Equitum eius magistro, se fuga in	12
681	Austrasiam proripiente, Franci Theodericum in solium Regium restituere: sed cui Lendesium, sive Leodisium Ercembaldi filij magistri Equitum mun-	1
682	derat gerere voluerunt. Ebroinus tamen relicto Monachatu, ingentem sceleratorum perditorumq; manum ad se accurrentem collegit, quorum ope summa celeritate vsus hostes suos opprimit, & Gazam Regiam intercipit,	2
683	tandemq; Regis sese ei committentis Regniq; administrationem recipit. Lendesio perfidiose interemto, cuius nece nondum satiatus scuire quam immaniter in eos quos sibi in calamitate insultasse sentiebat, nec sanctitati	3
684	nec dignitati cuiusquam parcès perseuerauit, adeo vt Leodegarium Eduorum Episcopum morum sanctitate venerabilem, eiusque fratrem Guerinum atrocissima morte peremerit. Chronicon Ebersheimensis cenobij ad-	4
685	dit Lendesium illum reliquisse filium nomine Ethliconem, sive Atticum, qui duxerit vxorem sororem Reginae, quæ ipsius Leodegarij ex sorore neptis erat. Qua ratione Regem illi Alemanix Ducatum dedisse, qui Alsatiam,	5
686	Sueuiam, & superiorem Germaniam sub se continebat.	6
687	VLFUALDO Austrasiano Prefecto mortuo Pipinus cognomento Crassus, seu Heristellus Ansigis filius, ab Austrasij Dux salatur, addito ei collega Martino eius patruel: aduersus quos Ebroinus cum copiis suis pro-	7
688	perans, vtrumq; collatis signis in agro Laudunensi fundit fugatq;.	8
689	DVM VERÒ Ebroinus crudelitati scuitiaq; suæ modum finemque nunquam imponit, vitæ suæ finem tandem nactus est ab Hermensredo quodam per insidias interemtus. Eo modo Vuarato vir clarissimus, eius loco Prætorio Præfectus, pacem non diurnam Austrasianis reddidit. Mox enim à Gislemaro filio dignitate deiectus est, quam tamen ipsemet cum induisset Austrasianisq; aggredi iam cogitaret, morte inopinata præventus relinquere coactus est. Ex quo cum illam pater recuperasset, fato suo interceptus eandem Bertario genero suo eodem anno rursus reliquit.	9
	AVSTRASII amisso Martino,	PIPINO in Austrasiam proficiente
	re-	

Anni Christi.

Anni regum Burgund.

690 rerum suarum arbitriū vni Pipino detulerunt, qui collecta exulū Francorum manu Theoderici Regis acies ad Textritium fudit fugauitq.

691 Mox etiam Bertario à suis occiso, vtriusque Regni atque adeo vniuersæ Galliæ moderamina Regē que sese ei committente adeptus est.

692 Sub quo deinceps Francia in vnum coit, splendorēque suum recuperare cœpit, quæ bellis ciuilibus exortis in tot membra dissecta fuerat, vt nomē eius propē iubilatum esset. Eo enim tempore Aquitani Vasconēque non indigniores se Austrasiis rati, Principem Ducēque proprium sibi constituisse visi sunt.

694 Septimana vero quæ & Gothia, dicebatur, ad Vuifigothos rediit, adeo vt postea necessē fuerit Carolo Martello eas Gentes armis ad obsequium reducere.

695 Quis verò fuerit tunc Burgundia status, planē incertum, nullo autore qui extet id nobis explicante.

696 REGIBVS socordix luxuriæq; sese penitus mancipantibus, ac illa magni Clodouei indole exoleta, tanta potentix, autoritatisq; incrementa magistrorum Equitum seu Prætorio Præfectōrū dignitas sumserat, vt in iis vis omnis dominandi reipsa, in Regibus verò nomine tantum constituta esset. Quantum enim superiores Reges gloria & finium propagatione ducebantur, tantum isti remissione curarum & voluptatum illecebris felicitatem metiebantur. Cum toto anni tempore delitescerent, solis Maij calendis in publicum prodibāt cum Re-

699

700

701

702

703

scente Nordebertus vices eius in aula Regia gerere iubetur.

SAXONES & Sueui occasione bellorum ciuiliū animos adeo iustulerant (præsertim cum eos dissimulatione præterire per diu necesse fuisset) vt a Pipino in fidem reuocati redire noluerint. Quapropter suscepto aduersus eos bello, præliis, perseuerantia longaq; die ita eos fatigauit, vt parendi tandem leges à se recipere cœgerit.

THEODERICVM Francorum Regem obiisse anno postquam regnare cœperat 19. Aimonius cum Greg. Tur. Supple. & Adone testes sunt, licet non desint qui 14. tantum id accidisse dicant. Ceterum successorem sibi reliquisse filium suum Clodoueam certum est, eumq; tam breuis æui fuisse, vt annos solummodo duos in folio Regio exegisset, aut ad summū quatuor feratur.

CLODOVEVS Rex moriens Childebertym fratrem suum Regni opumq; suarum hæredem successorēq; habuit.

MORTVO Nordeberto, Crimoldus Præfecti Prætorij vices in aula Regis pro patre Pipino gessit.

704	<p>gio apparatu & pompa, nempe ad publicum populi sui conventum, qui annuatim ob regni vtilitatem celebrabatur. Campus enim erat (Martius nuncupatus) quo carpēo bubus tracto (quos Bubulcus rustico more agebat) vecti, sui copiam ibi faciebāt salutationes, munerāq; accipientes & dantes quasdamq; præterea Regis vices velut obeuntes: reliquis verò temporibus rerum omnium curam Præfectis suis relinquebāt. Eginhardus, Theodulfus. P. Aemilius.</p>	<p>FIRSI bello à Pipino cū Rabodo eorū Rege subacti sunt, & cū idolatrię adhuc addicti essent, Christianos Sacerdotes audire coacti.</p>	3
705	<p>PIPINVS spreta Plectrude coniuge sua, Alpaidem pellicem in deliciis habebat. Qua de re cū Lambertus Traiectensis Episcopus, morum sanctitate hoc seculo conspicuus, illam coargueret, à Dodone pellicis fratre interimitur.</p>		4
706			5
707			6
708	<p>DROGONI Campania Duci Pipini filio mortuo, Theobaldus filius auo volente in eo Ducatu succedit.</p>		7
709	<p>IN Vuillarium quendam Principem rebellem (quem Burgundum suspicor) Childebertum Regem hoc anno arma mouisse, Chr. Benignianum testatur.</p>		8
710			9
711			10
712	<p>EPISCOPVS quidam nomine Anepos, ducto Francorum in Sueuos exercitu, qui res novas moliebantur, magnam eis cladem intulit. Ado.</p>		11
713	<p>QVI Childericum annos 17. regnasse volunt, eundem etiam (in quibus est Aimonius) ante Pipinum obiisse affirmant. Qua de causa obitum eius hoc anno statuendum esse putauimus, quod & Adonis sententię veritatiq; magis congruit. Dagobertum verò filium eius Regium nomen post illum gessisse, vt certum, ita quandiu, planè incertum, propter diuersas aurorum de eo sententias.</p>		12
714	<p>GRIMOALDO Pipini filio mense Aprili interempto, Theobaldus filius eius, auo volente, Præfecti munus in aula Regia obire iubetur. Mense autem Decembri Pipinus ipse anno Magisterij sui 27. nature concessit, cū iam</p>		1

iam Carolum (cui fortia facta Martelli cognomen postea pepererunt) ex Alpaide pellice susceptum, Austrasiis Ducem instituit: quem tamen Plectrudis vxor, statim à mariti obitu in carcerem coniecit, vt liberius rerum moderamine cum Theobaldo filio potiri posset.

DAGOBERTO Rege (vt videtur) mortuo, Franci (quos Imperij fœminei tædebat) Daniele[m] quendam ex cœnobio educitum, mutatq; nomine Chilpericum vocatum, Regem sibi assumunt, Prætorique Præfectum sub se Ragemfredum agere voluerunt. quamvis alij id viuo adhuc Dagoberto actum velint. Constat tamen ipsum Chilpericum, eiusque Ragemfredum hoc anno, fœdere inuito cum Rabodo Frisiorum Rege, vires suas in Theobaldum conuertisse, eumq; collatis signis in Cocia sylua devictum fugasse. Quo tempore Carolus è Plectrudis custodia elapsus, dum res suas recuperare contendit, Martis aleam cum Rabodo Frisiiisque admodum infeliciter subire coactus est: sed quod reliquum copiarum erat in tutum recepto, melioribus adhuc auspiciis se reseruauit, vt ex Annalibus quibusdam vetustissimis manu scriptis (quibus etiam astipulatur assensus Adonis & Sigiberti) compertum habemus. Qui ab anno 714. ad 881. rerum à Francis per singulos annos gestarum memoriam complectuntur: quorum ideo testimonio, vtpote antiquiore, sub titulo Annalium veterum plurimum postea vsuri sumus, cum autor illorum, cuius nomen intercidit (licet Jordanum Inaburgensem fuisse Auentinus lib. 4. Annal. Boiorum pag. 404. aut saltem Volcomarum, cuius meminist lib. 3. pag. 249. nos quodammodo suspicari faciat) ætate Caroli Calui & eius filij se vixisse affirmet. Porro Caroli Martelli principatus annos ab hoc anno enumerare quàm Regum cum Reginone, Hermanno Contracto aliisque satius esse ducimus, tum quòd certiores, tum quòd verius regnasse visus sit quàm Reges qui pro libidine hoc tempore creabantur: eorumq; ius & dignitatem tuebantur tantum ij à quibus in folium Regium euecti erant.

CHILPERICO Ragemfredoq; Austrasiæ agros populantibus, Plectrudis à mœnibus Coloniae vrbis magno auri pondere recedere fecit. Dum vero in compositi per negligentiam sese recipiunt, ad Amblaiam magna parte armorum spoliòrumq; & impedimentorum exuunt, Carolo præparatis insidiis in eos irruente. Annal. vet. Ado. Aemilius.

CAROLVS auctis viribus copias suas in apertum educere ausus est. Occurrentes autem ad Vinciæ in Samarobrinensium finibus (licet Aemilius in Tricasisibus dicat) 13. cal. April. Chilpericum Ragemfredumq; tanta strage devicit, vt ab eo tempore hostibus suis superior semper extiterit. Annal. vet. Ado. Lambert. Scaffu. quanvis alij id anno sequenti factum scribant.

CAROLVS Colonia[m] regressus thetauros patris à Plectrude recepit. Vt verò augustiorem apud Francos causam suam ageret, Clotarium quendam Dagoberti Regis patrium dato ei Regis nomine sibi adiungit, eoque comitante hostes suos qui Eudonis Aquitaniæ Ducis ope vires resumserant, iterum in Campania fudit fugauitque: adeo vt Chilpericus cum Ga-

za Regia in Aquitania in tele recipere præcipiti fuga coactus sit. *Annal. veter. Ado.*

719 CLOFARIO Rege fictitio mortuo, Martellus Chilpericum ab Aquitania repetit, & pace inita cum parte Gazæ recipit, eumque sibi Regem efficit. *Annal. veter. Ado.* 5

720 CHILPERICVS Rex Francorum imaginarius obiit. Quapropter Martellus in eius locum Theodoricum filiorum Dagoberti postremi iuniorum, cui Scalæ cognomen erat, suffecit: qui 18. aut 19. circiter annos regnasse titulo tenus, visus est. 6

721 RAGEMEREDVM adhuc hostem sibi superesse Martellus ægreferens, eum Andegavi assequitur: sese verò dedetem venia Andibúsque donat, ubi prius Magisterio renunciare coëgit. *Annal. veter.* 7

722 SAXONES res novas molientes, & Sueuos, Bauaros, Alemanosque sollicitantes, Martellus ducto in eos exercitu, ad obsequium fidemque redire coëgit. 8

723 ALEMANNOS Baioariosque vectigal quod Francis pendere solebant, exemplo Saxonum recusantes, Martellus armis imperata facere coëgit. 9

724 PLECTRYDEM Alemanos Sueuosque concitantē, adeo ut Lendefio Duce rursus insurrecturi esse videretur, Martellus cum expedito exercitu insecutus, sibi ut dederetur effecit, alios verò ad pacem colendam adegit. Eudo autem funestum perpetuumque futurum ratus, quod cum Germanis gerebat bellum Carolus, multa hostilia in Francos ausus est: sed celerius omnium opinione reuersus Martellus, vniuersæ Franciæ Concilium habuit, à quo non Magister Equitum solummodo, sed altiore fastigio Princeps Francorum saluratus, copias in Aquitaniam duxit, quæ non prius populandi finem fecerunt, quam ipsum Eudonem in Vasconiam refugisse auditum est. *Annal. veter. & Aemilius: licherid Sigeb. in ann. 728. reiciat.* 10

725 EUDO suis viribus diffusus Sarracenos ex Hispania evocat, qui ductu Regis Abderamæ ad quadringenta mortalium millia, cum coniugibus liberisque migratium, velut ad vberiores sedes occupandas in Aquitaniam descenderunt, anno (ut inquit P. Diaconus) à subacta Hispania decimo. *Vnde id rectius Annal. veteres, & Chro. Benignianum hoc anno quam 730. statuerunt: cum ex Roderico Toletano ceterisque Hispanicis historiis constet, Hispanias à Sarracenis ann. 714. & 715. occupari ceptas.* 11

726 EUDO Sarracenos sibi hostes magis quam sui vindices expertus, ad pacem cum Martello sese convertit. Id verò tantopere profuit, ut victoria de illis in agro Taronico mense Octobri longè celerius faciliusque parta sit. Tantam porro de hostibus eo prælio stragem editam narrant, ut nisi falsò scripta sit, omnium seculorum memoriam superarit. Franci enim hostes verius immolasse quam occidisse, paucissimis suorum amissis, visi sunt. 12

BURGVNDIONES rebus novis studentes, Carolus ducto in Burgundiam exercitu, præsidioque Lugduni & aliis ciuitatibus imposito, in officio reti-

Anni Christi.

Anni Regum Burgund.

727 retinuit: id quod Annal. veter. hoc anno statuunt. Annales vero Gallici, eius motus autorem faciunt Gerardum quendam à Rufsilone, magnis opibus in Burgundia virum: qui (vt scribit D. Begatius in suis Commentariis Burg.) quod se ex vetusta Burgundionum Regum stirpe affereret, amplissimam rei bene gerendæ occasionem in tantis Galliæ motibus nactum esse arbitrabatur. Sepultum verò scribit Pulteriis, cœnobio ad Sequanam ab illo condito, extare etiam illic eius sepulchrum memoriãq; in Martyrologio: Analone autem opus illius esse D. Lazari templum, vbi testamentum eius asseruari dicitur, in quo Carolum dominum suum vocat. Cætera quæ de ipso scripta, fabulosa esse constat.

728 EVDONE fato suo functo, Martellus Aquitaniam totã imperio suo adiiicit: filij verò ipsius, Hunoldus seu Vualdus, & Vuaifarus, paterna hæreditate spoliari se indignè ferentes, Narbonensis Galliæ populos (quos Aimonius pro Vuifigothis Vuandalos appellasse videtur) in Carolum concitãt, adeo vt exercitu emisso, cædibus, incendiis, direptionibusque, vsque in Burgundiam penè omnia devastarint. Sed emtione à Senonibus facta, primùm scædè repulsi, mox Carolo cum iusto exercitu adveniente, omnino retrocedere, nec sine sua strage coacti sunt. Eos autem Aemilius & Historici recentiores, vt Arriana hæresi adhuc addictos, convitiis contumeliisque proscindunt: quanquam constat Arrianismum longo antè tempore in tota Hispania antiquatum, & à Vuifigothorum gente penitus explosum.

729 FRISII Vuifigothorũ exemplo res novas in Francos Popone Duce Rabodi filio moliri ausi, Carolum in se concitarunt, qui eos terrestri bello è continenti pulsos, insulis etiam Rheni quibus se tegebant classe expugnantis, deditionem facere Christumque populariter colere & profiteri coëgit, quo tempore Eudonis filios in Aquitaniam erumpentes, quandã illius portionem ad se retraxisse, audiuit.

730 SARRACENI fama rerum à Vuifigothis in Gallia gestarum exciti, spe vel vlciscendæ vel obliterandæ prioris cladis, in Galliam rursus Athino Rege duce descendērũt, vbi societate cum Vuifigothis inita Auenionem proditione Mauritiij Comitis Mafsiliensis occuparunt. Inde cum omnia Francis infesta redderẽt, Carolus præmissa cum Childebrando Duce copiarum suarum parte, eos intra Auenionem compulsi: ipse interim Burgundiones vacillantes confirmavit, Lugdunensẽsque sibi iureiurando adegit. Id quod cum Annalibus veter. hoc anno statuimus, quo etiam Beda Sarracenorum luem Gallias vastasse testatus est, licet ad priorem eorum eruptionem Sigebertus referat.

731 MARTELLVS recepta Burgundia, Auenionem cum suis & Longobardicis copiis toto conatu oppugnat. Ea verò expugnata, Athinus Sarracenorum Rex nauicula elapsus, Narbonam profugit. Annal. vet.

732 CAROLVS Athinum insequutus Narbone includit & obsidet: illo verò se fe strenuè defendente, obsidio toto anno perdurat. Annal. vet.

AMORRHAEVS alter Sarracenorum Rex obsessis opem laturus, cum

F iij in-

- 733 ingenti exercitu ex Hispania aduenit, sed eo ad Lilyberim cum tota iua Gen
te caeso, Athinus relicta Narbona sese præcipiti fuga recepit in Hispaniam. 19
Annal. vet.
- 734 MARTELLVS dum bellireliquias persequitur, Sarraceni qui manus e-
ius effugerant, repetita classe Gallia decedere voluerunt, sed procella in eos 20
insurgente submersi sunt. Annal. vet.
- 735 MAGNAM Sarracenorum stragem iterum hoc anno Carolus edidisse
in Annal. vet. traditur. Sarracenicis autem bello confecto, Mauritium pro-
vincia Mafsiliensi exiit, populósque qui cum hostibus senserant pro arbit-
rio castigauit, vrbibus eorum Narbona, Arelate, Auenione, Agathe, Ne-
manso, Sufstantione, & Biterris, Septimanorum colonia nobili (vt à qua to-
ra ea regio Septimaniæ nomen tunc nata videri potest: nunc verò pro Go-
thicana Ocytana est) aut exvstis, aut mœnibus suis spoliatis. Sunt verò qui 21
Septimaniam à Francis sæpe victam & impetitam, nunquam tamen perdo-
miram, in fide Vuifigothorum semper permansisse, huc vsque credunt. At
bellis Magistrorum Equitum Gallia conflagrante, ad Vuifigothos rediisse
malim.
- 736 EAM Galliæ portionē quæ est cis citraque Sequanam & Ligerim amnes,
vsque ad Caroli Martelli tempora Gandinam provinciam dictam fuisse, 22
ab eo verò Franciam Occidentalem dici ceptam, & ab eius nomine Carlin-
gam, Gotfridus Viterbiensis autor est.
- 737 MARTELLVS bello Sarracenicis occupatus, Saxones ad rebellionem
sese comparare audiit. Ergo è Provincia reversus tam properanter ad eos 23
contendit, vt absque magno negotio ad sanitatem eos reducere potuerit.
Annal. vet.
- 738 ABSENTE Carolo, Mauritius Burgundionum Provincialiumque ani-
mos pertentare & ad defectionem sollicitare ausus est. Reversus verò fugæ 24
tantum locum inuenit, ciuitatibus quæ defecturæ videbantur confirmatis,
quiete Burgundionibus Provincialibusque restituta. Annal. vet.
- 739 THEODERICO Regi morte sublato Childericus frater successit, ex Clo-
douei sobole eorum qui apud Francos Regiū nomen fesserunt postremus. 25
- ROMA à Luitprando Longobardorum Rege obiecta, Gregorius tertius
Romanus Pontifex fidem Caroli Principis implorauit. Is verò sua autori-
tate & gratia, qua plurimum valebat, apud Longobardum effecit, vt se mi-
riorem Romanis præstiterit. Hinc Romanos Pontifices tutandi Francis
principibus initium extitit, Indictione 14. Anastasius. Aimonius. Blondus.
- 740 MARTELLVS consilio procerum suorum Regna provincialque quæ
imperio eius subiacebant, inter filios suos paulò ante obitum suum parti-
tum fuisse Aimonius testis est: adeo vt Carolomanno Austrasiā cum Trans 26
rhenanis gentibus adiudicauerit, Pipino verò iuniori Neustriam Burgun-
diāmque & Provinciam, quem etiam statim in Burgundiam cum Childe-
brando auunculo suo ad ipsius possessionem ineundam (sic enim Aimo-
nium interpretor) transmiserit, Annales autem vet. Gothis domitis, Saxo-
nibus

nibus & Frifis subactis, Sarracenis expulſis, Provincia vero recuperata, feſta pace toto hoc anno Galliam vniuerſam quietiſſe tradunt.

741 CAROLVM cognomine Martelium Francorum principem II. cal. No- uemb. hoc anno fato conceſſiſſe omnium autorum teſtimonio receptū eſt, quatuor ſuperſtitibus liberis, Carolomanno, Pipino, Aegidio Rotomagenſi Præſule, & Griſſone: inter quos Carolomannus Pipinūſq; cum res omnes ad ſe traherent, exercitum continuo in Aquitaniam ductarunt, vbi Hunol- dus (quem Aquitaniæ Patricium Aimonius vocat) res nouas aduerſus illos moliri renunciabatur. Sed rebus illic pacatis, paternas opes iuxta patris ſen- tentiam inter ſe diuiſere, adeo vt Pipino cum Neustria Burgundiæ regna remaſerint. Cum vero Griſſo ſe præteritum ægreferret, Landuno occupa- ta portionem paternæ ſucceſſionis repetebat, fratribus tamē ſuperuenien- tibus oppreſſus, ſe illis cuſtodiendum dedere coactus eſt. Annal. vet. Ai- monius. Aemilius.

27

ALEMANS iuxta Caroli obitum à fide deſciſcentes, Carolomannus ducto in eos exercitu tanto perè perterritus, vt nihil eis prius quàm ad obſe- quium redire fuerit.

742 CAROLVS qui à rerum geſtarū magnitudine Magni poſtea cognomen adeptus eſt, Pipini filius naſcitur: non autem in Bauaria, vt falſo ſibi Auēti- nus imponere voluit.

1

743 ODILONEM Baioariæ ſive Ducem ſive Regem, Carolomannus & Pi- pinus iunctis viribus aggreſſi, Regio titulo abſtinere coëgerunt. Annal. veter.

2

744 CAROLOMANNVS in Saxones proſectus, caſtellum quoddam cum Duce eorum Theoderico in deditioem accepit.

3

745 SAXONES iterum deficientes armis repetiti ſunt, pœnaſq; violatæ fidei amiſſo ſuo Duce Theoderico ſuaq; ſtrage luerunt. Annal. vet.

4

746 CAROLOMANNVS Auſtratiæ Rex Monaſtica vitæ ſtudio adductus, Soractæ Italiæ montem petiit. Ex quo etiam paulò poſt in Caſſinum tranſiit. Eo modo res Francica iterum ſub Pipini principatu coiiit.

5

747 GRIFFO è fratris elapius cuſtodia ad Saxones tranſiit. Cum vero nec ſe ibi tutum ſatis arbitraretur, in Bauariam confugit.

6

748 THASILLO Bauariæ Ducatu à Griſſone pulſus, Pipino adueniente reſtituitur: qui ſecum Griſſonem in Franciam ducens, Ducatu (qui Denteleni dicebatur) cum duodecim Comitatibus in Neustria donat: quibus ille non contentus, ad Vuaiffarum Aquitaniæ Ducem ſe recepit, & apud eum aliquandiu latuit. Cæterum illos duodecim Comitatus Iurenſi Burgundiæ potiùs aſcribendos, Laziùs in ſua Genealog. Auſtr. crasſo commento perſuadere conatur, cum tamen Denteleni nomen ſatis perſpicuè doceat, ad quam provinciam pertineant.

7

749 DE Childerico Rege deponendo, Regioq; nomine in Pipinum tranſfe- rendo agitur, & ea de re legatio ad Romanum Pontificem decernitur.

9

750

751 AVTORITATE indulgentiæque Romani Pontificis Childericus Rex Regno exiuit. Pipinus verò ex Palatii Prefecto primus sui stemmatis Francorum Rex salutatur, anno post Clodouei obitum 237. vt omnes ferè recentiores obseruarunt: cum tamen ex Annalibus vet. (quibus Eginhardus & alij astipulari videntur) id anno 752. potius contigisse videatur. 10

752 SAXONES quietis impatientes, armis sumtis palàm in Francos insurrexerunt. Sed cum Pipino acie cruenta congressi, profligati sunt. 11

GRIFFO Italiam petès, cum neque in Gallia neque in Germania quidquam sibi prosperè cederet, à Theodino (quem nulla autoritate, nullaque ratione Theobertum Lazius appellandum putat) Transiuranorù Duce in itinere occiditur. 11

753 A STEPHANO Pontifice Romano in Galliam profugo, Pipinus cum filiis vngitur & coronatur 5. cal. Sept. vt ex monumentis cœnobij D. Michaelis apud Lotharienses testatum habeo. sed id anno 754. ascribunt, quod alij 753. 12

754 CAROLOMANNVS Pipini frater mœrore apud Viennam Allobrogum defungitur, cum Regis Longobardi causam apud fratrem frustra egisset. Pipinus enim eodem tempore in gratiam Romani Pontificis Alpes cum florenti exercitu traiecit, atq; Astulphum Longobardorum Regē ita perterrituit, vt res Romano Pontifici se restitutum iureiurando datisque obfidibus obstrinxerit. 13

755 BONIFACIUS primus Moguntinensis Archiepiscopus à Frisii occiditur, quòd sua (vt plurimi referunt) opera magni Clodouei soboles Regno exuta fuisset. 14

ASTVLPHVS iureiurandi immemor, cum Francos semel officio functos arma iterū pro aliena causa minimè sumpturos speraret, Romanos rursus bello premere cœpit, ductoq; exercitu Romam acriter obsidere. 14

756 PIPINVS Romani Pontificis patrocinium semel suscepisse non satis esse ratus, copias suas iterum in Italiam transmisit, Astulphum collatis signis acie devicit, deinde Papiæ obfessum conditiones prius impositas, non verbis, sed re ipsa adimplere cœgit: scilicet vt quæ ex Romano Ducatu oppida inuaserat, restitueret, Hexarchatū verò Rauennatiū, cum tota Flaminia Aemiliæque Græcis Imperatoribus ereptum, in fidem Romani Pontificis reponeret. ¶ In quem cum nullum ius vnquam habuisse priores Pontifices cōstaret, ipsum tamē posteriores Constantino Magno potius quàm Francis principibus, vel ingrati, vel parum verecundè acceptum referre maluerunt. 15

757 PIPINO ex Italia redeunti Thafsillo Bauarorum Rex cum suæ gentis primoribus compendiò occurrit: vbi concilio Francorum habito (quod primi Parlamenti institutionem nonnulli fuisse autumant) Francorum beneficium se esse professus est, Aimonius. Ado, Regino. 16

758 SAXONIBVS, cum rebellionem ostēderent, à Pipino acie devictis pacis conditiones impositæ, vt Francorum Principi quotannis trecentos bellatores equos tributū nomine repræsentarent. 17

759 18

760 VVAIFARVS Aquitanix Dux Sacerdotum opibus intectus, eo nomine in Pipini odium incurrit: sed cum ipsum in se cum exercitu venientem sustinere diu non posset, imperatis eius se obtemperaturum pollicitus est. 19

761 CVM nec Vvaifarvs pollicitis stare & excurtiones in Francorum provincias faceret, Pipino tamen adveniente turpiter retrocedere coactus est, Aruerniaq; non pauca oppida ipsius potestati relinquere: quibus vbi sua præsidia imposuit, hyeme ingruente reliquum copiarum suarum domum rediit. Annal. ver. 20

762 QUID QUID Aruernia supererat, quidquid etiam ad Aquitaniam à Lemouicibus ad Ligerim vsque attinebat, eripi sibi à Francis Vvaifarvs passus est facilius, quam se à contumacia sua dimoueri. Annal. ver. 21

763 NINERVI conventu habito, Aquitanicum bellum quartò Pipinus repetit, nec inde nisi captis populatisq; multis vrbibus & oppidis recessit. Quo tempore dum apud illum in Aquitania Thafsillo Bauarorum Princeps militaret, simulato morbo commeatū impetrauit, domumq; reversus ex professo defecit. Annal. ver. 22

764 DVM de belli aduersus Bauarum & Aquitanos gerendi ratione in conventu apud Vangiones deliberatur, Pipinum domi se continuisse omnes asserunt. At si quando ex Aquitania in Hispaniam aduersus Sarracenos auxilium Cantabris (sicut ab Aemilio traditum est) miserit, istud hoc tempore videri potest effecisse. 23

765 CONVNTVM rursus apud Attiniacum Pipino habere, belli (licet nondum confecti) silentium fuit: vel quòd exercitus nondum ab Hispania reversus, vel quòd induciæ cum hoste intercederent. 24

766 A conventu Aureliani habito in hostem reditum, ex eòq; oppida nō pauca recepta, & castra quædam diruta aduersus ipsum reparata. 25

767 SCHISMATE exorto inter Orientales Occidentalesq; Ecclesias pro Imaginum adoratione, conventus Patrum Gallicorum ea de re Gentiliaci Parisiorum habitus. Quid verò statutum, à nullo adhuc antiquiorum scriptum extare video. mirum autem vt huius rei penitus intercederit memoria. Interim ductus in Aquitaniam exercitus, Albios, Tolosam, Cadurcos, & plura ignobilia oppida de hoste recepit. 26

768 VVAIFARO Aquitanix Duce vel in acie à Francis, vel à suis interemto, finis Aquitanico bello impositus est: cui nec ipse Pipinus diu superstes fuit. Octauo enim calend. Octob. diem suum obiisse traditur, duobus relictis liberis, Carolo (qui Magni cognomen suis meritis sibi comparauit) maiore natu, cui Neustria Burgundiaq; Regna cum ipsa Aquitania in sortem ob- 27

venere, & Carolomanno, cui Aufrasiæ Transrhenanæq; Gentes cessere. Ex quo hic Regiam Suefsionibus sibi delegit, Carolus verò Nouioduni.

769 AQUITANIS ex Pipini obitu spes recuperandæ libertatis affulgere visa, fecit vt Himoldū quendā sibi Ducem delegerint, sicut & Vascones Lupum. Carolo verò cum exercitu ad ventante tam parum potuit Himoldus subsistere, vt etiam fuga elapsus ad Lupum, ab eo redditus sit. Ex quo Aquitania rursus subire iugum coacta.

771 CAROLOMANNVS Aufrasiæ Rex prid. cal. Nouembris, aut (vt alij habent) Decembris obiit, quibusdam liberis superstitis, quos tamen Carolus hæreditatem paternam adire vetuit: sed illi ob id ad Desiderium Regem matre Bertha deducente confugerunt.

772 CONVENTVM in Vangionibus habito, bellum aduersus Saxones decretum, in quos ductus exercitus Eresburgum nobile oppidum expugnauit, tandemque acceptis duodecim obsidibus in Franciam reuersus. quod initium belli triginta & amplius annos cum Saxonibus gesti fuisse videtur.

773 HIMOLDVS à Carolo dimissus ad Desiderium Longobardorum Regem transiit, cumq; iam alivnde satis incitatus ad bellum cum Francis suscipiendum magis accendit. Ex quo cum belli initium ab eo ortum videretur, Carolus Italicam expeditionem aggressus est: deiectisq; iis qui cum Alpium transitu arcere conabantur, & duplici victoria de hoste parta, Desiderium Papiæ inclusum obsedit. Vbi cum sibi hærendum diutius esse vider, parte copiarum ad obsidionem relicta, in alias Longobardorum ciuitates deinde Romam deductus est, vbi Pipini donationem confirmauit auxitq; ac pro remuneratione ab Adriano ius eligendi Pontificis, Episcoporum investituram, Patriciamque dignitatem accepit. Postremò ad Papiam reuersus, ipsam deditione capit, inventumq; in ea Desiderium cum vxore liberisq; atq; etiam nepotibus suis, in Galliam custodiendum misit. Hoc modo Longobardorum Regnum in Italia finitum, Francici iuris esse cepit.

774 SAXONES omnia se per Caroli absentiam posse rat, rupto fœdere Eresburgum quod Francorum præsidio tenebatur expugnant. Exin in finitimas Francorum provincias excursions faciunt, donec Carolus Italia reuersus quadripartito exercitu eos invadit, triplicemque victoriam de illis reportat.

775 SAXONES à Carolo reperti Sigisburgum castellum amiserunt: Visurgis verò fluuij vadum prohibere conantes, duobus iterum præliis funduntur: ex quo Angrij eorumque vicini, Saxones, cum suis Ducibus Hafsino & Brunone, se dedere coacti sunt, reliquis verò induciæ data.

776 ITALIAE tumultus Rorgandi Foroiuliensium Ducis defectione excitatus, Caroli celeritate statim oppressus est: sed vix pedem Italiæ intulerat, cum Saxones suo more bellum renouantes, Eresburgum maiore quam antea conatu oppugnarunt. Rebus verò in Italia confectis, tanta celeritate Carolus ad eos reuersus est, vt irritis eorum omnino conatibus perfidiam vlcisci potuerit, nisi se religionem nostrā amplexuros simulatè ostēdisent.

777 PLVRIMIS Saxonum Christo nomen dantibus, solus Vuittichindus primarius eorum Dux ad Danorum Regem confugere maluit. Hoc tempore Ibnabala Cæsar, Augustanorum in Hispania Regulus, à finitimis Regibus domo pulsus ad Carolum Regem transiit, eumq; ad res Hispanicas pertendas adhortatus est. 9

778 HISPANICA expeditione suscepta, Carolus cum florentissimo exercitu Pyrenæos traiecit, Pompelonēq; diuturna obsidione capta & eversa, Ibnabala verò regno suo restituto, tributōque quibusdam eius regionis Regulis & populis imposto, cum totam Hispaniam terrore nominis sui impleuisset, in reducendo tamen exercitu, maximam impedimentorum suorum partem à prædonibus per Pyrenæos amisit, vt vno consensu Annal. vet. cum Eguinardo, Aimonio, Adone, Reginone cæterisq; tradunt. Licet historia quæ Turpini nomine circumfertur, plurima alia fabulosa de hac expeditione recenseat. Hac verò occasione captata, Vuittikindus collecta secum Danorum Saxonūq; manu, in Francorū provincias impressionem fecit: copiis autem aduersus illum præmissis, magna suorum cæde repulsus est. 10

779 CAROLVS Saxoniam ingressus hostium sibi occurrentium agmen in fugam vertit, inde Vuestphalos in deditiōnem recepit, & ab Angriis obsides exegit. 11

His temporibus Samsonem quendam Ducis nomine Burgundiæ præfuisse non pauci contendunt.

780 VVITTIKINDO tota Saxoniam exacto, plurimi Saxonum Carolo fatagēte Christianam religionem amplectuntur. 12

781 CAROLVS Romam profectus, filios suos Pipinum Italiæ, Ludouicum verò adhuc infantulum Aquitaniæ Reges designauit, & eo titulo à Romano Pontifice coronari curauit. Carolum autem alterum filiorum, quem nonnulli Germaniæ præfuisse dicunt, Burgundiæ etiam præfuisse in Commentariis Ecclesiæ D. Benigni testatum habeo. 13

782 FRANCORVM copiæ quæ Geillone Duce Palatiij Comite in Slaus Sorabos proficiebantur, imprudenter cum Saxonibus congressæ fusæ sunt. sed eam cladem Carolus non passus est in vltam. 14

783 IN Saxones suo more rebellantes Carolo Caroli filio Duce hoc etiam anno prosperè dimicatum. 15

784 TOT cladibus nondum perdomiti Saxones Vuestphalos in societatem armorum asciuerunt, nec tamen adventanti Carolo se obiiicere ausi sunt, cum Vuestphali à Carolo filio impetiti, belli aleam cum suo damno experiri maluerint. 16

785 QVO D nec ferro nec armis potuerat, lenitate ac mansuetudine Carolus effecit, vt Saxones peruicacia deposita sese serio dederint: Vuittikindo præsertim eorum Duce primario & rebellionum incensore in fidem Regis se tradente: qui cum etiam Christo nomen daret, Ducatum Angriæ retinuit. Nec tamen hic annus belli cum eis gesti trigessimus numerandus est. 17

- 786 BELLO Saxonico Britannicum successit, quod ab Ardulfo sive Arnulfo mensæ Regiæ præfecto, mira celeritate confectum est: Britanni enim qui ciuitates Armoricas incolunt, à fide officioq; desciuerant. 18
- CAROLVS tertio in Italiam profectus, Aragisio Beneuentanorū Duci parendi leges imposuit. Id quod tamen à Pipino filio factum Aemilius maultv, qui nec eo anno Carolum Italiam adisse sibi persuadet. Sed non minùs auctori veterum Annalium Aimonio & Reginoni illisq; antiquioribus, quàm Blondo fidendū. Cæterum Aragisio ipso paulo post mortuo, 19
- 787 Grimoaldus eius filius hæresq; cum Ildebrando Spoletino & Francorum copiis, Græcorum classem, quæ Adelgisio Desiderij filio Duce in Italiam descenderat, tanta cæde fregit & disiecit, vt Græci de repetenda Italia diu postea cogitare non ausi fuerint. 19
- 788 THASSILLO Bauariæ Rex, perfidiæ læsæq; maiestatis iudicio Procerū convictus & damnatus, vt vitam redimeret, cænobio cum Theodone filio se dicauit: vnde Bauaria Francorum provincia facta est. 20
- 789 VVILSORVM seu Vltorum Gens (quæ Germanici Oceani litus accolebat & Slaucici generis se esse prædicabat) Francis eorūque sociis semper infesta, Caroli ductu auspiciisque, Saxonibus verò auxiliantibus, hoc anno subacta. 21
- 790 AVARES Hunnorum populi indignè ferentes Bauaros vicinos suos nõ expectatis auxiliis suis fidem quàm vim Francorū experiri maluisse, excursiones in Bauariæ & Italiæ limites antea fecerāt: sed Bauaris ductu Francorum occurrentibus, magno suo malo non semel repulsi erant. Nunc verò illata de finibus cõtroversia, legatos ad Carolum miserunt: quibus cum pro eorum votis non responsum esset, belli quod annis sequentibus cum illis gestum est, origo emanauit. 22
- 791 BELLO Hunnis denunciato, Carolus illorum fines diuersis exercitibus invadit: secundisque aliquot præliis factis & munitioibus limitum expugnatis, eos tota inferiõre Pannonia (cui nunc Austria nomen inest) summouit, quam suis Præfectis Ducibusq; reducto exercitu custodiendam reliquit. 23
- 792 PIPINI Italiæ Regis cõiuratio in patrē hoc anno patefacta & oppressa. 24
- 793 SAXONES repudiato fœdere quod cum Carolo iecerant ad furorem reuoluti, Francorum copias quæ Theoderico Duce in Auares properabant interceptas deleuerunt. 25
- 794 SYNODVS nõ solum Gallicorū, sed etiam Germanicorum & Itolorum Præfulum, apud Francofurtum Germaniæ oppidum, auctoritate Caroli Regis, Præsidibusq; Theophilo & Stephano Pontificiis legatis celebrata, Felicianam hæresim tertio damnauit: atque etiam Græcorum Synodum (quæ septimam vniuersalemque nuncupabant) pro adorandis Imaginibus paulo antè habitam, penitus abdicauit: statuitque nec Synodi (nedum vniuersalis) appellatione dignam videri: vt iisdem penè verbis in Annal. vet. Adone, Regione & Aimonio lib. 4. cap. 85. scriptum habetur. In eo verò quod 26

Abbas Vrpergensis & autor Annalium Pipini Carolique addiderunt, eam Synodum paulò ante Constantinopoli sub Constantino & Eirene habitam fuisse, SURIUS fraudem subesse putauit. Nihilominus liber de ea re sub Carolo Regis nomine Lutetia ante 20. annos editus extat, atq; etiam testimoniũ Hincmari Remensis cap. 20. aduersus Hincmarum Laudunensem; ex quibus sub vnus nomine duas inter se penitus discrepantes, & eandem sibi prerogatiuam vendicantes Synodos damnatas fuisse intelligimus.

CAROLVS Saxoniam bipertito exercitu ingressus, Saxones adeò perterritus, vt eius clementiam quàm vim experi maluerint.

795 ABODRITORVM copias cum Rege suo Vuirzio, ad Caroli mandata properantes Saxones, insidiis exceptos occidione penè deleuerunt: quod tamen Carolo paulò post in eos irruente non impunè tulerunt. 27

796 HVNNI duplici clade à Francis affecti, thesauros gazamq; suã amisere. 28

797 BARCINONA in Hispanico limite Zathino Sarraceno tradente à Ludouico Caroli filio recepta, Osca verò obsessa. 29

798 SAXONES solita sua perfidia ducti, Magistratus ad ius sibi dicendum à Rege datos, atq; adeò Godescallum in Daniam legatum iter facientem occiderunt. Sed cum eadem insania in Abroditos irruere ausi essent, quatuor millibus suorum amissis fœdè reiecti sunt: 30.

QVO tempore Gallia litora à Normannis Pyratibus infestari cœperunt.

799 HVNNI rupto fœdere Geroldi Bauariae Praefectum cum ala delectorum Equitum interemerunt. BRITANNIA Cismarina Vuidonis Praefecti sui egregia opera in fidem Caroli tota recepta est. 31

800 CAROLVS de causa Leonis Romani Pontificis cogniturus Romã proficiscitur. HVNNI pluribus antea praeliis devicti, postrema autem acie fortunam magis adhuc aduersam experti, à Carolo Caroli filio omnino perdomiti sunt, belloque cum illis finis impositus. 32

801 CVM Græcorum Imperatorum maiestas in Italia iamdiu obsoleuisset, tunc verò contentui haberetur, quòd sub mulieris moderamine reducta, parum inde praesidij sperandum videretur: Leo Pontifex Romanus summo totius Italiae populiq; Romani assensu & studio, Caroli GRIMOALDVS Beneuentanorum Dux cum defectionem ad Græcos meditari non obscure videretur, Francorum arma in se concitauit: sed cum se suamq; causam strenuè aliquandiu tutatus esset, viribus eius fatiscens, victoris victus legibus tandem succubuit. 33

802 Francorum & Longebardorum Regem, ob illustria eius in religionem Christianam sedemque Romanam merita, Romanorum Imperatorem Augustumq; auito Occidentis imperij more restituto, primus appellauit, 34

FŒDERE inter Nicephorũ & Carolum Imperatores icto, in has conditiones itum est: vt ille Orientis, G iij tis,

- 803 lauit, & Intulis ac ceteris Imperij insignibus exornauit, anno à Christo nato 801. incunte ante 8. cal. Ianua. ex quo verò imperari in Italia post Augustulum desertum erat, 325. 35
- 804 **SAXONES** immortali in Francos odio acti, & à Christo quem antea colebant, & à Carolo deficiunt, ascitis in armorum societatem Vuestphalis. Vtriq; tamen, non incruento praelio victi, cum religionem Christianam se bona fide recepturos sponderent, pacem vitamq; impetrarunt. Nihilominus tamen vt rebellandi facilitas illis amputaretur, magnus ex Saxonibus numerus cum liberis vxoribusque domo migrare iussus est, vt alij aliò per Francià diuiderentur. A quibus qui inter Heluetios Schuitzes aut Suuitzi (à quibus etiam omnes eorum confederati denominationem hodie sortiuntur) manare creduntur. Atque hic belli Saxonici finis secundo ac trigesimo quam inchoatum fuerat anno. 36
- 805 **COMITATVS** Secusianorum in Transiurensi Burgundia, Theodoro Sedunensi Episcopo eiusq; successoribus, proprio iure semper possidendus à Carolo Imperatore datur. Munsterus. 37
- 806 **BOEMI** Duce eorum Lesco in acie à Francis cæto subacti. 38
- 807 **MVLTIAS** leges quas per totum orbem Latinum Carolus seruari iubebat, his temporibus condidisse dicitur. 39
- 808 **GODOFREDVS** Danorum Rex suis finibus non contentus, dum totum Germaniæ Imperium spe sibi destinat, socias Francorum provincias adoritur, Carolo tamen Caroli filio sese opponente victus, domum remigrare coactus est. 40
- 809 **BELLVM** Venetis à Pipino Italiæ Rege illatum. 41
- 810 **PIPINO** Italiæ Rege mortuo, Bernardus filius eius Italiæ Rex auo volente efficitur. 42
- 811 **CAROLVS** Caroli filiorum natu maximus, Germaniæ Burgundiæq; Præfectus obit. 43
- Eo** tempore Britones Armorici Lenulfo Rege suo (quem tamen illorū Historiæ Machonum appellant) Francorum imperium detrectantes, ab exercitu Caroli subacti sunt.
- 812 **CAROLVM** Augustum copias suas hoc anno, Alfonsi Castiliæ Regis accitu, in Hispaniam transmisisse, resq; ibi gessisse, in reditu verò famosa illa Roncauallensi clade affectum fuisse, Rodericus Toletanus cum aliis Hispaniæ historiæ scriptoribus Paulòq; Aemilio testis est. At ex Eginhardo, Annalibus ver. Adone, Reginone, illisq; verustioribus autoribus constat, Carolum semel tantum, nec tamen hoc tempore, in Hispaniam traiecisse. Quin ab illo qui ad Aimonium addidit, huicq; seculo aequalis fuit, lib. 5. cap. 7. & 8. res à Ludouico Aquitaniæ Rege tantummodo, feliciter tamen pluribusque expeditionibus, in Hispania gestas fuisse his annis testatum est. 44

813	LVDOVICVM (qui vnicus filiorum illi supererat, ex Aquitania Rege) Carolus Augustus in Procerum conventu sibi Imperij consortem, Augustum, Casaremque designauit, adactis in eius verba iureiurando Proceribus.	45
814	QVINTO cal. Febru. Indict. 7. ætatis suæ 72. Regni Francorum 46. Imperij verò 14. anno, Carolus cognomine Magnus primus Francorum Imperator mortali exura conditione migravit ad superos. A quo tempore post eius obitum, Ludouicus filius eius cognomento Pius res Occidentis sub Imperatoris Francorumque Regis nomine per an. 26. mens. 4. dies 24. moderatus est.	46
815	IN communi Francorum conventu Magistratus ad ius vnicuique dicendum instituti, per vniversas Francorum provincias mittuntur, & ab eo tempore Missorum nomen retinuerunt.	2
816	ABODRITIÛssu Ludouici Imper. Herioldum Danorum Regem à popularibus pulsum in patriam restituerunt. Vascones autem Sigiminum Ducem sibi ab Imperatore ereptum ægreferentes, tumultuantur, sed misso in eos exercitu compescuntur. Interim bellum in Pannonia inferiore cum Lindulto eius Præfecto rebellante inchoatum.	3
817	LOTHARIVS Ludouici filiorum natu maior Augustus à patre salutaris, in consortium etiã Imperij cooptatus est. Pipino verò fratri eius Aquitania & Ludouico Bavaria assignatæ, vt ex Annalibus veter. & Aimonio palam est. licet id Onufrius anno 820. contigisse malit. Interim Bernardus Italiæ Rex malo consilio vsus, palam à Ludouico Imperatore patruo deficere ausus est, sed initio conatum suorum apud Cauillonum oppressus interiiit. Ab eo verò Pipinum qui Heriberti Comitis Veromandui (in cuius carcere Carolus Simplex obiit) auus paternus fuit, procreatum fuisse Regino autor est.	4
818	MORMANVM five Murmanum (licet Britannica historia Machonum dicat) iniussu Ludouici Imperatoris Regem se appellare ausum, Imperator ipse pugna oppressit: eoque extincto sua manu Ducem legesque parendi Britonibus imposuit. Annal. ver.	5
819	INTER Lupum Vasconia Ducem & Berengarium Comitẽ Tolosanum dissidio exorto, signis collatis acie decertatum est, sed Pipino accurrente, res inter eos compositæ sunt.	6
820	NORMANNI Franciæ littora tentare ausi cladem insignem ab incolis Flandriæ pertulerunt.	7
821		8
822	BRITONES Duce quodam Vinormacho five Vitormacho tumultuantes, ab eius provinciæ Præfectis cõrcentur.	9
823	LOTHARIVS Ludouici Imperatoris filius Augustus à patre antè salutaris, Romæ hoc an. non. April. Imperator à Pontifice Paschali coronatur.	10
	LINDENTTE occiso, bellam quod cum eo per multos annos in Pannonia gerebatur, finitum.	

- 824 BRITONES Duce suo Vinormacho iterum rebellantes Ludouicus ductu suo perdomuit, nec nisi acceptis obsidibus ab eis discessit. 11
- 825 VINORMACHVS res nouas rursus in Francos moliri deprehensus, à Lamberto Britannici limitis custode perimitur. Annal. vet. Aimon. 12
- HERIOLDVS Danorum Rex Christianorum mysteriis Moguntiae praesente Imperatore inaniatur. 12
- 826 COENOBIVM Cluniacense à Vuarino Matisfensi Comite cõditum, anno Ludouici Imp. 13. ex antiquo diplomate Bugnonius probare contendit: sed cum diplomati annum etiam Christi 828. addit, rem suspectam facit, ac magis quæ de ipso Vuarino scribit, cum ipsum Matisconæ Comitem institutum solummodo post Imperatoris restitutionem affirmet. 13
- 827 SVB Imperatore Ludouico Amadeus Comes, Helias, Vualdus & Rachbertus, Praefecturas in Burgundia obtinuerunt: & ad eos mandatum extat inter instrumenta cænobij S. Benigni Diuionensis de initauranda Basilica. 14
- 828 15
- 829 EX quatuor Ludouici filiis, patri duo, Lotharius & Pipinus, multis, sed non satis iustis de causis, inensi, maxime verò quòd Bernardo Barcinonæ Hispanicique limitis Praefecto, quem stupri cum Iuditha Imperatrice infimulabant, plus nimio indulgere videretur, defectionem ab eo cogitant. 16
- 830 AVTORITATE Imperatoris Synodus Francorũ Praesulum apud Aquisgranum celebrata, Sacerdotum deformatos mores luxumque coercere, & ad priscorum frugalitatem, quantum fieri poterat, sed frustra, revocare voluit: vnde Imperator invidiam odiumque ipsorum in se magis exacerbauit, & tanto audacius Pipinus collectis copiis, patrem, vt Bernardum à se dimitteret, Imperatricem verò in sacrarũ virginum cœtum relegaret, coëgit: quam tamen anno nondum circumactò ad se vocauit, cum illi ex Germania vires accessissent, quibus aduersariorum conatus retundere licuisset. Annal. vet. Aimo. Nauder. Mutius. 17
- 831 BERNARDVS ad Imperatorem reuersus, non solum innocẽtiam suam iureiurando purgauit, verum etiam periculo singularis certaminis probare voluit: nihil inde tamen coniuratorum consilia minus deferbuerunt. Pipinus enim apud patrem remanere iussus, eo in salutato in Aquitaniam refugit. 18
- 832 PIPINI contumacia patrem ita commouit, vt de Regni sui portione Carolo iuniori filiorum suorum relinquenda, cogitare inceperit. Id quod animos aliorum filiorum à se ita alienauit, maxime verò Ludouici vt in ipsum copias suas trans Rhenum ducere illi necesse fuerit, & hinc Aquitaniam confestim repetere. 19
- 833 FRATRES iunctis copiis, fauente comitantibus illos Romano Pontifice, in patrem insurgunt, illumque fidei ipsorum sese committentem praetextu Lugdunensis Concilij rerum administratione summoct, & in cænobium detrudunt: Imperatricem verò Iuditham in Italiam iterum relegant. Huius verò tam impij facinoris, Aemilius Italique scriptores Romanum Pontif. quan-

quantum possunt, excusare contendunt. Annales autem vet. Aimonius & Gallici scriptores fecus sentire videntur.

834 **INDIGNITATE** rerum præsentium permoti quamplurimi, tum in Germania, tum in Gallia proceres, pro liberatione Imperatoris copias cogunt. Cum verò magnus numerus sub Egerardo Francia Celticę quondam Comite accurreret, magnum etiam è Burgundia agmen Bernardus Vuarinũque Comites eduxerunt, quorum postulationibus Lotharius patrem suę libertati reddere coactus in Burgundiam secessit. Qui verò pro eo in Neustria remanserant, Ludouici patris Ducibus congressi superiores evaserunt. Tamen cum illis opitulandum rediret, Cauillonum Matisconensẽmq; vrbes, quas Vuarinus (qui ab Aemilio Anselmus dicitur) paulò antè aduersus se munierat evertit. Tandem tamen patri (cui etiam Pipinus aderat) impar, supplex se deditit. 21

835 **LVDOVICVS** coacto liberiore concilio Præfulum apud Moguntiacum five (vt aliis placet) Aquisgranum aut (quod verius ex Aimonio esse videtur) apud Mediomatrices decretum Lugdunensis Synodi antiquari curauit, audaciãq; Episcoporum qui depositioni eius assensum præbuerant, honorum priuatione vel exilio multauit. 22

836 **BRITONES** occasione bellorum ciuiliũ à Francis Duce Murmanno (quem tamen eorum historia Neomenium non rectè appellare videntur) deficientes, Magistratus ab Imperatore acceptos reiecerunt. Missus verò in eos exercitus, nulla re memorabili gesta rediisse, ex Reginone videtur. 23

837 **MVRMANNO**, qui se Britonum Regem nuncupare audebat, mortuo, Neomenius ab Imperatore ipsis Britonibus Dux datus est. Regino. 24

NORMANNI Flandrię litora infestant, & à Frisis tributum exigunt.

838 **PIPINVS** Aquitanię Rex obiit, superstitẽ eiũdem nominis filio, qui contumaciam patris imitatus, non expectato aui assensu, in Aquitanię possessionem se iniicit. Quod effecit, vt Imperator, cum Carolum filiorum suorum minimum Regem Neustrię (pro qua Atentinus magno errore pro Sueuia Rhetiam & Burgundiam interpretatus est) designare vellet, ei pariter Aquitaniam adiunxerit, eũq; tutelę fratris commendauerit. Cum verò Ludouicus Noricorum Rex, patrem ea in re Carolo fratri quàm sibi æquiorẽ ægreferret, consilia quædam in ipsum apud Tridentum cum Lothario agitaſſe postea auditus est. Quibus vt Imperator occurreret, in Germaniam cum copiis sub anni finem traiecit. Annal. vet. Aimo. 25

839 **REBVS** in Germania sine sanguine cum filio compositis, Imperator in Aquitaniam aduersus iuniorem Pipinum copias reduxit, vt eo deiecto Carolum illic stabiliret. 26

840 **LVDOVICVM** ad novos filij motus compescendos regressum morbus in Germania corripuit, ex quo discessit 12. cal. Iul. anno quàm imperare cœperat 27. Secundum verò eius obitum, Lotharius se Imperatorem Italięq; Regem: Ludouicus Germanię Francorumq; Orientalium: Carolus Franciã Occidentalis seu Neustrię: Pipinus verò Aquitanię Reges nuncupant. 27

runt. Id verò omnes historici, assentientibus etiam diplomatis, hoc anno statuunt: Annales autem vet. superiori.

841 **LOTHARIUS** Imperator, quòd stirpis maximus, omnia ad se revocare contendebat: Ludouicus verò Carolusque fratres se suo iure deiectum iri non patientes, societatem adversus illum ineunt. Lotharius itaq; fratrem Germaniam exacturus, aut Rheni transitu prohibetur, copias pramissit, quæ 3. id. Maij occurrente Ludouico profligatæ sunt, adeò vt iunctis cum Carolo copiis, de summa rerum, acie cruenta, in Antisiodorèsium sinibus cum Lothario rursus decertarit, eòq; fugato funestissimam victoriam reportarit: quam nonnulli perperam die Paschæ, alij Ascensionis ascripserunt, cum ex veteribus Annalibus & Iordano Osnaburgensi (teste Auentino, qui fortè illorum autor extitit) 7. cal. Julij cõtigisse constet. In hoc autem bello Guericum Provinciæ Ducem cum Provincialibus & Tholosanis Carolo adfuisse, in quodam vetere Chronico manuscripto testatum habemus.

842 **LOTHARIUS** è Celtica totaq; Belgica à fratribus exactus, tandem tamen reparare vires ita potuit, vt castris apud Matisconensem urbem locatis, belli aleam denuò tentaturus esse videretur. Sed interponētibus se quibus illa ciuilia bella cordi non erant, in annum induciæ factæ, delectiq; vtrinq; quadrageni Proceres, quorū fide prudētiq; pax æqua cõponi posset.

843 **PACIS** inter fratres apud Virodunum Lotharingiæ ciuitatem 17. calen. April. inita conditiones fuerunt, vt Carolus Franciæ Occidentalis, quam Neustriam dicebant, Rex diceretur, eaq; Arari, Rhodano, Scalde, Mosæ, Oceano, Pyrenæo saltu contineretur, quod verè Franciæ Regnum nunc dicitur, eamque Burgundiæ partem complectebatur, quæ cis Ararim Ducatus nomen iam obtinet. Germani tamen scriptores Carlingiam seu Carlingorum Regnum appellare maluērunt. Ludouico autem Transrhenanæ omnes provinciæ, sub Regni Franciæ Orientalis nomine, cum Hunia celsit, licet Aimonius cap. 19. lib. 5. Burgundiam addat, nam eo loco Bauariam reponendam cenfeo. Constat porrò omnium Autorum testimonio, Lothario eorum fratri, cum Italico Imperio & Alpibus ipsis, quidquid inter Rhodanum, Ararim, Mosam, Rhenumq; interiacet, in sortem obvenisse, adeò vt Burgundia quæ est cis & vltra Iuram, eius Imperio semper paruerit.

844 **PIPINO** Aquitaniam adiudicatam fuisse inter pacis superioris conditiones Aimonius autor est: sed secus aliis visum. Constat enim ad eum inde deturbandum Carolum copias misisse, quas hoc anno Pipini Duces de improvviso adorti 7. id. Iunij (licet Auentinus Ianuarij habeat) profligarunt, cæso Hugone Caroli auunculo aliisque illius Ducibus, vt Annal. vet. tradunt. Vnde fortè sequutū arbitror, quod Actis Synodi Suefionēsis statutum video, vt Pipinum Carolus Aquitania frui permiserit, quoad se in officio erga eum contineret. Interea Lotharius Ludouicum filiorum suorum natu maximum Regem Italiæ designauit, Romamq; coronandum ad Ro. Pontificem misit.

BERNARDVS verò Hispanici limitis Præfectus (quem Hispanici scriptores

res primum Barcinonæ Comitem fuisse arbitrantur) Caroli Calui iussu occiditur, testimonio veterum Annalium: cum tamen Fr. Tarassa id anno 828. ascribere maluerit.

845 BOLOCRAIVS, sive Solcratus Arelatenfis Comes, defectionem à Lothario Imperatore moliri visus, missò in eum exercitu ad officium fidemq; redire compulsus est. NEOMENIVS Ducis nomine nõ contentus, Regium nomen apud Britones iniussu Caroli assumere non solum ausus est, sed se etiam ad defensionem ita cõparavit, vt Regium exercitum contra se missum, cum clade & ignominia repulerit. Annal. vet.

846 ODII seminaria inter Lotharium Augustum Carolumq; fratrem exorta, propter raptam Lotharij filiam à Gisleberto Aquitania Præfecto, Ludouicus Germaniæ Rex partes suas interponens extinxit.

846 INTERIM Normanni per ostia Sequanæ in Galliam irrumpentes, Lutetiam vsq; populando progressi, & inde cum omnis generis præda domũ regressi sunt. Annal. vet.

847 INTERPONENTE adhuc sese Ludouico Rege, pax inter Reges renouata confirmatq;, Gisalberto veniam à Lothario impetrante.

847 QVO tempore Normanni in Frisiorum litora delati illorum terras miserabiliter depopulati sunt.

848

849 EXERCITVS Regis Ludouici in Boëmos missus, Ducum temeritate & inscitia sædè profligatus est.

850 LVDOVICVS Lotharij Imperatoris filius Italiæ Rex, Augustus etiam hoc anno à patre salutatur 8. cal. Ianuarias, Onufrij testimonio. Paulo post autem aduersus Sarracenos Italiã populantes missus, magnam illis cladem intulit.

851 PIPINVS Aquitaniæ Princeps eiusque frater Carolus, cum multis occasionibus Caroli Regis Francisci odium in se accendissent, ab eo tandem cõprehensi, in cænobio Suesfionense Episcoporum iudicio tendendi detruduntur. Hinc verò elapsus Carolus ad Ludouicum Germaniæ Regem effugit.

852 NORMANNI ostia Ligeris subeuntes, Nannetes, Turonenses, Andegauenfes ferro atq; igne depopulantur.

853 PIPINVS è cænobio, quorundam Monachorum ope elapsus, rursus capitur, & arctiori custodia detinetur.

854 INTEREA Aquitanorum Proceres Carolo Regi suo infensi, Ludouico Germaniæ Regi sese dedere conati sunt. Annal. vet.

854 ROMANOS rebus nouis studentes Ludouicus Imperator suo ad eos aduentu cõeruit.

LOTHARIVS Imperator cura Reip. abdicata, Monachum se proficitur

855 in cornobio Luxouienſi: in quo etiam paulò poſt 3. cal. Octo. è vita diſceſſit, anni quàm imperare cœperat poſt obitum patris 16. initio, tribus ſuperſtitibus liberis, Ludouico cui (quam iam dederat) Italia, Auguſtiq; nomen remanſit. Carolus autem Provinciam, Burgundiamq; Transiuſenſem in ſortem accepit. Lotharius verò ſtirpis minimus Cifiurenſem Burgundiam, cui annexa erat ea quæ Auſtraſiæ antea inerat: tunc Lotharingia pro Lothariana ab Rege ſuo dici cœpit.

856 **LOTHARIUS** Rex Thietbergam, Hucberti cuiuſdam Abbatis Burgundiæ ſororem, infauſto coniugio ſibi copulauit. Regino.

857

858 **CAROLVS** Provinciæ Rex nullis relictis liberis obiit. Ob id Lotharius frater eius de ſucceſſione illius (Reginonis teſtimonio) cum Carolo Francorum Rege contendere coactus eſt. Sed Caroli cauſa, licet inferior, ira prævaluit, vt Burgundiam inferiorem quæ Allobroges Provinciamq; continet ſibi aſſeruerit, Lothario verò Transiuſenſem tantam reliquerit. Nihilominus tamen Aemilius ſcribere non dubitauit, Ludouicum Imperatorem Lothariumq; fratris opes inter ſe ſine certamine diuiſiſſe, adeo vt Ludouico Provinciam, quòd continens Italiæ ſit, cum Citeriore Burgundia, reliquam verò in Lotharij ditionem conceſſiſſe velit. Attamen fieri poteſt, vt loco Caroli ſit Ludouicus in Reginone legendum.

INTEREA Ludouicus Germaniæ Rex Aquitanis eum evocantibus in Galliam tranſmiſit. Sed Caroli fratris viribus deterritus, cum nec illi acceſſus in Aquitaniam patèret, domum remeare coactus eſt. Annal. vet.

FRANCORVM proceribus, ob Principum quorundam, maxime Gotzberti Comitum necem, inter ſe grauiter diſſidentibus, Britones occasione capta Ligerim traiciunt, Francorumq; provincias prædis, cædibus, incendiis devaſtant, atq; etiam occurrentem cum exercitu Carolum Regem fundunt fugantq;.

859 **HUCBERTVM** Thietbergæ coniugis ſuæ fratrem, D. Richieri Abbatem, Lotharius Lotharingiæ Rex Transiuſenſi Burgundiæ ſub titulo Ducis præficiit. Regino. Quæ de illo autem Hucberto à Lazio lib. 1. Geneal. Auſtr. prodita ſunt, nullam penitus fidem merentur: contendit enim illum (quem Hugoprectum appellare mavult, Abbatemque fuiſſe in Hugeshouem in Vuillertal) Transiuſenſem ditionem tantummodo recuperari, que maiorum ſuorum nempe Habſpurgenſium Principum antea fuerat: cum tamen Luitfridum Suntgouix Comitem auum ei fuiſſe, patrem verò Hugonem Comitem in Egenſheim & Vuillertal, quos ſub Arnulfo Imperatore vixiſſe & pluribus poſt annis obiſſe anno ſcilicet 954. turpi oſcitantia affirmat. Deinde ex Nicolai I. Pont. Rom. verbis in lib. Decretorum in cap. Theugdum, conſtat Thietbergam & Hubertum fratrem eius, filiam filiumq; fuiſſe Boſonis cuiuſdam Comitum.

Anni Christi.

Anni Regum Burgund.

860 **BOSO** Bonini Comitis Ardennæ filius, in gratiam sororis suæ, Comitatu Augustodunensi à Carolo Rege donatus est: Richardus verò frater eius Comitatu Matifconensi. Sed apud Bugnonium eius rei autorem fit fides.

5
21

861 **RVPERTO**, siue Roberto Vuitikindi, vt volunt, Saxonix Ducis filio, ob rei militaris peritiam fortitudinemque, Carolus Rex Ducatum inter Ligerim & Sequanam (quidam Aurelianensem, alij Andegauensem dixerunt) aduersus Britones committit. Ab illo autem Hugonis Capeti progenies. Regino.

6
22

862 **NEONENIVS** Britonum Rex dum Turonenes Andegauensesq; bello premit, ictu improviso percussus interiisse dicitur, quamvis Aemilius ante à Carolo in ordinem redactum fuisse contendat. Cæterum Britones Herispeum siue Herispoium eius filium patris loco Regem sibi assumunt, qui (Reginone teste) anno sequenti leges parendi à Rege Carolo accepit, eiq; suam fidem iureiurando obstrinxit.

7
23

863 **LÓTHARIVS** deliciis Vualdradæ concubinae suæ fasciatus, Thietbergam cõiugem suam repudiat, ipsamq; Vualdradam, assentientibus quibusdam Episcopis, sibi connubio iungit. Annal. vet.

8
24

CAUSA repudij superioris tanta cõtentione apud Romanũ Pontificem agitata est, vt Lotharius coactus sit coniugem suam recipere: quam tamen mox iterum reiecit, nec potuit diris Pontificiis à pellice amplius divelli. Qua de causa Hucbertus Thietbergæ frater, Transiuransis Burgundiæ Dux, à Lothario deficit, eumque (traductis in suas partes Transiuransis) iterum atque tertio in se cum exercitu venientem frenuè fortiterque sustinuit ac repulit, donec tandem à Conrardo Comite iuxta quoddam castrum (cui Vrba nomen erat) peremptus est, vt ex Reginone didicimus.

ISAAC Episcopus Lingonenfis & Odo Comes, atque Hildelbertus Abbas cum quibusdam aliis, missu Caroli Regis (vnde Missorũ appellationem ferebant) ad ius dicendum causasq; & lites diiudicandas in Burgundiam venerunt. Mallu locus erat vbi istud fiebat: à quo Mallari qui in ius vocabantur tunc dicebantur. Ex Commentariis cænobij D. Benigni.

864 **HVNC** verò Conrardum Transiuranorum præfecturam ab eo tempore exercuisse, & (si coniecturis locus esset) Rodolfi illius, qui regionibus illis Regio nomine postea imperauit, patrem fuisse, suspicari & contendere auderem. Tameñ enim is est fortè cui Annales Paternianenses (vt se ex eis Lazius excepisse affirmat) cognomentum à Stratlingem arce tribuunt: minime tamen ipsi Lazio assentiri possum, Hugonis Abbatis in Hugeshouem in Vuillertal filium fuisse, si is etiam Hucberti illius à Conrardo Reginonis occisi filius fuerit. De hoc enim Hugone nullum penitus verbum in Reginone, qui tamen se Hugonis Abbatis (cuius nepotem fuisse Rodulfum Regem ait) mentionem fecisse disertè affirmat. Quomodo autè eiusdem Huc-

9
25

	berti siue Hugoberti Luitfridus Suintgouia Comes auus esse potuerit, qui ipsomet Lazio testante, anno 954. à Sueuis peremptus sit?	
865	LVDOVICVS Imperator Caroli defuncti frater, Regem se Burgundia in ipsa Burgundia, à Vuenilono Archiepiscopo coronari fecit. Id quod tamen à nullo alio, praterquam ab Odoranno, memoriae proditum habemus, licet id à P. Aemilij antea commemorata sententia non alienum sit.	10 26
866	HERISPEVS, siue Herispius, Britannia Rex à Salomone non filio (vt P. Aemilio visum est) sed tamen consanguineo suo, regnandi cupiditate occiditur. Is verò cum se iisdem legibus quibus Herispeus Carolo subiecisset, principatum retinere permixsus est. Regino.	11 27
867	NORMANNIS Nannetum, Turonumq; fines populantibus, Ranulfus Aquitaniae Dux, & Robertus Andium Comes, infeliciter occurrentes occisi sunt. Quapropter ipsi Roberto in Praefectura Ligerina Hugo (Abbatis nomine historicis Gallicis tantopere celebratus) successor datus est, iuxta Annal. vet. & Reginonē. Chronicon autē Diuionense Hugonem Roberti fratrem fuisse tradit: Roberti Vdonem siue Odonem & Robertum filios fuisse constat.	12 28
868	SARRACENIS Italiam vastantibus & Ducatum Beneuentanum vrentibus, Lotharius fratri Ludouico cum Burgundionum Aufrasiarumq; copiis in auxilium accurrit: nec inde nisi peste in castra sua saeuente, cum iam praeclearam in debellandis hostibus fratri nauasset operam, revocari potuit. Reg.	13 29
869	LOTHARIVS diris Pontificiis solutus Romae, dum patriam repeteret, morbo pestilenti retentus fatum Placentiae consecutus est 6. id. Aug. anno quam imperare coeperat 15. Ex Vualdrada pellice filium nomine Hugonem reliquisse veteres consentiunt. Soli omnium qui mihi adhuc occurrerunt, Cuspinianus & Onufrius, illi alium ex Thietberga coniuge nomine Lotharium superstitem fuisse auctores sunt: cuius ex Bertha quae postea etiam Adalberto Marchioni Tusciae nupsit, Hugo filius, & in Comitatu Arelatensi postea haeres fuerit. Quod tamen ex Aimonij & aliorum veterum scriptis non facile admitti posse videtur: cum Carolo Francia & Ludouico Germania Regibus patris illius opes inter se diuidentibus, Ludouico verò Imperatore ad se eas revocante, nullus filij ius opposuerit, licet Luitprandus illum Regio sanguine Francorum natum fateatur. Quare probabilior Peuceri sententia, qui maluit illum Lotharium ex Vualdrada pellice susceptum asserere: licet ipsum haud Hugonis Arelatensis filium, sed potius Hugonis fratris eius fuisse arbitretur. Porro in vacuum Regni Lothariensis possessionem Carolus Francia Rex se tanta celeritate iniecit, vt mense ab obitu Lotharij nondum exacto, eius Regni coronam ab aduentitio Metensi Episcopo suscepisse auditus sit: vnde in Alsatiā profectus Hugonem Luitfridi filium & Bernardum cum Bernardi filio, eius regionis primates in	14 30

Anni Christi.

Anni Regum Burgund.

fidem recepit. ex Reginone, Aimonio, Auentino. Lazius autem Hugonem illum Luitfridi filium, patrem Hucberti (qui Lotharij Regis sororius fuerat) fuisse, aut, ni fallor, filium contendit: cum tamē Luitfridus pater secundum eius sententiam vix aut nondum natus esse potuerit. Sigiberto non assentiendum, qui id anno 871. ascribit.

DVM Regnis a se viurpatis Carolus a Ludouici Regis tratre & Augusto nepote graui denunciatione iubetur decedere, ne ambos simul hostes habeat, Germanicum vt propiorem, in partem iēto sœdere recipit, diuisa Lotharingia alteraque Burgundia, vt quis cuiq; locus erat opportunior: adeo vt Burgundiæ pars Rheno vicinior Ludouico, remotior verò, vt Bisuntina cum Allobrogibus & Provincia Carolo remāserit. Hanc verò partitionem Annal. vet. Aimonius & Regin. 5. cal. Augusti anni 870. factam disertè testantur: quod & antiquis diplomatibus (quæ annos successiois in Regno Lothariensi, sicut & Regni Caroli in Gallia enumerant) responderi.

CAROLVS ducto in Burgundiam interiore exercitu, vt eam in suam potestatem redigeret, Gerardum quendam Comitem sibi obstrepentem (quod Ludouico Aug. tortè studeret) habuit: sed eo debellato, Viennam quæ illum non admiserat, recepit, quam ideo Bosoni vxoris suæ fratri custodiendam reliquit, Ludouico Augusto bellis Sarracenicis & Italicis tunc occupato. Cæterum hunc Gerardum quidam (ignobiles tamen scriptores) a Rufsilone cognominatum volunt (cū tamen alij Caroli Martelli temporibus fuisse malint) & ab eo Burgundionum Comitum originem deducunt: quod cum ei (vt asserunt) agellus in Provincia remansisset, Theoderici pater fuerit, cuius filius Falco, a quo Gerardus secundus, qui Vualtherum patrem Reinaldi primi, Burgundiæ Bisuntinæ Comitis, progeniuit.

NORMANNI per ostia Ligeris Galliam subeuntes, Andegauum ciuitatem occupauere: Carolo verò cum auxilio Britonum adueniente, in ea obfessi, ne duriora paterentur, data ingenti pecunia, abeundi potestatem impetrauere. Reg. Aimo.

SALOMON Britonum Dux aut Rex, insidijs Pasquitani & Vrfandi, seu Vrfanis & Vuigonis Rhualui filij, Procerum suorum interimitur. Hi verò dum de Britannia successione inter se diglantur, Vrfandus Pasquitano devicto & occiso fit superior: sed ille non diu superstes, litigiosam adhuc magis reddidit sua morte Britanniam inter Alanum Pasquitani fratrem & Indichaëlem sive Inchaëlem Herispei nepotem. (licet Britonica historia filiū dicat.) Ex Regin, Aimo. Sigeb. Non

LVDOVICO Lotharij filio Imperatore, nulla virili prole superstite, in Italia mortuo, Carolus Galliarū Rex patruus eius Imperium sibi asseriturus, tāta celeritate Alpes superauit, vt frustratis nepotibus suis, qui missu patris Ludouici Germaniæ Regis transitum illi interclusuri venerant, Romam mense Decembris pervenerit, ibiq; Rom. Pontificis procerūq; Italarum animis sibi demeritis, 8. calen. Ianuar. anni 876. incuntis, Augustus salutatus coronatusque fit. Annales veteres. Aimo.

870

1

31

871

2

32

872

3

33

873

4

34

874

5

35

875

6

36

Aimonius, Regin. Herm. Contr.
Mana.Scoto.

876 NON adhuc pedem Italia Carolus extulerat, cum vt eius Imperium sibi stabiliret, Bosonem Iudithæ coniugis suæ fratrem, Insubriæ Ducem instituit, eiusq; capiti coronam Ducalem suis manibus in celeberrimo Procerum Italoꝝ conventu Papiæ imposuit. Addunt verò Luitprædus Aimoniũq; Bosonem eo beneficio non contentum, absente paulò post & inconulto Carolo, cepisse Hermengardam Ludouici defuncti Imperatoris filiam, quæ penes Berengarium Ducem educabatur, eamque sibi connubio copulasse. Quod tamen Carolum æquo animo, vel non diu grauiter tulisse, aut saltem anno sequenti factum oportuit: extrat enim diploma in monumentis cœnobij D. Benigni Diuionensis, anni Regni ipsius Caroli in Francia 37. in successione Regni Lothariensis 7. Imperij 2. Indict. 10. & 8. id. Ian. in quo Carolus Bosonem carissimum suum vocat Italiæ Ducem missum, & sacri Imperij Archiministrum. Ceterum reuersus in Galliam Carolus, vastationem iniuriãque se absente à nepotibus suis Austrasiæ illatas, cum in Germaniam regerere cogitaret, validiores spe sua res nepotum suorum expertus, copias suas turpiter domum reducere coactus est.

877 CAROLVS precibus Italoꝝ Romaniq; Pontificis in Italiam secundo profectus, conspiratione suorum Procerum, in quibus erat Boso cum Hugone Abbate & Bernardo Aruernorum Comite, qui illius profectiois Comites esse recusarant, pedem referre in Galliam coactus est, cum aduentanti aduersus se Carolomanno nepoti suo cum exercitu iustas copias opponere non posset. Sed cum permearet Alpes, hausto veneno ex medici sui manu, vitam amisit, vnico filio nomine Ludouico, (cui Balbi cognomen datum est) relicto. Qui non minus vtriq; Burgundiæ, quàm ceteræ Galliæ atq; etiam Italiæ, sub Imperatoris titulo, annis circitèr duobus imperauit, vt in Annalibus vet. & Aimonio habetur. Ex quibus intelligimus, falsum esse id quod Regino & eum sequenti recentiores tradiderunt, Carolum paulò ante obitum suum instituisse in Italia Bosonem Provinciæ Regem, cum id etiam tabula electionis eius à Præsulibus Burgundicis, atque aliorum autorum testimonia perspicue refellant.

REGNI ARELATENSIS, SIVE BURGUNDIAE inferioris, institutio.

BERNARDVS Gothiæ Marchio, res novas aduersus Ludouicum Imperatorem moliri visus, ipsum in se sic contulit, vt infesto exercitu in illum iam contenderet: sed morbo Treceis retentus, eoque ingrauescente Compendium reductus, 4. id April. ibi vitam cum morte commutauit. Hinc autem contentio de Regni successione inter Francorum Proceres orta est, cum ex cõiuge posthumum tantum, cui Caroli Simplicis nomen fuit, reliquisset, nec deessent (maximè Goslinus cœnobij S. Germani Abbas, & Conrardus Parisiorum Comes) qui Ludouicum Germaniæ Regem ad res Gallia capessendas euocandum vrgerēt. Postrema tandem Imperatoris voluntas, & aliorum Procerum (Hugonis Abb. præsertim) Theodorici, Bosonis, & Bernardi Aruernorum Comitum fides & autoritas prævaluit, vt alij duo eius filij Ludouicus & Carolomannus quos ex Ansgarde puella susceperat (quam in iuuenilibus annis inconsulto patre coniugali thoro sibi copulauerat, & eo cogente postea repudiauerat) ambo Reges nominarentur & coronarentur, eorumq; deinde auspiciis res aduersus Normannos, Gallias tunc temporis immaniter depradantes, gererentur.

CAETERVM Theodoricus inter Proceres Imperatori defuncto gratissimus, eo adhuc viuente Augustodunensis Comes designatus fuerat. mortuo tamen Imperatore de illo Comitatu cum Boso Duce statim contendere coactus est. Quo autem iure illum sibi arrogaret Boso, non adhuc cõpertum est. quæ enim exponit Aemilius, minimè satisfaciunt. Lis tamen illorum iudicio Hugonis Principis ita diremta est, vt Comitatus Bosoni ad iudicatus sit, Abbatia verò & cœnobiorum quos in illis locis obtinebat proventus Theodorico relictæ. Nihilominus Boso spreto paulò post adolescentulis Regibus (quos etiam auum eorum spreuisse prætendebat) etsi eorum coronationi assensum iam præbuisset, & importunis Hermengardæ vxoris suæ sermonibus & querelis impulsus (quam quòd Imperatore nata esset & olim Imperatori Græciæ desponsata, vitam regalẽq; titulos non gerere tædebat) partim minis, partim blandis pollicitationibus & largitionibus apud Burgundiæ primates & Præfules effecit, vt totius Burgundiæ Rex eligeretur. Itaq; collecti plurimi tum ex inferiore & superiore, tum ex Iuren sibus Burgundiis Præfules & Primates, ad Mantalam, Regiam domum, prope Viennam, illum solenniter Regio folio impositum corona Regia coronarunt, idibus Octobris anni 879. Indict. 12. A quo tantum tempore Rex dici & haberi cœpit, vt ex eius etiam diplomatibus & tabula istius electionis, atq; etiam Aimonij testimonio testatum habemus. Nihilominus id duo Francorum Reges adeò molestè tulerunt, vt ab eo tempore Bosonem hostilibus quibuscunq; modis persequi non destiterint, eiusq; nomen non so-

lūm ipsi, sed qui eos etiam sequuti sunt Reges grauitur audierint, exolumq; semper habuerint. Quare Regino scriptum reliquit, non modò Duces ac Principes, sed etiam eorū satellites, in eius perniciem exitiūmq; se sacramentis execrationibūsq; obstrinxisse: fuisse verò tantæ prudentiæ sagacitatisque, vt à nullo eorum, à quibus assidue impetebatur, capi aut circumveniri vnquam potuerit. In retinendis autem suorum erga se studiis animisq; tam industrius fuit, vt quamvis capitale esset illi suum studium operamque præstare, à suis tamen militibus nunquam desertus, nec infidiis petitus, nec fraude proditus sit: licet eorum nihil intentatum hostes eius reliquissent. Porro cū post Ludouici interitum nullus amplius in Gallia extaret, qui Imperij Italici iura sibi arrogare auderet, Carolus cognomine Crassus Sueuiæ Rex Carolomanni fratris sui senioris (qui valetudine desperata laborare tunc putabatur) permissu Imperij titulos sibi vendicauit, traiectisque trans Alpes copijs, Italiæ proceres in sua verba iuramento adegit.

880 PARTITIONE Regni Gallici facta inter fratres, Ludouico Neustria cum suis appendicibus, Carolomāno verò Cisararica Burgundia & Aquitania cum suis iuribus obtigerunt. Quapropter iunctis copiis, vbi Normannorum furores vno prælio aliquantulum represserunt, aduersus Bosonem Burgundias totas iam occupantem instructis agminibus contenderunt, occurrentēq; cum exercitu prope Matisconam, signis collatis fuderunt, fugaruntque, adeo vt ipsam urbem ad deditiōnem compulerint, reddente ipsam Bernardo cognomine Plantæ pilosæ, illius Comite & defensore, vt in Annalibus veter. habetur. Cuius tamen fidei illam mox (Aimonio teste) reddiderunt & commiserunt, sic vt ab eo posteritas Comitum Matisconensium, qui hæreditaria successione ea potiti sunt, emanasse feratur. Malè igitur ex Richardo Bosonis fratre receptam fuisse, ab omnibus ferè antea creditum est. Porro receptis etiam aliis urbibus, quæ Bosonis fidem sequebantur vsque Viennam, ipsum in ea, compulsū obfidione, circumdant Reges, non discessuri priusquam expugnarin. At ille clam elapsus, relicta coniuge liberisque cum copiarum suarum robore in tutiora loca se recepit.

881 NORMANNIS iterum horribiliter in Gallias sæuentibus, Carolomanus in oppugnatione Viennæ perseuerat: Ludouicus verò in Neustriam revocatur: vbi Ludouico Regi Germanico ad Gundolfi oppidum occurrit, inde verò collatis cum Normannis signis, nouem millia ex illis cecidit.

QVO tempore Richardus, qui postea Ducis, Marchionisque Burgundiæ, primus nomen tulit, Augustodunensem Comitatum rexisse exploratum habemus: cæterum an Regum vel Bosonis beneficio, qui postquam Rex creatus fuit ipsum etiam Comitem crearit, non adhuc compertum. Sed cū Aimonius fratrem Bosonis appellat, qui Bonino Comite natus erat, Theodorici filium fuisse (quod Aemilius & Paradinus crediderunt) refellit. Constat tamen toto hoc bello, fidelem operam studiūque Regibus præstitisse.

Anni Christi.

Anni regum Burgund.

882 **LVDOVICO** Francorum Rege mortuo, Carolomannus totius Regni Gallici fit moderator. Qui cum hac de causa ab obsidione Viennæ revocatus esset, ei tamen absenti deditio reddita est, mense Septembri, & vxor filiæque Bosonis in Comitatum Augustodunensem à Richardo eius fratre abductæ: interim Boso, licet Vienna totaque Burgundia quæ est cis Ararim deiectus, Principatum tamen in cæteris Allobrogibus, & in provincia Arelatenfi, quæ pars fuit Burgundiæ, adhuc retinuisse certum est. quamvis an in Transiurenfibus etiam, non adeò notum sit. Vnde Regis Arelatenfis nomine, quàm Burgundiæ celebratior fuit. Annal. vet. Aimo. Reg.

883 **CAROLVS** Imperator conventum apud Vangiones habuisse, ibiq; Bosonem Regem in suam fidem recepisse, Hugonem verò Abbatem Carolomanni nomine Lotaringiam ab ipso repetitum fuisse traditur.

884 **CAROLOMANNO** Rege humanis hoc anno exento, de Regni successione inter Franciæ proceres grauis contentio exorta. Pars enim, Hugone Abbate maximè satagente, Ludouicum illius filium adhuc iuuenem, qui, nihil fecisse, cognominatus est, ad Regnum vocabat. Qui verò tantè indolis illum non esse agnoscebant, vt rem Francicam sub illo à Normannorum furoribus maleficiisque tutam fore sperari posset, Carolum Crassum Augustum è Germania evocare maluerunt. Cum itaq; alij, & ea maximè Neustriæ pars, quæ vltra Sequanam moderamen Hugonis Abbatis agnoscebat, in fide Ludouici permanissent, cæteræ Galliæ provinciæ cum Burgundia Cisararica Carolū visæ sunt excepisse. Qua ratione vterq; à vetustioribus autoribus tam Gallicis quàm Germanicis, in ordine Regum Francorum annumeratur, adeo vt Ludouicus in Chro. cænobij Benigniani bienium tantummodo regnasse scribatur, in Aimonio verò vsque ad obitum suum, quo paululum Hugoni Abbati superstes fuit, cuius ope (nec sine strage tamen) Normannorum Neustriam vastantium (cùm dicerent inducias in duodecim annos cum illis factas defuncto Carolomanno illorum auctore solutas) furores aliquantulum repressisset: Carolus verò à Sigeberto annos 5. Regnum Gallicum obtinuisse commemoretur, quamvis ad tertium tantummodo pervenisse ex sequentibus comprobetur. Extant enim plurima liberalitatis eius in cænobia, nō solum Germanica, sed etiam Gallica diplomata, quæ docent illum regnandi initium in Gallijs fecisse ab anno 885. Quale illud quod in Archiuis cænobij Diuionensis actum habetur, anno scilicet Christi 885. Indictione 4. Imperij ipsius in Italia 5. Regni, in Francia Orientali 4. in Gallia primo. Cui duo alia similia nobis etiam ab

885 in suis Boiorum Annalibus exhibita sunt. Ex illis autem non frustra in obseruationem à quibusdam relatum esse video, Carolum primum omnium Imperatorum extitisse, qui suis libellis, epistolis & diplomatibus annos Christi addiderit, ab eoque exemplum desumptum fuisse.

HVG O Lotharij Regis ex Vualdrada pellice filius, Lotharingia occupata, ne à Germanis Franciæ illa pelleretur, omnia per Normannos sibi miscenda conturbandaque esse constituebat, ideoque Gotofredo eorum

886

Regi sororis suæ viro persuaserat, vt nouas quasdam assignationes in Gallia, præter illas quæ iam illi attributæ erant ab Imperatore, exposceret, sperans siue iis negatis, hostes ex amicis ea repulsa futuros Germanis Normannos: siue concessis, inde in medias Imperij provincias, vbi videretur, erupturos & penetraturos. At cum Imperator artem persensisset, Normannum Regem ad colloquium composito loco temporèque evocatum, per Henricum Ducem suum positis insidiis occidi curauerat, ac Hugonem paulo post auxiliis destitutum captum, oculis priuauerat: idque anno superiore vt à Reginone annotatum est: hoc autem anno Normanni vlciscendi Regis sui studio incensi, Louanij obsidionem repetierunt, captumque (copiis Imperatoris sese frustra ostentantibus) obtinuerunt.

887

NORMANNI Louanio protecti, procellam suam in Franciam vertent, Lutetiamque cum Sigefrido Rege suo totis suis viribus oppugnare contenderunt: sed Odone Roberti filio Parisiorum Comite & Goslino Præsule eam strenue defendentibus, nihil aliud consequuti sunt, quam quod Henricum Regis sui occisorem, ab Imperatore ad tutandam Franciam missum, in se erumpentem, dispositis insidiis oppresserunt. Id quod Carolum in eos cum copiis suis aduenientem adeo terruit, vt maluerit pacis fœdera cum illis inire, quam pugnae casum tentare. Itaque vt à reliqua Gallia eiusque populatione abstinerent, eam Neustriae partem quæ est trans Sequanam illis concessisse Regino autor est. Vnde non solum ad incolendum datam, sed etiam ab iis incolis ex eo tempore ceptam Sigebertus & Aemilius crediderunt. Ego verò Neustriis, quod studio Ludouici Regis & Hugonis Abbatis partium, Caroli imperium publice detrectarent, ab istius pacis beneficio exclusos fuisse intelligo, adeo vt Normannis liceret in eorum terram adhuc scuire, conatusque suos dirigere. Eius autem possessionem assecutos fuisse ante Caroli Simplicis tempora, nullo modo mihi persuaserim. nec enim tam citò ad Franciæ devastationem rediissent. Nihilominus Hugonem Abbatem, qui Ducatui inter Ligerim & Sequanam præerat (quidam Aurelianensem, alij Francicum, Germani scriptores Celticum dixerunt) Ducum omnium sui temporis belli pacisque virtutibus præstantissimum, eodem ferè tempore extremum diem clausisse, eique in eundem Ducatum Odonem Parisiorum Comitem Caroli consensu successisse: nec etiam Ludouicum Regem (qui Nihilus dictus est) diu postea superstitem fuisse, & Regino, & Sigiberto, Aimoniisque testes sunt.

Duca-

D V C A T V S
B V R G V N D I Æ

I N I T I V M .

888 **C**AROLO Imperatori fugientis non satis compo-
ti, Arnulfus Carloman-
ni ex pellice filius, cura-
tor. Deinde eo initio huius anni
mortuo, successor à Germanis Pro-
ceribus datus est. Ideo cum Caro-
lus Simplex, Ludouici Balbi filius,
ad Regni moderamina capeffenda
per atarē non adhuc esset idoneus,
Arnulfus nō solūm Imperator, sed
etiam Franciæ Rex dictitari vole-
bat. Sed cum periculum quod à Da-
nis imminabat, Franciam rursur ter-
rere inciperet, permisit vt Franciæ
proceres Odonem Roberti filium,
Parisiorū Comitem, ex tutore Re-
gem crearent, propter insignes eius
tum corporis tum animi dotes, li-
cet nonnulli cum Fulcone Archiepi-
scopo Remensi, Guidonem Spole-
tinum ex Italia evocandum cense-
rent, atque ob id à Valtero Senonū
Archiepiscopo, Odo sive Eudo in-
vngi coronariq; voluit. Et vt suas
etiam res stabiliret, Richardū Co-
mitem Augustodunensem, virum
strennuū & in re bellica exercitatis-
simum, totius Burgundiæ quæ est
cis Ararim Ducem paulō post insti-
tuisse mihi facile persuaserim, vt
sub eo nomine maiore vi & autori-
tate res adversus Normannos ge-
reret. Qui scedere quod cum Caro-
lo icerant conculcato, Lutetiam se-
cundō tentare ausi sunt. Ab ea autē,
Roberti Odonis Regis fratris Pa-
risiorūq; Comitis virtute repulsi,
in

R E G N I I V R E N -
S I S B V R G V N D I Æ

P R I M O R D I A .

RE G N A quæ Caroli Cra-
si Imperio, vt in vna cō-
page colligata erant, e-
ius interitu vel vt herede
legitimo destituta, repente adeo
(quemadmodum tradit Regino)
dissoluta sunt, vt quæq; sibi idoneū
propriūque Regem ē penū suo
creare, naturalēque dominos non
amplius respicere fas esse duxerint.
Hac ratione cum noua Regna mul-
tis in locis emerferint, vnum illorū
fuit, quod Rodulfus Chonrardi cu-
iusdam Comitis (cui secundū An-
nales Paterniacenses cognomen-
tum fuit à Stratlingem arce) filius,
Hugonis autem Abbatis nepos, in
ea Burgundiæ parte quæ trans Iu-
ram ad Alpes vsque protenditur,
ideōq; Transiurensis dicebatur, cui
Comitis nomine post patrem præ-
erat, hoc anno crexit: incolarū po-
pulariūque animis sibi concilia-
tis, adeo vt ab iis, Regem illius Bur-
gundiæ se saluari Regiōque more
coronari curauerit, nec eo sanē con-
tentus vicinorum Burgundionum
Lothariensiumq; animos legatio-
nibus pollicitationibusq; in se con-
vertere tentauerit. Id quod Arnul-
fo Imperatori tanto opere molestum
fuit, vt ad eum inde depellendum
nihil non sibi tentandum esse duxe-
rit. Ille verō ita peritē sibi prospe-
xit, vt locorum asperitate & diffi-
cultate tutus, hostium suorum co-
natus omnes semper eluserit, felici-
terq; repulerit. Vnde tandem Re-
I iij gnum

in Senones delati sunt, quos cum mensibus plusquam sex (Reginonis testimonio) frustra oppugnassent, magnanque ibi hominum iacturam Richardo ipso in eos irrumpeute pertulissent, totam Burgundiam prædis, cædibus atque incendiis eodem anno pervastarunt: cum nec vllus alius ante illum (cuius saltem sit nomen ab Historicis memoriae proditum) nec ipsemet, ante Regni Odonis primordia, Burgundiam Ducis titulo rexisse visus sit. quanquam Annales Remenses ipsi etiam Marchionis Burgundiæ nomen tribuant. Ideo certis testimoniis constat præsertim ex tabula electionis Ludouici filij Bosonis, illū iam Ducis appellationem gessisse anno 890. At cum sub eodē Odone, vel sub Carolo Simplice saltem, Ducum Comitumque potestas hereditaria perpetuamque cœperit esse, que temporanea tantum antea fuerat, ita obseruare licet Richardum primum extitisse, qui Ducalem Burgundiæ Præfecturam ad posteros suos hereditaria successione transmiserit: adeo vt nō ab alio Ducum Burgundionum seriem auspicari oporteat. Qua de causa annos, tum ipsius, tum Ducum sequentium, ab hoc anno cōputare libuit. Quo Carolo Crasso humanis exempto, Arnulfus Regni Germanici, Odo vero Gallici habenas inierunt: vetustiorum probatorumque autorū testimonio: nempe Vuittikindi, Saxonis, Reginonis, Dadonis Virdu-nensis, Hermanni Contr. Mariani, Scotti, Gotofredi Vuiterbien-sis, Lāberri Scaff. Otthonis Frising. Abbatis Vrsper. Chronici Benigniani, & Supplementi Idatii, quibus ve-

tera

gnum adeo firmum ac stabile est: cit, vt ad quartā etiam stirpem possessio eius post obitum suū descendit, postquam in eo gubernando annos circiter 24. exegit. Nec enim iis assentiri possum, qui Conrardi illius (qui anno 937. regnare orsus est) patrem fuisse tradiderunt, cum certis testimoniis & argumētis postea demonstraturus sum auum potius quam patrē eius extitisse, præsertim cum causæ quæ illum ad Regni fastigium extulerunt, resque ab eo viriliter gestæ virum iam maturatione hoc tempore fuisse declarant. Cui opinioni etiam assentitur Lazius, licet deliria omninō esse videantur quæ de hoc Rodulfo eiusque posteris in Genealogia Austriaca proferre ausus est, & absurda & inter se pugnātia, vt suis locis postea ostendemus. Cæterum qui Rodulfi istius vel Bosonem vel Richardum patrem fuisse crediderunt, Reginonis testimonio luculenter refelluntur, qui Conrardi filium vocat, & Hugonis Abbatis (cuius se mentionem fecisse paulō antē disertē asserit) nepotem. Cum igitur duorū Hugonum Abbatum tantummodo meminerit, illius scilicet quem Rex Lotharius ex Vualdrada pellice susceperat, & eius quem Gallicæ historiæ Ducatum Aurelianensem sive Ligerinum tenuisse commemorant, ad alterutrum illorum istud referri necesse est. Sed cum de posteriore recentius scripsisset, de illo etiam magis quam de alio istud dictum videri potest. Interim hoc obseruatione dignum est, Regnum istud ab vno Rodulfo inchoatum: in alio verō eiusdem stirpis Rodulfo post annos cētum & circiter 42. dis-

dissol-

tera diplomata tabularum omnino astipulantur. licet recentiores fere omnes vel Sigebertum, vel alios quosdam sequuti, Caroli Crasi obitum anno 891. aut 894. ascribant. Ex quo necesse est, rationem temporum in annis Regum Gallicorum & Imperatorum, apud historicos valde incertam conturbatamque esse.

dissolutum fuisse. Postremo nec hoc dissimulandum est Burgundiarum Regnum, quale sub prioribus Regibus fuerat, in tres Principatus hoc seculo distributum fuisse. Quidquid enim a Iura monte ad Alpes usque excurrerat, ubi quondam Helvetiarum Rauraci & Allobrogum pars, hodie vero Sabaudiarum Ducatus, ac Vchtlandia, Brisgouia, Suntgouia, Cremerlandia & Tigurinentis Prefectura, sive Heluetiorum hodie-

norum pagi tenent, Regno Iurentium, quod ab isto Rodulfo inchoatum fuit, comprehendebatur. Nec enim sibi adhuc adiecerat Burgundiam superiorem, quae Iura & Vogeso montibus includitur, ubi hodie Vesontio Tullumque & Dola urbes sub Comitatu Burgundico spectantur, in quam Richardum Burgundiarum Ducem eiusque filios, ius suum aliquandiu exercuisse mihi nonnulla testimonia indiciaque fidem faciunt. Tertium vero Principatum Burgundia inferior, quae provinciam Arelatensem Malsiliensemque, ab Alpibus ad Rhodanum usque continet, constitutebat. Cui Boso eiusque filius, & Hugo postea, atque etiam Carolus Constantinus Ludouici orbi filius (Vienne praesertim) praesuerunt. Quod autem regni Iurentis auspicio hoc anno statueri oportuerit, praeter Reginonis atque illius qui Chronicon Idatii continuauit, auctoritatem, fidem faciunt nonnulla vetera testimonia atque etiam diplomata quae in Cartophilacio Bernensi extant. quale vnum est inscriptum ad annum salutis MCCXCXV. Indictione XIII, anni Rodulfi regis VIII.

889. NORMANNI obsidione Parisiensis tertio infeliciter tentata, Treccarum ciuitate aggressi sunt, captamque incendio cremarunt. Eos autem ad Axonam fluuium assequutus Odo ingentem stragem illis intulit: ut Regino & Sigebertus testes sunt. Aimonijs vero autor est, rem cum illis iterum eodem anno, ad Fanum Florentini, feliciter tentatam fuisse.

BOSO provinciae Arelatensis Rex Indict. 7. anno Regni sui 10. diem suum obiisse Paradini testimonio dicitur. In tabula tamen, quae electionem Ludouici filij eius exponit, habetur Regnum Arelatense ab obitu Caroli Crasi, sine Rege aliquandiu extitisse, adeo ut hinc a Danis, illinc a Sarracenis impunem infestaretur. Quod effecit, ut Primates, Praesulesque eiusdem Regni,

assensu Imperatoris Arnulphi, & Stephani Romani Pontificis consilio, astipulante vero Richardo Burgundiarum Duce, Ludouicum ipsius Bosonis ex Hermingarda filium Regem sibi constituerint. Ex quo ei paternum ius, ad Regni fastigium adipiscendum, parum profuisse notum est. Caterum ab hoc anno, quo haec electio facta fuisse traditur, ad eius obitum, annos circiter 15. regnasse videtur.

890

LVTETIAM à Normannis septē circiter annis oppugnata, hoc tempore fuisse in Chr. Diuionensi scriptum habetur. Ob id etiam hoc anno ab iisdem frustra tentata fuisse Regino testis est: adeo vt se hinc in Britannia minorem, recenti disfidio Inhaelis seu Vuidicheilis & Alani adhuc turbata, se receperint: illiq; cum Britonibus male inter se concordibus acie congressi, ingentem de illis illorumque Comite Inhaele cadem ediderunt. Quæ tamen illorum animos haud ita infregit, vt reparatis viribus & copiis, Alano suo Duce, manum rursus cum hostibus longè etiam audacius conferere ausi sint: adeo vt victoriam clade pristina multò insigniorem reportarint: quæ Normannos amissis suorum vndecim millibus, statim tota Britannia omnino excedere cœgit, Britonèsq; ab eorum infestatione tutos, sub Alani principatu vsque ad ipsius obitum reddidit. Quæ in re Reginoni huius seculi æquali potius, quàm Britannicis scriptoribus fidem adhibendam censemus, qui principatus ipsius Alani primordia anno tantum 910, ipsumq; Inhaelis patrem fuisse statuunt.

BERNARDVS Marisconētis Comes fato concedens, Raculfo filio Comitatum suum quasi per manus tradidit. Bugnonius.

SVB Richardo Duce Girbaldus Vido, Radulfus Comites in Burgundia, Madelgandus verò Osciariensium Vicecomes. Chr. Benignianum.

891

CAROLO Simplici, vbi adoleuit, Regnum paternum repetenti Odonem liberaliter hoc anno restituisse, & eo nomine parte ipsius Regni remuneratum fuisse, in monumentis cœnobij Benigniani testatū habemus. Ideo Aquitaniam omnino ei concessam, vt à cætera Gallia abstineret, Aemilius addidit. Ex Reginone autem constat, anno 892. multos summæ autoritatis in Francia Principes, Odoni Regi (æmulatione fortè rerum administrandarum) adversari cœpisse: Vualtariū verò Comitem, Adalelini Comitis auunculi ipsius filium, cōsilio aliorum palam ab eo defecisse, adeo vt Lugdunum ciuitatem occuparit.

892

Sed Odone paulò post adueniente, in ea captum fuisse pœnâsq; rebellionis suæ capite luisse, nec tamen incendium istud inde restinctum fuisse: cum Odoni statim in Aquitaniam proficiscendum fuerit, Rannulfo, & fratre eius Gortberto Comitibus, atq; etiam Ebulone S. Dionysij (licet Aimonius S. Germani dicat) Abbate, res illic aduersus

4

5

3

4

ius illum turbantibus. Eo autem tunc ibi occupato, alios Francia proceres male in illum affectos, autoribus Falcone Remensi Archiepiscopo & Comitibus Pipino ac Heriberto fratribus, (Bernardi illius Pipini olim Italia Regis filij nepotibus) Carolum ætatis annū duodecimum agentem Regio folio Remis collocasse: ex quo Neustrig maior pars cū Belgica ei adhæsisse, Aquitania verò & Bugundia in fide Odonis visa sunt adhuc permanisise.

893 ODO ex Aquitania reuertus, hostes suos signis collatis fudit, fugauitque. Carolum autem ad Arnulfum Imper. se recipere cõpulit, redeuntẽq; cum Germanicis copiis, e finibus Regni abegit. Sed cum ipse se Lutetiam recepisset, Carolum Burgundi admiserunt, a quibus recentibus copiis adiutus, plurimum negotij adhuc Odoni intulit. inde excursiones, prædæ, cædes, strages plurimæ vtrinq; factæ. Regino.

4 MEGINGANDVS Comes Odonis Regis nepos ab Almerico Comite cæsus. Eodem verò etiam tempore, Ebulo S. Germani Abbas, in obsidione cuiusdam oppidi Aquitanici, Reginone teste, obiit. Ideo Abbatiam illius Odo Rex Roberto fratri suo contulit. Nihilominus hic Ebulo fuisse videtur, quem Annales Aquitanici tertium Aquitaniæ Ducẽ fuisse asserunt, licet Guillelmi Pij successorem fuisse velint. 5

894 ARNVLVS re prospere in Italia gesta, copias suas in Rodulfum Iurenfis Burgundiæ Regem reduxit. Illo autem se difficultate locorum tutante, nihil aliud consequutus est, quàm quòd in Germaniam regressus, quædam oppida & loca quæ Rodulfus in sua iam potestate habebat, Ludouico Bosonis filio concessit occupanda. Quod tamen non plus danti quàm acceptanti profuit, Rodulfo sua sibi eripi non patiente. Regino.

6 ARNVLVS re prospere in Italia gesta, copias suas in Rodulfum Iurenfis Burgundiæ Regem reduxit. Illo autem se difficultate locorum tutante, nihil aliud consequutus est, quàm quòd in Germaniam regressus, quædam oppida & loca quæ Rodulfus in sua iam potestate habebat, Ludouico Bosonis filio concessit occupanda. Quod tamen non plus danti quàm acceptanti profuit, Rodulfo sua sibi eripi non patiente. Regino. 6

895 ZVENDIBOLCHVS Lotharingorū Rex, Regni sui propagandi cupidus, Burgundiã simulatõ partiũ Caroli studio inuasit, Lugdunũq; acriter oppugnauit. Sed oppidanis strenuè sese defendentibus Odone autẽ (qui paulò antè amicitiam cum Arnulfo Imp. inierat) adventante, obsidione recessit. Regino.

7 RODVLPHVS huc usq; Regia solummodo (vt Paradino visum est) appellatione vsus, a Regni sui Præsulibus hoc anno Regio diadmate coronatus est. 7

896 ALBERICVS Comes qui Meginandum antea peremerat, a Stephano Valonis fratre occiditur. Reg.

8 HVNDEVS quidã Normannorū Rex, quẽ Auëtinus Hunthonẽ mavult appellare, putatq; etiã alio nomine Rollonem fuisse nũcupatum, mysterijs religionis Christianæ initiatus est, Carolo Rege de sacro fonte cum excipiẽte. Sigebertus. 8

Heri-

K Odo-

897

HERIBERTO Peronæ Comiti
Odonis Regis partes iam propu-
gnanti, Peronam Fanumq; Quinti-
ni Rodulfus Cameracensis Comes,
Balduini Flandriæ Comitis filius
eripuit. Heriberto verò cum copiis 9
Odonis Regis in auxiliū accurren-
te, non solum quæ occupauerat, sed
vitam ipsam prælio cum illo con-
gressus amisit. Iacob. Meierus.

898

ODONE Rege, sine liberis 3. no-
nas Ianuarij huius anni mortuo, to-
ra res Fræcica ipsiusmet Odonis po-
10
strema voluntate & aliorum Procerum (maximè verò Roberti Parisiorū
Comitis, vt Vuittikindus & Abbas Vrſper. testes sunt) consensu, ad Carolū
Simplicem vndeicesimum annum iam agentem rediit, à quo etiam tem-
pore Regni illius anni secundum Reginonem, Otthonem Frising. & Abbat.
Vrſperg. enumerari debere videntur. Caterum cum eo modo Carolus Reg-
num paternū quasi precario recuperasset, nec illi satis virium industria-
ve esset (inde enim Simplicis cognomen adeptus est) ad Regiæ dignitatis
iura amplitudinēque pristinam asserendam, contigit vt eo vel inuito, vel
consentiente seu conniunte, quas quisque dignitates, Præfecturas & Co-
mitatus ditionēſve, quæ antea Regij dominij fuerant, siue priorum Regum
indulgentia obtinuerat, seu vi superiorum temporum occupauerat, non so-
lum retinere, sed tanquam proprium priuatūque dominium possidere, &
ad posteros etiam transmittere cœperit: ea tantum lege, quòd quo quisque
munere vel beneficio donabatur vel iam fruebatur, eo Regi fidem suam iu-
reſurando, iisq; conditionibus quæ feudali iure comprehenduntur, devin-
ciebat & alligabat. Hinc feudorum tam Regalium & primariorum, quàm
secundariorum siue maiorum minorūque in Regno Francico præterquā
Comitatus Flandrici ius originēque, ab istius Caroli temporibus repe-
tendam esse, omnes ferè consentiunt, id quod etiam pluribus testimoniis,
tum ex Annalibus Remensibus, tum ex aliis antiquioribus Autoribus com-
probare liceret. Sicut etiam Germani sua feuda Chonrardo primo suo Re-
gi, qui eodem seculo cum Simplicem vixit, se debere fatentur. Constat enim
primas illum in Germania de feudis perpetuis leges condidisse. Hac igitur
ratione Ducum Comitūque & Marchionum aliarūve præfecturarū di-
gnitas potestatisve, quæ olim temporaria fuerat & morte finiebatur, iuris pri-
uati, perpetui, & hæreditarij esse cœpit. Id autem insuper indultum iis, qui
primarias illas Præfecturas seu primores possessionum dignitates obrinue-
runt, vt quodam iure Patriciali eas tenerent: eodēque ad posteros fami-
liamque suam transmitterent. Idcirco Primates vel Proceres aut Principes
nomine vsitatori ab istius seculi scriptoribus nuncupati, quos recentiora
secula nouo, & à recentioribus Iuris interpretibus ad feudorum fortè distin-
ctiōnem

9

10

tionem excogitato vocabulo, Pares nominare maluerunt. Nec enim alia iura dignitatisve prerogatiuam & institutionem, eorum qui post Hugonis Capeti tempora Pares Franciæ (præsertim militares) dicti sunt, fuisse omnino mihi persuaferim, quam aliorum, qui à tempore Regis Simplicis ad ipsum Capetum Principes vel Proceres Franciæ vocitati sunt. Hi enim sicut & illi pari iure vtentes, æqualem autoritatem inter se habebant, Regi tantummodo fidem suam obstringebant, ipsum vnum solummodo agnoscebant, Regni autem quasi cardines & Consilij Regij vertices erant, primaque munia in Regum coronationibus agebant. Ideo cum sic inter se quasi pares sodalesve existerent, Parium nominatio non minus prioribus quam posterioribus conuenisse videtur: præsertim cum paritas non ad Regiam sed ad communem ipsorum dignitatem atque autoritatem referretur, ab eodem feudo dominiõve Pares militares suam dignitatem à quo etiam Principes sortirentur: hoc tantum discrimine, quod Parium militarium numerus non respondebat omnino prioribus Principibus, qui sub Carolo Simplicis & Ludouico Transmarino, atque Lothario Regibus, septem numerati fuisse videntur, & à provincia cui præerant vel Duces, vel Comites, aut Marchiones nominati. Quo modo Balduinus, deinde Arnulfus eius filius à Flandria titulum Comitum gesserunt, quem etiam Heribertus non solum à Veromanduo Comitatu, sed ab aliis etiã longè amplioribus ditinuit, quas sine alicuius certæ provincie designatione possidebat, obtinuit. Sed à Gothia (Aegidienfis postea provincia dicta) Ragemundus (cuius successores mihi adhuc ignoti sunt) Marchionis hæreditarij nomẽ primus assequutus esse videtur: à Burgundia verò, Richardum & eius filios, Rodulfum atque Hugonem Nigrum: ab Aquitania autem duos Vuillemos: à Neustria vel Normannia Rollonem, Villelmum, Richardum: vt à Ducatu Francico vel Parisiensi, Robertum & Hugonem Magnum, deinde ipsum Hugonem Capetum Ducum appellatione insignitos fuisse constat. Inter quos Parisienses priorem dignitatis & potentie gradum habuisse deprehensi sunt, ob principatus dominiõque sui amplitudinem præstantiõque, cuius fines Sequana & Ligeri fluminibus, necnõ etiam Normannico limite, & parte eius provincie quã hodie Picardiã nominamus, quandoque visi sunt comprehendi. Sed cum Capetus Regiam dignitatẽ assecutus esset, Ducatũ suũ Regio dominiõ (à quo distractus olim fuerat) reddidit restituitque. Ex quo deinceps Potentatum efficere amplius desit, sex tantum Franciæ Primatibus ipsius æqualibus remanentibus, quibus suum principatũ eodem quo antea iure retinere permisit, ratumque habere coactus est, id quod Connano nonnullisq; aliis imposuisse videtur, vt crederent Hugonem Capetũ, ad conciliandos retinendosque sibi Procerũ animos, has quæ temporariæ erant dignitates fecisse perpetuas, constituisselq; vt qui eas obtinebant, patrimonij iure retinerent atque ad posteros liberosque suos cum reliqua hæreditate transferrēt. Quod si tamen illi in mentem venisset Ducatum Francicum alicui filiorum suorum, eadem qua illum obtinuerat conditione, committere: fortasse etiam pro Sexviratu Septemviratum haberemus. Ex quibus nihil amplius noui præter

Parium nominationem Aquitanix, Flandrix, Normaniæq; principibus deinceps indultum, concessumq; fuisse intelligitur, quo nõ antea sub Carolo Simplice eiusq; filiis frueretur, nec etiã post Capetũ, alios fuisse Francix Pares, quã q antea principes fuerãt. Eadẽq; ratiõẽ Britãniã minoris Duces locum inter Pares Francix nunquam obtinuisse, propterea quòd Britannia sub Regibus commemoratis Normánico Ducatui (vt quidã putant) attributa, vel quòd (vt verius esse videtur) Regum potestate tunc temporis in angustum cõstituta, tanquã remotior nullo illis loco habita fuerit, cum interim bellis intestinis civilibsq; & Normannicis dilacerata, certos diuturnosq; Principes (quia aut expellebãtur, aut se mutuo eiiciebant) habere nõ possent. Et quos habere deinceps cepit cum libertatem sibi suãq; genti absq; aliena ope recuperassent, Regum Francorũ beneficiarios se profiteri nunquam voluerunt, priusquam Petrus ex regia Druidum Comitum familia natus, Maledocti cognomen apud Britannos sibi comparasset. Interim tamen nec Campanos nec Tolosanos Comites, nostrã sententiã iure opponi posse arbitramur: siquidem Campanos inter Principes, deinde inter Pares locum eũ sibi vendicasse putamus, quem Heribertus Comes (ad quem maternum genus referebant) sub Regibus Simplice & Transmarino obtinuerat, qui præter Comitatum Veromandum, alias etiam longẽ ampliores ditiones alibi possidebat, ex quibus & Comitatum Campaniã & Briã magna ex parte postea emeruisse compertum habemus. Heriberti nempe Principatus post ipsius obitum in multos hæredes distractus, sub Regibus Transmarino & Lotario iam conciderat, & in Theobaldum (quẽ nonnulli Vetulum, alij Veteratorem cognominarunt) atq; etiam in Odonem eius filium cognomine Campanum, ex Heriberti filia natum, penẽ translatus fuerat, magnũq; etiam potentiã incrementum ex Lotharij Regis benevolẽtia in illis sumserat. Accessit deinde, quòd Heriberti filij ferẽ omnes absque liberis tandem decesserunt: ex quo & Comitatum Trecentem, & reliquas ferẽ ditiones quas Heribertus & Robertus fratres, Heriberti scilicet filij ex paterna successione, in Campania tenuerant, Odo secundus, Odonis Campani filius, vel hæreditario, vel quòd illi visum est iure sibi postremo attribuit. Haud ab simili ratione Primatus, quem Marchiones Gothiã ante Caperum cum aliis Franciã proceribus gesserunt, ad Tolosanos Comites trãfuisse videri potest: sive quòd Tolosanus Comitatus pars Marchionatus aliquando extiterit, sive quòd (vt cum P. Aemilio loquar) Comites antiqui Tolosatium commixti fuerint cõsanguinitate Comitibus Emporitaniis, aut iidem nonnunquam fuerint Comites Tolosatium & Emporitaniarum: ac (vt multiplici sobole, multisque vna ex gente nobilitatẽque familiis affolet) in complures Dominatus Imperiãq; illã regiones diuisã, non solum S. Aegidij Comites atq; Tolosanos, verũ etiam Montispeffulanos Dominos, nec non etiam Biterrenses Vicecomites & quosdam alios produxerint. Quibus cum Aegidienses ab initio supereminerent, effecisse tandem videntur, vt Gothiã nomen in Aegidiensem provinciam (Abbate mon-

montis teste) commutaretur. Constat enim belli Hierosolymitani temporibus, duos fratres Comitatus Aegidiensi atque Tolosano præfuisse: eorumque alterum fratri suo Tolosanum vel oppignerasse vel vendidisse, nempe Raymundo seu Ragemundo, qui egregiam operam bello sacro cum Godofredo Bulionio præstitit, sic ut ab eo tempore uterque Comitatus in unum principatum rursus coaluerit. Qua ratione Ragemundus ille in veteribus historiis non minus Tolosani, quam Aegidiensis Comitis nomine notus est. Id autem indicium est, illum eiusque fratrem à Marchionibus Gothiæ genus suum deduxisse, maxime verò ab illo Ragemundo, à quo Marchionatum hæreditarium factum fuisse putamus, stemmatis illorum, ut verisimile est, autore: cuius ideo memoria in tanto precio apud Aegidienfes & Tolosanos Principes extitisse visa est, ut omnes ferè Ragemundi sive Raymundi nomine vocitari voluerint. Quorum exemplum Aquitaniæ Duces imitati, Guilielmorum appellationem sibi ferè gentilitiam & hæreditariam effecerunt, quòd eam ab illo accepissent, à quo ius in Aquitanico Ducatu hæreditarium ad illos pervenerat. Ex his porro constare potest, cur Patritialis sive Parium dignitas Campanis & Tolosanis Comitibus, potius quam aliis attributa fuerit. Quo autem Rege quòve tempore Parium nuncupatio audiri cœperit, & Ecclesiasticis quibusdam Præsulibus impertita fuerit, planè mihi adhuc incompertum esse confiteor. Quisquis tamen eius facti autor extiterit, vel aulam Regiam angustiorè reddere, vel in Religionis gratiam Ecclesiasticæ dignitati imprimis consulere voluisse, ideòque ex Episcoporum ordine quosdam, qui illi fortè tunc acceptiores erant, ad numerum Principum militarium, eodem quo illi beneficio, eademque prerogatiua, compotes effecisse, & ex iis totidem Duces quot Comites constituisse videtur. Nescio verò an etiam æmulationis aliquid in Germanicorum electorum institutione, & Parium Francicorum ad Duodecimviratum reductione fuerit. Qui enim veriores historias attentius penitusque perlustrarit, non admodum distanti tempore utrorumque nomen celebrari cœptum intelliget. Ideo minus aberrare videntur, qui Ludouico iuniori Ludouici Crasii filio, & Philippi Augusti patri, Parium Ecclesiasticorum, ad exemplum militarium, institutionè potius, quam Philippo Pulchro attribuerunt: eumque & ius Regis coronandi sacrisque Regiis initiandi Remensi Pontifici addixisse leges, & coronationis ritus descripsisse: unicuique autem Parium suum locum gradumque & munus in Regum coronationibus definiuisse, nec non etiam Parium appellationem illis indidisse contendunt. Illud interim observatione dignum est, ex Galliæ Præsulibus eos tantum in Parium ordinem cooptatos fuisse, quorum Episcopatus in illis regionibus sedem habebant, in quibus solummodo Regibus, Carolo Simplici & eius filiis, ea quæ Regiæ sedis oppida nuncupabantur relicta erant, ut iis tanquam dominio domiciliisque Regio uterentur. Ideo custodes præfectosque suos sive Comites, more antiquo, iis adhuc dedisse referunt. nec alibi ferè domicilia sua vel habuisse, vel fecisse visi sunt, adeo ut ipsa Parisiorum Lutetia,

Regia sedes illis nunquam fuerit, cum tamē Laudunum, Compendium & Nouiodunum, sub iis inter regalis sedis oppida nominatim exprimerētur, nec indicia desint, quibus & Lingonensem ciuitatem & Catalonum atque Bellouacum eiusdem conditionis fuisse sit suspicandum. Constat enim Ludouicum Transmarinum, post obitum Rodulfi Regis, Lingones in suam potestatem redegisse, eosque in fide patrociniōque Regum, cum etiam Capeti soboles in Regio solio sederet, permansisse. Siquidem Lotharius anno 980. Robertus verò ipsius Capeti filius an. 1030. Præsules illis suæ autoritatis magis quàm electionis iure imposuerit: quod tamen in aliquo vel Burgundia, vel Aquitania, aut aliarum provinciarum, quæ Principum alicuius ditioni subditæ erant, Episcopatu non licuisset. Catalanum autem alicuius procerum dominio adhuc anno 963. addiectum non fuisse, Annales Remenses ostendunt. Quo etiam tempore Archiepiscoporum Remensium conditio, supra alios Franciæ Præsules longè sese iam adeo efferebat, vt cæteris Franciæ proceribus, nec autoritate nec potentia multò inferiores esse viderentur, vt qui iam Comitatu Remensi, & iure eudendæ monetæ, Ludouici Transmarini beneficentia fruerentur: non pauca verò nec ignobilia oppida cum latis amplisque finibus illis attributa essent.

ARNVLFO Imperatore 3. cal. Decemb. mortuo, Ludouicus filius eius Imperium Germanicum adipiscitur.

899 CAROLVS aūt Galliæ Rex dissi- 11
dentibus Lotharingicis principibus, cum Rege suo Zuendebaldo exercitū in Lotharingiā duxerat, & re ibi prosperè gesta reduxerat. Regno.

900 HERIBERTVS Veromanduorū 12
Comes, recuperata auxilio Caroli Regis Perona & Atrebatensi vrbe ex Balduino Flandriæ Comite, ab Alduino ipsius Balduini satellite,

901 paulo post interemptus est, relicto e- 13
iusdem nominis Heriberto filio, ad quem successio eius peruenit. Regino. Iac. Meierus.

902 FVLCO Remorum Archiepis- 14
copus dū diui Vedasti apud Atreba- tes cænobiū Flandriæ Comiti paulo ante creptū, sed à Carolo Rege sibi donatum, retinere contendit, à Viuencaro quodam Flandri fami- 15
liarissimo peremptus est. Regino.

LAMBERTO Vuidonis filio Ita-
liæ Rege morte sublato, Ludouicū
Bosonis Provinciæ Regis filiū, Ita-
lici proceres in Italiā evocatum Ti-
cini Italiæ Regem salutarunt: vario 10
tamen eventu rem ibi gessit, in quo
Luitprandum & Sigebertum à Re-
ginone Mariano Scoto & Onufrio
nonnihil disidentes obseruabis.

EXACTO Italia Berēgario, Ludo-
uicus Provinciæ Rex Romæ à Be-
nedicto 4. Pōtifice Romano Impe-
rator inuictus coronatur. Onufr.

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Regum Burgund.

904

16

LVDOVICVS Veronæ à Berengario circumventus cum abdicasset, oculis simul & Regno priuatus est, mense Augusto, anno sui Regni

15

in Italia 5. id quod cum Reginone, Mariano, Scoto, & Othone Frising. hoc anno potius quam 915. (vt Sigebertus fecit) statuendum censemus. An prolem autem reliquerit, nullo adhuc probato autore, qui mihi occurrerit, testatū habeo, nisi filiū eius fuisse intelligamus, quē Annales Remenses Carlū Cōstantinū Ludouici Orbi filium vocāt, qui Ludouico Transmarino Rege Viennæ principatum obrinuit. A quo ideo illustrissimam nobilissimamq; Dominorum de Vienna in Burgundia familiam ortam suspicari ausim, quę aquilam in insigniis gerit, quòd ab Imperatoribus genus suum fortè deducat. Ex superioribus autem constare non posse intelligimus, quòd à Paradiso scriptum est, Rodulfum illum quem in Burgundia regnasse ostendit anno 1009. Ludouici illius Orbi filium fuisse: quanquam fieri potest vt Lotharius (si aliquis fuerit Lotharij antea Lotharingiæ Regis filius) vel Hugo (quem ipse filium fuisse Cuspinianus & Onufrius arbitrati sunt) qui regno Italiæ postea præfuit, Ludouico Bosonis filio mortuo, se in Comitatus Arelatensis atq; etiam Viennensis possessionem statim immiserit.

905

17

16

906

18

17

NORMANNORVM nouę copię, Rhollone & Gerlone Ducibus, in Neustriam appulerunt, & Rotomagum aliquandiu obsessam deditio-
ne ceperunt, & inde aliis Franciæ provinciis infesti esse cęperunt. Chron. Normanicum.

907

19

18

ALANVS cognomine Magnus Britanniæ minoris Comes, obiisse hoc anno in Annal. Franciæ habetur, duobus superstitibus liberis Indicaële & Colledoco, qui tandem sine prole decesserunt: sed ex torore illorum natus fuisse dicitur Alanus cognomine Barbatorta, qui rem Britannicam post illos gessit.

908

20

19

909

21

20

ANNO Regni Caroli Regis 12. Normanni Rollone Duce Lutetiā oppugnare ausi sunt. Chron. Norman.

910

22

21

HOC anno Vuillermus cognomine Pius Aquitaniæ Dux, & Aruerniæ Comes, spe prolis destitutus, cœnobium Cluniacense in fun-

do

NORMANNI Burgundiam invadentes, prælio cū Richardo Burgundiæ Duce commisso, ad Argenteuilum in agro Tronodorensi ingenti

genti

do proprio qui illi erat in agro Mafticensi, suis impensis condidit, illudq; magnis redditibus dotatum, Bernonis (qui primus Abbatis munus illic exercuisse fertur per annos 10.) curæ commisit. Ex veteribus quibusdam fide dignis monumentis, & Gerardo de Aruernia. In Chr. Cluniacensi.

911 LVDOVICO Imperatore absq; liberis obeunte, Imperij nomen à stirpe Caroli Magni in Germania ad aliam nouam nobilitatem delatum est. Chonrardus enim Franco-niæ Dux, autore Othone Saxoniæ Duce, ad quem illud deferebatur, Augustus designatus & salutus est. 23

QVO tempore Normanni Carnotensem urbem obsidentes, magnam iterum stragem à Roberto Francorum & Richardo Burgundiæ Ducibus, 14. cal. Septemb. nouem suorum millibus amissis, passi sunt, idq; annis circiter 10. ante ipsius Richardi obitum. Aimonius. Chron. Benig.

912 NEVSTRIA Rholloni eiuſque genti hoc anno ad incolendū data, ex quo Normania deinde dici cœpit. Chron. Norman. & Annales Fr. Mirum tamen nec ab Aimonio nec à Sigeberto aut aliis vetustioribus autoribus eius rei mentionē fieri, etsi Annales Remenses illam regionem Vuillelmi patri à Carolo Rege datam, sed absque temporis designatione, fateantur. 24

genti strage fusi sunt. Aimonius. Chron. Benignia.

ANNO nostræ salutis 911. Indictione 15. numeratum fuisse annum 22. Rodulfi Iurensis vel Cisalpinae Galliæ Regis, testatur Monachus Luxouienſis, qui addidit ad Idatiij Chronicon. Quo sanè ipsius Rodulfi postremum fuisse non immeritò innuere videtur: cū in duobus aliis vetustissimis manu scriptis Chronicis, iisdem omnino verbis sub annum 911. scriptum deprehenderim eundem Rodulfum VII. cal. Nouemb. diem obiisse, eiq; in Regno filium eiusdem nominis successisse. Quo testimonio planè constat duos Rodulfos in Regno Burgundico Chonrardum præcessisse, licet alij vnus tantū meminerint. 22

Sed ex Luitprando certum est Rodulfum, qui Italicum Regnum tenuit, iuniorē tunc fuisse, quā potuisset esse is qui Regno Iurenſi dedit initium. Id quod etiam Lazium agnouisse video, sed non sine errore vtrūq; apud Senones in Gallia obiisse scribit. Nihilominus ex eius testimonio intelligimus, Rodulfum ex Adelaide quadā Rodulfum secundum reliquisse (cui Berta Bertholdi Sueuiæ Ducis filia nupsit) & Agnetem quæ Bertoldo Brisgouiæ Comiti collocata fuit. Cæterū à Rodulfo isto Lanceam illam qua Christi latus confixum fuisse putabatur

fus illum turbantibus. Eo autem tunc ibi occupato, alios Franciæ proceres male in illum affectos, autoribus Falcone Remensi Archiepiscopo & Comitibus Pipino ac Heriberto fratribus, (Bernardi illius Pipini olim Italia Regis filij nepotibus) Carolum ætatis annū duodecimū agentem Regio solito Remis collocasse: ex quo Neustrig maior pars cū Belgica ei adhæsisse, Aquitania verò & Bugundia in fide Odonis visæ sunt adhuc permanisise.

893 ODO ex Aquitania reverius, hostes suos signis collatis fudit, fugavitque. Carolum autem ad Arnulfum Imper. se recipere cōpulit, redeuntēq; cum Germanicis copiis, è finibus Regni abegit. Sed cū ipse se Lutetiam recepisset, Carolum Burgundi admiserunt, à quibus recentibus copiis adiutus, plurimum negotij adhuc Odoni intulit. inde excursions, prædæ, cædes, strages plurimæ vtrinq; factæ. Regino.

4 MEGINGANDVS Comes Odonis Regis nepos ab Almerico Comite cæsus. Eodem verò etiam tempore, Ebulo S. Germani Abbas, in obsidione cuiusdam oppidi Aquitanici, Reginone teste, obiit. Ideo Abbatiam illius Odo Rex Roberto fratri suo contulit. Nihilominus hic Ebulo fuisse videtur, quem Annales Aquitanici tertium Aquitaniæ Ducē fuisse asserunt, licet Guilielmi Pij successorem fuisse velint.

894. 6 ARNVLFSVS re prosperè in Italia gesta, copias suas in Rodulfum Iurenfis Burgundiæ Regem reduxit. Illo autem se difficultate locorum tutante, nihil aliud consequutus est, quàm quòd in Germaniam regressus, quædam oppida & loca quæ Rodulfus in sua iam potestate habebat, Ludouico Bosonis filio concessit occupanda. Quod tamen non plus danti quàm acceptanti profuit, Rodulfo sua sibi eripi non patiente. Regino.

895 ZVENDIBOLCHVS Lotharingorū Rex, Regni sui propagandi cupidus, Burgundiâ simularo partiū Caroli studio invasit, Lugdunūq; acriter oppugnauit. Sed oppidanis strenuè sese defendentibus Odone aut (qui paulò antè amicitiam cum Arnulfo Imp. inierat) adventante, obsidione recessit. Regino.

7 RODVLPHVS huc vsq; Regia solummodo (vt Paradino visum est) appellatione vsus, à Regni sui Præsulibus hoc anno Regio diadmate coronatus est.

896 ALBERICVS Comes qui Megingandum antea peremerat, à Stephano Valonis fratre occiditur. Reg.

8 HVNDEVS quidā Normannorū Rex, quē Auētinus Hunthonē mavult appellare, putatq; etiā alio nomine Rollonem fuisse nūcupatum, mysteriis religionis Christianæ initiatus est, Carolo Rege de sacro fonte eum excipiēte. Sigebertus.

827

HERIBERTO Peronæ Comiti
Odonis Regis partes iam propu-
gnanti, Peronam Fanumq; Quinti-
ni Rodulfus Cameracēsis Comes,
Balduini Flandriæ Comitis filius
eripuit. Heriberto verò cum copiis
Odonis Regis in auxiliū accurren-
te, non solum quæ occupauerat, sed
vitam ipsam prælio cum illo con-
gressus amisit. Iacob. Meierus.

9

9

ODONE Rege, sine liberis 3. no-
nas Ianuarij huius anni mortuo, to-
ta res Frâcica ipsiusmet Odonis po-
10

strema voluntate & aliorum Procerum (maximè verò Roberti Parisiorū
Comitis, vt Vuittikindus & Abbas Vrsper. testes sunt) consensu, ad Carolū
Simplicem vndeicesimum annum iam agentem rediit, à quo etiam tem-
pore Regni illius anni secundum Reginonem, Otthonem Frising. & Abbat.
Vrsperg. enumerari debere videntur. Cæterum cum eo modo Carolus Regnum
paternū quasi precario recuperasset, nec illi satis virium industria-
ve esset (inde enim Simplicis cognomen adeptus est) ad Regiæ dignitatis
iura amplitudinēque pristinam asserendam, contigit vt eo vel inuito, vel
consentiente seu conuiente, quas quisque dignitates, Præfecturas & Co-
mitatus ditionēve, quæ antea Regij dominiū fuerant, siue priorum Regum
indulgentia obtinuerat, seu vi superiorum temporum occupauerat, non so-
lūm retinere, sed tanquam proprium priuatūque dominium possidere, &
ad posteros etiam transmittere cœperit: ea tantūm lege, quòd quo quisque
munere vel beneficio donabatur vel iam fruebatur, eo Regi fidem suam in
reirurando, iisq; conditionibus quæ feudali iure comprehenduntur, devin-
ciebat & alligabat. Hinc feudorum tam Regalium & primariorum, quàm
secundariorum siue maiorum minorūque in Regno Francico præterquā
Comitatus Flandrici ius originēque, ab istius Caroli temporibus repe-
tendam esse, omnes ferè consentiunt, id quod etiam pluribus testimoniis,
tum ex Annalibus Remensibus, tum ex alijs antiquioribus Autoribus com-
probare liceret. Sicut etiam Germani sua feuda Chonrardo primo suo Re-
gi, qui eodem seculo cum Simplice vixit, se debere fatentur. Constat enim
primas illum in Germania de feudis perpetuis leges condidisse. Hac igitur
ratione Ducum Comitūque & Marchionum aliarūve præfecturarū di-
gnitas potestatisve, quæ olim temporaria fuerat & morte finiebatur, iuris pri-
uati, perpetui, & hæreditarij esse cœpit. Id autem insuper indultum iis, qui
primarias illas Præfecturas seu primores possessionum dignitates obtinue-
runt, vt quodam iure Patriciali eas tenerent: eodēque ad posteros fami-
liamque suam transmitterent. Idcirco Primates vel Proceres aut Principes
nomine vsitatori ab istius seculi scriptoribus nuncupati, quos recentiora
secula nouo, & à recentioribus Iuris interpretibus ad feudorum fortè distin-
ctiōnem

828

10

ctionem excogitato vocabulo, Pares nominare maluerunt. Nec enim alia iura dignitative prerogatiuum & institutionem, eorum qui post Hugonis Capeti tempora Pares Franciæ (præsertim militares) dicti sunt, fuisse omnino mihi persuaserim, quam aliorum, qui à tempore Regis Simplicis ad ipsum Capetum Principes vel Proceres Franciæ vocitati sunt. Hi enim sic ut & illi pari iure videntes, æqualem autoritatem inter se habebant, Regi tantummodo fidem suam obstringebant, ipsum vnum solummodo agnoscebant, Regni autem quasi cardines & Consilij Regij vertices erant, primæq; munia in Regum coronationibus agebant. Ideo cum sic inter se quasi pares sodalesve existerent, Parium nominatio non minus prioribus quam posterioribus convenisse videtur: præsertim cum paritas non ad Regiam sed ad communem ipsorum dignitatem atque autoritatem referretur, ab eodem feudo dominiõe Pares militares suam dignitatem à quo etiam Principes fortirentur: hoc tantum discrimine, quod Parium militarium numerus non respondebat omnino prioribus Principibus, qui sub Carolo Simplicis & Ludouico Transmarino, atque Lothario Regibus, septem numerati fuisse videntur, & à provincia cui præerant vel Duces, vel Comites, aut Marchiones nominati. Quo modo Balduinus, deinde Arnulfus eius filius à Flandria titulum Comitum gesserunt, quem etiam Heribertus non solum à Veromanduo Comitatu, sed ab aliis etiã longè amplioribus ditionibus, quas sine alicuius certæ provinciæ designatione possidebat, obtinuit. Sed à Gothia (Aegidienfis postea provincia dicta) Ragemundus (cuius successores mihi adhuc ignoti sunt) Marchionis hæreditarij nomē primus assequutus esse videtur: à Burgundia verò, Richardum & eius filios, Rodulfum atq; Hugonem Nigrum: ab Aquitania autem duos Vuillemos: à Neustria vel Normannia Rollonem, Villelmum, Richardum: ut à Ducatu Francico vel Parisiensi, Robertum & Hugonem Magnum, deinde ipsum Hugonem Capetum Ducum appellatione insignitos fuisse constat. Inter quos Parisienses priore dignitatis & potentia gradum habuisse deprehensi sunt, ob principatus dominiõis sui amplitudinem præstantiãq; cuius fines Sequana & Ligeri fluminibus, necnō etiam Normannico limite, & parte eius provinciæ quã hodie Picardiã nominamus, quandoq; visi sunt cōprehendi. Sed cum Capetus Regiam dignitatē assecutus esset, Ducatū suū Regio dominio (à quo distractus olim fuerat) reddidit restituitq;. Ex quo deinceps Potentatum efficere amplius desuit, sex tantum Franciæ Primaribus ipsius æqualibus remanentibus, quibus suum principatū eodem quo antea iure retinere permisit, ratumq; habere coactus est, id quod Connano nōnullisq; aliis imposuisse videtur, ut crederent Hugonem Capetū, ad cōciliãdos retinendosq; sibi Procerū animos, has quæ temporaria erant dignitates fecisse perpetuas, constituisseq; ut qui eas obtinebāt, patrimonij iure retinerēt atq; ad posteros liberosq; suos cum reliqua hæreditate transferrēt. Quod si tamen illi in mentem venisset Ducatum Francicum alicui filiorum suorum, eadem qua illum obtinuerat conditione, cōmittere: fortasse etiam pro Sexviratu Septemviratum haberemus. Ex quibus nihil amplius noui præter

Parium nominationem Aquitanix, Flandrix, Normaniæq; principibus deinceps indultum, concessumq; fuisse intelligitur, quo nō antea sub Carolo Simplice eiusq; filiis frueretur, nec etiā post Capetū, alios fuisse Franciæ Pares, quān q̄ antea principes fuerāt. Eadēq; ratiōe Britāniæ minoris Duces locum inter Pares Franciæ nunquam obtinuisse, propterea quōd Britannia sub Regibus commemoratis Normanico Ducatui (vt quidā putant) attributa, vel quōd (vt verius esse videtur) Regum potestate tunc temporis in angustum cōstituta, tanquā remotior nullo illis loco habita fuerit, cū interim bellis intestinis ciuilibusq; & Normannicis dilacerata, certos diurnosq; Principes (quia aut expellebātur, aut se mutuo eiiciebant) habere nō posset. Et quos habere deinceps cœpit cū libertatem sibi suāq; genti absq; aliena ope recuperassent, Regum Francorū beneficiarios se profiteri nunquam voluerunt, priusquam Petrus ex regia Druidum Comitum familia natus, Maledocti cognomen apud Britannos sibi comparasset. Interim tamen nec Campanos nec Tolosanos Comites, nostræ sententiæ iure opponi posse arbitramur: siquidem Campanos inter Principes, deinde inter Pares locum eū sibi vendicasse putamus, quem Heribertus Comes (ad quem maternum genus referebant) sub Regibus Simplice & Transmarino obtinuerat, qui præter Comitatum Veromanduum, alias etiam longē ampliores ditiones alibi possidebat, ex quibus & Comitatum Campaniæ & Briæ magna ex parte postea emerisse compertum habemus. Heriberti nempe Principatus post ipsius obitum in multis hæredes distractus, sub Regibus Transmarino & Lotario iam conciderat, & in Theobaldum (quē nonnulli Vetulum, alij Veteratorem cognominarunt) atq; etiam in Odonem eius filium cognomine Campanum, ex Heriberti filia natum, penē translatus fuerat, magnūq; etiam potentiæ incrementum ex Lotharij Regis beneuolētia in illis sumserat. Accessit deinde, quōd Heriberti filij ferē omnes absque liberis tandem decesserunt: ex quo & Comitatum Trecentem, & reliquas ferē ditiones quas Heribertus & Robertus fratres, Heriberti scilicet filij ex paterna successione, in Campania tenuerant, Odo secundus, Odonis Campani filius, vel hæreditario, vel quod illi visum est iure sibi postremo attribuit. Haud absimili ratione Primatus, quem Marchiones Gothiæ ante Capetum cum aliis Franciæ proceribus gesserunt, ad Tolosanos Comites trāsisse videri potest: siue quōd Tolosanus Comitatus pars Marchionatus aliquando extiterit, siue quōd (vt cum P. Aemilio loquar) Comites antiqui Tolosatum commixti fuerint cōsanguinitate Comitibus Emporitanis, aut iidem nonnunquam fuerint Comites Tolosatum & Emporitanorum: ac (vt multiplici sobole, multisque vna ex gente nobilitateque familiis affolet) in complures Dominatus Imperiāq; illæ regiones diuisæ, non solū S. Aegidij Comites atq; Tolosanos, verū etiam Montispeulanos Dominos, nec non etiam Biterrenses Vicecomites & quosdam alios producerint. Quibus cū Aegidienses ab initio supereminerent, effecisse tandem videntur, vt Gothiæ nomen in Aegidiensem provinciam (Abbate mon-

montis teste) commutaretur. Constat enim belli Hierosolymitani temporibus, duos fratres Comitatus Aegidiensis atq; Tolosano præfuisse: eorumq; alterum fratri suo Tolosano vel oppignerasse vel vèdidisse, nempe Raymondū seu Ragemundo, qui egregiam operam bello sacro cum Godofredo Bulionio præstitit, sic vt ab eo tempore vterq; Comitatus in vnum principatum rursus coaluerit. Qua ratione Ragemundus ille in veteribus historiis non minùs Tolosani, quàm Aegidiensis Comitatus nomine notus est. Id autem indicium est, illum eiusque fratrem à Marchionibus Gothiæ genus suum deduxisse, maximè verò ab illo Ragemundo, à quo Marchionatum hæreditarium factum fuisse putamus, stemmatis illorum, vt verisimile est, autore: cuius ideo memoria in tanto precio apud Aegidienses & Tolosanos Principes extitisse visa est, vt omnes ferè Ragemundi sive Raymundi nomine vocitari voluerint. Quorum exemplum Aquitaniæ Duces imitati, Guilielmorum appellationem sibi ferè gentilitiam & hæreditariam effecerunt, quòd eam ab illo accepissent, à quo ius in Aquitanico Ducatu hæreditarium ad illos pervenerat. Ex his porrò constare potest, cur Patritialis sive Parium dignitas Campanis & Tolosanis Comitibus, potiùs quàm aliis attributa fuerit. Quo autem Rege quòve tempore Parium nuncupatio audiri cœperit, & Ecclesiasticis quibusdam Præsulibus impertita fuerit, planè mihi adhuc incompertum esse confiteor. Quisquis tamen eius facti autor extiterit, vel aulam Regiam angustiolem reddere, vel in Religionis gratiam Ecclesiasticæ dignitati imprimis consulere voluisse, ideòq; ex Episcoporum ordine quosdam, qui illi fortè tunc acceptiores erant, ad numerum Principum militarium, eodem quo illi beneficio, eadèmq; prærogatiua, compotes effecisse, & ex iis totidem Duces quot Comites constituisse videtur. Nescio verò an etiam æmulationis aliquid in Germanicorum electorum institutione, & Parium Francicorum ad Duodecimviratum reductione fuerit. Qui enim veriores historias attentius penitusque perlustrarit, non admodum distanti tempore vtrorumque nomen celebrari cœptum intelliget. Ideo minùs aberrare videntur, qui Ludouico iuniori Ludouici Crafsi filio, & Philippi Augusti patri, Parium Ecclesiasticorum, ad exemplum militarium, institutione potiùs, quàm Philippo Pulchro attribuerūt: eumq; & ius Regis coronandi sacrifq; Regiis initiandi Remensi Pontifici addixisse leges, & coronationis ritus descripsisse: vnique autem Pari suum locum gradumq; & munus in Regum coronationibus definiuisse, nec non etiam Parium appellationem illis indidisse contendunt. Illud interim obseruatione dignum est, ex Galliæ Præsulibus eos tantum in Parium ordinem cooptatos fuisse, quorum Episcopatus in illis regionibus sedem habebant, in quibus solummodo Regibus, Carolo Simplici & eius filiis, ea quæ Regiæ sedis oppida nuncupabantur relicta erant, vt iis tanquam dominio domiciliòq; Regio vterentur. Ideo custodes præfectosque suos sive Comites, more antiquo, iis adhuc dedisse referuntur. nec alibi ferè domicilia sua vel habuisse, vel fecisse visi sunt, adeo vt ipsa Parisiorum Lutetia,

Regia sedes illis nunquam fuerit, cum tamē Laudunum, Compendium & Nouiodunum, sub iis inter regalis sedis oppida nominatim exprimerētur, nec indicia desint, quibus & Lingonensem ciuitatem & Catalanum atque Bellouacum eiusdem conditionis fuisse sit suspicandum. Constat enim Ludouicum Transmarinum, post obitum Rodulfi Regis, Lingones in suam potestatem redegissee, eoque in fide patrociniōque Regum, cum etiam Capeti soboles in Regio solio sederet, permansisse. Siquidem Lotharius anno 980. Robertus verò ipsius Capeti filius an. 1030. Præsules illis suæ autoritatis magis quàm electionis iure imposuerit: quod tamen in aliquo vel Burgundix, vel Aquitanix, aut aliarum prouinciarum, quæ Principum alicuius ditioni subditæ erant, Episcopatu non licuisset. Catalanum autem alicuius procerum dominio adhuc anno 963. additum non fuisse, Annales Remenses ostendunt. Quo etiam tempore Archiepiscoporum Remensium conditio, supra alios Franciæ Præsules longè sese iam adeo efferebat, vt cæteris Franciæ proceribus, nec autoritate nec potentia multò inferiores esse viderentur, vt qui iam Comitatu Remensi, & iure cudendæ monetæ, Ludouici Transmarini beneficentia fruerentur: non pauca verò nec ignobilia oppida cum latis amplisque finibus illis attributa essent.

ARNVLFO Imperatore 3. cal. Decemb. mortuo, Ludouicus filius eius Imperium Germanicum adipiscitur.

899 CAROLVS aūt Galliæ Rex dissi-
dentibus Lotharingicis principibus,
cum Rege suo Zuendebaldo exerci-
tū in Lotharingiā duxerat, & re ibi
prosperè gesta reduxerat. Regino.

900 HERIBERTVS Veromanduorū
Comes, recuperata auxilio Caroli
Regis Perona & Atrebatensi vrbe
ex Balduino Flandriæ Comite, ab
Alduino ipsius Balduini satellite,
paulò post interemptus est, relicto e-
iusdem nominis Heriberto filio, ad
quem successio eius peruenit. Re-
gino. Iac. Meierus.

902 FVLCO Remorum Archiepiscopus
dū diui Vedasti apud Atreba-
tes cænobiū Flandriæ Comiti pau-
lò antè creptū, sed à Carolo Rege
sibi donatum, retinere contendit,
à Viuencaro quodam Flandri fami-
liarissimo peremptus est. Regino.

LAMBERTO Vuidonis filio Ita-
liæ Rege morte sublato, Ludouicū
Bosonis Proinciæ Regis filiū, Ita-
lici proceres in Italiā evocatum Ti-
cini Italiæ Regem salutarunt: vario
tamen eventu rem ibi gessit, in quo
Luitprandum & Sigebertum à Re-
ginone Mariano Scoto & Onufrio
non nihil dissidentes obseruabis.

EXACTO Italiæ Berēgario, Ludou-
icus Proinciæ Rex Romæ à Be-
nedictō 4. Pōtifice Romano Impe-
rator invictus coronatur. Onufr.

904

16
 LUDOVICVS Veronæ à Berengario circumventus eum abdicasset, oculis simul & Regno priuatus est, mense Augusto, anno sui Regni 15

in Italia s. id quod cum Reginone, Mariano, Scoto, & Othone Frising. hoc anno potius quam 915. (vt Sigebertus fecit) statuendum censemus. An prolem autem reliquerit, nullo adhuc probato autore, qui mihi occurrerit, testatū habeo, nisi filiū eius fuisse intelligamus, quē Annales Remenses Carlū Cōstantinū Ludouici Orbi filium vocāt, qui Ludouico Transmarino Rege Viennæ principatum obtinuit. A quo ideo illustrissimam nobilissimamq; Dominorum de Vienna in Burgundia familiam ortam suspicari ausim, quę aquilam in insigniis gerit, quōd ab Imperatoribus genus suum fortē deducat. Ex superioribus autem constare non posse intelligimus, quod à Paradiso scriptum est, Rodulfum illum quem in Burgundia regnasse ostendit an. 1009. Ludouici illius Orbi filium fuisse: quanquam fieri potest vt Lotharius (si aliquis fuerit Lotharij antea Lotharingiæ Regis filius) vel Hugo (quem ipsius filium fuisse Cuspinianus & Onufrius arbitrati sunt) qui regno Italiæ postea præfuit, Ludouico Bosonis filio mortuo, se in Comitatus Arelatensis atq; etiam Viennensis possessionem statim immiserit.

905

17

906

NORMANNORVM nouę copię, Rhollone & Gerlone Ducibus, in Neustriam appulerunt, & Rotomagum aliquandiu obsessam deditio-
 ne ceperunt, & inde aliis Franciæ provinciis infesti esse ceperunt. Chron. Normanicum.

18

907

19
 ALANVS cognomine Magnus Britannię minoris Comes, obiisse hoc anno in Annal. Franciæ habetur, duobus superstitis liberis Indicaele & Colledoco, qui tandē sine prole decesserunt: sed ex sorore illorum natus fuisse dicitur Alanus cognomine Barbatorta, qui rem Britannicam post illos gessit.

908

20

909

ANNO Regni Caroli Regis 12. Normanni Rollone Duce Lutetiā oppugnare ausi sunt. Chron. Norman.

21

910

HOC anno Vuillermus cognomine Pius Aquitanię Dux, & Aruernię Comes, spe prolis destitutus, cœnobium Cluniacense in fundo

22
 NORMANNI Burgundiam invadentes, prælio cū Richardo Burgundiæ Duce commisso, ad Argen-
 toilum in agro Tronodorensi ingenti

do proprio qui illi erat in agro Mafticensi, suis impensis condidit, illudq; magnis redditibus dotatum, Bernonis (qui primus Abbatis munus illic exercuisse fertur per annos 10.) curæ commisit. Ex veteribus quibusdam fide dignis monumentis, & Gerardo de Aruernia. In Chr. Cluniacensi.

911 LVDOVICO Imperatore absq; liberis obeunte, Imperij nomen à stirpe Caroli Magni in Germania ad aliam nouam nobilitatem delatum est. Chonrardus enim Franconiæ Dux, autore Othone Saxonie Duce, ad quem illud deferebatur, Augustus designatus & salutus est. 23

QVO tempore Normanni Carnotensem urbem obsidentes, magnam iterum stragem à Roberto Francorum & Richardo Burgundiæ Ducibus, 14. cal. Septemb. no. uem suorum millibus amissis, passi sunt, idq; annis circiter 10. ante ipsius Richardi obitum. Aimonius. Chron. Benig.

912 NEVSTRIA Rholloni eiusque genti hoc anno ad incolendū data, ex quo Normania deinde dici cæpit. Chron. Norman. & Annales Fr. Mirum tamen nec ab Aimonio nec à Siegberto aut aliis vetustioribus autoribus eius rei mentionē fieri, etsi Annales Remenses illam regionem Vuillelmi patri à Carolo Rege datam, sed absque temporis designatione, fateantur. 24

genti strage fusi sunt. Aimonius. Chron. Benignia.

ANNO nostræ salutis 911. Indictione 15. numeratum fuisse annum 22. Rodulfi Iurensis vel Cisalpinæ Gallie Regis, testatur Monachus Luxouienfis, qui addidit ad Idatij Chronicon. Quo sanè ipsius Rodulfi postremum fuisse non immeritò innuere videtur: cum in duobus aliis vetustissimis manu scriptis Chronicis, iisdem omnino verbis sub annum 911. scriptum deprehenderim eundem Rodulfum VII. cal. Nouemb. diem obiisse, eiq; in Regno filium eiusdem nominis successisse. Quo testimonio planè constat duos Rodulfos in Regno Burgundico Chonrardum præcessisse, licet alij vnus tantum meminerint. 22

Sed ex Luitprando certum est Rodulfum, qui Italicum Regnum tenuit, iuniorem tunc fuisse, quam potuisset esse is qui Regno Iurensi dedit initium. Id quod etiam Lazium agnouisse video, sed non sine errore vtrunq; apud Senones in Gallia obiisse scribit. Nihilominus ex eius testimonio intelligimus, Rodulfum ex Adelaide quadā Rodulfum secundum reliquisse (cui Berra Bertholdi Sueviæ Ducis filia nupsit) & Agnetem quæ Bertoldo Brisgouiæ Comiti collocata fuit. Cæterum à Rodulfo isto Lanceam illam qua Christi latus confixum fuisse putabatur 1

913		25	batur, Henrico Germanico Cæsari dono datam fuisse: inde verò portionem quandam Sueuici Ducatus sibi conterminam accepisse, Luitprandus autor est.	2
914	GERMANIA tota bello intestino ardente, Carolus Rex Lotharingam cum exercitu invadit, eamq;	26		3
915	Ragneri five Ragneri Ducis, & Gisleberti filij eius ope recuperat. Richard. Vuasse.	27		4
916		28		5
917		29	RAGNERVS seu Ragenherus Mosellaniæ Dux & Lotharingiæ pro Carolo Rege præfectus, obiit: cuius filij Gislebertus Dux & Riccinnus.	6
918				7
919	ALANO & Berengario Britannicæ minoris Comitibus adeò displicuisse tradunt historiæ Normanniæ, quòd Vuillelmus Normannorum Princeps Sportæ Bernardi (nò autem vt mendosi quidam codices habent Herberti) Siluanectensis Comitris filia nupfisset, vt ab eo palàm defecerint. Ex quo ipse ducto in Britanniam exercitu vtrumq; profligauit, ditionibusq; propriis exegit, adeò vt Alanum in Angliam confugere oportuerit. Sed Berengario fese suæ fidei committenti veniam impertiuit: id quod hoc anno ex Annalibus Britānicis & Remensibus contigisse videri potest, licet Remenses (qui penes me sunt) tantum maritimam Britanniam à Normannis devastatam depopulatamq; fuisse, & ex ea Britones expulsos hoc	30	CONRARDVS Imperator cum supremum diem sibi adesse sentiret, convocatis Germanis proceribus, eis autor fuit, vt Henricum Othonis Saxonum Ducis, cuius beneficio ipse ad Imperium pervenerat, filium Augustum crearent. QVO tempore bellum inter Rodulfum Burgundiæ Regem & Burcardum Sueviæ five Alemaniæ Ducem exortum est, adeo vt signis collatis acie inter se dimicarent ad Vuintterturum Sueviæ (vt Simlero placet) oppidū, ibiq; victoria Sueuo Duci cesserit, Hermanno Contracto autore. Quapropter non absq; errore Lazius anno 1009. & Rodulfo Ignauo ascribit. Ad istud verò dissidium componendū, Bertam Sueui filia Burgundo nuptum datam fuisse crediderim.	8
	anno			

anno scribant. A quo etiam narrandi initium faciunt: rerum enim per 48. annorum tantummodo spatium gestarum, in Gallis potissimum & in Episcopatu Remensi, memoriam (quæ in omnibus qui extant Historicis magna ex parte interciderat) complectantur. In quibus recensendis ideo prolixior futurus sum, fidemque meam facilius oppigneraturus, cum illarum autor qui Canonicus Remensis Ecclesiæ fuit, rebus quas enarrat magna ex parte interfuerit.

CAROLVS Rex vni Confiliariorum suorum (cui Haganonis nomen fuit) tam pertinaciter addictus erat, ut illum cæteris omnibus anteferre, & præ illo omnes alios suos Proceres contemptui habere videretur.

Quapropter alienatis à se eorum animis, ab omnibus ita derelictus est, ut nullibi per septem menses locus refugij illi fuerit, quam in oppidis Episcopatus Remensis, donec Herineo Remensi Præsule sese interponente, à suis Proceribus iterum receptus est. quanquam nec odij seminaria, quæ inde inter ipsum & Robertum Francorum Comitem emanarunt, penitus extincta sunt. Interim etiam ex Episcopatu Tungrensi, sive Leodicensi, orta Lotharingorū, Gisberto Duce Rageneri filio autore, à Carolo Rege defectio: cum Carolus illum Richario cuidam Abbati, Gisbertus verò Hildinno committere contenderet, adeo ut cum Henricus Germaniæ Rex se ad Lotharingorum defensionem accingeret, Carolo cum copiis suis in Lotharingiam proficiscendo fuerit, ubi Lotharingos quibusdam promissis (ut ex autore quodam Gallico Abbas Ursperg. recitat) ad officium revocauit, & eorum ope Gisbertum in Harburgensi ad Mosam oppido obsidere cepit. Is verò clam elapsus ad Henricum regem se contulit, cuius interventu tandem receptus est à Carolo rege in gratiam, sed non omnia quæ antè possederat oppida ei reddita. Reliqua ex Annalibus Remens. Vuittingo, Saxone, & Sigeberto.

CAROLVS in Lotharingiã reversus, oppida quædam ex Hildinno qui illi adversabatur vi recepit, sed pactis paulò post cum Henrico Cæsare paucorum mensium induciis, deinde pace inita qua Gisberto sua (ut antè dictum) quædam oppida restituit, Laudunum rediit.

Quo ferè tempore Richardus Burgundiæ primus Dux sive Marchio, cal. Septembris extremū diem clausit. Laudatur in Commentariis cænobij D. Benigni, quod Regi

Caro-

ROBERTVS Fræcorum Comes Normannos qui ad confinia Ligeris confidebant, mensibus circiter quinque bello persecutus est, donec acceptis ab eis obsidibus ut in Britannico & Nannetensi agro, quem antea depopulati erant, sedes sibi delectum irent, permisit. Id quod ramenti solummodo qui Religionem Christianam iam amplexi erant admiserunt. Indiciū autem est, eam Britanię partem vel Rholloni non datam fuisse, vel in filij eius

ius

921

Carolo fidem integra perpetuamq; seruauerit, adeo vt eo viuente Robertus Frācorum Comes nihil aduersus Regem moliri vnquam ausus sit. Tanto autem studio iustitiæ patrocinium egisse etiam fertur, vt illi inde cognomentum contigerit. Caterum ex Adelya siue Adelahide coniuge (non autem, vt magno errore Lazius credit, Mechlide Lotharij Italiæ Regis filia) quatuor ad minus liberos reliquisset, Annales Remenses, & Chron. Benignianum ostendunt: Rodulfum maiorem natu Emmæ Roberti Francorum Comitum filium (quem lauacro sacro admotum à Carolo Rege fuisse alij tradiderunt) ex quo Burgundiæ Ducatui post patrem præfuit: idq; annis circiter 16. Eum autem nõ solum nostri, sed nonnulli etiam exteri Historici admodum inscitè cum Rodulfo Transiurensi confuderunt. Eius verò fratres fuerunt Boso, Hugo (cui Nigri atque etiam Capitosi cognomen fuit) & Richardus. Quorum Boso Principatum in Burgundia superiore circa Vogesum, regionibusque Campania & Lotharingiæ conterminis obtinuisse visus est: vnde illi lites, dissidia, bellaq; plurima cum Henrico Cæsare, Gisleberto Lotharingiæ Duce & Episcopo Virdunensi fuerunt, quorū meminit Vuassemburgius in sua Belgica: vbi etiam testatur illum filia Ludouici Imperatoris maritū fuisse, nisi fortè Boso Arelatenfis illum deceperit. Ob eam tamen fortassis rationem, Galliæ superioris & Comate Rex, in Chronico Diuionensi nominari videtur. Quanquam assequi nequeam, cur Hugo frater eius Burgundiæ inferioris Dux illic etiam nuncupetur: licet Arelatensem Ducem fuisse Paradinus arbitretur. Sed D. Begatij sententiæ lubentius accedo, qui à fratre Rodulfo, quo tempore Regnum Gallicum adeptus est, Burgundiæ præfectum fuisse tradit: siquidem Burgundiæ inferioris Duces se nuncupasse quòd primi Burgundiæ Ducatui præfuerūt inueniuntur. De Richardo verò nihil aliud me legisse memini, quàm quòd Lazius Burgundiæ superioris Comitem fuisse scriptum reliquit.

ius potestatem non adhuc deuenisse. Annal. Remens.

922

DVM Gislebertus Lotharingiæ Dux & Otho frater eius, res sibi antè à Carolo Rege ablatas & alijs donatas per vim recuperare cōtendit, & Henricum Cæsarem ab ipso Carolo frustra dissociare studet, effecit vt ille ducto in Lotharingiam exercitu, ditiones illorum tota hyeme ferro & igne depopulatus sit. Inde autem Laudunum reuersus cum Roberto Francorū Comite, rursus dissidere cœpit propter Abbatiam quandam nomine Golam, quam inuito Roberto Hagoni suo dederat, cum Hugoni Roberti filio deberi potiùs videretur, eo quòd Rothildis socrus eius, quæ & amita Caroli fuerat, illā possedisset: ex quo odia vtrinq; adeò recruderunt, vt in apertum bellum eruperint. In quo Herineus Remorū Præsul, & Rodulfus Burgundiæ Dux cum

ITALIÆ PROCERES Berengarij tyrannidē pertaxi, Rodulfum Iurensis Burgundiæ siue Cisalpinæ Galliæ Regem ad se evocatum Regno Italico præfecerunt. Qua de causa Berengarius Hungarorum quædā agmina ad Italiæ directionem exciuit. Annal. Remen.

multis aliis Franciæ Comitibus Roberti partes secuti sunt. Gislebertus autem ad illum accedens, societatem etiam cum illo iniisse visus est: nec desunt qui eo autore Robertum ad Regiã dignitatem aspirare cœpisse tradiderint. Constat ideo copias suas illum eduxisse in hostem: Carolum verò (quantquam ei ab initio Heriberti Comes & non contemnendæ ex Lothariensibus copiis adessent, quæ animos ad spem certaminis & castra prope hostem admouere fecissent, tum circa Sparnacum, tum circa Remos) iusto tamen prælio rem committere nunquam voluisse. Sed cum leuioribus tantum quibusdã præliis hostes lacepsisset & lacepsitus fuisset, in quibus Hugo cognomine Niger Rodulfi Ducis frater Haganonis cohortem strenuè profigauit, Lauduni tandem a se defectione audita, militibusque suis sensim dilabentibus, hostium autem agmine auferente, in Lotharingiam sese recipere coactum fuisse. Qua de causa Robertus ex Francorum Comite sive Duce, Procerum Præsulumque sibi studentium assensu Rex salutatus est, & regio solio impositus, Remis deinde tertio cal. Iulias ab Hermeo Pontifice more consueto coronatus. Vnde Hugonem filium (qui Magni atque Albi cognomine postea celebratus fuit) cum Francorum agmine in Lotharingiam ad superpetias Gisleberto Duci ferendas, quem Carolus in Capramonte castello obsidebat, misit, qui non solum obsidione illum liberauit, sed etiam obsides à quibusdam Lothariensibus, antequam regrederetur, accepit. *Annal. Remens. Abb. Vrsperg.*

ROBERTVS Lotharingiã profectus, colloquium ad Ruram fluium cum Henrico Cæsare habuit, & amicitiam societatemque cum illo instituit. Antequam autem recederet, Lothariensibus qui Carolo studebant, in quosdam menses indulsit inducias. Quibus tamen paulo post spretis, Carolo sese adiecerunt in Robertum progredienti: adeo vt illum inopinantem & imparatum antequam dispositas suas acies haberet, prope Suefsionem adorti sint, & cum paucis acerrimè pugnantem gladiis suis confoderint, die qui Dominico sacer erat (quem alij 15. Iunii fuisse volunt.) Supervenientis tamen Hugonis eius filij & Heriberti Comitiss, cum sui exercitus reliquiis, impressione non ferentes, in fugam, amissis omnibus impedimentis, versi sunt. Quamvis Carolum victoria parta

vti

RODVLVS Transiurentis Rex, Berëgarium prælio devictum, quomille & quingenti viri cecidisse dicuntur, Italia tota expulit.

BOSO autem Rodulfi Burgundiæ Ducis frater, antequam Rex ille fieret, Ricinnum quendam Lotharingiæ Comitem ex improviso adortus occidit. Quod si is Ricinnus fuerit, quem Lotharingici scriptores Gisleberti Ducis fratrem dixerunt, non dubium est eam causam fuisse, cur ipse à Roberti causa defecerit, eodemque anno noluerit cum cæteris Lothariensibus Rodulfo Regnum adepto subiici.

CAETERVM temerè huc vsque creditum video, Neustria Rholloni eiusque genti attributa, Franciam à Normannorum vexatione, invasionibusque quieuisse. Nec enim omnes qui ab eo tempore in Gallia remanserunt, illius eiusve filij impe

rio

923

vti nesciuisse, Vuittikindus aliquē non ignobiles autores contendāt: cāsis (vt aiunt) eo praelio Robertianorum decem millibus, Carolinorum verò septem tantum millibus desideratis. Vt cunq; res fuerit, Carolus frustra implorato Normannorum auxilio, frustraq; tentatis per oratores Heriberti Seulfic; Remensis Pontificis, & aliorū principum ad recōciliationē animis, in Lotharingiā sese recipere coactus est: vnde oratores ad Henricū Cæsarem misisse, qui illi superiorē Lotharingiam redderent & noua auxilia peterent, Sigebertus & alij testes sunt. Reginonis autē appendix etiam addit, illos anno sequenti ad Bonnam castellū conuenisse, & isto fœdere Carolum ius Regni Lotharingici Henrico omnino remisisse. cū tamen ex Annalibus Remensibus constet, Carolo Lotharingiā à pugna Sueffionica repetēte, Franciæ principes omni metu solutos, summo studio summōq; cōsensu, & Hugonis Albi sive Magni Roberti filij cōsilio, Rodulfo Burgundiæ Ducē Regē statim salutasse, eumq; Regio solio Sueffionis impositū 3. Idus Iulij coronasse, Emmamq; etiā coniugē eius, quæ Roberti filia fuerat, paulo post Remis à Seulfo Pontifice coronari voluisse. Nec longo interiecto tempore Heribertū per Bernardū Siluanectēsem Comitem consobrinū suū, nempe filiū Pipini, doli tamē, vt ferebatur, ignarū, in spem speciēmq; rei Franciæ componendæ, Carolum accersiuisse, & comprehensum primò ad Quintini fanum, deinde ad Theodori castellum, nequissimo exemplo custodiendū misisse. Ex quo iuri Regni sui

2

12

rio adstricti fuerūt, nec etiā omnib. assignationes datæ in Galliis: sed plurima illorū agmina, in seipsis qui busdā ad Ligeris ripas arcib. & munitionib. quas pro perugius habebāt, sub diuersis Ducib. inde, quando cunq; animus & occasio ferebat, non minus in remotiores quā in vicinas Francorū provincias incursions & latrocinia agebāt. Id quod hoc anno maximē visum, quo Francia illorū incurfionibus, nō minus quā bellis ciuilib. vexata fuit. Cū enim magno agmine sese in Aruerniā Aquitaniāq; totā populabundi effudissent, collatis signis cum Vuillelmo Aquitaniæ Duce, & Ragemundo Gothiæ Marchione, duodecim millium bellantium iacturā fecerunt. Nec tamen hac clade demissiores facti, ingenti multitudinetum ē Ligeris confinibus Ragenoldo quodā Duce (qui in Annalibus Britannicis & Normannicis Rioldus Cenomanicus aut Cōstantiensis dici videtur) tum ē Rodomo (sic enim eo tempore Rotomagum vocabant) paulo post egressi, ad Isaræ Ripas sese ostētarūt, cum eos Carolus in sui auxiliū spe ingētiū præmiorū evocasset. Terras em̄ quibus adhuc datę nō erāt assignabat: aliis verò q sub Vuillelmo Duce agebāt ampliores, sed Rodulfo cū suis forciorūq; principū copiis se obiciēte, traiciēdi facultatē sibi ereptā viderunt. Quapropter in alias provincias impetu cōuerso, nullū nec in sauiēdo nec in populādo modum tenuerūt, donec erūpentib. in eos arcium oppidorūmq; pro Heriberto Comite præfidiariis, ductu Rodulfi Rotgeri priuigni & Ingebrani Comitū, magna prædæ impedimento-

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni regum Burgund.

sui ante Rodulfi electionem minime renunciasse dignoscitur. quod & Odorannus disertè fatetur. Ceterum cum ab eo tempore Normanorum tumultus Rodulfum regem in illos avertisset, re cum illis nondum confecta, sed relictis Hugone & Heriberto Principibus, qui conficerent & de pacis fœderibus cum illis agerent, Lotharingorum sese eius fidei dedere cupiētium oratores in Lotharingiam illum revocarunt. Vbi accepto ab omnibus Principibus, præterquam Gisleberto Duce & Rotgario Trevirorū Pontifice fidei & obsequij sacramento, Vuitgeri seu Vuitgerici Metēsis Episcopi hortatu, Zabrenam Alsatia oppidum multis diebus obsedit, tandemq; deditibus Henrici Cæsaris præsidariis recepit. Quod ve-

rumq; suorū parte exuti sunt. Vnde adhuc magis esferati procellam suā in agrū Attrebatensem detulissent, nisi sexcentos ex eis vna irruptione Adelelinus Nouiodunēsis Comes strauisset, id quod reliquos fuga se recipere in suas sedes aut refugia cōegit. Ex quibus etiam cum nec à vicinorū infestatione se temperarent, & in Bellouacos vsq; adhuc excurrerent, Rodulfo tandem regi eiusq; principibus, antequam Lotharingiam adiret, necessitas imposita copias suas in fines illorum transmittendi. Quibus tandem Heribertus Comes & Seulfus Remensis Pontifex effecerūt, vt inducias per quas amplius de pace cum illis agi posset, in annum sequentem acceptare non abnuerint.

rō de Carolo rege in Reginonis appendice scriptum est, quem tradit hoc anno vt Alsatiam & partes illas Francia ad Rhenum prope Moguntiam sibi vsurparet, advenisse. & vsq; ad Patennicheim oppidum quod à Vuormatia non multū abest hostiliter excurrisse. De hac Rodulfi expeditione dicta hæc esse malim, & pro Carolo Rodulfum ibi reponēdum crediderim. Quo inde Laudunum reverso, constat Henricum Cæsarem à Gisleberto Duce & Rotgario Treverensi Pontifice, ad invadendam Lotharingiam statim evocatum fuisse, ibique, si ipsi Reginonis continuatori fides adhibenda, Metensem urbem obsedisse, & Vuitgericum Episcopum sibi dicto audientem effecisse. Sed cum ex Lotharingicis proceribus nullum alium præter Othonem ad se deficere, ceteros verò, nec vi nec metu in se converti posse vidit. Rodulfum autem cum Francorum Burgundionūque copiis in se redire audiuit, vastata depopulataq; à Mosella vsq; ad Rhenum Lotharingia, pacis etiam cum Lothariensibus induciis, exercitum in Germaniam reduxit. Ex quo Vuitgerus Zabrenam eius discessu iterum receptam evertit. Porro si ab hoc anno, iuxta Annalium Remensium autoritatem, Regnum Rodulfi ordiri oporteat, anno autem 936. obierit, licet alij 937. dixerint, non minus quàm 13. annos regnasse dignoscetur.

PECVNIA que pacto pacis Normannis pendere debebat, ex Francorum provinciis indicta erogataq; fuit. Inde Rodulfus rex ad profectio-

HUGO, qui Arelatensis plerumque dictus est, hoc anno & sequentibus Viennæ principatum tenuisse dicitur in Annalibus Remensibus

BURGVNDI ductu Vuarnerij & Monafsis Comitum, atq; etiam Augesigi Treçarū Episcopi, & Gerfilini Præfulis, cum Normānis Burgundiam vastantibus, ad Calanum montem sive (iuxta Aimonium) Calomontem (alij Carolesium dixerunt) prælio cōgressi, plusquam octingentos ex eis occiderūt: Vuarnerium tamen amiserunt. Nihilominus cum Rodulfo cum copiis Gallicis in auxilium suorum advenisset, occasionemq; rei bene gerendæ in hostes habere videretur, eos sine certamine elabi permisit. Quo etiam tempore Normanni Rotomagenses, rupto quod cum illis nuper ictum erat fœdere, prædas ex Bellouacis & Ambianis egerunt: sed cum vsq; ad Nouiomagi suburbia excurrissent, oppidanorum eruptione fœdè repulsi sunt. Ea de causa Baiocenses Normannorum iugum protinus à se excusserunt, & agris finibusque illorum paria damna intulerunt. Eorum autem exemplum sequuti Parisienses, nihil intacti illasque in Normannorum finibus sibi vicinioribus reliquerunt. quod illos ad sua tutanda redire tandem cōggit. Vnde irritatis omnium animis, bellum procerum omnium Franciæ sententia adversus illos decretum est, adeo ut non solum Hugo & Geribertus, sed etiam Arnulfus Flādrig & Hilgandus Monasterioli Comes, alijsq; limitū maritimorum præfecti, copias suas in hostes eodem tempore eduxerint, nonnullasq; arces & oppida variis in locis ex illis vi receperint. Quorū illud quod Anga, ad mare sitū, dicebatur, quo maioris momenti erat, eo plus etiam negotij Francis in expugnando intulit. Tandem tamen Lotharingorum defectione (ut verisimile est) audita, inducias cum Normannis Hugo magnus componere iussus est: quibus suæ tantum provinciæ prospiciebat & cauebatur, non autem Flandriæ, nec ditionibus Hilgandi & Rodulfi de Gangeio Comitum.

NORMANNI cum in Attrebatēs vsq; excurrissent, à Rodulfo rege inter quasdam angustias obsessi sunt, sed in castra ipsius erumpētes, ipsum quidem vulnerarunt, & Hilgan-

HERIBERTVS Comes ad Gislebertum Ducem & Othonem aliosque Lotharingiæ Proceres missus, eos in gratiam cum Rodulfo rege reduxit. Quod adeo Henrico Cæsari visum est displicuisse, ut copiis suis in Lotharingiam transmissis, oppidum quoddam nomine Tulpiacum, quod Gisleberti præsidio tenebatur, vi expugnari, ipsum tamen Gislebertum, dolo per quendam Lotharingum nomine Christianum comprehensum, non solum in gratiā recepit, verum etiam superiori Lotharingiæ desponsata ei Gerberga filia sua præfecit. Eius ideo opera Lotharingiam totam ad Germanos paulò post penitus rediisse (Francis Normannico bello tunc occupatis) potiùs quam Caroli Simplicis concessione crediderim: quam superiori anno factam fuisse, & Reginonis appendix, & Sigibertus falsò declarant.

CUM Italo Rodulfi Iurenfis Regis pœniteret, Hugo Bertæ & Lotharij (secundum Onufrium) filius, Arelatensium & Viennæ Comes, in Italiam velut vacuum pos-

sefsio.

926

gēdum Monasterioli Comitē pere-
merunt, ex suis tamen plus quā
mille amiserunt. Tandem cū non
potis esset illorum maleficia co-
hibere, pacem iterum ab illis ma-
gna pecuniā summa redimere pla-
cuit, vt ab eis exercitus aduersus
Aquitanum Ducem, qui nuper à
rege defecerat, duci posset. A quo
tamen persequendo, Rodulfus rex
post receptam ex Aquitani fratre
Nineruensem urbem, metu falsi
rumoris Hungarorum, qui Rhe-
num traiecisse nunciabantur, re-
vocatus est. Quo etiam anno me-
morīā traditum est Rotgarium
Laudunensis pagi (vt eum Anna-
les vocant) Comitē obiisse: Hugo-
nē verò Francorū Comitē Eduardi
Anglorū regis filiā sibi despōdisse.

SIMVLTA exorta inter Rodul-
fum regem & Heribertum Comi-
tem propter Comitatum Laudu-
nensem (quem Heribertus Odoni
filio suo dari cupiebat: rex autē Ro-
gerio Rotgarij defuncti filio cōces-
serat.) in apertum odiū erupit: adeo
vt Heribertus ascito Hugone Ma-
gno, amicitia Imperatoris Henrici
in Lotharingia inierit. Deinde cū
Lauduno penitus à Rodulfo rege
exclusus fuisset, Carolū Simplicem
de custodia eduxit, & cū eo Vuillel-
mū Normannorum Principē adiit,
vt illum in societatem suam aduer-
sus Rodulfum regem adducerent.

RODVLFFVS coacta hostili Bur-
gundionū manu, media hyeme in
hostes suos progressus est: Hugone
autē Magno partes suas interponē-
te, post tertū colloquiū in gratiam
cū Heriberto rediit, tradito illi Lau-
dunen-

5
fessionem spe Imperij se contulit,
ibiq; à principibus Italię Rex apud
Ticinum salutatus, Rodulfum tota
Italia excedere coegit: cuiusq; loco
annos circiter 20. regnauit: Annal.
Remenses & Luitprandus. Paradi-
nus autem extare tradit diploma
ab ipso Hugone inscriptum ad an-
num 928. anno regni sui in Burgun-
dia 3. quod significare videtur illū
eodem tempore regni Burgundi-
ci simulac Italici titulos gestare cō-
pisse.

EBRARDVS quidam Germanię
princeps, ab Henrico Cęsare in Lo-
tharingiam missus ad iura dicenda
& continēdos in pace Lotaringos.

ODO secūdus Cluniacensis Ab-
bas post Bernonem annis 17. Ge-
rardus de Aruer.

6
VUILLELMVS Aquitania: Dux
testimonio Annalium Remensium
obiit: eiq; in Ducatu Aquitanico
succesit alter Vuillelmus: an verò
filius eius fuerit, ab iis non dicitur.
Quocirca Annales Aquitanici non
rectē videntur duos Ebulos Aquit-
anię principes his temporibus cō-
stituisse, posteriorisq; obitum, cui
Vuillelmus filius successerit, anno
935. ascripsisse.

NORMANNI autem ad Ligerim
insidentes, quinq; hebdomadib. ab
Hugone & Heriberto obsessi sunt:
datis tandem obsidibus, in agrum
Nanutensem, pacto pacis illis afsi-
gnatum, concesserunt.

CVM Hugo Italię Rex comper-
tum haberet (vt autor est Luitpran-
dus lib. 3. cap. 13.) Rodulfum Iuren-
sis Burgundię regē mutatis animis
ab aduersa factione revocari, vt
ab illis consiliis eum penitus aver-

M teret,

928

dunensi castro, quo Emma Regina ægerrimè discedere volebat. Interim cum Iohānis Rom. Pontif. mandatis sub dirarum denunciatione, Heribertus Carolum suæ pristinæ dignitati & libertati restituere iube retur, in eo se omnem operam nauare seriò significatum voluit. Nihilominus postquam Normāni principis animum erga se & Hugonem principem pertentaui, & de eo sibi bene sperandum esse (qui tamē Caroli causam ægrè deserere velle videbatur) putauit: deinde ab Henrici Cæsaris colloquio, ad quod cum eodem Hugone accessit, reversus, vt omnino suam voluntatem Rodulfo probaret, Carolum in pristinam custodiam reduxit. Ad quem tamen Rodulfus paulò post in ciuitate Remensi accessisse, Atiniacum illi restituisse, muneribusq; eum honorasse, & cum illo in gratiam plenè rediisse traditur. Antequam autem istud contingeret, Lotharingiæ belli motibus quassam vexatamq; fuisse Annales Remenses commemorant, Henrico Cæsare Bosonem Rodulfi Regis fratrem armis persequente, quòd nec imperatis eius obtemperare, nec ei dicto audiens vllò modo esse velleret, adeo vt illi Durostium quoddam Castellum vi eriperit. Sed cum fide data eum ad se euocasset, non solum in gratiam recepit, sed restitutis omnibus quæ illi ablata erant, cum Gisleberto cæterisque Lotharingis reconciliauit.

929

QVI modo iunctis animis & viribus, Hugo nempe & Heribertus, Bosonem Rodulphi Regis fratrem bello acriter oppugnabant, quòd clientes quosdam Rothildis ipsius Hugonis focus nuper defunctæ iniuriis affecisset, adeo vt Victoriacum castellum quod eius præsidio tenebatur vi expugnarint: paulò post

7

teret, isto fœdere quidquid ipse in Gallia vrbium finiumq; obtinebat ei tradit, iureiurando adacto in Italiam deinceps non ducturum se. id quod contigisse hoc anno Paradinus antiquo quodam testimonio comprobauit. Quo etiam Annal. Remenses Hugonem in Galliam rediisse, & colloquio habito cum Rodulfo Gallicæ Rege, ius quod in Viennensis provincie principatu habebat, Odoni Heriberti Comitis (qui aderat) filio resignasse commemorant. Si tamen istud sit quod iis verbis præferunt, Hugo rex habes colloquium cum Rodulfo, Heriberto Comiti provinciam Viennensem dedit vice filij sui Odonis. Ex quo fieri potest, vt Odoni ipsi Vienna tantummodo data fuerit (etsi ea nunquam poritus esse videatur) Rodulfo verò Iarenensi Comitatus Arelatensis, quo alterum filiorum suorum nomine Bosonem (vt nonnulli auctores quamvis obscuri asserunt) investiuerit. Luitprandus enim fatetur neprem quandam ipsius Hugonis, nomine Bertā, nupsisse Bosoni Comiti Arelatensi, ex quo iam vidua erat priusquā Hugo Italia depelleretur.

17

8

CAROLVS cognomine Simplex legitimus Francorum Rex, miseranda sorte apud Peronā obiit. Annal. Rem. Fatetur etiam Abbas Ursper. ex quodam Gallico autore illum obiisse post quintum suæ detentionis annum.

25

RODVLPHVS Comes Palatii Rodulphi Regis hoc tempore. Chr. Diuionense,

post tamen leui fati ex causa, ipsi etiam inter se dissidere visi sunt, eo quod Hugo Herluinum Monasterij Comitem Heriberti clientem (hominem enim cum fidelem eo tempore dicebant) ad se avertisset. Heribertus vero Hilduinum Hugonis beneficiarium in suam clientelam vicissim admisisset.

930 NORMANNOS qui ad Ligeris ripas insidebant, in Aquitaniam suam excurrentes, vno praelio Rodulfus rex apud Lemouices ferè deleuit, ex eoque Aquitanos sibi obsequentiores effecit. Deinde non absque magno negotio, amicitiam inter Heribertum & Hugonem, atque etiam Bosonem fratrem suum, suis dissidiis totam Franciam permiscentes, resarciuit.

931 VARIÆ mutationum bellorumque vices hoc anno Franciam agitant. Gislebertus enim Manassis Burgundiae cuiusdam Comitis filius, cum Richardo Vuarnarij filio, à Rodulfo rege, propter Aualonis castrum (quod illis Emma Regina eripuerat) defecerunt. Simultas autem inter Gislebertum Lothariensem & Bosonem Comitem renouata, effecit ut Boso Durofostio sibi à Gisleberto intercepto, ab Henrico etiã Imperatore ad Rodulfum regem fratrem descuerit: à quo copiis adiutus Catalaucum castrum oppugnauit & incendit. Verum Heribertus societate cum Gisleberto & Lothariensibus inita, Rodulphi regis ex professo hostis simul esse cepit. Qua de causa iuncto sibi rex Hugone, Domineum castrum ex Heriberto cepit, & Attrebatos obsedit. Quibus ille magis irritatus sese fidei & tutelae Imperatoris Henrici commisit: nihilominus tamen Rodulfus, ne à se etiã Imperator alienaretur,

9 VICTORIACVM Bosoni restitutum, iterum ei prodicione custodum ereptum est ab Heriberto, qui tamen nec ipsum diu retinere quauit. Quo tempore non solum Victoriacum, sed etiam Codiciacum atque Mosomum & Durofostium aliarum Campaniae Comitatus tum Ducatus Lotharingici loca in potestate Bosonis fuerunt. Lotharienses autem Gisleberto Duce Duagium oppidum, ex Arnolde Heriberti cliente, obsidione in Hugonis gratiam receperunt.

VIENNAM licet Odoni Heriberti filio antea concessam Carolus Constantinus, quem Annal. Remen. Ludouici Orbi filium (ideo autem arbitramur fuisse Bosonis filium, cui oculi in Italia eruti fuerant) vocat, hoc tempore occupabat. Quapropter in eum Rodolphus Galliae rex profectus, fidelitatis & obsequij iusiurandum ab eo exegit.

BRITONVM reliquia quae sub Normannorum iugo in maritimis Britanniae regionibus manserant, conspiratione facta Normanos omnes qui illis dominabantur, die qui D. Michaelis memorie solennis erat, internecione cum suo Duce Felecam, sustulerunt. Qua de causa Incon Normanorum Ligerim acculentium Princeps, ducto suorum agmine in Britanniam, victis caesisque Britonibus, regione potitur. Istud autem facinus Britones ex Annalibus illorum commississe videntur, Inhaele Berengario Alani Magni quondam Ducis filio Duce, cuius

naretur, & vt in Germaniam regrederetur, miffo Hugone effecit. Quafpe Heribertus deftitutus, Remenfem urbem, deinde Catalaunenfem (quæ inter Regiæ fedis oppida fuiffe tunc videbatur) poftremò etiã Laudunenfem amifit, cum arcem ipfius strenuè aliquandiu defendiffet. Rodulfus verò Artoldum quondam fibi devotum, Remẽsem Præfulem, in locum Hugonis, Heriberti filij (qui ætate inhabilis ad hanc dignitatem capeffendam minimè videbatur) eligi curauit. quod aliud maius annis fequentibus bellorum feминаrium fuit.

RODVLFFVS rex in Burgundiã reuerfus, arces quasdam ex Gisleberto & Richardo qui à fe defciuerant, recepit, quibus Gislebertũ ad officium redire coëgit. Paulò poft autem Hugone affentiente, Epifcopatum Catalaunenfem Bononi qui inde paulò antè (quòd aduerfarum partium effet) deiectus fuerat, reddidit. Interim Heribertus Hammũ castrum etiam ex Ebrardo Erluini fratre recuperavit: Hugo verò Ambianum, quibusdam Epifcopis comitantibus, oppugnare aggreffus eft: mox receptis ab oppidanis obfidibus, ad obfidionem fani Quintini protinus fe tranftulit, quod poft duos menses oppidanorum ditione cepit: vnde accerfitis Lotharienfium cum Gisleberto Duce copiis, Peronam etiam tentare aufus eft, fed ciuib. egregiè fe defendentibus, obfidione recessũ eft. Poftremò Gislebertus falutato Hugonis opera Rodulfo rege, Lotharienfes suos domũ reduxit. Poft cuius difceffũ, Hammũ castellũ quod Heriberti erat, à Rodulfo & Hugone

adhuc

fedes in vrbe Rhedonenfi erat.

RACVLFFVS Matifconenfis Comes obiit nulla virili prole fuperte, fed vnica tantũ filia nomine Colatia, quæ Comitatum affumens ei decennio præfuit. Bugno,

RAGEMONDVS (qui ab aliis Raymandus Tolofatiũ Comes dici videtur, & à Luitprando lib. 5. Aquitaniæ princeps) & Ermingandus Gothiæ principes, atq; etiã Lupus Lacinarius Vasco (sic enim vocant Annal Remenf.) Rodulfo regi fuum obfequium fuamque fidem deuouerunt. Quorum Vasco equũ ferebatur habere annorum plusquã centum, adhuc tamen validiffimũ.

EODEM verò tempore Bofò Rodulfi regis frater & Bernuinus Epifcopus Virduenfis odiis inter fe contententes, direptionibus agrorumque depopulationibus mutuis ditiones fuas diuexabant. quod tamẽ Vaffemburgius longè antè contigiffe teftatus eft.

COENOBIVM Paterniacenfe in minore Burgundia five Nuirlãdia à Bertha Rodulphi Iurenfis regis coniuge conditum. Munfterus.

adhuc obsessum, obliques dedit: qua de causa Heribertus ad Henricum in Germaniã, subsidij (vt creditur) petendi causa, profectus est.

THEODORICI ad Matronam castellum, quod Heriberti præsidio (cui Vallo præerat) defendebatur, sexquimensis obsidione à Rodulfo rege captum est. Paulò post autem Heriberto illud recuperante amissum, postquam eodẽ ferè modo fani Quintini oppidum, oppidanis sese dedētibus, recuperasset, Hugone adveniente perdidit, qui eodem victoriæ cursu Rangam arcem ei etiam eripuit. Dum Odo Heriberti filius ex Hãmo castro in agrum Suefsionicum & Nouiodunensem prædas populationesque ageret.

THEODORICI castellum repetita obsidione hoc anno à Rodulfo & Hugone oppugnatum est, cum Heribertus convētionem, quibus se à priore obsidione obsessi redemerant, infregisset. Tandem tamen missi ab Henrico Imp. Gislebertus & Ebrardus cum quibusdã Lotharingiæ Præsulibus ad Rodulfum Regem, inducias quorundam mensium inter eum & Heribertum impetrarunt. Quarum legibus Heribertus Hammum Peronamque retinuit, Theodorici verò Castrum regi restituit. Finitis autem induciis, Heriberto Quintini oppidum obsessuro Gislebertus Lothariensium copias in auxilium adduxit. Sed induciarum usque in annum sequentem prorogatio istud consilium diremit.

AQVITANI quidam à Rodulfo rege deficere ausi, arcem quandam cui Viriliacum nomen erat, adversus illum defendere cœperunt. Quapropter educto exercitu illos inde deiecit, eamque Goffrido cui crepta

fuc-

HUGO Italiæ & Provinciæ Rex Romam frustra hoc tempore obsidebat, Albrico Marocij filio, qui illam occupabat, Iohannemque Pontificem fratrem suum carceribus suis clausum detinebat, strenuè defendente. Ann. Rem.

12 INTERIM Viëna Rodulpho regi, tradentibus iis qui eam tenebãt, dedita est. 29

VUILLELMO verò Normãorum Principi, eidem Regi fidẽ obsequiumque suum iureiurando obstringenti, Britonum oram maritimam accolētium terram donavit: quam tamen alij à Carolo Simplicè Rolloni antè traditam ferunt, nisi posterior fuerit prioris donationis confirmatio.

EMMA Regina Rodulphi Galliæ Regis coniunx & Hugonis magni soror obiit.

13 ISMARVS Comes Diuionensis & vxor eius Lampidia hoc tempore. Parad. 30

HUNGAROS Burgundiã populantes Rodulfi regis adventus in Italiam traicere cœgit.

DIVIONVM castrum, quod Boso quidam Burgundiæ Comes (cuius extare memoria videtur in Cõ-

M iij men-

935

fuerat, reddidit. Ipium deinde Gotfridum post concilium cum Regni primatibus Suefionis habitum, ad Henricum in Germaniam, locum ac tempus colloquio petitem misit. Ad quod non solum uterq; , sed etiam Rudolfus Iurensis Rex venit: unde amicitia inter illos, pax autem inter Hugonem & Heribertum constituta. Secundum quam nonnihil earum ditionū Heriberto redditum, atq; etiam Bosoni ab Henrico quæ illorum antea fuerant restituta. Sed cum ex arce Quintini sua præsidia nollet Hugo deducere, illam Lothariensium Saxonumque quorundam Comitum sibi studentium auxilio, Heribertus ad ditionē cōegit. Ne verò Lauduni obsidionē tentaret, Rodulfi regis adventus effecit.

936

RODVLPHVS Fræcorum Rex, & secundus Burgundiæ Dux, morbo (vt à quibusdam creditum est) pediculari, apud Autissiodorū defunctus est 18. calend. Februa. iuxta quoddam Chronicum manu scriptū, aut (vt in Martyrologio S. Colūbæ apud Senones habetur) prid. id. Ianua. Vbi etiam extare eius sepulchrū audio, in cuius inscriptione mortuus dicitur an. 937. quamvis Annal. Remens. an. 936. obitum eius disertè constituant. Vtunque sit, nullos illi liberos superstites fuisse constat, quamvis Ludouicum filium ex Emma cōiuge, ante se mortuum, suscepisset. Ex quo Hugonē Nigrum fratrem illius statim se in Burgundiæ possessionem eodem anno iniecisse Anna. Remens. indicant: cum urbem Lingonensem occupasse narrant, & ex ea paulò post

14

mentarius Ecclesiæ D. Benigni) atq; alij suæ factionis homines occupauerant, Rodulfus Rex obsedit: Bos vero frater eius cum se ad obsidionem Quintini paulò post accingeret, fato sublatus est & Remis sepultus. Eius autem loco Hugonem Nigrum fratrem illius supposuisse videntur, qui Rodulfo rege fratre superstitite obisse dixerunt.

31

CAETERVM cum Normani magno agmine in Biturigum Turonensiumque agros populabundi se iniecissent, irruentibus in eos loci accolis ad vnum ferè cæsi sunt.

RODVLPHO mortuo, Francia proceres consilium Hugonis Magni sequuti Ludouicum Caroli Simplicis filium quem ex Theatina Eduardi Anglorum regis filia susceperat, apud Adelstanum regē auunculum degentem, ad Regni moderamina capeffenda reuocarūt. Lauduni autem coronatus 13. cal. Iulij iuxta Aimonij obseruationem, Artoldo Remensi Præsule coronationis mysteria peragente, in Burgundiam, post receptos Lingones, Hugone deducente se cōtulit, & à Præsulibus, primatibusque Burgundis iusiurandum obsidisque exegit.

32

HUGO Italiae Provinciaeq; Rex, exercitu suo fame pesteq; confecto, ab obsidione urbis Romæ recessit, affinitate prius cum Albrico hoste suo inita.

BRITONES Normanorum metu

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Regum Burgund.

à Ludouico rege auxilio Hugonis deiectum fuisse, postremò etiã partita inter se Burgundia vtrumq; Hugonem de pace conuenisse: à quo tempore Hugo Magnus ius sibi in Burgundiam aliquod semper vendicasse visus est. Ex quibus intelligimus nec Gislebertum Rodulphi fuisse filiũ, nec illius in Ducatu Burgundię successorem, qui potius eorundem autorum testimonio, Manassis Comitiss filius fuisse videtur.

CVM regni functiones Ludouicus rex ex Hugonis Magni arbitrio obiret, eius procuratione se primò eximens, omnia in posterum per se & ex matris consilio (quam ad se Lauduni recepit) agere statuit. Qui quò tenderet Hugo intuitus, cũ Heriberto in gratiã rediit, qui eo modo Theodoreti castellum ex Vualone recepit.

INTEREA dum Hungarorũ barbaries Franciam totam immaniter devastat, Britones totis viribus sua ex Normanis recuperare contendunt, tantãque virium & audacię exuperantiam aduersus illos præstiterunt, vt pluribus præliis superiores, maiorẽ vrbium partem ex quibus deiecti fuerant receperint: maximè verò Nanerensens, in qua Alanum paulò post sibi Ducem constituerunt, cum iam alij Britones Inhaëlem Berengarium in vrbe Rhodonenfi Ducem haberent. Annal. Remens. & Britan.

FVLCO Andegauenfis Comes hoc tempore, cuius filius Vuido Episcopatũ Turonensem adeptus est hoc anno. Ex Annal. Rem.

HV.

tu in Anglia diu profugi, Alano (vt aiunt Annal. Britan.) cognomine Barbatorta Duce, filio Ducis quondam Mathuedori nepotis Berengarij Inhaëlis ex matre, sese colligentes, Adelstani regis auxilio subsidiõq; patriam suam hoc anno, testimonio Annal. Remensium, repetunt. Quidã autem Gallici scriptores addunt, regem Adelstanum à Vuillelmo Normãnorũ Principe eodem anno impetrasse, vt in gratiam suam Alanus reciperetur & patriã suã restitueretur.

HENRICO Casare mortuo, Otho, qui Magni cognomen à præclaris factis adeptus est, à Germanis principibus Rex salutatur.

QVO etiam anno Rodulfus Iurensis Burgundiã rex fato concessit, relicto, vt Annal. Remens. testatur, filio Conrado adhuc paruulo, qui regno Iurensi circiter annos 52. præfuisse videtur. Quem tamen Lazius quodam in loco tertij cuiusdã Rodulfi regis fuisse ait, qui tamen secundi filius fuerat. Anno autem 927. regnare inceperat: post obitũ verò in numerum Diuorum relictus est. Alio loco contendit ipsum Chonrardum non Rodulphi tertij filium fuisse, sed Richardi qui Rodulfi prioris germanus extiterat. At in vtroq; errasse tum ex Annalibus Remensibus, tum ex Veteribus tabulis & commentariis quæ extant in Chartophylacio Bernensì, quæ mihi permisso Consulũ atque Illustrissimĩ Senatus Bernensìs videre licuit, deprehenditur: ex quibus etiam, maximè verò ex testamento Bertæ Reginæ matris Conradi, intelligimus ipsam ex Rudolfo marito

938

HUGONE magno intercedente, Heribertus Comes in gratiam à Ludouico rege recipitur, redditis quibusdam arcibus regni Lothariensis. Nihilominus cum non satis adhuc beneuolam animum erga eos gereret, quædam etiã Heriberto per vim auferret, & cum Arnulfo Flandriæ principe colloquia iniret: Hugo ducta sorore Othonis regis, affinitate illius res suas stabilire uoluisse uisus est: cuius ideo fiducia Heribertus arces quasdam Episcopatus Remensis adoriri, & ex iis in agros uicinos prædas agere ausus est, quod Artoldus Præsul regi uicè addictus esset. Qua de causa reuersus ex Flandria rex, arcem Laudunensem, quæ Heriberti præsidio adhuc tenebatur, magna vi expugnauit: eamque tamen Odonis ipsius Heriberti filij, qui ad se nuper descuerat, cum Laudunensi oppido, fidei custodiaeque demandauit, ut inde ad Hugonis Nigri Burgundiæ Ducis, quem in suas partes pertrahere cupiebat, colloquium accederet. Quo tempore Gislebertus Lothariensium copias in auxilium Hugonis & Heriberti adducens, arcem Petræ Pontis expugnauit. Sed antequam longius progrediretur, induciæ in quosdam menses inter regem & Hugonem eorumque socios, Arnulfo Flandro

se se interponente, compositæ sunt. Ab eo tempore nunquam fida inter regem Hugonemque Magnum pax iungi potuit. Sæpe arma posita, sæpe repetita, oppida utrinque capta, vastati agri, lenia prælia facta, dextræ interdum iunctæ, mox rursus enses stricti. Nec tam rem h̄ attigisse uidentur, qui Hugonem eo tempore causam familiæ suæ de regni controversia persequi uoluisse contendunt.

rito duos alios filios, præter Chonradum siue Chonrardum Regem, suscepisse: nempe Burchardum Episcopum & Rodolfum ducem (quæ alij Posthumum dixerunt) eiq; paternæ successione portionem in quadam parte regni Iurenfis contigisse, atq; Adelhydæ siue Adelheidæ filiam, quæ Lothario Hugonis Italiæ Regis filio primùm, & eo mortuo secundùm Othoni I. Imperatori nupsit. Luitprandus autem autor est Hugonem Italiæ Regem, similiter Bertam ipsam Chonradi matrē statim ab obitu mariti sui sibi coniugem effecisse: atq; alio loco testis est fuisse eidem Hugoni neptem quandam nomine Bertham, quæ nupsit cuidam Bosoni Arelatensi Comiti, ex quo iam uidua fuit antequam ab Italia decederet. Quo argumento suspicatus sum Bosonem illum fuisse etiam Bertæ reginæ Burgundiæ filium: cum Autores, tametsi parū illustres, non desint qui Chonrado regi Bosonem (quem Arelatensem regem nominant) fratrem attribuunt, præter Burchardum & Rodolfum: illius uerò mētio in matris testamento fieri nō potuit, cum eo iam mortuo, nēpe año 24 Chonradi regis, conditum fuerit.

ADELSTANI Anglorum regis classis, quæ ut solatium aliquod rebus Ludouici regis adferret, Gallicalitora aliquandiu legerat, nulla alia

mano-

mannorum principem profectus est, sed causa aliqua quæ non tradita est interveniente, induciarum prorogatio inter eos facta est in Iuniū mēsem. Interim Arnulfus Flandriæ princeps, Monasteriolum quorundam proditione ex Erluino seu He-

alia re memorabili gesta patriam repetiit.

4 Quo tempore Britones acie cū Normannis decertantes, victoria non ignobili potiti sunt, ex qua castellum quoddam ex illis receperunt.

939

loino cepit, quod tamen paulò post Erluinus accepta quadam Normanorum à Vuillelmo principe manu recepit, vnde illa irarum moles Flandri in Normanum. Lothariensium autem principum quamplurimi, in quibus Gislebertus Dux atq; Otho Isaac, & Theodoricus Comites, ad Regem Ludouicum defecerunt, Episcopis in fide Othonis perseverantibus, metu obfidum suorum quos ille apud se habebat. Ea de causa Rheno cum copiis suis traiccto, Lotharingiam totam ferro & incendiis scedè perlustravit. Et antequam inde recederet, secreta quædam colloquia cum Hugone Magno, Heriberto, Vuillelmo Normanorum & Arnulfo Flandrorum principibus habuit, quibus amicitiam inter ipsum & Regem Ludouicum renouatā fuisse, ab Annalibus Britannicis & Normannicis frustra scriptum video, cum à discessu Othonis statim Francus Rex exercitum in Lotharingiam duxerit, omniaque ibi metu compleuerit, & ad Brisacum vsq; Alsatiæ oppidum percurrerit, atq; etiam hostiles quasdam turmas fuderit fugaritq;, ac nonnullos deniq; Præsules in fidem suam admiserit. Qua de re Gisleberto Duci audacia tantopere creuit, vt Rege Laudunum reuerso, Rhenum cum suis copiis traiccere ausus sit: sed à Saxonibus repulsus, dum iterum amnem tranare contendit, rapiditate altitudinèq; aquarum submersus est. Ea de causa Ludouicus Rex, repetita Lotharingia, Gerbergam ipsius Gisleberti viduam, Othonis verò sororem, coniugem suam effecit. Nihilominus Othoni cum copiis suis iterum aduenienti, viribus impar Regnum Lotharagicum magna ex parte cedere coactus est: idq; non sponte (vt à quibusdam falsò traditū est): nec enim vllum scdus adhuc inter eos intervenerat, vnde cum res eius iam ibi essent validiores, Hugo Albus atq; Heribertus Comes ipsum de rebus inter se communibus acturi adierunt, redeuntes autem, oppidis Episcopatus Remensis damna plurima intulerunt, vt ex Annal. Rem. Mariano Scoti, & Reginonis continuatore innotescit.

VUILLELMVS Normannorum princeps, cum fidem suam iureiurando Regi Ludouico obstrinxisset, investituram sui Ducatus ab ipso accepit. Nihilominus paulò post Hugoni Albo & Heriberto Comiti cū Episcopis quibusdam Remensem ciuitatem obsidentibus sese adiunxit, suaq; ope effectum est, vt sexto

obsi-

HUGO & Heribertus Lauduni obsidione soluta, Othonem Cæsarem adierunt, eiusq; fidei & tutelæ ad Atiniacum sese commiserunt. Ea de causa cum Ducatu Lotharagico Henricum fratrem suum præfesset, collecto ex variis gentibus exercitu, Ludouicum regem in Burgundiam persecutus est, castrisque

N iux-

940

obsidionis die vrbs Arraldo Præsule (cui Rex eiusq; successoribus Comitatus Remensem iusque cuden-
da monete paulo ante concesserat) deiecto, capta sit, & Hugo Heriberti filius Episcopatus restitu-
tus, atq; etiam vt inde ad obsidionem Laudunensis ciuitatis itum sit, quam tamen Ludouico Rege cum Hugone Nigro & Vuillelmo Pictauiensi Comite adueniente, sol-
uere coacti sunt.

5

iuxta Sequanam locatis, ius iurandum ab Hugone Nigro exegit, se nihil vnquam hostilis in Hagonem Album Heribertumq; moliturum. Huius autem expeditionis Conrardum Iuren-
sis Burgundiae regem Rodulfi filium Comitē fuisse Annal. Remens. restatur, vt pote quem Orho iamdiu ante dolo captum & ad se adductum detinebat, nec a se diuelli pariebatur; ex quo contingere potuit (si modò id verum sit quod a quibusdā Germanicis scri-

4

ptoribus memoriae proditū est) Regnum Burgundicū Germanico Imperio tunc per Conrardū additū fuisse. Quamquā alij id culpa Bosonis Cōrardi ipsius fratris Arelatensis Comitis, qui Arelatensem Episcopū graui quadā cōtumelia in pervigiliis Natalitijs aufererat, accidisse narrāt. de quo Petrus à Natalibus & Nauclerus. Quod verò Vitikindus, Sigebertus & Abbas Ursperg. Burgundiam ab Orhone Cæsare subactam & Imperio adiunctam anno 945. notarunt, ad expeditionem quam ipse hoc anno in Ducatum Burgundiae fecit referre malim: à qua vt illum Rex Ludouicus revocaret, Petrus pontis arcem atq; ipsam Lotharingiam inuasit, donec Orhone ad eius defensionem accurrente, induciæ inter illas sequutæ sunt.

941

DECRETO Suesionensis Synodi, Episcopatus Remensis Hugoni Heriberti filio adiudicatur & cōfirmatur. Quo tempore Rex Francus Burgundiam petēs, Rorgariū Comitem sibi aduersantem ex improvise aggressus cepit, eumq; paulo post dimissum cum Hugone Nigro atq; Gisleberto Comite quodam Burgundo in gratiā redire fecit. Sed cum obsidione Lauduni ab Hugone Magno & Heriberto audita, ad illā soluendam reverteretur, hostibus in castra eius impetū ex insperato facientibus, in scēdam fugā versus est, adeo vt ægerrimè evaserit. Nihilominus Laudunū ab his capi non potuit. Quapropter cum se Rex ad Carlum Constantinū Viennæ principem (à quo perhumaniter exceptus est) contulisset, ad eumq; illic Aquitani occurrerēt, Hugo & Heribertus interim accitis Vuillelmo Normanorum & Arnulfo Flandriæ principibus, de suis rebus consilium cum illis inierunt, & inde Heribertum ad Orthonem Cæsarem transmiserunt vt eum sibi confociarent.

6

GERLANDVS Senonensis Episcopus quod Vualoni Heriberti Comitis clienti qui Fromundū suūq; Comitatu Senonensi exegerat ad-
hēsisset, ab ipso Fromundo, quē Hugo Magnus eidem vrbi præsecerat, vicissim eiicitur.

5

REX conciliatis sibi Aquitanis Burgundiam repetit, quæ illi his tem-

COLATIA Matiffanensis seu Matiffonensis Comes Albericum quem

942

temporibus vnicum tunc periculi erat, cum in reliqua Gallia non esset ubi pedem consistere posset. Quapropter legatio Romani Pontificis accessit, que sub dirarum denuntiatione, Franciæ Burgundiæque principes ad obsequium huiusmodi Regis sui redire compellebat. Quod sic quamplurimos permouit, ut quibusdam colloquiis de reconciliatione habitis, legationibusque vltro citroque commentibus, Vuillelmus Normanorum princeps primus cum Rege in gratiam redierit. Cui cum etiam Vuillelmus Pictauiensis Comes & Britones cum suis Principibus iam adessent, Hugo tandem & Heribertus ad pacis consilia se adduci passi sunt, cuius ipsemet rex Otho autor & intercessor fuit, cum ad eum in Lotharingiam rex Francus ipsique Principes se contulissent.

7

quem Narbonensium Comitum familia extulerat, in coniugem duxit, qui Comitatu Matissano accepto eidem præfuit. Bugnonius.

6

943

FRANCIÆ quietem duorum nobilissimorum potentissimorumque Procerum mors interrupit, Vuillelmi scilicet Normanorum principis, quem ad Pinciniacum in Somona insula colloquii specie evocatum Arnulfus Flandriæ Comes dolo interemit, & Heriberti Veromandui Comitis, quem ad fanum Quintini filii sui sepelierunt. Cum enim Richardus Vuillelmi filium adhuc puerum, quem ex pellice Britannia suscepit (quemadmodum Annales Remenses habent) licet alij ex sorte Bernardi Siluanectensis Comitis malint, Normannorum Ducem rex pronunciaffer, eumque suis ita saluandum colendumque dedit, plures astate illius contenta, Termodo quodam Duce, cui Setricus rex (qui in Normannica historia cap. 30. dici videtur Sueus Daniæ regis filius, & domo a patre pulsus in Neustriam paulo ante pervenisse) opitulabatur, a Christo ad Paganismum deficere, aliosque Ducemque ipsum in suam sententiam vi adducere velle, & in Francos Regemque res novas moliri cœperunt. Quapropter bello adversus eos suscepto, Hugo Francorum Comes eorum conatibus occurrere coactus est, tandemque acie congressus, victoriam non ignobilem de illis reportavit, non paucis tamen perditum suorum desideratis, ex qua Eburonicam arcem, quam scriptores huius seculi Ebrosas nuncupant, recepit. Eum vero paulo post Rex subsequutus, Rotomagum etiam ingressus est, & cum hostibus iterum re prelio tentata Termodum cum Setrico peremit, ceteros autem fudit fugavitque. Quapropter cum bellum penitus confectum esse videretur, Compendium

8

ERLVINVS Monasterioli Comes acie cum Arnulfo Flædriæ principe congressus, victoria potitus est, caso eo cuius manu Vuillelmus Normanus antea perierat. Ob quod facinus cum Arnulfus in regis offensionem incurrisset, Hugone Magno suas partes interponente in gratiam receptus est. Annal. Remens.

AIMARDVS III. Cluniacensis cœnobij Abbas post Odonem, annis 11. Gerardus de Aruer.

7

reversus est, vbi precibus Hugonis Magni atque etiam Othonis Lotharingæ Ducis, Heriberti filios scilicet Odonem, Adalbertum, Hugonem, Robertum & Heribertum in gratiam fidemque suam recepit, cum illis antea gra uiter infensus esset, ob Rodulfi cuiusdam de Gangliaco cædem, quã nimis festinanter perpetrarant, quòd illum paternæ illorum successioni insidiari insimularent. Eaq; de causa rex Artoldum permiserat renouare aduersus illos veterem de Episcopatu Remensi litem. Ea igitur per illam recõciliationem composita, cum ex Rotomago (vbi Eburonicam arcem ab Hugone in suam potestatem receperat) iterum reversus esset, longa valetudine detentus Lutetiæ per multos menses decubuit, ibique explorato erga se (vt credi par est) Hugonis Magni animo, voluit filiam nuper sibi natam lauacro sacro ab eo admoueri. Addunt etiam expressè Annales Remenses, regẽ eodem tempore Ducatum Francorum eidem tradidisse, omnemque Burgundiam eius ditioni subiecisse: quod mirum, cum adhuc Hugo Niger viueret. Constat interim Hugonem ab eo tempore non amplius Comitum nomen, sed Ducis Francorum tantummodo gessisse. Cæterum cum quidam Ludouici subditorum insidias aduersus Othonem regem moliri deprehensi essent, similtates inter duos principes renouasse visi sunt.

LVDVICVS ex Aquitania vbi Ragemundum seu Regimundum Gothiæ principem, cæterosque eorum regionum proceres conuenerat sibi que alligarat, reversus, Ambianum Odoni Heriberti filio, Deroldo Episcopo ipsam prodẽte, eripuit. Ex quo non solum cum Heriberti filiis, sed cum ipso etiam Hugone Francorum Duce causam nepotum suorum propugnante, in apertas inimicitias recidit. Quibus permotus Hugo pacem cum Normanis composuit, & Othonis Cesaris gratiam per legatos suos affectus est, quam etiam per suos Ludouicus vehemẽter appetierat. Itaque ea spe destitutus, Erluino Ambianensis arcis custodiam commisit, eo prius cum Arnulfo reconciliato, vt ambos suæ causæ propugnatores haberet. Hugo autem acceptis ab Othone rege per Hermannum Lotharingæ Ducem copiis, Ragemundum seu Regimundum Gothiæ principem, cæterosque eorum regionum proceres conuenerat sibi que alligarat, reversus, Ambianum Odoni Heriberti filio, Deroldo Episcopo ipsam prodẽte, eripuit. Ex quo non solum cum Heriberti filiis, sed cum ipso etiam Hugone Francorum Duce causam nepotum suorum propugnante, in apertas inimicitias recidit. Quibus permotus Hugo pacem cum Normanis composuit, & Othonis Cesaris gratiam per legatos suos affectus est, quam etiam per suos Ludouicus vehemẽter appetierat. Itaque ea spe destitutus, Erluino Ambianensis arcis custodiam commisit, eo prius cum Arnulfo reconciliato, vt ambos suæ causæ propugnatores haberet. Hugo autem acceptis ab Othone rege per Hermannum Lotharingæ Ducem copiis,

OTHONE Lotharingæ Duce mortuo, Herimannus seu Hermannus ab Othone Casare Lotharingæ præficitur: & cum copiis in auxilium Hugonis Magni mittitur. Quamvis Sigibertus Cõrardo, cui Sapientis cognomen fuit, Lotharingæ Ducatum commissum anno sequenti notauerit.

BERENGARIVS Alanusque Britonum principes inter se dissidentes, à Normannis (quibuscum pax illis intercedebat) magna clade affecti sunt, ciuitatemque Dolam amiserunt. cum verò reparatis viribus res suas recuperare contenderent, secundo prælio superiores esse visi sunt, tertio tamen congressu victi, internecione ferè deleti sunt. Quapropter Normani qui nuper ex Dania aduenerat in sedes illorum nullo repugnante sese iniecerunt. Annal. Remens.

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Regum Burgund.

Ragenarium Rodulfumque fratres Ludouici regis cliētes suis arcibus eiicit. Nec alibi res quietiores fuere, maximè in Episcopatu Remensi. Ibi Regiis militibus & hostibus eorum, mutuis depopulationibus direptionibusque inter se debacchantibus, donec Ludouico regi spes recuperandæ ex Normannis Neustriæ ostentata, ne Hugonem sibi in ea re adversantem haberet, effecit vt in societatem istius fortunæ illum ascisceret dato illi Baiocarū oppido, si illud vi sibi acquirere posset. Quapropter ipsemet magno comitatus agmine, cum Arnulfo & Erluino multisque Franciæ Burgundiæque Præsulibus, in Neustriam profectus est: vbi cum Arnulfus custodes qui illi transiitum limitum interdicerere audebant fusos in fugam coniecisset, admissus est à Rotomagensibus. Proinde Normannos Neustriæque omnes incolas in suâ potestatem redeuisse visus est, præter eos qui solum vertere, quàm ei parendo sua pristina libertate spoliari maluerunt. Cùm verò res illic penitus ex sententia Regi succederet, Bernardi Siluanectensis Comitis astu consilioque (quò regem ab Hugonis societate diuelleret) Normanici scriptores factum tradunt, vt rex ab Hugone Baiocas (quas ille paulò ante suis propriis viribus expugnauerat) repetierit, sibi que reddere coegerit: vnde odia quæ aliquantulum interquietura videbantur, grauius recruduerunt.

945 LUDOVICO adhuc in Neustria degenti Carolus filius nascitur. Interea Bernardus Siluanectensis Comes, & Theobaldus Turonensis cognomine Vetulus (à quo Comitū Campanorum familia oriri putatur) cum Heriberti filio Montiniaci castellum expugnarunt & evertunt. Deinde Compendium quod Regiæ sedis oppidum dicebatur, in suas partes traxerunt. Ea de causa Ludouicus rex collecto ex Normannis, Flandrisque exercitu, cum

Arnulfo Erluino, Bernardo Dano atque Theoderico nepote ipsius (postquam agrum Veromenduum populatus esset) ad Remensis ciuitatis obfessionem se convertit. A qua eum Hugo Dux, post Normānos qui fines suos subire ausi erant fusos fugatosque, oblati quibusdā conditionibus recedere fecit, secundum quas induciæ inter illos quorundam mensium subsequuntur sunt, quibus licuit regi Neustriam, vt Normannos quos à se deficere audiebat in officio contineret, repetere. Sed Hagroldi cuiusdā Daniæ regis patria sua profugi filius dolo circumventus, cum amicè ad eū advenire putaretur, captus est, comitesque eius cæsi, in quibus Erluinus Comes: nec antè dimissus quàm Normānis Ducibus illorum sua iura libertatēque restituisset, obfidesque etiam dedisset. Verùm cum se eorū manus evasisse putaret, Hugoni Magno,

10 HUGO Italiæ rex relicta Italia in Provinciam se recepit, & benevolè à suis excipitur, cum interim Lotharius filius eius in Italia remaneret, vt ibi æqua sorte cum Berengario secundo imperaret, vt Annales Remenses testantur. Anno autem sequenti, obiisse illum falsò videtur Onufrius asseruisse: id quod etiam affirmat Paradinus.

qui liberationi eius nauabat operam, redditus, ab eodem Terbaldo seu Theobaldo Turonensium Comiti iterum custodiendus traditus est, adeo ut per annum adhuc detentus fuerit. id quod sic Othonem Cæsarem offendisse visum est, ut se ab Hugonis amicitia auerterit. *Annal Remen.*

946 EDMUNDI Anglorum Regis precibus, Hugo Dux Regem, ascito ad se Hugone Nigro, è Theobaldi custodia educit & pristino suo statui restituit: recepta tamen prius ex Gerberga Regina Laudunensi arce & ipsi Theobaldo cõmissa. Nihilominus tamen Otho Imperator, sororis suæ Gerbergæ precibus incitatus, exercitum ingentem iam conscripserat, cum quo Franciam peruadens Laudunum capere non potuit, sed Remensem ciuitatem obsesam cepit, deiectõq; Hugone, Heriberti filio Araldo restituit. Inde ad

obsidionem Siluanestensis vrbs progressus, cum frustra se illam oppugnare sentiret, transmissa Sequana terram Hugonis Normanorũq; igne ferrõq; populando diripiendõque peragrauit. Sed cum nec exercitum educerent, nec vllibi pugnandi iusta acie copiam hostes facerent, copias suas inde deducere tandem coactus est, plurimis suorum (in quibus, ut alij tradunt, Otho Cæsaris ipsius nepos fuisse fertur) in leuioribus præliis & hostium irruptionibus amissis. Istud verò malè à Sigeberto & cæteris Gallicis scriptoribus anno 949. ascribitur. Falsum etiam quòd Lugdunum hac expeditione captum addiderunt: nam pro Lauduno Lugdunum scribere voluisse non dubito. Falluntur præterea, qui Argentinam eodem bello Strasburgum dici cœptam contendunt, cum tempore Gregorij Turonensis ea nominatio illi iam indicta esset.

947 HUGO Magnus ducto exercitu in Flandriam, arces quasdam principis Arnulfi obsedit, sed nulla rememorabiliori gesta, copias suas reducere coactus est, cum interim Rex Ludouicus, Lotharingorum quorũdam ope, Mosomum, quod Heriberti filius Hugo Araldi æmulus tenebat, eodem eventu oppugnare aggressus esset. Cum verò rê sibi felicius successuram alibi utæque adhuc speraret, Hugo tentata

Remen-

HERIBERTI filij opes ditioneq; paternas ex Hugonis Magni auũculi arbitrio inter se partiti sunt. Aemilius existimat Albertũ sive Adalbertum obtinuisse Comitatum Veromanduum: at ex Annalibus Remensibus constat, Heriberto & Roberto ditiones quas pater in Campania tenuerat obvenisse: adeo ut Robertus Trecẽsis Comitis nomẽ primus inde sortitus esse videatur.

10 CONRARDVS Cispalpinæ Gallicæ Rex Othonem Cæsarem in expeditione Gallica sequutus est.

11 IIS temporibus Hugonẽ quendam Comitatu Diuionensem obtinuisse, ex Commentariis ecclesiæ D. Benigni compertum habemus, cui etiam paulò post in eodem Comitatu Richardus filius eius successerit, cum alium filium adhuc habuerit, nomine Gibuinum, qui Caralanensem Episcopatu hoc anno assecutus est, in locum Bononis Præfulis: testimonio Annaliũ Remensium.

Remensi ciuitate, Rex autem cum Arnulfo principe Monasterioli obfidione (quod Rotgerius Erluini filius egregie defendebat) sua spe rursus ambo fœdè exciderunt. Inde Rex ad Othonis Cæsaris colloquium, ad Carum in Lotharingiam profectus est. Hugo autem castris suis ad Mosomū & Duodeciam locatis, Hugonis nepotis sui & Artoldi Episcopi de Episcopatu Remensi litē, iudicio synodi Viridunensis discuti, sed sine effectu, passus est.

CVM nec decreto prioris Synodi, nec alterius quæ hoc anno ad Mosomum celebrata fuit, Hugo¹³ Heriberti filius stare vellet, nec vocatus in ius subire periculum litis

CONRARDVS Burgundiæ Iurenensis Rex, adhuc isto tempore cum Othone Cæsare degebat.

in animum induceret: re ad Romanum Pontificem delata, eius & Othonis Cæsaris autoritate, aliud concilium in vrbe Inghelheim mense Augusto habitum, quòd indictionem vniuersalis præferrebant, quamvis Germanici & Lotharingici tantum Præsules conuenerint, Marino Legato Pontificis Præside, cui etiam Otho cum Rege Franco adesse voluit, vt non solum de Episcopatus Remensis controversia, sed etiam de tota ea quæ iandiu Regnum Gallicum inter Ludouicum Regem & Hugonem principem conturbabat, istius conuentus iudicio statueretur. Ob id suam causam graui oratione Rex ipsemet egit, acerbissimè conquestus de Hugone Principe & cæteris hostibus suis, à quibus cum vltro ad Regni paterni fastigium capefendum ex Anglia evocatus esset, nihilominus indignis modis ab eo tempore semper tractatus sit, adeo vt dolis appetitus, captus & in custodia detentus per annum fuerit: nec liberationem suam redimere nisi Laudunensis arcis deditioe, quæ sola illi ex omnibus regiis suis sedibus reliqua erat, potuerit. Sibi verò adeo immerenti istam calamitatem illatam, vt eam vel Cæsaris totiūsq; Synodi iudicio, vel periculo singularis certaminis diiudicandam se committere audere affirmarit. Ideo secundum eam expositulationem, postquā legibus Ecclesiasticis causa Hugonis Heriberti filij omnino damnata fuisset, totius etiam concilij decreto dies solenniter morèque solito, Hugoni Principi ad causam dicendam, aut ad resarciendas Regi iniurias significata est. Id verò adeo parui facere visus est, vt se ad causæ suæ armis propugnandæ, quàm verbis & contestatione, paratiorem esse intelligi voluerit, vnde alterius Synodi paulò post in Treueris habitæ sententia, piorum consortio & communionem cum suæ factionis hominibus amotus est. Et cum paulò antè Cæsar copias Lotharingorum, quibus Conrardum Lotharingiæ Ducem præfecerat, ad Regem reducendum dedisset, quarum ope Mosomi arcem deditioe cepit & evertit, deinde etiam Montis acuti castrum à Theobaldo Comite conditum & munitum expugnauit, ac postremò Laudunensem urbem, sed absq; arce, recepit. Vicissim autem Hugo educto ex suis Normannisq; exercitu, Suesionum urbem magna vi, sed irrito conatu oppugnauit, & inde tentato etiam frustra Ranciaco (quod vnus ex Regiis Comitibus Ragenoldus ad Axonā extruebat) ad oppida Remensis Ecclesiæ infestanda se convertit.

Ambia-

949

AMBIANI Episcopū suū Theobaldum exosi, se Arnulfo Principi nomine regis Ludouici dederūt: quo tēpore Hugonis Principis milites Almontem Episcopatus Remensis castellum dolo interceperunt, & ex eo in agros villāsq; eiusdem Episcopatus prādas maleficiāq; agere cōperunt: ex quo Gerberga regina ad Othonem fratrem pro impetrando auxilio profecta est. Antequam autem quidquam obtinuisset, Rex adortus ex improvīso arcem Laudunensem, Hugone Principe auxilio accurrēte repulsus est. quod effecit eum procliuiorem ad inducias capeffendas, quas Conrardus Lotharingia Dux ab Hugone principe obtinuit. Quibus exeuntibus arma repetita: Codiciacum & Altimontis castella ex hoste ab Artaldo Præsule recepta: Laudunum ab Hugone Principe, Syluanectū verò à Rege frustra tentata, agri vastati: tandem etiam legatis vtro citroq; cōmeantibus, Vuidone scilicet Autifsiodorensi & Ansegiso Trecafsino Præsulibus ad Regem: Ragenoldo verò Comite ad Hugonem: induciæ in proximum ver renouatae sunt. Quae tamen minimè obstitērunt, quò minus Agapitus Rom. Pontifex Hugonem diris obstrictum pronunciatet, quovsq; Regi satisfecisset rēsq; reddidisset.

14

13

950

BELLO senescente, Rex opem à Caesare pro pace ab Hugone impetranda postulat. Ex quo missus ad Hugonem Conrardus Lotharingorum Dux obtinuit, vt Rex & Princeps ad Maternam fluuium conuenerent. Ibi Duce ipso Lotharingo, Hugone Nigro, Adalberone ac Eulberto Episcopis arbitris ac mediatoribus pax sancita, nō solum cum Rege, sed etiam cum Arnulfo principe, Artoldo Præsule, & Ragenoldo Comite dextræ interiuncte: Laudunensis autem arx Regi restituta. Nihilominus paulò post nouum à Theobaldo Comite Turonensi incendium renatum: cum Codiciacū praesidiariorum prodicione Artoldo Præsuli ademisset, nec regi enixè repocenti reddere voluisset.

15

LOTHARIVS Italiae rex veno-
petitus à iuniore Berengario, periit
nullis relictis liberis, patre autem
Hugone, vt ex Luitprando cōiectu-
ra assequimur, superstite: qui tradit,
illum cum moreretur, opum ditio-
nūmq; suarum hæredem instituisse
neptem suam nomine Bertham, vi-
duam Bosonis Comitissae Arelaten-
sis, quem suspicati antea fuimus fu-
isse Conrardi Iurenensis Burgundiae
regis fratrem, tametsi oportuisset il-
lum ante patrem obiisse.

14

VENEDOS eorūque Regem
Otho subegit.

REGI in Aquitaniam cum exercitu proficiscenti (sive quòd ab Hugonianis metueret, vel vt Principū

popu-

OTHO expeditione in Italiam
suscepta, Berengarium Ticino, totoq; Italiae regno deiecit, & Adele-
hidem

951 populorumque, quos iamdiu non adierat, voluntates & obsequia exciperet, aut eos ad officium cogeret) Karlus Constantinus Viennæ Princeps & Stephanus Aruernorum Præsul officiosè se obtulerunt, deinde etiam Vuillelmus Pictaviensis Comes occurrit. Nihil aliud tamen tota hac profectioe fecisse traditur, cum valetudine recuperata (quam adversam in Aquitania expertus fuerat) festinanter Franciam reperterit, ut Friderici Mosellanici Ducis (qui desponsata sibi Beatrice Hugonis Principis filia, arcem quandam in sui Regni finibus se inconsulto cõdiderat, & ex ea Francis vicinis infesta omnia efficiebat) conatus, consiliaque disturbaret: adeo ut ea de re expostulatum ad Cæsarem miserit: ad quem etiam Hugo feriis Paschalibus profectus, gratiam eius præoccupasse visus est. Reversus autem regis & Arnulphi Flandriæ Principis colloquio adesse noluit, quod Monasteriolum, & aliam quandam turrin Rotgario Erlinij filio ademta ægreferret: sed cum se ad eas vi recuperandas accingeret, induciis à Rege oblati revocatus est. Interea Ottogebera Regis mater Heriberto Heriberti filio inconsulto inuitorq; Rege nupsit, dotiq; suæ constitutionem amisit.

16 hidem Lotharij regis viduam, Conrardi autem Iurenfis regis sororem sibi coniugem effecit.

15 OTHONE absente multi Lotharingorum res novas adversus Conrardum Ducem moliantur. Ea de causa Ragnero Comiti Montensi bellum indixit, quædamque castella ademit.

952 HUGO accitis ad se Conrardo Duce & Lotharingorum copiis, Maroilum castellum ad Matronam situm, quod Ragenoldus Comes cum Artoldi militibus egregiè defendebat, longa obsidione cepit & evertit. Illud tamè paulò post Rex in integrum restituit, & maiore præsidio muniuit. Deinde ut irruptiones prædiariorum quas è Victoriaco castello in suos faciebant cohiberet, arcem aliam ex opposito illi statuit, eamq; custodiæ Odalrici cuiusdam Burgundi Abbatis demandavit.

17 BERENGARIUS in fidè Othonis Cæsaris receptus, Regnum Italicum recuperat.

ANIMIS omnium bellorum diurnitate fessis, cum Hugo de pace ultro verba fecisset, Rege illam cupidissimè amplexante, apud Suesiones tandè ieiuniis quadragesimalibus sancta est: ea conditione, ut arx ex opposito Victoriaci nuper condita dirueretur.

17 LVIDVLFVS filiorum Othonis natu maior, inique secum agi ratus quod ad Imperij spem sibi minorem natu fratrem pater præferre vellet, à patre in Germania defecit. Cum verò Conrardus Lotharingia Dux filij causam ex professo tueri se ostenderet, non solum Germania, sed etiam Lotharingia tota bellorum

953 ALBERICVS Matisconensis Comes

17 O cju-

mes moriens Comitatum suum
Leotaldo filio suo reliquit, cui Albe-
ricus & Vualterus fratres fuerunt.
Laxaldi autem Burgundiæ Comi-
tis cuiusdam mentio in Annal. Rem-
ens. sub an. 951.

954
LVDOVICVS cognomento
Transmarinus longo morbo con-
fectus, mense Septembri, aut iuxta
alios 12. die Nouembris decessit,
Remis sepultus. Vbi etiam Lotha-
rius filius eius, ætatis prerogatiua,
in maximo cõuentu, videlicet Bru-
nonis Lotharingiæ Ducis & Hugo-
nis Principis, aliorumq; Fræciæ, Bur-
gundiæ atq; Aquitaniæ procerum
Præsulumq; ab Artoldo Remens.
Pontif. inuictus coronatusque est
prid. id. Nouemb. licet ab armis nõ
omnino quietæ res eo tempore in
Gallia fuerint. Heriberto enim Co-
mes Ranciaco castellũ Ragenaldo
Comiti fraude ademerat, ille verò
vicissim Heriberto Montis Felicis
arcem eadem arte eripuit: nec vlla
vi, nisi restituto sibi Ranciaco, vt
redderet adduci potuit. Interim
Burgundiam Aquitaniãque Hugo-
ni Principi à Rege datam, diserte
testa-

ciuitium moribus quati cœpit. Ra-
genarius enim Conrardo iã alivn-
de infensus, cum se illi opponeret,
oppidum quoddam illius munitis-
simum obsiderẽ cœpit. Quod vt
obsidione eximeret, Conrardus cū
quantis potuit copiis accurrit: vi-
ctus tamen fugatusq; multis vtrin-
que peremtis, ex fuga se Mogontia-
cum recipit, vbi etiam paulò post
ab Othone Imperatore obsessus, fi-
dem obsidẽque dare coactus est.
Quibus nihilominus spretis, audi-
ta Imperatoris in Baioriam pro-
fectione, Metensem ciuitatem ino-
pinato impetu aggressus cepit & di-
ripuit. Quapropter Brunonem fra-
trem Colonensem Præsulem Lo-
tharingiæ in locum Conrardi præ-
fecit Ortho.

18
HUNGARIÀ Chonrardo Duce
exciti magno agmine in Lotharin-
giam irruerunt: vastatisq; & popu-
latis ditionibus Ragenarij Comitis
æmuli sui & Brunonis Ducis, in Ve-
romanduorũ, Laudunensium, Re-
mensium & Catalanensium agros,
postremò etiam in Burgundiã pro-
cellam suam effuderunt. Tandem
tamen multis suorum præliis mor-
bisq; absumentis, per Italiam in suas
sedes redierunt.

ALBERICO Romano Patricio
mortuo, Octavianus filius eius Ro-
mæ principatum adeptus est, & po-
stea Agapito è viuis sublato Ponti-
ficatum.

testatum in Annalibus Rementibus habemus. Sed cum Burgundia iam ei a Rege Ludouico antè data fuisset, postrema hæc donatio prioris confirmatio siue renouatio videri potest, mortuo videlicet, quod credibile est, Hugone Nigro: iam enim mentio eius fieri desierat in iisdem Annalibus, ab anno 950. Quanquam nec ei Ducatum Burgundiæ à Rege vnquam attributum fuisse, sed ditiones suas in Burgundia habuisse tantum explicant. Cum verò perspicue etiam doceant, nullum vnquam Gisleberti nomine extitisse, qui post obitum Rodulphi Regis, Ducatus Burgundiæ titulum gesserit: ipsum autem Ducatum ad Hugonis Magni liberos mero tantum Regis beneficio transiisse, temerè ab Aimoino cæterisque traditum est, Othonem ipsius Hugonis Magni filium, in Burgundiæ Ducatu Gisleberti socii sui successorem fuisse: ex quo ab Odoranno Burgundiæ Comes tantum appellatus est. An verò Hugonis Nigri frater aut filius (vtriusque enim sententiæ auctores non desunt) fuerit aut saltem gener, non ausim liquidò asserere, cum celebre fuerit hoc seculo cuiusdam Gisleberti Manassis non minime auctoritatis in Burgundia Comitum (quem etiam Augustodunensi Comitatu præfuisse quibusdam indiciis assequor) nomen, tum in Annalibus Rementibus, tum in monumentis Ecclesiæ D. Benigni Diuionensis, qui cum fortè filiam aut sororem Hugonis Nigri duxisset, frater illius dictus sit: vnde hæres successorque earum possessionum, quas ille ex patris hæreditate in Burgundia obtinuerat, esse potuit. Vt cunq; sit, Hugonis Nigri annos ab hoc anno enumerare definimus, quanvis obitus illius tempus à nullo obseruatum adhuc habeamus. Extant autem plurimæ tabulæ & diplomata Regni Lotarij primordia nobiscum eodem anno statuentia.

IN Aimardi 3. Cluniacensis cænobij Abbat. 3. Non. Octob. mortui locum Marolus suffectus est, quem præfuisse aiunt an. 40.

LOTHARIUS cum matre Regina apparatusimè, magnificentissimèque & amanter feriis Paschali-
bus Lutetiæ ab Hugone Principe exceptus, se in Aquitaniam paulò
post ab eo deduci cum exercitu pas-
sus est, vt sua autoritate moti Aquit-

955

1

19

rani, Hugonis dominium minus obstinate refugerent. Sed se ad suæ causæ defensionem Vuillelmus Aquitanicæ Dux ita iam comparauerat, vt Picta-
uorum ciuitas nec Hugonem Principem, nec Regem ipsum admittere voluerit, nec vt se dederet, vlla vi diuturnitatèq; obsidionis adduci potuerit. Ex quo cum exercitus obsidentium com meatu penuria iam dudum laborare cœpisset, obsidione tandem recedere necesse fuit, cum scæda cœli procella (vt Aimoinus auctor est) discedendi etiam necessitatem ex insperato accelerasset: sed cum Vuillelmus collectis suis copiis Regias acies à tergo insequi premeretq; auderet, tanto impetu sese in eum converterunt, vt multis suorum cæsis captisque in turpem fugam coniectus sit: nihilq; aliud memo-

rabilius tota hac expeditione gestum, quam Historici omnes recentiores malè in Regis Transmarini tempora retulerunt.

956

HUGO qui ob res à se præclare fortiterq; gestas Magni cognomen adeptus est, Francorum atq; etiam Burgundionum (si Annal. Remensibus credamus) Dux 16. cal. Iulias extremum suum diem consecutus est, quatuor superstitibus liberis, Hugone, qui Capeti cognomèto celebris fuit, Othone, Odone & Henrico. E quibus Otho Ducatum Burgundiæ ex successione patris obtinuit: sed illius investituram à Rege postea accepit. Quanquam Aimoinus caterique rerum Burgundicarum scriptores Gisleberto socero suo (quem etiam eodem anno obiisse Odorannus testis est) in eodem Ducatu successisse velint. Ex quo saltè constabit iure vxoris suæ Leudegardis in Comitatus ditionumq; earum quibus Gislebertus viuens potiebatur pervenisse. Qui etiam aliam filiam nomine Vuerram reliquisse traditur, quæ Roberto Comiti Trecenti Heriberti filio nupserrat.

2

20

957

LOTHARIO Rege in superiorè Burgundiam profecto, dissidij seminaria exorta sunt inter Balduinum Arnulfi Flandriæ principis filium & Rotgarium Erluini filium, ob castellum Ambianum, quod vterq; sibi vèdicabat. Eodem autem tempore Robertus Heriberti filius Trecenti Comes, se hominem clientemque Lotharij Regis professus est. Inde verò Rex ad Brunonem auunculum suum aduersus Ragnerium Comitem proficiscentem, in agrum Cameracensem se contulit.

3

RAGNERIVS Montensis Comes cum Brunoni Duci dicto minus audiens esset, ab ipso tandem comprehensus, & in custodiam aliquandiu traditus, postremò in exilium relegatus est: filij verò illius ad Lotharium Regem confugerunt.

21

958

CVM Codiacum præfidiariorum incuria Theobaldo Carnutum Comiti à militibus Artaldi Præfulis furto ereptum esset, dolore istius iniuriæ succensus, prædis populacionibusque sæuire in agrum Laudunensem & Suefsionum ausus est, & munitionem quæ Fara dicebatur, proditione sibi traditam retinere. Sed cum eam Laudunensis Episcopus recuperare cõtenderet, Rege partes suas interponente, suadentibus autem Roberto Heribertoq; fratribus, reddita est. Paulò post autem Bruno rebus in Lotharingia compositis, cum Lotharingorum copiis peragrata Francia, in Burgundiam ad sorores nepotèsq; suos profectus est.

4

22

LOTHARIUS receptis ad se quibusdam Burgundiæ castellis, cum Hu-

LOTHARINGIA à Brunone defecit: quapropter ei Fridericum quen-

959 Hugonis liberis cognatis suis dis- 5 | quendam Comitem præfecit. 23
 sidere cœpit. Ea de causa Bruno in

Franciam rediit: eamq; controversiam apud Compendium sua autoritate composuisse visus est. Nihilominus paulo post Robertus Trecentis Comes Diuionense castrum, eiecto Regio præsidio, occupare ausus est. Quod effecit vt Bruno, qui tutoris nepotum suorum partes agere videbatur, Regis Reginaq; matris vocatu, Franciam cum Lotharingorum Saxonumq; exercitu reperierit, idemq; castellum vi receperit & Regi reddiderit. Sed cum Trecentis vrbis obsidionem etiam instigante Ansegiso Episcopo aggressus esset, fuso eius exercitu (vt Aimoinus cap. 3. lib. 5. autor est) à Rainardo Vetulo Senonensium Comite re infecta recessit.

960 DIVIONENSE castellum, filij cuiusdam Comitis Odelrici prodicione, Robertus rursus occupat. Occupatum autem Brunonis viribus iterum perdidit, proditorque prodicionis suæ pœnas luit. Inde Bruno, vt omnium controversiarum inter suos nepotes seminaria 6

BRUNO relicta Francia ad Lotharingorum motus aduersus se compescendos profectus est.

RICHARDVS Normannorum Dux sororem Hugonis Capeti duxit in vxorem: quamvis Normannici scriptores id Hugone Magno viuente contigisse volunt. 24

Hugonis Principis filios sua autoritate ad Regem adduxit, effecitq; vt fidelitatis sacramento ab illis accepto, Hugonem Capetum maiorem natu Fræcorum Ducem Rex pronunciarit, eiq; ad domesticæ pacis certiores sanctiorémque fidem, Pictonum Comitatum etiam tribuerit, Othoni autem fratri eius Burgundiæ Ducatum in fidem perpetuam concefferit, retentis suo dominio quibusdam ex eo vt videtur castellis, in quibus Diuionense fuit.

961 CONVENTU Principum Præfulumque Francorum Suesionibus à Rege indicto, cum Otho Burgundiæ Dux ad illum se contulisset, Richardus autem Normannorum princeps in itinere esset, admonitus, expertusque est consilia in suam perniciem illic agitata esse, quorum eventum fuga sua evasit. Rex autem conventu dimisso, in Burgundiam cum Regina matre & quibusdam Proceribus profectus est, vbi Aquitanie Primates Præfuléque eum adierunt.

ARTOLDVS Remensis Archiepiscopus obiit prid. cal. Octob. 25

962 REX consilio Brunonis auunculi nullis precibus adduci potuit, vt Archiepiscopatu Remensem Hugoni, qui ex eo antè eiectus fuerat, restitueret. In Flandriam autè paulo post profectus, Arnulfum Principem cum Onomo (sic enim mē-

OTHO primus Germanicæ gentis Imperator Romæ à Iohãne Pontifice coronatus est.

ODELRICVS Hugonis cuiusdam Comitis filius Remensis Ecclesiæ fit Præsul. 26

dose, vt puto, Annales Remenses habent) nepote suo in gratiam redire fecit,

cit, cui infensus erat ob fratrem eius, quem infidelitatis erga se convictum neci adiudicauerat. Qua etiam de causa Regem Comitatus sui hæredem instituit, aut de eo per obitum suum statuendi omnem potestatem reliquit: si istud sit, quod Annales iidem Remenses scribunt, Flandrum omnem terram suam in manu Regis dedisse, ita tamen ut ipse in vita sua inde honoratus existeret, quod tamen Flandrici scriptores omnino tacuerunt. Interim Theobaldus Carnutum Turonensiumque Comes, similitatem cum Normannorum principe gerens, Regis autem ope subnixus bellum illi indixit, inconsulto & ægreferente Hugone Duce principe suo (huius seculi scriptores Seniores dicebant) cuius cliens erat. Ea de causa acie cum Normannis ad Hermenicum congressus, cum victus turpiter fugatusque fuisset, ad illum se recipere minime ausus est, Regem tamen Reginamque matrem propitiosiores habuit. Huius verò belli Annal. Gallici meminisse videtur, tametsi anno 967. ascribant.

963

CATALAVNENSIS VRBS Gibuino Episcopo ex ea egresso (qui inter alios maxime obstiterat quò minus Hugoni Episcopatus Remensis restitueretur) ab Heriberto & Roberto Comite Trecensi obsidione capitur, & incendio crematur.

9

27

964

THEOBALDO Carnutum Comiti, què pro Vetulo Veteratorem aut Veteratum cognominatū fuisse D. Pithæus me admonuit (licet vetustissimi & ante 300. annos scripti codices Vetuli vocabulum ubiq; retineant) aqua & igni à Pontifice Remensi interdictum, quòd Codiciacum aliàque eiusdem Ecclesiæ oppida villasque pertinaciter retineret. Quo exemplo permotus Heribertus Comes, Sparua cum reddidit, & aliorum reddendorum spem fecit. Cæterum hunc Theobaldum seu Tetbaldum Annales Rem. hoc loco Procerem vocant, cum antea Hugonis Capeti clientem fuisse dixissent. Indicium autem est, illum iam tunc ditiones non paucas in Campania obtinuisse, sibi que iam ab eo tempore viam ad Patriciatum, quem posteri eius adepti sunt, parare incepisse.

10

28

OTHO Burgundiæ Dux adhuc adolescens obiit, antequam prolem aliquam ex Leudegarde vxore sua Gisleberty filia suscepisset. Quapropter cum Ducatus Burgundiæ ad Henricum fratrem eius transferretur, indicium est alio iure quam vxoris suæ ipsum possedisse. Ea de causa in Annalibus Remensibus iisdem verbis legimus, Othonem Hugonis

nis

AD Othonem Imperatorem ex Italia in Germaniam reversum, concursus magnus ferè totius orbis factus est. Siquidem è Francia Francus Rex cum fratre Carolo matreque Gerberga, Hugo Francorum Dux cum matre Auida, vtraque Cæsaris sorore, affuere. Nec vnquam (inquit Aemilius) Francicū nomen Germanico iunctius visum. Eodem autem

autem

965 nis filium qui Burgundiæ præerat hoc anno obiisse, & Rectores eiusdem ad Hugonem & Odonem clericum fratres ipsius sese cōvertisse. Addit autem Odorannus, vt ex D. Pithæo didici (autor enim est mihi adhuc nō visus) viduam ipsius Rodulfo postea Diuionensi nupsisse, & ex eo Pipinum suscepisse. quamquam illorū nulla fit penitus mentio in Commentariis cænobij Benigni. Diuionensis. Hinc etiam intelligimus Paradinum non rectè statuisse obitū ipsius Othonis an. 976. foceri verò eius Gisleberti 964.

LEOTHALDVS Matisconensis Comes fato concedens, Othonem & Albericum filios reliquit. quorū Otho maior natu Comitatus insignia Matisiani assumpsit. Bugnolius.

966 LOTHARIVS Rex vxorem hoc anno duxit, filiam cuiusdam Regis quondam Italici, nescio an Lotharij vel Hugonis, sed quam Annales Remenses deprauato, vt mihi videtur, codice Emmam, appendix Reginonis Henimam nominat. In quo etiam anno narrandi finem faciunt, quo illarum autor 73. ætatis suæ annum attigisse affirmat.

967

968

OTHONE Matisconensi Comite morte sublato, Albericus frater eius

1 autē anno Arnulfum Flandriæ principem obiisse Annal. Remens. testatur, qui antea totius ditionis suæ Regem hæredem post obitum suū instituerat. Quod effecit vt Rex statim ab eius obitu se in Flandriam cōtulerit, & à proceribus ipsius obsequij fidelitatisq; sacramentū (maximè Roriconis Laudunensis Episcopi opera) exegerit. Addunt Sigbertus & Meierus non absq; vi id obtinuisse, sibiq; etiam Attrebates, Morinos, Duacum Bononiāq; & alia quamplurima, quæ antea Arnulfus occupauerat, vindicasse, atque etiam Flandriam grauiter afflixisse. Interim Theobaldus Comes pertinacia deposita, Codiciacum Præsuli Remensi vtrò restituit: at illud filio eius (quem Othonem sive Odonem fuisse coniicio, cui Campani cognomen fuit) redditum.

2

3

4

MATHILDIS Lotharij Franciæ regis soror Chonrardo Burgundiæ Iurensis regi nupsit, eiusq; nomine Lugdunensem ciuitatem cum finibus illi attributis à rege fratre obtinuit. Ex illa verò Rodulfum postremum Burgundiæ regem suscepit, vt constat ex Chronico Diuionensi: sed quo anno istud contigerit, minime traditum. Cæterum non absque errore

29

30

31

32

969	eius Comitatus insignia aſſumit, filium Leothaldum Bertæ matris aſſenſu Comitatus conſortem efficiens. Bugnonius.	5	errore Onufrius Mathildem illam Lotharij Franciæ, Lazius autem Rotharij Italiæ regis filiã, & pro Chonrado Burgundiæ regi nupſiſſe dixerunt.	33
970	L AMBERTVS Hugonis filius patri defuncto in Comitatum Balgiacensem ſucceſſit.	6		34
971		7	"	35
972		8		36
973	MORTVO Othone primo Auguſto, ſucceſſorẽq; eius filio Othone ſecundo, Raginerius ac Lambertus Raginerij Montenſium Comitatis filij, auxilio Regis Lotharij, Vuarnerium & Ranoldum hoſtes paternos ad Peronam atroci pugna commiſſa occidunt: recuperatiſque opibus paternis, ad flumini Axonam Buxide caſtello cõmunito Lotharingiam Othonianis infeſtam fecerunt. Sigeb. Aemil.	9		37
974		10	OTHO Imperator ingenti coacto exercitu, Buxidem caſtellũ per Arnulſum Flandriæ & Godofredũ Virduni Comites expugnat & ſolo adæquat, totũq; Comitatu Montensem hi in poteſtatem Imperatoris reduxerunt.	38
975	RAGINERII filij auxilio & aſſinitate Francorum ſubnixi (Ragineri quippe Hanida Hugonis Capeti filia, Lamberto verò Gerbergi Caroli Lotharij regis fratris ** collocatæ fuerũt) cum Arnulfo & Godofrido ancipiti pugna ad Caſtrolecum conſlixerunt.	11	ALBERICO Comite Matifconenſi defuncto, Leotaldus filius eius ſolus Comitatu potitur.	39
976		12		40
977		13	CAROLO Lotharij regis fratri ex Francia evocato, Lotharingiæ Ducatum Otho tradit, vt is beneficiarius Cæſarum effectus, fratrem Regem Francõſque minus reſpiceret.	41
978	LOTHARIVS recuperandæ Lotharingiæ cupiditate incenſus, tanta celeritate copias coëgit & in Lotharingiam traduxit, vt Aquifgrani iuue-	14	MONTISFERRATI Marchionũ origo, in Aleramo Saxonici Ducis filio & Alifia Othonis II. Imper. filia his temporibus emergit.	42

979 iuuenem Cæsarem nihil minus expectantem propè oppresserit. Quā ignominiam vt elueret, delectu habito Luretiam infestis signis peruenit: eruptione autem ciuium præsidiiq; nobilissimos fortissimosque suorum desiderauit. In reditu quoque maiorem numerum cum vniuersis impedimentis amisit. Sigeb. P. Aemil.

980 REX cum Cæsare ad colloquiū congressus Lotharingiam superiorem omninò ei remisit: sed Carolus frater in possessione inferioris sub titulo Ducatus remansit, Francia proceribus id admodum indigne & grauiter ferentibus.

981

982

983

984 LOTHARIUS noui Cæsaris a te contempta, Lotharingicum bellū repetit, & Viridunum eiusq; oppidi Comitē Godofredum capit.

985 LOTHARIUS XXXIII. Frācorum rex, veneno (vt quidam scripserunt) ab vxore sublatus, mense Septēbri interiit, vnico filio superstite Ludouico, qui Nihil fecisse dictus est, eo quòd vix sexquiannū in dominādo expleuerit: fuitq; cum prolem nullam omninò reliquerit vltimus ex Caroli Magni agnatione q Regium nomen apud Francos gessit. Enor. Est in Aimoino, vbi Lotharius senex & plenus dierum anno DCCCCLXXVI, obiisse; filius verò DCC-

LAMBERTO Balgiaci Comiti mortuo Hugo filius eius in eundē Comitatum succedit.

BRVNO Lotharij regis confanguineus, eius vtpote ex sorore nepos, autoritate Episcopatu Lingonensi præfectus est, anno ipsius Regis 25. Indictione 8. Christi 980. vt in monumētis cānobij Benigniani memoriæ proditum est. Is tamen postea in Synodo Remensi Arnulfi Remensis præsulis condēnationi calculū suum addidit: imò verò nullus illum acrius impugnavit.

OTHONI secundo Imperatori mortuo Otho tertius filius successit.

CAESARI Comes Viridunensis, & Comiti Viridunum à Lothario rege restitutum.

986 D. CCCLXXXV. postquam annū 22
ix Regni sui attingisset, scribitur, qui
omnium vetustissimorum autorū
testimonio refutatur.

LVDOVICO immatura morte
sublato, cum successio eius ad Ca-
rolum Lotharingæ Ducem insti-
tuto gentis spectaret, nihilominus 23
987 Hugo cognomine Capetus, Hugo-
nis Magni Frācorum Ducis filius,
quodd (vt inquit Odorānus) Regis
defuncti testamento ad Regni hæ-
reditatē successione[m]q[ue] institutum
se prætenderet, Carolum autem qui
se Germanis omnino addixerat, 24
Francicę nobilitati minimē gratum
esse sciret, ei verō peculiariter in fen-
sus esset propter filiā Herberti Tre-

carum Comitis, quam, vt scribit Aimoinus, acceperat, statim se Regem sa-
lutarī Noniodani Procerum militūmq[ue] studio curauit, coactisq[ue] copiis
Carolo ad Regni iura capeſſenda adueniēti sese opposuit. Sunt qui pugna
commiſſa prope Laudunum copias eius proſtigasse tradunt, sed ex Sigber-
to & vetustissimo manūq[ue] scripto Chronico compertum habemus, Caro-
lum suo adventu Laudunensem urbem cepisse, mox ab Hugone in ea ob-
988 988 Hugonianos erupisse, vt non solum eos ingenti edita cæde fuderint fuga-
rintque, Hugonemque ipsum penē oppreſſerint, sed etiam Carolus eductis
inde copiis Montem acutum expugnatum ierit, deinde Sueſſiones deva-
ſtando accenderit, & ex Remis etiam ingentem prædam Laudunum retu-
lerit, vnde rursus egressus ad Remensem ciuitatem oppugnandam redie-
rit, qua expugnata Archiepiscopum in ea inventum, quem Hugo ibi præfe-
cerat, & quosdam alios primates Laudunum relegarit. Ex quo cum Hugo
se Carolum armis posse amplius debellare diffideret, cū Adalberone, non
aut Ascelino sive Anselmo Laudunensi Episcopo ita tranſegit, vt eius pro-
ditione nocte quadam Laudunum intromiſſus fuerit, vbi comprehensum
Carolum in custodiam Aurelianum cum vxore & filiis miſit: id quod belli
cum eo suscepti pro Regni iure finis fuit. Quadriennio autem gestum fuiſ-
se eorundem autorum scripto memoria traditum est. Ideo à nonnullis Re-
gnum Hugonis ab anno tantum 991. vel 992. ordiri scio: sed ex probatori-
bus autoribus, maxime verō ex Aimoini quodam manu scripto codice, con-
stat Hugonem Remis fuiſſe 5. nonas Iulij cōſecratum & inductum an. 987.
Et cum neq[ue] diademate neq[ue] Regiis insignibus vſus eſſet, Robertum maio-
rem natu filiorum suorum Regem sibi cooptatum initio anni ſequentis,

nem-

nempe vt in quibusdam fide dignis monumentis reperitur, calendis Ianuarij, Aureliani faciendum coronandumque curasse. Ea de causa ex antiquis tabulis & diplomatibus compertum est, annos Regni ipsius Roberti enumerari contueuisse ab anno 988. Extant enim talia in Carnobio Benigniano, vnum scilicet inscriptum ad annum 1006. Indict. 4. Regni Roberti 19. Francone Cancellario sacri Palatii subscribente. Aliud verò ex 8. cal. Febru. anno 1015. Indict. 13. Epacta 17. Regni 28. Balduino sacri Palatii Apocrisario subscribente. In hunc itaq; modum tertium stemma in Regio folio apud Francos collocatum est: tamen si maternū genus à Carolo Magno duceret.

989 MONS acutus à Carolo Duce expugnatus & Remi pervasatus. Sigebert. 25

990 REMORVM ciuitas Arnulfo Prefule Lotharii Regis naturali filio eam prodente, à Carolo Patruo eius Duce capta & direpta. Ex quo Syluanectensis Synodus coacta, in qua nihil dum aduersus Arnulfum, sed ipsos tantummodo, quos proditionis fuisse conscios liquidò constabat, nominatim statutum, cum adhuc eo tempore Arnulfus se vt captiuum ab hoste detineri vellet videri. Pudebat nempe illum fidei, quam Hugoni Regi antè dederat, violata. Nihilominus cum ea de re Rex paulò post literis apud Iohannem Ro. Pontificem conquereretur, nō magnopere illum permouisse visus est, quòd Heriberti Tre-carum Comitum muneribus se iam preoccupari passus fuisset.

CHONRARDVS Iurenfis Burgundia: siue Cisalpinæ Gallia: Rex obiit, vnico filio quem ex Mathil-

991 BELLVM quod magnis odiis inter Carolū & Hugonem pro Regni Gallici controversia quadrien- nio iam gerebatur, sub huius anni finem aut sequentis initium confectum fuisse, quæ in Synodo Remensi contigerunt, testantur, siue mortuo Carolo (quod Sigebertus & Abbas Urspergensis innuunt, qui tamē de eius captione nihil quidquā commemorant, adeò vt per eos videri possit fato illius litem de Re-

de contuge inceperat (quæ Lotarii Francia: Regis soror fuerat) superstitite, nomine Rodulfo, cui Herman- nus Contractus Ignauus cognomen ascribit, qui Regum Iurensum postremus fuisse, seriemque clausisse visus est. Falluntur, qui Bosonis cuiusdam Arelatenfis Regis filiū fuisse dixerunt, & Lazius qui Conrardi fratrem, Rodulfi autem Regis san-

gni iure concidisse) siue capto Anselmi, aut Anselmi Episcopi Laudunensis proditione (vt alij scripserunt) cum tamen Adalberonem, qui Episcopatum Laudunensem eo tempore exercuit, vocitatum fuisse constat. Epistola verò quam ad Iohannem Rom. Pontificem Hugo rex septimo vel octauo huius anni mense dedisse videtur, præclare fidem facit Carolum nec adhuc eo tempore mortuum, nec captum fuisse, quandoquidem Arnulfus, de cuius perfidia conquerebatur, verè vel simulate adhuc ab eo detineretur. Ergo

		<p>autem illi fratrem natu maiorē, no mine Chonrardum, ex testamento Berthæ auia illius compertum est: vnde arbitramur illum patri minime superstitem fuisse. Porro nō adhuc perspicuē compertum est, quo pacto & Arelatensis provincia & Viennæ Comitatus ad eum peruenirint, cū à regno Iurenſi ab initio diſiunctę fuerint: Vienna autem sub Carolo Simplice, Rodulfo, Ludouico & Lothario regib. Gallici iuris semper fuerit, nisi fortē cū vrbe Lugdunēſi Viennā Cōrardo parēti eius, dotis fororis suæ nomine, Lotharius rex cōtulerit. Postremō nec hoc silentio prætereundum videtur, Conrardo regi duas præter Rodulfum ex eodē thoro filias superstites fuisse: alteram nomine Berthā quæ Odoni Carnutum Comiti cognomine Campano nupſit. Secundam verō Gislam sive Gislam, quę primis nuptiis Ermistum Sueuorū Ducē, Alberti Marchionis Austriae fratrem coniugem habuit: ex quo etiam Hermannum atq; Arnulfum liberos suscepit. Illo autē mortuo, Conrardo Saligno tunc Franconia Ducī & postea Imperatori iuncta est: vnde Henricum secundum sive tertium habuit. Cui ea ratione Rodulfus iste, prole destitutus, Regnū suum testamento suo legauit. Cū verō constet probatissimorum auctorum & veterum monumentorū testimonio, Gislam istam Rodulfi regis omnino fuisse sororē, reicienda est Othonis Frisingensis sententia, qui eam neptem vocauit: & Cuspiniā atq; Onusrij, qui Lotharij Francorū regis filiā arbitrati sunt.</p>
994		<p>30</p>
995		<p>31</p>
996	<p>HUGO cognomine Capetus, anno quā regnare cœperat nono nondum adimpleto, naturæ concessit: idq; 10. cal. Decembris istius anni, testimonio cuiusdam codicis Amoini manuscripti. Ideo Robertus filius eius regno Francico solus potitur, annis circiter 34. Vulgati tamen codices eum anno 998. obiisse tradunt.</p>	<p>32</p>
997		<p>33</p>
998	<p>SABAVDIAE domus apud Allobrogos in Comitatum primū his temporib. erigitur, autore, vt aiunt, Beraldo Hugonis Saxonie Ducis (qui Othonis secundi Cæsaris frater fuerat) filio: qui cū solum patrium vertere coactus fuisset, in eā Burgundia Transiurenſis partem se recepit, quæ inter Allobrogos Comitatus Morienne vocatur. Cuius etiam Comes dici & haberi cœpit, beneficio eius Regis qui eo tempore Burgundia præerat: adeo vt sede ibi stabilita sobolē reliquerit, à qua Sabaudia Principum & Marchionum Segusianorum stemma emanare creditur.</p> <p>RAINARDVS sive Reginaldus Seno-</p>	<p>34</p> <p>ALBERICO Matisconensi Comiti</p>

999	Senonenſis Comes, moriens Comitatum ſuum Fromundo filio reliquit. Aimoinus.	35	miſi in adoleſcentia mortuo, Vuillelmus patruus eius in Comitatum Matiſconenſem ſucceſſit.	9
1000	CONTROVERſIA hoc tempore inter Robertum regem & Odonem Carnutum Comitem, ob Melledinum Buchardo Comiti ademtum.	36	TEMPLVM cœnobij D. Benigni Diuionenſis hoc anno conditum à Vuillelmo Abbate, cuius hoc tempore inter monachos ob vitæ integritatem & doctrinæ præſtantiam fama percelebris erat.	10
1001	HENRICVS eius nominis primus Burgundiæ Dux, nullis ex vxore ſublatis liberis moriens, Ducatum (vt aiunt) teſtamento reliquit Roberto Francorū regi ex fratre nepoti: cum tamen conſtet ex Commentariis cœnobij D. Benigni, illum ſibi ante obitum ſuum Othonem quandam, cui ſimul Vuillelmi nomen erat, Gerbergæ vxor ſuæ ex alio marito filium adopraſſe, ſucceſſorẽmque in Ducatu inſtituiſſe, adeo vt cum antea Comes tantummodo nominaretur, Dux & Comes ſimul Burgundiæ deinceps aliquandiu vocitatus fuerit, vt ex Epigrammate (quod tumulo eius Diuioni adſcriptum eſt) edocemur, nihilominus Landricus Niuernenſis Comes pluribus Burgundionum acceptior, ſe Burgundiæ Ducem dicere, arces atq; oppida quamplurima in fidem ſuam recipere auſus eſt.	1	OTHONE tertio Cæſare mortuo, Henricus Bauariæ Dux cognomine Claudus Imperium Germanicum cepiſit.	11
1002	ROBERTVS verò Rex Ducatū iure tum hæreditario, tum Regio, potius quàm teſtamentario, ad ſe devolutū intelligens, collectis ſuis copiis validòq; ſubnixus Normanorum auxilio, Burgundiam adortur, & vtraq; factione oppreſſa, ſuo imperio adiungit. Vniuerſo igitur Ducatu potitus, genti Ducem diſſe filiū ſcribitur, quo ipſe nomine, Robertum, aut, vt in veteribus quibuſdam monumentis habetur, Henricū: ſed cum vterq; eo tempore vix adhuc è cunis exceſſiſſet, deſignaffe tantū veriſimilius eſt. Hinc Landricum in Altiſſiodorẽſi ciuitate obſeſſū deditiõe cepit, & iuri Burgūdicò in pperuū renūtiare cœgit:	2	VUILLELMVS Comes Provinciæ hoc tempore, pater Conſtantiæ Roberti Francorum regis ex Blanca ſore ſe Galfredi Comitis Andegauenſis: cui etiam fuit filius eodẽ quo ipſe nomine Vuillelmus.	12
1003	arce etiam Anallonis trimetri obſidione, nec abſq; pdigio (vt volūt) ſibi	3		13

1004	fibi restituta. Otho verò ab eo tempore Comitis nomine contentus, Ducatus titulo in posterum abstinere coactus est. Comitem autem	4		14
1005	Diuionensem fuisse testatur Epigramma ad illius tumultum : sed in tabulis & diplomatibus quibusdã vocatur tantum advocatus S. Benigni anno 1007. quo etiam Lætalus Comes Diuionensis & Adila	5	FROMVNDVS Senonenſis Comes moriens Comitatu ſuũ Ramardo ſeu Rainardo filio ſuo reliquit: qui quòd plus æquo iniquior clero & Præfuli ſuo fuerit, malè apud Hiſtoricos audiit. Aimoinus.	15
1006	Comitiſſa, mater eius, vidua Richardi Comitis, nominantur. Interim memoriæ proditũ eſt eidem Othoni Vuillelmo liberòs fuiſſe Otho-	6	INSVBRIÆ ciuitates ab Imperatore Germanico deficientes, Arduinum quendam Mediòlani five Georedi Marchionẽ regem ſibi cõ-	16
1007	nem, cui pater ſuperſtes fuit, Rainardum five Rainaldũ & Vuidonem: Hermentrudem autem coniugem.	7	ſtituerũt, qui ſe Longobardorũ regem nominauit. Cuius & vxoris illius corpus in cœnobio Vulpiano,	17
1008		8	quod paulò ante Vuillelmus D. Benigni Abbas condiderat, cõditum fuiſſe memoriæ proditũ eſt in Chronico Benigniano.	18
1009	OTHO Vicecomes Belnenſis, & Hungula vxor eius hoc tempore.	9		19
1010		10	HERMANNVS Iunior Sueuiæ five Alemanix Dux obiit, nullis relictis liberis. Ob id Ducatus eius	20
1011		11	(Hermanni Contracti teſtimonio) attributus eſt Erneſto, Giſalæ Rodulphi Burgundiæ Regis ſororis marito, quam tamen nescio qua ratione Auentinus ſororẽ eiufdem Hermanni fuiſſe arbitratus eſt.	21
1012		12		22
1013	VVILLELMVS five Rainardus Nineruenſis & Otho Matiſconenſis Comites, atque etiam Hugo Cabilonenſis hoc tẽpore : qui in quodam diplomate vocatur cuſtos caſtri Diuionenſis.	13		23
1014		14		24

1015	<p>SENONVM vrbs ob Rainaldi fi- ve Reginaldi Comitis scelus cōfiska- tur, & patrimonio Regis adiicitur.</p> <p>HVGONE Balgiaci Comite mor- tuo, Rudolfus filius eius Balgiaci fit Comes.</p>	15	<p>ERNESTVS five Ernustus Sue- uorum Dux, venādo ab Adalbero- ne Charionum Duce interemtus est, superstitibus duobus liberis ex Gisala coniuge, Ernusto scilicet & Hermannō, qui principatum Sue- uicum post illū obrinuerunt, a qui- bus Ducum Zaringensium genus emanauit : qui se ea fortē ratione ex Regia Burgundionum stirpe or- tos prēdicauerunt. Gisala verō ma- ter illorum secundis nuptiis collo- cata Conrado Saliquo Franconia Duci, ex eo Henricū secundum Im- peratorem futurum post patrem an. 1017. suscepit. Hermānus Con- tract. Auentinus.</p>	25
1016	<p>AD compescēdam Burgundio- num rebellionem Robertus Rex Burgundiæ Ducatū hoc anno cum magno exercitu ingressus, castrisq; prope Diuionem admotis, adiacen- tem totam regionem depopulan- do pervagatus est. Chronicon Be- nignianum.</p>	16		26
1017	<p>VVILLELMVS Matisconensis Comes morte sublatus, Othonem filium comitatus sui reliquit hære- dem, cui Elizabeth Comitis Moria- nensis filia nupfisse dicitur, ex qua filium Gotofredum sustulit. Is ta- mē iam ab anno 1014. Matisconen- sis Comes in quodam diplomate nominari deprehenditur.</p>	17		27
1018	<p>ROBERTVS Francorum Rex, Hugonem filium suum natu maio- rem Regem sibi coopatum, secum hoc tempore regnare iussit & co- ronari curauit: qui tamen patri mi- nimē superstes fuit.</p>	18		28
1019		19	<p>CONRADVS Franconia Dux iunctis cum Cōrado patruale suo copiis suis, Adalberonem Chario- num Ducem, quod Hermannum Sueuia Ducem antē peremerat, a- pud Vlmam memorabili prēlio de- vicit & in fugam vertit.</p>	29
1020		20	<p>CVM Rodulfo Burgundionū re- gi crebræ popularium suorum de- fectiones secesionēsq; plurimum negotij exhiberent, iis permotus consilia de Regno suo Imperatori Henrico contribuendo iniūse dicitur, illūdque animo præ se ferre o- stendisse. Sed ab his (Sigeberti testi- monio) simulata suorum satisfac- tione, revocatus est. Quanquam Hermannus Contractus & Auen- tinus dicant Imperatorem adiūsse, copiasq; ex Sueuis cum Episcopo Argen-</p>	30
1021		21		31
1022		22		32
1023	<p>RODVLFS Galgiaci Comes cūm supremum diem expleuisset,</p>	23		33

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Regum Burgund.

Reinoldum filium sui Comitatus habuit heredem.

1024

CIRCA hæc tempora bellū exarxisse inter Reginaldum Burgundia Comitem & Hugonem Cabilonensem, memoriae proditum est in historia Normannica cap. 42. a deo vt prælio decertatum sit, quo Reginaldus captus, ope & auxilio Richardi Normannia Ducis (cuius filiam Alizam duxerat) tandem liberatus fuerit.

1025

MORTVO Hugone Roberti Francorū Regis filio rege iam designato, Henricus frater eius à patre Rex designatus est, & in regni societatem cooptratus, sexto anno ante patris obitum, nempe 1027. Chronicon Benignianum. id quod etiam antiquis tabulis respondet.

1026

OTHO cognomine Vuillelmus, Diuionensis Comes à quibusdam nominatus, antea verò Burgundia Dux dictus, obiit 11. cal. Octob. superstitibus duobus liberis, Rainardo siue Ramardo aut Rainaldo, & Othone, quos in vetustis tabulis Comites nominari video. Quod fortasse ansam quibusdam dedisse videtur, vt Rainaldum illum primum Burgundia superioris Comitem quæ est trans Ararim fuisse arbitratum sint, alij verò Matisconensem.

1027

CHONRADO Imperatori Romæ coronam Imperialem suscipiēti, Rodulfus Burgundia Rex cum Anglorum rege adfuit.

1028

BERALDVS Saxonie Ducis filius primus Moriēſis Comes obiit, relicto vnico filio Humberto, cui à candore manuū cognomen datum est, qui illi in eundem Comitatum successit: & à quo Principū Sabaudiorū genus. Quæ verò Paradinus in historia Sabaudica, ad historiam illius Beraldi & eius filij, de Othone 11. Imperatore & Henrico illius successore adiecit, rationi temporū planè aduersantur.

1029

1030

1031

LAMBERTO Lingonensi Episcopo 10. cal. Septembris anni 1031. demortuo, Robertus Francorū rex autoritate magis sua quàm electio-

Argentoratensi deceperit, quibus Burgundiones deperit, & ad officium redire coegerit.

HENRICO Imperatori mortuo, Germanici proceres Conrardum Vangionū Ducem, Franconia Ducem sobolem, cognomento Salicū, Gifalæ Burgundicæ maritum, in dignitate Imperatoria substituerunt.

BERALDVS Saxonie Ducis filius primus Moriēſis Comes obiit, relicto vnico filio Humberto, cui à candore manuū cognomen datum est, qui illi in eundem Comitatum successit: & à quo Principū Sabaudiorū genus. Quæ verò Paradinus in historia Sabaudica, ad historiam illius Beraldi & eius filij, de Othone 11. Imperatore & Henrico illius successore adiecit, rationi temporū planè aduersantur.

LAMBERTO Lingonensi Episcopo 10. cal. Septembris anni 1031. demortuo, Robertus Francorū rex autoritate magis sua quàm electio-

nis iure successorem dedit Richardum quendam, qui cum Clero non acceptus esset, veneno paulo post sublatu est. Qua de causa Rex illi Hugonem quendam Carnotensem Clericum substituit, eiusque deducendi & in solio Episcopali constituendi cum armata manu Henrico filio suo annu sextu secum iam regnati provinciam dedit. Sed cum Lingones pervenisset, patris morte audita confestim revocatus est, cum illi Constantiae matris conatibus obviam eundum esset, quae fratrem suum Robertu natu minorem (vt Bernardi, Guidonis, & aliud vetus Chronicu testatur) sibi preferre, & ad Regni fastigiu ante se efferre contendebat: etsi iam longo ante tempore Regni haeres successorque a patre nuncupatus designatusque esset: adeo vt res in furentu bellum eruptura fuisset videretur, nisi Robertus Ducatu Burgundiae opulentissimo nobilissimoque contentus, Regni iure sponte Herico fratri cessisset. Quod vero ante patris obitum Burgundiae Dux fuerit institutus, a recentioribus tantummodo adhuc scriptu videtur: nec alio tamen tempore id ei contigisse, quam quo Hericus frater in Regni confortu fuit a patre cooptatus crediderim. A quo etiam Regni illius anni, potius quam a Roberti patris obitu, in antiquis tabulis & diplomatibus enumerari consueverunt. Extat enim in caenobio Benigniano diploma inscriptu ex anno 1038. Indictione 6. Regni Herici regis 11. In alio autem Robertus se Burgundiae inferioris Ducem nominat. Cetera ex Chronico Benigniano & aliis Gallicis scriptoribus auctoribus.

1032

1033

RODVLVS Burgundiae Iulenti Rex sobole destitutus, cum sibi fatale hora adesse sentiret, ac propensior esset in Chonrardu Imperatore qui sororem eius Gisala duxerat, quam in Odonem secundu Capaniae Comitem, qui ex altera sua sorore natus erat, ipsum Chonrardu eiusque filiu Henricu Regni opumque suarum haeres successorisque testamento instituit, ad eosque moriens diadema ceteraque Regni insignia transmisit. Qua in re cum Odo sibi iniuria fieri quereretur, quod Rodulfi successio non minori iure ad se quam ad illos devenire contenderet, interim tamen se Regni Burgundiae beneficiariu Chonrado eiusque filio fieri peteret, nec illi vlla in re satisfaceret, dolore repulsa succensus, dum Caesar bello Pannonico distinetur, Burgundiam praesidiis vacua, armis & suorum factione, repente impetu occupare conatus est. Hermianus Cotrac. Marianus Scotus. Abbas Vrsper. Sunt autem vt inquit Lazius, qui crediderunt Rodulsum ex Adeldrude coniuge procreasse Vdonem Arelatensem Archiepiscopu, Hugonem Laufannensem Praesulem, & Rodulsum: at pellicem fuisse verisimilius est. Constitat enim ex diplomatibus illi vxore fuisse Hermedrude an. 1027.

REBUS Pannoniae compositis, Caesar copias suas in Burgundiam media hyeme reduxit, ex qua postquam Campanu & eius exercitu exegisset, fines etiam illius proprios vastatum iuit: eoque tandem illum redegit, vt se suae fidei tradere coegerit. Ex quo nemine amplius repugnantem,

6

32

7

1

1034 BVRGVNDIAM in duas provin-
cias hoc tempore distinctam fuisse,
Ducatum scilicet & Comitatum, vt
Comitatus ad Imperij ditionem
pertineret, Ducatus verò ad Regiã,
de eaq; re inter Regem & Impera-
torem conventum fuisse, frustra à
nonnullis scriptum video: cum Du-
catus nunquam Regni Lotharingi
ci fuerit, sed ad Reges Carolinã
familia; semper spectarit, nec proinde
quidquam in eo Burgũdici Reges
sibi arrogare vel prætere
vnuquam ausi vel visi sint.

1036

1037 OTHO Capania; Comes ducto
in Lotharingiam exercitu, pugnãq;
cõmissa cũ Gothelone Lotharingie
Duce, victus & occisus est, duobus
superstitibus liberis, Theobaldo &
Stephano ditionũ suarũ heredib.

1038 HERMANNVS Gisele; filius Sue-
uic; Dux obiit sine liberis. Ea de cau-
sa Conradus Imperator Suevia;
Ducatum dedit Othoni cuidã O-
thoni 3. Cæsaris nepoti. Herman-
nus Contr.

1039 CHONRARDO Imperatore mor-
tuo, Henricus filius eius, istius no-
minis tertius, cognomento Niger,
cum imperio Germanico Regni e-
riam Burgundici iura, titulõsq; ca-
pessit & obtinet annis 17. mensibus
4. d. 1. à die scilicet prid. non. Iunias,
quo pater eius expirasse traditur.

Bel-

te, filij hæreditatem adiuit in posses-
sionemque venit.

CAESARI Burgundiam totam
in suam fidem recipienti, vrbium e-
iusdem proceres, exemplo Lugdu-
nensis Pontificis, dicto Audientes
extiterunt, præsidia suis arcibus re-
ceperunt, & vt fidem suã oppigne-
rarent, obsides præbuerunt: adeo
vt illa Burgundia quæ 154. ante
ann. in vno Rodulfo regnum esse
cœperat, in alio esse desierit, iuris-
que Germanici facta fuerit. Ab eo
enim tempore non solũ ipse Con-
rardus, sed etiam posteri eius, Re-
gni Burgundici & Arelatensis iura
titulosque sibi temper vendicarũt:
quamvis sub ipsis vel à Regum qui
eos præcesserunt temporibus, illud
in multos variõsque Principatus
dissectum fuerit, qui suis propriis
Comitibus parebant & regeban-
tur: licet Imperij nomine, à quo e-
tiam feudi iure se illos tenere fate-
bantur. Maior enim Alpinarum
gentium pars sub Humberti Beral-
di filij regimine iam constituta e-
rat: Vuidonem verò, cui Crafsi co-
gnomen fuit, Comitatum Vien-
nensem (nunc Delphinatus est) ob-
tinuisse, Arelatensem autem provin-
ciam suos proprios Comites etiam
habuisse omnes consentiunt, inter
quos Vdonem Rodulfi regis foro-
riũ maiorem eius partem occupas-
se Lazius affirmat. Nec desunt etiã
qui Burgundiam Vesuntinensem,
quæ Comitatus titulũ huc vsq; reti-
nuit, in ditionem Odonis Comit-
is posterorum pervenisse existimant,
cũ tamen alij Burgundionũ Co-
mitum genus ad Vienna; Comites
referant. Illi autem omnes in fide

Q ij ob-

1040	<p>BELLVM inter Henricum Francorum Regem & Theobaldū Carnutensem atq; Stephanum Trecentem Comites circa hæc tempora ortum.</p>	<p>14 obsequioq; Germanico Augustorū, ad Hērici quarti vsq; tempora permāssisse credūtur. Quibus occasione bellorū ciuiliū disidiq; exorti inter Cæsarē & Romanos Pontifices, iugū Germanicū excusserunt, ditionēsq; quas quisq; vel occupabat vel obtinebat, suo proprio, non autē alieno iure auspicijsve regere cœpit. Ex Herman. Contr. Ottone</p>	2
1041		<p>15 Frising. Mariano Scoto, Lamberto Scaff. & Sigeberto.</p> <p>THEODERICVS cœnobij S. Valdburgis in foresto supra Argentoratū conditor, & Comitatus Montis Belgardi autor, hoc tēpore. Lazius.</p>	3
1042	<p>CIRCA hæc tempora Rodulfus quidam cognomine de Prussia Othonis tertij Imperatoris ex sorore nepos, Viennæ præficitur ab Imperatore Henrico, vrab autore quodam ignobili scripto traditum est.</p>	<p>16</p>	4
1043		<p>17 HAGNEM Guilielmi Ducis Aquitaniæ filiā, Reinaldi verò Burgūdiæ Vefontinæ Comitis neptem Hēricus Imperator duxit vxorem. Quo etiam anno Gisla ipsius Henrici mater obierat. Hermānus Contract. Maria. Scot.</p>	5
1044	<p>THEOBALDVS Turonensis & Carnutū Comes, à Godofredo cognomine Martello Andegauēsi Comite prælio vincitur & capitur. De hoc autē Martello istud scriptum extat in vetere quodam autore:</p>	<p>18</p>	6
1045	<p>Dum viguit tua, dū viguit Martelle potestas, Fraus latuit, pax magna fuit, regnavit honestas.</p>	<p>19</p>	7
1046	<p>HELINARDVS ex Abbate D. Benigni Diuionensis fit ab Imperatore Henrico Archiepiscopus Lugdunensis, ob eruditionis & probitatis quam de se præbebat opinionem. Studiis enim & Mathematicis & Philosophicis claruisse traditur.</p>	<p>20</p> <p>DVO magni nominis in Burgūdia Iurenfi & superiore (vbi Imperij nomine ad clauum sedebant, nomēq; & dignitatem veteris Regni Burgūdiæ tuebantur) Principes, nēpe Reinaldus sive Reginoldus, Agnetis Imperatricis auunculus (quē Burgūdiæ Vefontinæ primū Comitem fuisse plurimi autumāt) & Geroldus, ab Imperatore deficientes, castrū quod Mōs Beligardus vocatur obsidere cœperunt. Adveniente autem Imperatoris exercitu, Ludouici cuiusdā Comitis ductu,</p>	8

1047 **GVIDO** Reinaldi Comitis Burgundia filius, cum Richardi Normannia Ducis esset ex sorore nepos, a Vuillelmo Notho eius filio Comitatu Vernoliensi & Brionensi donatus fuerat: sed cum rebellioni aliorum Normannorum se immiscere adversus illum voluisset, omnibus ditionibus quas in Normannia possidebat deiectus fuit. Ex histor. Norman.

1048 **HUMBERTVS** qui a cadore manuum cognomen adeptus est, Beraldi filius, Moriennæ, quæ nunc Sabaudia dicitur, Comes, obiit, postquam Comitatum suum iure beneficiario ab Imperatore Henrico impetrasset, unico filio nomine Amedeo superstitite ex Adelide sive Adelehide coniuge sua: quæ quod Marchionis Segusiani filia hæresque esset, filio Marchionatum Segusianum cum Morianensi Comitatu adduxit. Fuisse verò matrem illius Bertæ quæ postea Henrico quarto Imp. nupsit, nobis Lambertus Scaff. &

1049 **Otho** Fritingensis significare videtur, cum Henrici socerum & Amedei, sive, ut in aliis exemplaribus habetur, Adelai matrem nominant, eorumque in regionibus Alpibus amplissimam autoritatem eo tempore fuisse affirmant. Sed cum Adelehidem Othonis Marchionis cuiusdam Italici uxorem etiam fuisse addunt,

1050 aut ex alio marito quam ex Humberto Bertham suscepisse intelligunt, aut Othonem Berthæ patrem pro auo nominare potuerunt. Cætera verò quæ de ipso Humberto &

1051 Amedeo eius filio a Paradino narrantur, in historia Sabaudica con-

1052 tra-

1053

1054

turpiter in fugam coiecti sunt. Ideo ne quid illis grauius cõtingeret, Imperatoris fidei clementiaque se committere, anno sequenti ad Solodurum coacti sunt, Hermanno Contracto teste. Cæterum Reinaldi illius Comitis uxorem fuisse Alisam Richardi Normannia Ducis filiam, Normannica scribit historia cap. 42. & ex ea Vuillelmum atque Guidonem filios suscepisse: quorum Vuillelmus patri in Comitatu hæres postea fuit, & pater Stephani sui etiam successoris, atque alterius Guidonis Archiepiscopi, qui Papatum Romanum sub Calixti secundi nomine exercuit. Geroldi autem sive Gerardi Iohana filia fuit, quæ Paradino autore in Sabaudica historia Amedeo Sabaudia Comiti nupsit: in Annalibus autem Burgundicis, Guidoni, quem Reinaldi fratrem fuisse existimat.

HVG O eius nominis primus mortuo Odilone fit Cluniacensis Abbas annis 60.

BVRGVNDIONVM cõuentum Soloduri diebus Supplicationum Henricus Imperator egit. Auentin.

OTHONE Matisconensi Comite mortuo, Gotofredus filius eius in Comitatu succedit. Bugnonius.

THEOBALDVS Odonis Campania Comitis filius Carnutum Comes se ad Imperatorem hoc anno contulit. Et miles eius, qui (ut in-

tra temporum historiam omnino pugnant.

HENRICVM Germaniæ Casarē ex Italia reversum paulō ante obitum suum cum rege Francorum colloquū habuisse Lambertus Scaff. autor est: ab eōq; infestiores quā venerant recessisse. Nugatur Auentinus, qui Gallum, dum Germaniā maioribus suis præceptam, pacta violata, conquereretur, ad singulare certamen provocasse: mox tamē nocte intempesta insalutato Cæsare fuga sibi cōsuluisse. Verisimilius verō est Theobaldum Campaniæ Comitē huius disidij causam præbuisse, quem paulō antē Imperator in clientelam suam illum suscepisse visus erat.

BERTHOLDVS Betzelini Comitē filius, Carinthiæ Ducatū, vulgō (vt sibi quidam persuadēt) de Zeringen dictū, ab Imperatore obtinuisse hoc anno, Nauclero teste, traditur, qui tamen eodem ferē loco Betzelium nullos reliquisse liberos, Bertholdum autem primū Zeringiæ Ducem ex Gebizone fratre illius Betzelini natum affirmat. Munsterus autem Gebizonem, Bezonem sive Bezelinum & Birthilone fratres, fuisse Luthardi Comitē Hapsburgēsis filios recenset. Ex Bezone verō natum Bertholdum, qui ducta vxore filia Vuelphonis Ducis Carinthiæ, arcem Zeringensem cōdidit in illis regionibus quæ foceri sui patrimonium extiterant, & ab ea Zeringēsis, spreto Hapsburgēsis familiæ titulo, cognominari voluerit. Testatur enim Auentinus Vuelphonem nō paucas in Sueviæ Ducatu ditiones habuisse, quas Bertholdus

quit Herman. Contractus) nunc eques auratus diceretur, effectus est. inde verō Palatini Comitē titulum sibi & suis etiam retulisse crediderim.

HENRICVS eius nominis III. cognomento Niger, Imperator & Burgundiæ rex, fatum persecutus est id. Octob. vnicō relicto filio, cui Henrici IIII. nomen fuit: qui quōd pueritiæ annos non adhuc supergressus esset, sub matris & quorundam Principū procuratione & tutela Imperij & regni Burgundici iura adiit: Dominatus verō illius anni numerantur circiter 50.

OTHONE Sueviæ sive Alemanniæ Duce absq; liberis mortuo, Ducatus illius Rodulfo Reinfeldenfi Comiti ab Imperatrice attributus est.

1059	<p>tholdus gener eius iure vxoris suae affecutus est: quo etiã cum Chario- nam Principatum ad se spectare sim- mul cõtenderet, illum titulo tenus cum sua posteritate vsurpasse vide- tur: id quod fortasse Nauclero im- posuit, vt crederet Ducatum Zer- ingensem quandoq; Carinthia Duca- tus appellatione vulgò nuncupatũ fuisse. Porrò tamẽ Berchtoldum il- lum priorem sine liberis obiisse, suc- cessionemq; illius ad Berchtoldum secũdum fratris sui BIRTHILONIS filiũ pervenisse commemorant.</p>	33	3
1060	<p>HENRICVS Francorum rex te- nio cõfectus, Philippum filium suũ natu maiorẽ, annos pueritiã non- dum supergressum, Regem crean- dum & Remis coronandum feriis Pentecostalibus curauit. Circa an- ni autem huius finem moriens, i- psũ & Hugonem fratrem eius mi- norẽ, fidei tutelãq; & procurationi Balduini Flandriae Comitis com- mendauit. Mirum, quod nõ potius Roberto fratri suo Burgundia Du- ci, nisi fortẽ senectus eius obstiterit. Ceterũ ex tabulis & diplomatis.</p>	34	4
1061	<p>cõstat, annos istius Philippi ab an- no 1061. enumerari consueuisse. Hu- go autem Herberti Veromanduorũ Comitis filia in matrimonium du- cta, socero in opes illas postea suc- cessit, & Rodulfum Veromanduorũ Comitem post se futurum sus- cepit. Sũt etiam, qui tertium filium nomine Robertum Henrico dede- rint, qui tamen patris obitum præ- cessisse videtur.</p>	35	5
1062	<p>Robertus fratri suo Burgundia Du- ci, nisi fortẽ senectus eius obstiterit. Ceterũ ex tabulis & diplomatis.</p>	36	6
1063	<p>cõstat, annos istius Philippi ab an- no 1061. enumerari consueuisse. Hu- go autem Herberti Veromanduorũ</p>	37	7
1064	<p>Comitis filia in matrimonium du- cta, socero in opes illas postea suc- cessit, & Rodulfum Veromanduorũ</p>	38	8
1065	<p>Comitem post se futurum sus- cepit. Sũt etiam, qui tertium filium nomine Robertum Henrico dede- rint, qui tamen patris obitum præ- cessisse videtur.</p>	39	9
1066	<p>Comitem post se futurum sus- cepit. Sũt etiam, qui tertium filium nomine Robertum Henrico dede- rint, qui tamen patris obitum præ- cessisse videtur.</p>	40	10
1067	<p>Circa</p>	41	11

BERTHA filia Othonis Mar-
 chionis cuiusdam Italici & Adelehi-
 dis Henrico Imperatori apud Fri-
 burias hoc annõ nupsit, quam ta-
 men

1068	CIRCA hæc tempora Bertoldus primus Dux Zeringensis Comitem Kiburgensem fororium suum ex Brisgoic possessione deiecit, eamq; sibi asseruit. Deinde cum absq; liberis moreretur, Bertholdum secundum nepotem suum ex Birtilone fratre suo habuit successorem.	42	men sequenti repudiare conatus est. Abbas Ursperg. Hanc vero Adelehidem sive Adelaidem Amedei (cuius in Sabaudia regionibusq; Alpibus autoritas erat amplissima) matrem fuisse Lambertus Scaff. autor est.	12
1069		43		13
1070		44	HABSPVRGENSIS arx à Rapoto Comite hoc tempore condita. Munsterus.	14
1071	GOTOFREDVS Matisconensis Comes moriens Guidonem sive Vugonem filium suum suarum ditionum habuit heredem. Is postea cælibem vitam agens, tandem se Monastica vitæ in Cluniacensi cœnobio addixit. Eo pacto Comitatus eius ad Reinaldum patrum eius rediit, vt Bugnonius recenset, qui in serie Comitum sequentiũ admodum incertus esse videtur.	45		15
1072		46		16
1073		47	COENOBIVM Molisimense hoc anno conditum, in quo Robertus Abbatis munus primus exercuit. Chr. manuscriptum.	17
1074		48		18
1075	ROBERTVS eius nominis secundus Burgundiæ Dux obiit nullis superstitis liberis, sed ex Henrico filio suo natu maiore præmortuo superfuerunt illi nepotes Hugo & Otho, quorum Hugo ætatis prærogatiua Ducatũ assecutus est, eoq; potitus dicitur annis circiter 22. Robertus autem Semuriaci in templo ab illo condito sepultus est.	1		19
1076		2		20
1077	RODVLEVS Sueviæ Dux factione Romani Pontificis & quorundam Principum, Imperator adversus Henricum IIII. creatus, Sueviæ Ducatum (cui Nuitlandia sive Burgundia minor adiuncta erat, adeo vt inde Burgundiæ Ducis titulum cum Sueuico gereret) Bertholdo Zeringensi eius nominis secundo resignavit. Henricus vero ex Ita-	3	CAESAR Italiam petiturus vt cum Romano Pontifice de pace transigeret, Vefontionem urbem venit, vbi à Vuillelmo matris suæ auunculo (cuius, vt testatur Lambertus Scaff. in illis locis amplissima & florentissimæ opes erant) magnificè splendidissimèq; exceptus est. Inde autem Sabaudiam ingressus, socrum suã, nempe Adelehidem, & Ame-	21

<p>1078</p>	<p>Italia reversus, vtrumq; eo Ducatu vi armisq; spoliat, & ipsum Friderico à Stauffen cum altera filiarum suarum Agnete, dotis nomine attribuit. Quod licet mortis occasione eodem anno Bertholdo prebuerit, nihilominus Bertholdus filius eius & istius nominis tertius, quem ex Richimara priore coniuge sustulerat, iuri paterno nunquam renuntiare voluit. Ex quo ab eo tempore Duces Zeringenses nō solūm Ducum, sed etiam Regum Burgundiæ & Arelatensium titulum suis aliis titulis semper addiderunt. Lambertus Scaff. Marianus Scotus, Abbas Vrsp. Auentinus, Nauclerus.</p>	<p>4 Amedeum filiū, qui late in illis regionibus dominabatur, adeo vt illius autoritas illic esset clarissima, possessiones amplissimæ, & nomē celeberrimum, obviam habuit. Sed vt illac iter liberum in Italiam sibi suisq; pateret, Burgundiæ quandā regionem commodissimam dominio eorum adiungere coactus est, eiusdem autoris qui eo tempore vivebat testimonio. Quo planē edocemur, Amedeū ipsum anno 1076. (quod Paradino visum est) non obiisse, qui tamen quando cunque obierit, filium aui nomine Humbertum suarum opum, ditionūq; successorem reliquisse traditur.</p>
<p>1079</p>		<p>5 POST obitum Rainaldi Borgia-ci Comitis, Gaulseranus cōsanguineus eius Borgia-ci fit Comes.</p>
<p>1080</p>		<p>6 LIS quæ magnis odiis inter Fridericum à Stauffen & Bertholdum Zeringiæ Ducem ob Ducatum Alemaniæ perseuerabat, Imperatore arbitro ita composita est, vt Friderico tota Sueuia, Bertholdo autem Brisgoiæ ciuitates & nonnullæ provinciæ quæ in Alsatia existunt, cum Nuiçtlandia & Præfectura Tiguriniensi, quam Advocatiā tunc dicebant, & titulo Burgūdiæ Ducis remanerent. Sed ex Annalibus Friburgensibus constat Zeringenses Principes non solūm Ducis, sed etiā Regis aut potius Rectoris Burgundiæ & Arelatensis titulo vsos fuisse: idq; vt Nauclerus censet, Imperatorum assensu: licet præter titulum nihil aliud inde emolumentum perciperent. Cæterum cum Nuiçtlandia totaq; Heluetiorum regio sub posteriorum regum Burgundicorum Imperio constituta fuerit, iis deficienti-</p>
<p>1081</p>		<p>7</p>
<p>1082</p>		<p>8</p>
<p>1083</p>		<p>9</p>
<p>1084</p>	<p>CARTHUSIENSIVM Monachorum primordia autoribus Brunone Agrippinensi, sive scholarum magistro, Remorūq; Canonico, & Hugone Gratianopolitanorum Episcopo.</p>	<p>10</p>

Circa

R scienti-

1085		11	cientibus Sueuici Duces quidquid in ea obrinuerunt, vel Caesarum beneficio, vel alio quopiam iure sibi attribuisse videntur. Nec inde tamē Lazij sententia confirmator evadet, qui Sultziorum sive Suiceiorū	29
1086		12	nomen, quod Heluetiorum totam gentem hodie complectitur, à Sueuis (quandoquidem Helueticæ regionis non modica pars Sueuicorum Ducum ditionis aliquādo fuerit) emanasse contendit.	30
1087	CIRCA hæc tempora obiisse videtur Vuillelmus sive Guliermus Burgundiæ superioris Comes, relictis, vt omnes ferè cōsentiunt, duobus liberis, Stephano in Comitatu	13	Vuido seu Guido secundus Viennæ in Allobrogibus Princeps vel Comes, Vuidonis primi cognomine Crafsi filius, & Vuidonis tertij qui primus Delphini titulum sumfisse dicitur, pater.	31
1088	successore suo, & Vuidone sive Guidone Archiepiscopo Viennēsi. Quibus tamen tertium Lazius addendum putat, nempe Reginaldū Beatricis patrem, quæ Friderico primo Imperatori postea nupsit, quem etiam Salinarum & Cabillonensium Comitem fuisse censet.	14		32
1089		15		33
1090		16		34
1091		17		35
1092		18		36
1093		19		37
1094		20		38
1095		21	BELLVM sacrum ad recuperandam ex nostræ religionis hostibus Terram sanctā à Christianis Occidentalibus susceptum, Heroicorū temporum memoriam renouauit. Huic autem vno consensu ab vniuersis Europæ nationib. Galli propter armorum peritiam præfecti sunt. quibus se comitem dedisse	39
1096		22	Humbertus Moriennæ Comes dicitur.	40
1097	HYGONEM Burgundiæ Ducem, mortua Iolanda vxore sua, tantum huius mundi tædium cepit, vt seipsum cilicio obnubens Cluniacensium instituto hoc anno manciparit. Ex quo, cum prole careret, Ducatus ad eius fratrem	1		41

Anni Christi.

Anni Duc. Burg.

Anni Regum Burgund.

1098	nem rediit, qui in illo exegit annos circiter 5. Cæterum Episcopus Cabillonensis ediderat in lite contra Regem de iurisdictione suæ ciuitatis transactionē cum Hugone Duce postea monacho, cuius extat sepulchrum Cluniaci, vbi etiam vitā cum morte commutauit an. 1100.	2	ORDO Cisterciensis à Roberto Molifmensi Abbate in Burgundia institutus, cuius etiam zelo permotus Otho Burgundiæ Dux Cistercium cænobium magnificis excitate impendiis aggressus est in agro Belnensi. Eodem verò anno Robertum Molifinum revocatum successorem suum Albericum ibi reliquisse ferunt.	42
1099		3		43
1100		4		44
1101	OTHO Burgundiæ Dux in facram militiam profecturus, Hugonem maiorem natu filium suum sui Ducatus se absente procuratorem hoc anno instituit: sed eum anno sequenti successorem habuit, cum morte immatura interceptus in Cilicia, profectionem suam adimplere non potuisset. Hugo igitur Ducatum adeptus, eo potitus est circiter an. 22.	5	SECUNDA principum Christianorum expeditio in Asiam hoc anno facta ad res Christianorū in Palestina promouendas, Ducibus Guilielmo Pietauorum Comite, & Episcopis Mediolanensi & Ticinensi. Quibus Stephanus Burgundiæ Comes (cui Chronicon vetus Flædriæ Capitibus audacis cognomen attribuit) se adiunxit, sed in itinere cum Turcis pugnans cecidit, vnico superstitite filio nomine Vuillelmo, cui Pueri cognomē fuit, quem ex sorore Conrardi Zeringiæ Ducis Bertoldi tertij filij, aut (vt alij volunt) fratris, susceperat: quemadmodum & Ligurinus Poëta & Otho Frisingensis perspicue testantur: licet Paradinus ex Chonrardi Imperatoris sorore interpretari maluerit.	45
1102		1		46
1103		2		47
1104	AMEDEVVM primum Sabaudia comitem Rhodum hoc anno feliciter contra Turcos cõseruasse scribunt ij, qui in eius memoriam Equitum annunciationis ordinem institutum postea fuisse volunt. quod quomodo cum Paradini scriptis cõvenire possit, viderint.	3		48
1105		4		49
1106		5	HENRICVS quartus Imperio spoliatus ab Henrico filio, paulò post obiit, nempe 6. idus Aug. Ea de causa Imperium Germanicum cum regno Burgundico penes eius filium, qui eius nominis fuit quintus, remansit annis circiter 19.	50
1107		6		1
1108	HUGONE mortuo Pontius fit Cluniacensis Abbas an. 13.	7		2

1109	<p>PHILIPPVS XXXVIII. Francorum rex 4. Cal. Aug. Meloduni decessit, cuius filius Ludouicus cognomine Crassus, ab Archiepiscopo Remensi coronari noluit: obitus tamen Philippi ab Archiepiscopo Tyrio lib. 11. anno 1108. ascribi videtur. Nobiles & principes Francie adversus Regem tumultuari incipiunt, quibus tandem superior evasit. Caterum Ludouicus ex Adalaide Humberti Moriennæ Comitis filia numerosam prole sustulit.</p>	<p>HVMBERTVS eius nominis secundus, Moriennæ Comes & Segusianorum Marchio obiit, relicto filio Amedeo secundo ditionum suarum hærede & successore, quem adiunt Comitis Sabaudia pro Moriennæ titulo ab Henrico V. Cæsare</p>
1110	<p>VLRICVS post Gaulferamum patrem in Comitatu Balgiacensi succedit. Nec longo ab hinc intervallo Guilielmo mortuo, Reinaldus filius in Comitatu Matisconensi etiam successit. De illo autem Guilielmo narratur illa Tragœdia, quod à Dæmone fuerit in æthera sublatus, nec vnquam postea comparuerit, eo quod Ecclesiasticorum bonis infestus esset. Id enim Ludouici Crasi temporibus ascribitur, cuiusq; mentio fit à Petro Venerabili lib. 2. Mirandorum, ubi se ex solo auditu referre fatetur. Fabulam tamen actam confictamq; à Monachis Cluniacensibus Bugnonius & Paradinus arbitrati sunt. Non convenit autem inter Lazium & Bugnonium de istius Reinaldi patre, quem alter Comitem Burgundiæ & patrem etiã Stephani antea Comitis fuisse putat: vtrumq; verò in ea re admodum esse incertum video. De qua etiam nollem absq; certioribus vetustioribusque testimoniis & autoribus iudicium proferre. Cõstat ex Abbate Montis, in appendice Sigeberti, Reinaldo fuisse fratrem nomine Vuillelmum.</p>	<p>obtinuisse, atque etiam vt primus Sancti Imperii Comes nominaretur. Otho Frisingensis tamen illum Taurinorum Marchionem tãtummodò vocat. Quæ de bellis autem ab illo gestis cum Comite Genevensi, & de expeditione Rhodiensi, atque etiam de secunda illius in Asiam profectioe, prolixa admodum oratione à Paradino narratur: fatius fuisset silentio omnino præteriri, aut alteri cuidam posteriori illius quàm ipsi attribui. quam illum semel in Asiam traiecisse cum Conrardo Imperatore & Ludouico iuniore Francorum rege inficiari nolim. Otho Frisingensis lib. 1. cap. 4. 4. illum cum Guillelmo Montisferrati Marchione Conrardi Imperatoris auunculos vocat.</p>
1112	<p>FRIBVRGVM in Brisgoia à Bertholdo Zeringensi Duce hoc anno conditum. Naucerus.</p>	<p>FRIBVRGVM in Brisgoia à Bertholdo Zeringensi Duce hoc anno conditum. Naucerus.</p>
1113		
1114		
1115	<p>Ini-</p>	

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Regum Burgund.

1116		15		10
1117		16		11
1118	INITIVM primi belli inter Anglos & Frācos gesti, licet iacta fuissent eius seminaria & fundamenta decem antè annis. De eo autem factis confusè & indistinctè, nec secundum ordinem temporum scripsisse scriptores tam Anglici quàm Gallici videntur.	17		12
1119		18		13
1120		19		14
1121		20		15
1122	POST Pontium Hugo fit trium mensium Cluniacensis Abbas: & eo mortuo Petrus cognomento Mauricianus sive Venerabilis, cuius nonnulla scripta extant, eidem cœnobio præficitur.	21	BELLO exorto inter Hugonem Comitem Tagspurgensem & subditos eius, cum Bertoldus tertius Zeringensis Dux Hugoni consanguineo suo suppetias tulisset, pugnādo cum ipso ab hostibus cæsus est, nō pcul ab oppido Molsheim, vnico filio superstite (quem tamen alij fratrem fuisse malunt) Chonrado. Naucerus. Munsterus.	16
1123	HVGO Burgundiæ Dux moriēs, Odonem filium suum maiorem natu ex Mathilde coniuge, sui Ducatus habuit heredem, qui eo potitus est ann. circiter 42. id quod hoc anno ex Epigrammate quod eorum sepulchro inscriptum est, contigisse probatur. Illi autem vxor fuit Maria Theobaldi Campaniæ Comitis filia: fratres verò Alexander & Galterus Archidiaconus.	1	HVMBERTVS Episcopus Geneuæ & Aymo eiusdem vrbs Comes, de illius Imperio hoc tempore inter se decertasse traduntur. Munsterus.	17
1124		2		18
1125		3	HENRICVS Cæsar ab Anglo Rege socero suo impulsus, Galliam invadere cum suis copiis conatus est, sed cognita Regis potentia demum reversus est, idque anno 1154. potius quàm 1120. iuxta Othonem Frisingensem, Abbatem Vrspergensis & Siebertum.	19

1126

GVLIELMVS cognomine Ale-
manus Cabillonensis & Matifco-
nensis Comes, Comitatu suo à re-
ge Ludouico hoc tempore spolia-
tus fuisse dicitur, quòd Cluniacen-
sium monachorū opibus infestus
esset. Paradinus. Id verò Aemilius
iunioris, illumque esse putat quem
à Dæmone raptum ferunt.

4

CVM Henricus quartus Cæsa-
rum Germanorū ex stirpe Regum
Burgundorum vltimus, nullis su-
perstitibus liberis obiisset, Lothar-
ius qui ex Saxonum genere pro-
dibat, post illum Imperiū adeptus
est. Qui cum Burgundicā familiam
nulla ratione attingeret, nihilomi-
nus tamen Regni Burgundiæ iura,
titulosq; sibi arrogaret, Reinaldus,
qui tunc in Burgundia ad clauum
sedebat, & nomen dignitatēque
veteris Regni Burgundici tueba-
tur, Beneficiarium eius se profiteri
nunquam voluit, quòd Burgun-
diam Imperij beneficium non esse
contenderet.

1

DIVIONENSIS vrbs incendio
tota ferè hoc anno conflagrauit.

1127

5

VVILLELMVS sive Guillelmus
Burgundiæ, qui etiam Viennensis
& Salinensis dicebatur Comes, &
Stephani Comitis filius, cogno-
mento Puer, fraude suorum cog-
blatus hoc anno interiit, testimonio

2

Dodechini abbatis. At anno superiore occisum mox docebimus. Veruntam-
en ea de causa Reinaldus Matifconensis & Cabillonensis atq; Salinarum
Comes (vt nonnullis placet) quòd paterno sanguine ac genere illū propius
attingeret, (nō desunt enim, qui patrum fuisse affirmant) atq; etiam genus
suum à Burgundis Regibus per Viennæ principes repeteret, & Comitatus
Burgundig, & ditionum omnium, quarum ille possessor fuerat, successor hē
résq; hēreditario iure absq; vlla cōtroversia factus est. Sed cum in illas sum-
mum ius se habere existimaret, ob idque fidem suam nullatenus obstringe-
re, nec in Lotharij Cæsaris verba iurare vellet, rei quam putabat indignita-
te permotus Cæsar, Burgundiæ Comitatum Chonrardo Bertoldi tertij fi-
lio Zeringiæ Duci sibi deditissimo, & qui Vuillelmi auunculus fuerat, eum-
que etiam paterna agnatione quodammodo attingebat, in quodam Prin-
cipum conventu adiudicauit. Qui cum ius quod inde sibi acquisitum pu-
rat, persequi cupit, alter verò sua se possessione deiici non patitur, bello gra-
uissimo diuturnoq; sese mutuò implicarunt: in quo non semel acie cruenta
dimicatum est, adeò vt res inter eos, eorūque posteros, ante Friderici pri-
mi Imperatoris tempora componi non potuerit, vt ex eodem Dodechino
& Othone Frisingense lib. 2. cap. 29. de gestis Friderici I. Imperatoris con-
stat. Fallitur autem Sigeberti appendix, qui Vuillelmū Vuillelmi Pueri suc-
cessorem pro Reinaldo nominat, Cæterum quæ de obitu Guillelmi illius

cogno-

cognomine Pueri comperimus, ex epigrammate quod est tumulo cuidam adscriptum, in cœnobio quod Alta-ripa dicitur, prope Friburgum Helvetiorum hîc rei clarioris gratia adiungere placuit: An. 1142. 3. id. Februar. obiit Philippus de Glanna fundator sepultus in præsentî tumulo: cuius pater Petrus & Philippus de Glanna fratres, ann. 1126. 5. id. Februar. cum Guillelmo Comite Viennensi & Salinensi cum multis aliis nobilibus iniuste ab iniustis in occisione gladij apud Paterniacum mortui sunt: & in prioratu Cluniacensi sito in insula lacus, sepulti:

1128

6

3

1129

7

4

1130

8

5

1131

9

6

1132

10

7

1133

11

8

1134

12

9

1135

13

10

1136

14

11

1137

15

12

1138

16

13

PHILIPPVS Ludouici Crassi filius admodum iuuenis, volente patre, in præsentia Henrici Regis Angli, Remis Regio diademate coronatus est.

PHILIPPVS iunior Rex equo delapsus Lutetiæ obiit. Ea de causa Ludouicus, qui iunior dictus est, frater eius, Concilij Remensis tempore ab Innocentio Papa ex Regis patris sententia coronatus est. Sunt qui Regem Crassum ceremonias & ritus in Regum coronationibus obseruandos tunc conscripsisse, suaque munia gradumque vnicuique Parium assignasse, ius coronandi Regis Remensi Pontifici attribuisse, numerum Parium Pontificiorum ad exemplum militarium instituisse, ipsamque etiam Parium appellationem illis indidisse scripserunt: quod mihi tamen, nullo adhuc antiquo testimonio constare potuit.

LVDOVICVS Crassus Francorū Rex Lutetiæ obiit. Ea de causa Ludouicus filius eius iunior, & Pius dictus, post eum regnat ann. 43. Ab illo autem tempore annos eius enumerare videtur Guillelmus Tyrius, cum illum regnasse 50. scribit.

GILBERTVS provinciæ Arelensis Comes hoc tempore, cum Raimondi Berengarij Comitis Barcinonensis matrem duxisset in vxorem, nec ex ea prolem relinqueret, alterum filiorum illius, nempe Berengarium qui Reimondi frater erat, in filium sibi adoptauit, cumque post obitum suum sui Principatus successorem habuit. Franciscus Tarassa.

CHONRARDVM Zeringiæ Ducem Fridericus Sueuiæ Dux, qui postea fuit Imperator, cum bello præmeret, ex vrbe Tigurinensi expulit, eiq; etiam castellum Zeringense abstulit. Otho Frising. Mûsterus. Quæ ut recuperaret, coactus est Comitatum Hasbergensem Chonrardus Sueuo tradere.

LOTHARIO Imperatore mortuo 3. non. Decemb. Interregnum fit 4. mensium.

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

THEODERICVS Comes Montis Belgardi five (vt in veteribus tabulis habetur) de Bilicardo, hoc tempore.

GUIDO istius nominis tertius, secundi autem Guidonis (quē Delphini & Delphinatus titulum primum sumpsisse aiunt) filius, primi verō Guidonis nepos, Delphinatu Viennensi hoc tempore præfuisse videtur. Vnicam autem filiam nomine Beatricem reliquisse traditur, quæ ex Hugone postea Burgundiæ Duce Andream filiam in Delphinatu aui successorem suscepit, cum ex Raimundo Comite Tolosano priore suo marito nihil prolis tulisset.

CHONRARDVS Imperator & Ludouicus Francorum Rex belli sacri causa cum copiis suis in Asiā hoc anno traiecerunt, quibus se comitem adiunxit Amedeus Taurinorum Marchio (sic enim Otho Frisū illum appellat) & Gulielmus Montisferrati etiam Marchio Imperatoris auunculi: sed ex illis Amedeus in Cypro obiisse traditur an.

1148. vt scriptū habeo in quodam vetere fide digno Chronico. id quod etiam

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

CHONRARDVS tertius, natus ex sorore Amedei Sabaudig Comitis & Guilielmi Marchionis Montisferrati, ex Sueuicæ Duce Germanorum Imperator creatus cal. April. regnat an. 12. mens. 10. dieb. 15.

LOSANNA ab Amedeo Comite Geneuensi frustra obfessa, Episcopo strenuē illam defendente. Chron. Helueticum.

REINALDVS Burgundiæ Vefonting, Matisconēsis, Cabillonensis & Salinarum Comes, circa hæc tempora obiisse videtur (quāquam de anno obitus illius non constet) vnica filia relicta nomine (iuxta Othonem Frisingensem & tabulas veteres) Beatrice: licet Dodechinus & alij maluerunt Agnetem dicere: quam ex Simonis Lotharingæ Ducis filia suscepit, quæ illi in Comitatu Burgundiæ successit. Bugnonius verō affirmat Comitatum Matisconēsem ad Vuillelmū patruum eius rediisse. Ditio autem cui Reginaldus & filia eius dominabantur, à Basilea (vt inquit Otho Frisingēsis) & castro quod Mons Belgardi five Biliardi nominabatur, vſque ad Isaram annē extendebatur.

GVLIELMVS Niuernensis Comes, mundi delicias abiurans, Carthusianorum regulæ se dicauit. Chr. vetus.

1150	<p>etiam credibilis est, quàm 1154. Longè verò hallucinatus est Paradinus, qui id contigisse arbitratus est eo tempore quo Philippus Francorum & Richardus Anglorum Reges traductis in Asiam copiis Ptolomaidem obsederunt. Interim constat Amedeo Humbertum secundum filium suum in Sabaudienfi Principatu successisse.</p>	28	<p>BERENGARIUS Raimondi Regis Aragonum & Barcinonæ Comititis frater, cum Gilberto qui matrem illorum duxerat, in Provinciæ Comitatu successisset, à Provincialibus circa hæc tēpora occisus fuisse dicitur. Ea de causa Raimondus frater eius ducto in Provinciam exercitu, totam sibi subdidit, & in fraternæ necis ultionem Arelatensem nonnullasque alias ciuitates diruit ac evertit. Franciscus Tarassa. Idcirco Rodericus Toletinus fatetur Provinciam hoc seculo aliquandiu Regum Aragonum dominio fuisse subditam: Guillelmus autem Neubrigensis ipsum Raimondum Regem simul etiam Provinciæ Comitem appellat. Sunt verò qui Comitatum Arelatensem à Provinciali distinxerunt, & Arelatensem Imperio Germanico obnoxium statuerunt.</p>	12
1151	<p>RAINALDVS Balgiaci Comes moriēs cum prole careret, Blandino fratri suo Comitatum Balgiacensem vetuli per manus tradidit.</p>	29		13
1152	<p>CHONRARDVS Imperator mēse Februario naturæ concessit. Qua de causa Germaniæ proceres Fridericum Sueuiæ Ducem (ex fratre Friderico illius nepotem) illi substituerunt, qui Germanico Imperio præfuit ann. 37. mensibus 3. dieb. 7.</p>	30		1
1153	<p>Quo etiam tempore Chonrardus Zeringiæ Dux obiisse traditur relictis quatuor filiis, Alberto, Bertholdo IIII, Rodulfo & Hugone, qui ditiones eius inter se partiti sunt. Sed Ducis Zeringiæ nomen remāsit penes Bertholdum: cui bella quamplurima cum Reinaldo Burgundiæ Duce fuere. Chron. Helueticum.</p>	31	<p>FRIDERICVM Casarem in Italiam proficiscentem Bertoldus Zeringiæ Dux sequutus est.</p>	2
1154		32		3
1155		33		4
1156	<p>LVDOVICVS Francorum Rex eo tempore quo Fridericus Imperator</p>	34	<p>FRIDERICVS Imperator repudiata priore sua cōiuge, Beatricem S (quam</p>	5

	rator Vesontionem accessit, Diuoni fuisse traditur.	35 (quam alij falso vocarūt Agnetem) Reinaldi Comitis filiam Burgundia superioris, & Provinciae Arclatensis Principem duxit in vxorem: qua ratione res Burgundica totaq; Sequanorum provincia sub Imperio Germanico rursus coiit. Sed vt litem, quæ ob eam causam cum Bertholdo Conradi filio Zeringia Duce non adhuc sopita erat, planè componeret, tres ciuitates Episcopales, nempe Losannam, Geneuam, & Sedunensem cum finibus & iuribus illis attributis, quæ inter Iuram & Iouis montes sitæ sunt, à Comitatu Burgundico (cui antea annexæ erant) refecatas, in vnum principatum erexit: & ipsi Bertholdo cum minore Burgundia eiusque posteris perpetuò possidendas dedit, à quibus se Ducem Rectoremq; Burgundia nuncupari deinceps curauit. Cætera verò quæ Reinaldus Beatricis pater tam in Burgundia superiore, quam ex Ducatu Burgundia possederat, cum Regni Arelatensis titulis, sibi iure vxoris suæ retinuit, demtis nonnullis ditionibus & parte honoris (vt inquit Abbas Montis in appendice Sigeberti) quam reliquit Vuillelmo vxoris suæ patruo. Bugnonius verò Comitatum Matisconensem fuisse affirmat. Cui etiam Cabillonensem, & Salinarum aliõsq; qui Ararim propius attingunt, adiicere ausim, à quibus Comes de Saonna à Guillelmo Tyrio cretus videri potest: cum constet ex veteribus tabulis & instrumentis, eo adhuc & filio eius Othone viuente Cabillonenses Comites extitisse, qui Dominiũ multorum oppidorum castellorũq; vicinorum, quæ hodie maiore ex parte Comitatum Burgundicum constituunt, non ex Imperio Germanico, sed ex Ducatu Burgundico beneficiario iure obtinebant. Ceterum Fridericus ducta Beatrice, cum expeditionem in Italiam fecisset, ex ea reuersus Vesontionem ciuitatem accessit, vbi procerum nobiliũq; Burgundicorum, atque etiam Arelatensis, Lugdunensis, Viennensis, Valentia, & Auinionensis Præfulum, necnon Syluij Principis de Claria obsequia recepisse, fidemq; iureiurandi sacramento ab iis accepto sibi obstrinxisse, Rademincus in Othonis appendice recenset.	6
1157			
1158	VUILLELMVS Matisconensis Comes hoc anno obiisse scribitur à Bugnonio, superstitibus duobus liberis & Stephano maiore natu, qui patri in Comitatum successit.	36	7
1159	Id verò aliter contigisse ex alijs sc̄i ptoribus videtur. Vt cunq; autem fit, & Stephanum & Gerardum qui postea cum Othone Merania Duce de Comitatu Burgundico disceptaturi sunt, prodiisse mihi persuadeo.	37	8
1160	BELLVM pro Comitatu Tolosano hoc tẽpore inter Ludouicum Fran-	38	9

	Francorum & Henricum Anglorū Reges.			
1161		39	VVILLELMVS Niuernensis Comes Carthusianus obiit, filio eiusdem nominis successore sibi relicto.	10
1162		40	RAIMONDVS Aragonum rex atq; etiam Barcinonēsis & Provincie Comes obiit, Alfonso filio superstitite, qui illi in regno Aragonū & in Comitatu Provincie successit. Guil. Nembrigenfis, & Franc. Tarassa.	11
1163	ODO tertius Burgūdiæ Dux moriens, Hugonem istius nominis tertium, filium suum, quem ex Maria Theobaldi Campaniæ Comitis filia susceperat, sui Ducatus habuit hæredem, cuius tamen tutelam & Ducatus procurationem, mater eius & Theobaldus fratres eius initio egisse dicuntur, quod non esset adhuc per ætatem ad res gubernandas idoneus. Cæterum omnes ferè Gallici scriptores illum perperam pro Hugone Odonem nominasse videntur. Vxor illius fuit Alisa Lotharingæ Ducis filia, ex qua Odonem filium iam susceperat anno 1170. vt constat ex veteribus tabulis.	1	AD Ararim sive Sagonuam fluiuium non procul à Diuione vrbe Burgundiæ celeberrima, Fredericus Imperator conciliū indixit hoc anno tollendi ex Ecclesia schismatis causa: ad quod ipse cum Boëmiæ & (vt Tritemio placet) Daniæ regibus atque Victore suo Antipapa profectus est, invitato Galliarum rege vt ipsi etiam deesse nollet. Verum cum Alexander ad id se profecturū negasset, quod ipse non indixisset, Turoniq; id inchoasset, infecto negotio Cæsar Germaniam repetiit. Sigeb. appendix. Platina.	12
1164		2	STEPHANVS Cluniacensis Abbas an. 10. post Petrum.	13
1165		3	BERTOLDVS Zeringēsis Dux nomine quartus, mortuis omnibus suis fratribus, toto Zeringensium principatu circa hæc tempora potitus est.	14
1166		4	THEOBALDO Campaniæ Comiti Fridericus Imperator & vxor eius Beatrix oppida quædam & ditiones in Burgundia, nempe Quingium, Lonvinum Insulā, Dolam & Campum pagani, cum contributis cuique finibus, habenda eo iure quo Reginaldus Beatricis pater il-	15
1167		5		16

1168	<p>GVLIELMVS Niuernensis Comes in Palæstina, nullis relictis liberis, obiit: qua de causa successorem in suo Comitatu habuit fratrem suum nomine Guidonem.</p>	6	<p>la antea tenuerat, tradidit, vt eius donationis instrumento cõstat. Ex aliis autem veteribus tabulis cõpertum est, non solùm Dolæ, & oppidorum commemoratorum, sed etiam Poligniaci aliorumq; quamplurimorum quę ex Comitatu Burgundico hodie censentur, sicut & Salinarum Baronatus supremum imperium eo tempore penes Burgundiæ Duces fuisse: idq; est quod Sigeberti Continuator innuit, sub annum 1157. Fridericum Imperatorem cum Beatrice filia Reginaldi Com. Burg. cepisse ciuitatē Vefotionem & alias multas, quas pater eius tenuerat, de Duce Burgundię. Ad quod etiam referri potest quod Otho Frisingensis ditiones Comitatus Reinaldi a Basilea ad Isaram tantum extendebat.</p>	17
1169		7		18
1170	<p>IN subsidium Terrę sanctę pię & liberę erogatam pecuniam ab vniuersa Gallia, Stephanus Sacroçfariensis Comes Theobaldi Campaniæ Comitatus filius, cõ iussu Regis defert, (teste Sigeberti appendice) cùm tamen aliam illuc proficiscendi occasionē illi fuisse, Vuillelmus Tyr. lib. 20. cap. 27. ostendat, vbi etiam fatetur, Stephanum quendam Vuillelmi Comitatus de Saonna filiũ, cum Henrico Burgundiæ Duce, prioris Stephani ex sorore nepote, Hierosolymam Religionis tantummodo gratia se contulisse, paruaq; illic facta mora sese confestim in patriã suam recepisse. Quo loco Henricũ Hugonis loco librariorum culpa temerę suppositum esse, sicut etiam Odonem in appendice Sigeberti, nemo non intelligit: cùm ex actis etiam publicis constat, Hugonem hoc anno profectionem illam in-</p>	8	<p>GVILLELMO Cabillonensi Comiti ob iniurias monachis Cluniacensibus illatas bellum intulisse circa hæc tempora, in Aimoino traditur.</p>	19
1171		9		20
1172		10	<p>NVPTIAS filiæ suæ Iohanni regis Angliæ filio totamq; suę successionis spem dotis nomine Amedeus Moriennæ Comes obtulit, teste Sigeberti appendice.</p>	21
1173		11	<p>RODVLPVVS de Soliaco Cluniacensis Abbas annis tribus.</p>	22
1174		12	<p>FRIBVRGBENSIS Ciuitatis (quę est in Vchtlandia) iacta fuerunt fundamenta hoc tempore, a Bertoldo III. Zeringiæ Duce. Naclerus. Munsterus. Chronicon Helueticũ id anno 1179. ascribit.</p>	23
1175		13	<p>GVALTERVS Cluniacensis Abbas an. 1. & post illum Guillelmus annis 2.</p>	24

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Regum Burgund.

1176	xonna vulgari sermone dicitur) Comes.	14		25
1177		15		24
1178		16	THEOBALDVS Cluniacensis Abbas an.1. post quem Hugo secundus an.19.	25
1179	LVDOVICVS Francorū rex valedadinarius, Philippum filium suū, cui Augusti cognomen postea datū est, Remis coronandum curauit.	17	BLANDINVS Balgiacensis Comes moriens, Reinaldum filium sui Comitatus heredem, successorēque reliquit.	26
1180	PHILIPPVS iterum cum Elisa vxore sua Balduini III. Hannoniæ Comitis filia coronatur. Eius matrimonij autor fuerat Philippus Flandriæ Comes; Elisæ auunculus. Sed cum id inscia Regina Regis matre & eius fratribus, nempe Gulielmo Remēsi Archiepiscopo, Henrico Trecensi, Theobaldo Carnutensi & Stephano Sacrocæsariensi Comitibus factum fuisset, illi ea de causa turbas mouere aduersus iuniorē Regem statim ab obitu patris ipsius, qui eodem anno nempe 1180. naturæ concessit, conati sunt, vt Sigeberti continuator autor est. Ideo non desunt qui Hugonē Burgundiæ Ducem ab eorum consiliis non alientm fuisse tradant: quamquam autores de hoc primo Optimatū Franciæ cum rege dissidio, valde inter se discrepantes video. Cæterum valde hallucinatus est Paradinus, qui expeditionem aduersus Imperium Constantinopolitanum susceptum fuisse anno 1180. vi uente adhuc Hugone Duce (qui ei	18	OMNIVM rerū immunitas Monachis Cluniacensibus hoc anno concessa à Gulielmo Cabillonensi Comite (qui se etiam Salinarū Baronem nominabat) in omnibus eius ditionibus, vt ex instrumento istius concessionis compertum habemus. Paradinus Comitem Matisconensem simul fuisse contendit, refragante Bugnonio, qui circa hæc tempora Stephanum Matisconensem Comitem sine liberis obiisse, ideoque Reinaldum Balgiaci Comitem in Comitatum Matisconensem ei successisse affirmat. Cuius etiam filius Vricus fuerit post illum Matisconensis Comes, & Sibylla filia: quæ cum Amedeo Sabaudia Ducis nuberet, Comitatum Balgiacensem Sabaudia Commarchiæ addidit. Quæ tamen sententia mihi probabitur, quousque certioribus testimoniis confirmetur. Cæterum Guillelmum illum, à Gulielmo Tyrrio Comitem de Saonna nominatum fuisse arbitror, ab vrbe quæ hodie Auxonna vocatur.	27
1181		19		28
1182		20		29

præesse

S iij Mor-

1183	præfse noluerit) à Balduino Flan- driæ Comite & aliis Gallia proce- ribus scribere ausus est.	21	MORTVA Alifa five Elifa vxo- re sua, Hugo Burgundicæ Dux secun- das nuptias cum Beatrice vnica Del- phini Allobrogici (quem etiam Co- mitem Albonis five d'Arbis dice- bant) filia, inuit. Quæ cum antea Al- fonso Comiti Tolosano nupsiffet, nec ex eo prolem aliquam sustulif- set, ex Burgundo randem suscepiffe traditur filium nomine Andream, qui auo materno postea successit in Delphinatu Allobrogico. Istas au- tem nuptias cum vetustis & fide di- gnis testimoniis anno 1183. statui- mus.	30
1184	DISSIDIO exorto inter Hugo- nem Burgundiæ Ducem & opti- mates quosdam Burgundos, quo- rum præcipuus esse videbatur Ver- geiani Dominus (qui fortè Philip- po Regi aduersus hostes suos eo tempore studebat) Vergiacum cas- trum Dux oppugnare aggressus est. Ideo Rex rebus cum Fladro Co- mite compositis, copias suas in Ver- geiani auxilium duxit, quibus Dux coactus est ab incepto suo desiste- re. id quod anno 1184. contigisse nonnullis quibusdam antiquis te- stimoniis compertum est. Quo eti- am tempore Flauia Heduorū, nec- nō Belua à regio milite captæ (sic- vt à P. Aemilio scriptum est) vide- ri possunt.	22	BERTOLDVS eius nominis quartus Zeringiæ & minoris Bur- gundiæ Dux ac Reçtor nuncupa- tus, nec non etiã Geneuæ & Lofan- næ Princeps obiit, cum paulò antè Bernam ciuitatem à fundamentis extruere cœpiffet. Quapropter eius perficiendæ & absoluendæ cura re- lictæ est Bertoldo quinto filio, suc- cessoriquè & heredi illius, cui Diuitis cognomen fuit, sicut aiunt Naucle- rus & Munsterus: cum tamē Chro- nicon Helueticum Bernensis ciuita- tis initia statuatur anno 1191.	31
1185	PHILIPPVS Rex cum copiis su- is in Burgundiam reuersus, Castel- lionem urbem, quæ est ad Sequa- nam, non autem (vt Aemilius falsò putauit) ad Ligerim, cepit & incen- dit: vltraquè progressurus fuiffet, nisi Dux sese illius potestati permittens Vergeianū in gratiam recepiffet, e- iusque filiam Elisam five Alaidem Odoni filio suo nuptum dediffet.	23		32
1186	Ex vetustis quibusdam monumen- tis.	24		33
1187		25	DIVIONENSIBVS ciuibus ius ciuitatis suæ concessum hoc anno ab Hugone Duce.	34
1188		26		35

1189 FAMA rerū in Oriente pro Christianis excisarum animos Augusti Germani ac Regum Principūque Europæorū ita permouit, vt plurimi susceptis belli Sacri insignibus, ad profectiōnem Hierosolymitanam se accinxerint. Cui tam præclara expeditioni cum Hugo Burgundia Dux deesse nollet, Philippum Regem secutus est anno 1190. ab eōq; in Europam anno 1191. redituro, copiis quas ad reliquias belli Sacri conficiendas relinquebat, præfectus est. Sed cum in eo munere præclare fortiterque se omnium opinione gessisset, magno tandem rerum Christianarum damno defunctus 8. id. Augusti anni 1192. relictis duobus liberis, quos ex Elisa vel Alide Lotaringia Ducis filia prioris sua coniuge susceperat, Odone maiore natu & Alexandro: quorum Odo (qui tertius fuit istius nominis) ætatis prærogatiua Ducatum Burgundicum adeptus est.

1191

CIRCA hæc tempora vixisse videtur Hanzon (quod paruum Iohannem significat) Montis Belgardi Comes. Qui tamen eum in illo Comitatu præcesserint, adhuc ignoratur: eius verò hæredem & successorē fuisse Theodericum, veteres quædam schedæ testantur: quæ etiam narrant, istum Theodericum Theoderici secundi eius successoris patrem fuisse, atq; etiā duarum filiarum, quæ Comiti de Nouo Castro trans Dubim & Domino de Nouo Castro in Burgundia nupserrunt,

Alfon-

FRIDERICVS Imperator nobilissimo validissimōq; cum exercitu è Germania profectus, in Ciliciam pervenit anno 1189. Equa cum in Armeniā copias suas perduxisset, ibi ad leuandum æstum in Selisio amne natare voluit: sed aquarum vi absorptus infelicitè perit 3. id. Iunii anni 1190. plurimis superstibus liberis. E quibus Henricus, qui fuit eius nominis sextus, Imperium Germanicum post illum obtinuit. Odo autem frater eius, ordine tertius ab illo, opū ditionūq; quas Beatrix mater illorum in Burgundia tenuerat, successor hèresque factus est: quibus Palatini & Regni Arelatensis titulos adiunxit.

BERNAM Heluetiorū indytam ciuitatem à fundamentis hoc anno mense Maio Bertoldus 5. Zeringia verò sextus Dux, extruere cœpit. Id quod duobus liberis adhuc puerulis, quos habebat, omnino exitum attulit: quos nobiles fraude sustulerunt, cum suæ libertati Bertoldum inde sibi insidiari suspicarentur. Tantum verò ex iis concepit dolorē traditur, vt Bernam ipsam cum suis pagis & minore Burgundia Germanico Imperio postea attribuerit. Chronic. Heluet. Stüpfj.

1195

4

5

1196

5

6

1197

6

7

1198

7

8

1199

8

9

ALFONSVS Aragonum Rex & Provincie Comes, obiit multis superstitibus liberis: e quibus Petrus, qui maior natu erat, Regnum Aragonense obtinuit, cui Dominatum Montispeffulanum addidit, ducta in vxorem Maria vnica filia Gulielmi de Montepessulano. Alfonso vero alter fratru illius, Comitatum Provincie adeptus est.

CVM Philippus Francorum Rex repudiata sua coniuge, qua Danica Regis soror erat, aliam superinduxisset, Diuione concilium Episcoporum ea de causa hoc anno habitum est, Petro Capuensi Papae Legato praeside: cuius decreto toti Francie sacris interdictum fuit a feriis Luminarium vsq; ad cal. Aug. adeo vt sit in quibusda Annalibus memoriae proditum, toto eo tempore in tabulis & actis publicis Francie subscribi solitu fuisse: Regnante Christo, cum antea Philippo scriberetur.

OTHONI Merandae Duci, Burgundiae vero Comiti, Henricus Imperator Luxouii oppidum cum finibus illi attributis concessit. Ex tabulis.

BELLO exorto inter Conrardum Sueuiae Ducem & Bertoldum Ducem Zeringensem, dum Sueuus cum copiis in hostem properat, tato miserrimo interiiit. Chro. Heluet.

IN locum Henrici sexti Imperatoris demortui Philippus frater eius Sueuiae Dux successus est.

OTHO Frederici Imperatoris filius, qui primus Palatini titulo cum Comitatu Burgundiae usus est, hoc anno naturae concessisse scribitur a Paradino: quamvis non desint, qui illum anno 1191. vndecimo die Iulij obiisse contendant. Quorum dissidium, cum vetustiora testimonia desint, non posse facile componi intelligo: attamen ex tabulis & actis publicis illius seculi comperitum est, illum ex Margareta Theobaldi Blecensis Comitis filia, qua ante quam illi iungeretur, Hugoni

1200

1

Domino de Oisy nupserat, reliquisse Beatricem filiam qua Othoni Duci Meraniae (ea ad Athesim in Alpibus Lazio teste atq; in Carinthia existit) collocata est, qui eo nomine & Comitatus & Palatini Burgundiae iura titulosq; sibi vendicauit & asseruit. An aliam autem sororem nomine Iohannam Beatrix habuerit, nulla vetere lectione mihi adhuc liquidò constare prorsus agnosco: licet etiam Hugoni Sabaudae Iohannis Cabillonensis Comitis filio satis (vt mihi videtur) imperite scribat nupsisse: Paradinus autem Gerardo magni nominis in Burgundia viro, qui (vt ille ait) se ex vetusta Viennensium Comitum stirpe praedicabat. Hic cum Burgundis quam Meraniis acceptior esset, maiorem Comitatus Burgundiae partem ad se attraxit, adeo vt tantum Meranio Duci in ea reliquum fecerit quod a Vesontione ciuitate Imperij Germanici limites attingit. Et cum paulò post absq; liberis

beris obierit, non minus tamen adhuc negotij Meranio fuit cum Stephano Cabillonensi Matifconensiq; Comite, Guillelmi illius (quem Guil. Tyrius, si Paradini vera est suspicio, comitē de Saōna nuncupat) filio, ad quem agnationis iure Gerardi hareditas perveniebat. qui quōd se ex Regū Burgundionum stirpe ortum esse sciret, Burgundiæ etiam iura in se esse translata cōtendebat defendebatq; , annitente fauentēq; illi tora nobilitate Burgundica, sic vt causa illius tandem ope Burgundiæ Ducis, cuius Beneficiarius erat, prævaluerit, licet Meranio Campaniæ Comes affinitatis ratione studeret. Interim ex veteribus tabulis & monumentis istius seculi mihi hoc tantū constare affirmo. Anno autem 1205. & 1221. Beatricem Guillelmi filiam (cuius mentionem ann. 1180. fecimus) Cabillonēsi Comitissam fuisse: deinde anno 1211. controversiam, quæ de quadam Comitatus Burgundiæ portione fuerat inter Meranium & ipsum Stephanum, certis quibusdam conditionibus compositam fuisse. Istud etiam obseruauimus, Stephanum, eiusq; filium Iohannem, Burgundiæ Comites solummodo nominari, nec vnquam Palatini titulo vti: Iohannē deniq; non prius se Cabillonium Comitem nuncupasse, quàm Mathildi sive Mahildi primæ suæ coniugi conubio iunctus fuisset, nec Salinarum Dominum ante quàm illas permutatione ex Burgundiæ Duce acquisiuisset. Postremò illorum ditionem, in ea Comitatus Burgundiæ parte quæ magis Arari & Ducatui Burgundico contermina est, extitisse, adeo vt Auxonna vrbs & castellum quod vulgo Auxonna dicitur (à qua fortē Comites de Saonna eos vocitare videri posset) in eorum dominio fuerit. Quibus iudiciis ita moueor, vt credam non solum Stephanum fuisse vel filium, vel nepotem Guillelmi illius, qui fuit Beatricis Frederici Imperatoris vxoris patruus, cui Sigeberti continuator partem honoris quem Reginaldus frater eius in Comitatu Burgundico obtinuerat, remāsisse scribit, (id quod de titulo Comitatus interpretor) sed etiam Gerardum illū superiorem. Siquidem pluribus aliis testimoniis constat Guillelmum Matifconensem Comitem circa hæc tempora extitisse, qui ex Scholaistica Henrici iunioris & Theobaldi tertij Campaniæ Comitum sorore Gerardum atq; Henricum filios sustulit.

1201

1202

1203

1204

HUMBERTVS Sabaudia Alpina-
rumq; gentium Comes, moriens
10 Thomam filium suum sui Principatus
habuit haredem, quem sub
tutela Comitum Burgundie per mul-
tos annos egisse, tandemq; Gerardi
Geneuensis Comitum filiam duxisse,
Paradinus autor est.
11
12
13

GALLI Duce Balduino Flandriæ
Comite, Byzatio capto, Grecorum
Im-

1205	Imperium obtinent. Id quod Paradinus in Hugonis tertij Burgundie Ducis tempora malè retulit.	14	BEATRIX Cabillonēsis Comitissa immunitates Monachis Cluniacensibus à patre Guilliemo antea concessas confirmat.	6
1206		15		7
1207	GVLIELMVS eius nominis secundus Cluniacensis Abbas an. 8.	16		8
1208		17	PHILIPPO Imperatore nefariè interemto, Otho eius nominis 4.	9
1209		18	ex Saxonum Ducum genere Imperio Germanico potitur.	10
1210	IN Albigenſes Romani Pontificis hostes, Innocentio Papa autore, bellum à principibus Gallie suscipitur: ad quod Otho Burgundia Dux cum Niuernensi Comite profectus est, sed non confecto bello rediit. Huic expeditioni Miles Comes vltimus Barri ad Sequanam (quæ mihi patria est) interfuit.	19		11
1211		20	MERANIVS diuturnitate belli sumtuūque onere fessus, atque etiam Imperatorum Germanorum ope destitutus, iure quod in Comitatum Burgūdicum sibi asserabat, Stephano competitori suo eiusque posteris in perpetuum celsit, retentis tamen adhuc sub Comitatus titulo iis quæ circa Vesontionem ciuitatem sibi parebant locis: quemadmodum Paradinus recenset. Ex veteribus autem istius seculi monumentis præcipua controversiæ quæ inter illos erat causa fuisse videtur de iure patronatus, quod Stephanus in nonnulla suæ ditionis loca Meranium habere, seq; eidem ex iis nullo fidei & obsequij vinculo teneri negabat: & quòd sibi Comitatus Burgundici titulum gerere licere contendebat, ramesi Palatini nomine abstineret. Itaq; dissidiū compositio quæ inter illos hoc anno facta est, fuit iuris & limitū ditionūq; vtriusq; limitatio. Oppidum quod vulgo de Choix dicitur, & à Margareta olim Comitissa Meranij socru dotis nomine antea tenebatur, Stephano redditū fuisse, castellum de Bellovisu Iohanni eius filio (qui se Cabillonēsem Comitem adhuc eo tempore minimè nuncupabat) attributū, omnia denique castella munitionesq; quæ ipsi ex Comitatu Burgundico possidebant, libera ab his haberi permiffum, transactionis istius instrumenta declarant.	12
1212	HVGO Eudonis Burgūdiæ Ducis filius 7. non. Martij ex Alaide vxore nascitur.	21	BERTHOLDVM Zeringiæ Ducem cū instructo exercitu in se Suedenses proficcientem in fugam converterunt, Chr. Heluet.	13

1213	<p>ADVERSUS Albigenes & Tolosanos à Cruce-signatis Simone Comite à Mōteforti Duce pugnatum. Albigenfium aut̄ sociorumq; illorum cum Petro Aragonē Rege septem millia tantummodo desiderata, vt ex cuiusdam istius seculi scriptoris testimonio constat.</p>	<p>22 OTHONE Cæsare reiecto, Imperium Germanicum Frederico II. vtriusque Sicilia Regi Henrici sexti filio defertur. Qua de causa varieg bellorum ciuiliū factiones exortæ sunt in Vchtlandia siue minore Burgūdia & Ergouia, cum Berchtoldus Zeringia Dux adhuc à partibus Othonis staret, ei verò multi alij principes vicini aduersarentur.</p>	14
1214	<p>PRAELIO Boninenti (quod 6. cal. Aug. gestū est) Burgundia Dux egregiam Philippo Regi operam præstitit.</p>	<p>23 LIS quæ inter Stephanum Burgundia Comitem & Eudonem Asperimontis Dominum exorta erat, Eudone Comiti satisfaciente & se</p>	15
1215	<p>GIRARDVS Cluniacensis Abbas annis 5.</p>	<p>24 beneficiarium eius proficiente composita est.</p>	16
1216			17
1217			18
1218	<p>ODONI 4. Burgūdia Duci demortuo Hugo filius hoc nomine 4. in Ducatu Burgundia adolescentulus succedit, iub tutela matris Alaidis à Vergeio.</p>	<p>1 BERTOLDVS hoc nomine quintus & vltimus Zeringia, Brisgoia, Vchtlandia siue minoris Burgundia Dux, & tractus Auenticensis Comes, nullis omnino superstitib.</p>	19
1219		<p>2 liberis obiit. Qua ratione Ducum Zeringesium virile stemma cum eo defecisse visum est. Sed cum duæ so</p>	20
1220	<p>RHOLLANVS Abbas Cluniacensis annis 8.</p>	<p>3 rores illi superessent, quarū vna nomine Agnes Egoni Comiti de Vrach & Furstemberg collocata erat,</p>	21
1221	<p>BEATRICEM Cabillonentem Comitissam hoc anno adhuc in viuis fuisse constat. cuius solius ubiq; in tabulis istius seculi ab an. 1205. vsq; ad 1221. fit mentio.</p>	<p>4 altera nēpe Anna Sigismundū Comitē Kiburgēssem maritū, seu, vt alij scribūt, Vuernherum habebat: ij</p>	22
1222		<p>5 tororū sui hereditatem inter se partiti sunt: adeo vt Kiburgensis Vchtlandiā siue minorem Burgundiam</p>	23
1223	<p>PHILIPPO Augusto Frācorum regi mortuo Ludouicus filius eius, qui pater D. Ludouici dictus est, successit, & regnavit an. 3.</p>	<p>6 cum tractu Auenticēsi, quo Episcopus Geneuensis & Loſannæ comprehenditur, obtinuerit: cetera verò quæ tum in Sylua nigra, tum in</p>	24

Otho

T ij Bris-

1224

OTHO Othonis Meraniæ Ducis & Palatini Burgundiæ Comitis filius, quem ex Beatrice Comitissa coniuge susceperat, Blanchâ Theobaldi Campaniæ Comitis filiâ duxit in vxorē, & eo nomine iura Comitatus pater illi resignauit. Ex tabulis. Cæterum ortus natalisque istius Othonis Senioris ab Annalibus Silesiæ explicantur, quæ narrant Bertholdum Ducem Meraniæ, Carinthiæ & Istriæ (cuius familia stirpem ad Arnulfum Imper. referebat) ex Agnete cōiuge nata ex Marchionibus Austriæ, Dinâ Hedingem & quatuor liberos suscepisse, Ecbertum Episcopū Bambergensem, Berchtoldū Patriarchā Aquilegiensem, Henricū & Othonē Marchiones Istriæ. Ex istis verò Othonem postremū fuisse, in quo stirps mascula deleta est, Ducem Meraniæ, cum Plasseburgi interfectus fuisset sub Friderico secundo anno 1248. at ex duobus Othonibus vnicum tantum agnouisse videntur.

1225

1226

1227

1228

LVDOVICVS Francorum Rex in Albigenes profectus, Auenionē expugnauit: in reditu autem Montispenseri moritur. Ideo Ludovicus filius eius maior natus, qui Diui cognomen adeptus est, sub tutela & procuratore Blanchæ matris suæ regnare cœpit. Principibus autem Regni eo nomine ab illo deficientibus, Burgundiæ Dux in fide officioque mansit.

LUXOVIVM oppidum Stephano Burgundiæ Comiti ab Imperatore Friderico secundo hoc anno attributum. Ex diplomate.

7

Brisgoia & Sueuia principes Zerिंगenses possederant, Egoni remanserunt: qua ratione tam ipse quam eius posterius titulo Comitum Friburgensium nominati sunt vsq; ad annum 1367. Porro Vuernhero Kiburgensi frater fuit Hartmānus Senior nuncupatus, & filius Hartmannus Junior dictus, qui ann. postea 1163. obiit nullis superstitibus liberis. Qua de causa tota illius successio ad Hartmannū Seniore patrum suum rediit.

8

9

10

11

MAHILDEM siue Mathildem Cabillonensium Comitissam Iohanni Stephani Burgundiæ Comitis filio nupsisse constat, eiq; dotis nomine Comitatus Cabillonensem detulisse, qua ratione Comitis Cabillonensis titulum assumpsit: Mahildem autem Beatricis filiam fuisse suspicio est, sed quo patre nata fuerit, mihi adhuc incertum.

THEOBALDO Campaniæ Comiti, Otho Meraniæ Dux Comitatus Burgundicū mutuatitia ab eo accepta pecunia oppignerauit. Nouam autē recōciliationē eodem anno inter ipsum Meraniæ Ducē & Stephanū Comitem eiusq; filiū Iohannem (qui iam Cabillonensis Comes dicebatur) factā fuisse deprecatore Cardinale T. S. Angeli, vetera diplomata testantur: secundū quā Stephanus professus est, se ex Meraniō Dominiū Rupisfortēse, d' Oisfeller, & aliorū quorundā feudi nomine tenere.

BARTHOLOMAEVS Cluniacensis Abbas an. 2. Tho-

25

26

27

28

29

1229 IVS ciuitatis & priuilegia ciuibus Auxoniensibus à Stephano Burgundiae Comite, Agnetæ eius vxore & Iohanne Cabillonensi Comite illorum filio hoc anno concessa.

1230 Ex tabulis.

STEPHANVS de Bergiaco Cluniacensis Abbas annis 5.

1231 MASSILIENSES questi se immo dico Imperio premi à Comite suo, nõ solùm vrbe exactum omni provincia expellere conati sunt, sed etiam Comitem Tolosatem accersierunt, vt sicut consanguinitate proximis iura illius Comitatus capesseret. Bellum inde exortum Comitem vtrumq; plus triennio detinuit.

1232 Ex Comitibus Montisfortensis Chronico.

1233 THOMAS Comes Sabaudia & Alpinarum gentium obiit, octo superstitibus liberis, Amedeo natu maiore qui illi in Comitatum successit, Humberto, Thoma, Guillelmo, Petro, Bonifacio, Philippo: atque etiam duabus filiabus, Beatrice, quæ nupsit Raimundo Berengario Provinciae Comiti, & Margarita.

1234 LVDOVICVS Francorum Rex Regni administrationem suscipiens, Margaritam Raimundi Berengarii Comitis Provinciae filiam, (quam Alfonso filiam fuisse credo) duxit in vxorem. Tres eidem Comiti alia fuerunt filia, quæ singulari quadam felicitate Regibus etiam nupsit, Leonora & Santia duobus fratribus Henrico regi Angliæ & Richardo Imperatori Germano delecto.

1235 Beatricem autem minimam Sabaudus Comes à morte patris Carolo regis Fracii fratri & Siciliae regi postea collocauit, Asia-

12 THOMAS Bisontinus Vicecomes hoc tempore, qui se Othonis Meraniae Ducis beneficiarium profitebatur.

13 OTHONIS Meraniae Ducis Imperator Fridericus atque aliorum principum opera usus est in reconciliando sibi Romano Pontifice. Cuspin.

14 OTHO Meraniae Dux & Burgundiae Palatinus Comes, circa hæc tempora iam mortuus fuisse videtur relicto eiusdem nominis filio Othone, qui in iura titulorumque illius successit.

15 Constat etiam plures filias reliquisse, Elizabethem quæ Friderico Conrardi filio Nurembergeni Burgrauo nupsit, & ex ea Alisam suscepit, Beatricem quæ fuit Orlemondi Comitissa, atque etiam Margaritam, quæ post obitum Othonis fratris iura quæ sibi in Comitatu Burgundico ex successione paterna vendicabat, Duci Burgundiae vendiderunt. Ceterum ex veteribus tabulis constat Alisam sive Alidem, Othonis secundi Meraniae Ducis filiam, Hugonis Iohannis Cabillonensis Comitis filio anno 1230. desponsatam fuisse.

16

17 CONCILIUM Biterris habitum Præside Legato Pontificio, ad componendum dissidium Comitis Tolosani & Provinciae, sed cum Massilienses Comitem suum recipere, nisi conditionibus iniquis nollent, maluit ille apud Sabaudiae Comitem sororis suæ virum reliquam vitam agere, quam ad eos amplius redire. Ex Comite Montisfortense.

18 VALESIOS & Sedunenses eorumque vicinos Alpium populos Sabaudiae Comes hoc tempore perdomuit.

1236		19	STEPHANVS Burgundiæ Comes circa hæc tempora obiisse videtur (nec enim mihi adhuc constat quo anno obierit) superstitibus ad minus duobus liberis, Iohanne cui Antiqui cognomen fuit, quiq; in iura titulosque illius successit, & Stephano quem Vignorrij Dominum appellarunt.	6
1237	ASIATICAM expeditionem in auxilium Christianorum cum rege Nauarro aliisque Gallia proceribus, Hugo Burgundiæ Dux hoc anno suscepisse scribitur. Sed in vetustissimo Codice id in annum 1240. refertur.	20	HUGO sextus Cluniacensis Abbas annis 8.	7
1238		21		8
1239		22	COMITATVS Matisconensis precio regi Gallo acquiritur, vendente illum Iohanne Cabillonensi Comite, Stephani Burgundiæ Comititis filio, vt Paradinus autor est. Bugnonius autē in sua Matiscone Vuillelmum postremum Matisconensium Comitem fuisse affirmat, qui regi Ludouico accepta non exigua pecuniæ summa Comitatum hunc vendiderit cesseritq; ann. 1255. quo etiam Ludouicum ipsum cum Innocentio Papa Matisconē adisse tradit, sed ego ann. 1245. contigisse malim. Non desunt tamē, qui à Philippo Ludouici filio emtam scripserunt.	9
1240		23		10
1241		24		11
1242	GVILLIELMVS de Pon Cluniacensis Abbas annis 14.	25		12
1243	COMITATVS Cabillonēsis permutatione Hugoni Burgundiæ Duci circa hæc tēpora acquiritur, cum pro illo Salinarum & Braconēfem ditionem Iohanni Burgundiæ Comiti rependisset, qui ab eo tempore Salinarum dominus dici cœpit.	26		13
1244		27		14
1245	BEATRICEM Raimundi Berengarij Provinciæ Comitis postremā filiam Comes Tolosanus in matrimonio-	28	INNOCENTIVS IIII. P. Rom. Fredericum Imperatorem metuēs, cum in Galliam fugisset, Lugduni Con-	15

monium petiit: cum verò pater virginis non abnueret, propinquitas autem intercederet, Pontificem Romanum Lugduni hoc anno adierunt, vt has nuptias vinculo legum sacròq; impedimento folueret. Sed dum res per impedimēta fororum virginis trahitur, Provinciæ Comes obiit. Ideo paulò pòst ipso autore Sabaudò auunculo suo Carolo, Frãci regis fratri iuniori, cognomine Martello, nupsit, quem rex Andii & Cœnomanorum Ducem creauerat. Posthac autem ei permisit, vt in Provinciam profectus illam in suã potestatem redigeret, & inde Provinciæ Comes salutareretur. Ex Chronico Comitisa à Monteforti.

GVILLIELMVS Hollandiæ, Zelandiæ & Frisiæ Comes, à Principibus Germanis contra Fredericum Imperatorem rex Romanorum salutat, anno Regni sui primo, Christi 1249. Indictione 6. Kalen. Mart. in castris apud Ingelheim, donationem omnium eorum quæ feudi nomine ab Imperio quondã Othon Meraniæ Dux in Comitatu Burgundiæ tenuerat, Frederico Nureburgenfi Burgrauio Elizabethæ ipsius Meraniæ fororis viro fecit: vt ex diplomate testatum habemus.

EODEM autem anno Ludouicum Francorum regem, in Militiam sacram proficiscentem, Hugo Burgundiæ Dux (quem malè Robertum Aemilius appellat) comitatus est: id quod tamen alij ignorasse videntur.

Concilium habuit: in quo Ruber Pileus & Purpura primùm Cardinalibus data sunt.

AMEDEO tertio Sabaudiæ Comite è viuus excedente, Bonifacius filius eius paternæ ditionis fit successor & hæres.

CANONICORVM collegiũ ad Polliniacum institutum ab Othone Meraniæ Duce, & Burgundiæ Comite. Is autem nõ multò pòst obiisse videtur, superstitie filia Alisa sive

Alide suarum ditionũ hærede, quæ Hugoni Iohanni Burgundiæ Comitisa filio maiore natu (quem ex Mahilde Cabillonensi Comitissa vxore habebat) nupsit, illiq; iura titulòsq; Comitatus & Palatini Burgundici (quo pater Iohãnes auusq; Stephanus abstinerant) detulit. Testamentum suum condidit Otho 11. die Iulij anno 1248. quo etiam Othonem postremũ Meraniæ Ducem Plasseburgi occisum fuisse, in eòq; masculam stirpem Ducum Meraniæ desiisse, Annales Silesiæ testantur. Ducatũ verò Meraniæ (qui Voitlandia postea dictus est, vbi olim Narischorum sedes fuisse dicitur) à vicinis, cum nullus esset certus Imperator, ideo discerptum fuisse. Partem enim Episcopos Bambergenses & Vuirzburgenses, aliã autem Burgrauium Norimbergen sem occupasse.

1250

33 FRIDERICVS Imperator istius nominis secundus, in Apulia obiit id. Decembris, post quem Henricus filius eius Imperij titulos sibi retinere conatus est. 2

1251

GVILLELMVS Romanorum rex & Hollandiæ Comes, omnia iura, proventus & emolumenta, quæ nomine Imperij in regno Arelatēsi & ciuitatibus Bisontina atq; Losanna sibi competere credebat, Comiti Burgundiæ pro decem marcarū argenti millibus oppignerauit. Ex diplomate.

34

34 INSTITVTIO sodalitatē Fratrum de pœnitētia apud Malsiliam. Gerardus de Aruernia. 3

1252

1252 IVS cudendæ monetæ in vrbe Salinarum, Hugoni Burgundiæ Comiti à Guillelmo Cesare anno 1252. attributum.

35

35 TIGVRINI, Vranenses & Suintenses fœdus triennale inter se iniunt hoc tempore, quo Germania rota bellis intestinis conflagrabat. Munsterus. 4

1253

36

36 HVGO Palatinus Burgundiæ Comes, iurium imperialium in ciuitate Bisontina, quæ illi oppignorata erant, possessionem adiit. 5

1254

37

1255

1255 DE despondenda Alide sive Alisa Friderici Burgrauij Nurembergensis & Elizabethæ vxoris eius (quæ soror Othonis Meraniæ Ducis fuerat) filia Iohanni Iohannis Burgundiæ Comitis ex secunda vxore filio, hoc aſio actum est, adeo vt Burgrauius omnia iura quæ illi in Comitatu Burgundiæ, tum Imperatoris Guilliemi donatione, tum emtione & ex successione Ducis Meraniæ foci sui contigerant, Iohanni genero suo futuro eo nomine cessurum se pepigerit, præter Advcariam Bisontinensem, quæ sibi adhuc reseruabat. Sed cum istud in damnum Hugonis filij maioris natu Iohannis Comitis & Alizæ vxoris eius verti intellectum esset, metueruntq; ne inde belli discordiarūq; grauisissimarum seminaria inter fratres exorirentur, connubio dissolu

38

38 MORTVO Guillelmo Cesare & Hollandiæ Comite, Interregnum fuit duorum annorum in Germanico Imperio. 7

1256

39

39 BONIFACIVS Sabaudiæ Comes pralio ab Astensibus captus & detentus, tantum inde cepit animi dolorem, vt obierit nulla relicta sobile. Quapropter eius hereditas & successio ad Petrum patrum eius inter sui seculi Duces bellica laude commendabilem peruenit, qui paulo post Principibus Zeringensis familiaræ tractum Auenticum, sive Valensem, omniāq; oppida quæ ad lacum Lemannum sita sunt eripuisse, suōq; Imperio adiunxisse traditur. Errat Paradinus, qui illū ab Othone

ne

to pacta etiam que illud sequebantur ann. 1256. rescissa sunt. Ideo Burgrauius quæ dotis nomine genero suo dedisset, ipsi Hugoni fratri eius magno precio eodem anno vendidit.

1257

IOHANNI Iohannis Burgundia Comitis filio secundo natu, Izabella Frederici Lotharingia Ducis filia, (quæ Guilielmum Comitem de Vienna maritum habuerat) nupsit: & illum pater Rupifortis Dominum instituit. Ad eum etiam Comitatus Antisiodorensis tandem peruenturus.

40

GERMANI proceres dissentientibus inter se studiis agitati, pars Richardum Angliæ Regis fratrem ex Cornubiæ Comite Romanorum Regem salutavit: alij Alfonso Regem Castiliæ Regem delegerunt: ob id multos annos Schisma illud tenuit.

9

1258

41

BEATRIX Theobaldi cognomine Magni, Campaniæ Comitis filia, nupsit Hugoni IIII. Burgundiæ Duci.

10

1259

42

11

1260

43

12

EBERHARDVS Comes Hapsburgensis, qui postea se mutato titulo Comitem Kiburgensem nuncupavit, factus est dominus ciuitatis Friburgensis in Nuichtlandia, cum duxit uxorem Elizabetham filiam vnicam & heredem Comitis Hartmāni senioris, dicti Kiburgensis, quemadmodum Munsterus

44

PROVINCIAE populos dicto sibi minime audientes Carolus Andium & Provinciæ Comes ducto in eos exercitu ad officium reduxit.

13

1261

& Stumpfius in Chronic. Heluetico testantur, qui disertè affirmant hunc Eberhardum fuisse patruem Rodulfi Comitis Hapsburgensis. Nihilominus tamen à D. Ios. Simlero, singularis eruditionis & pietatis viro, historiæ verò Helueticæ peritissimo (quam accurato & eleganti opere absoluisse illum audio) admonitus sum hunc fuisse stirpis Kiburgensium Comitem qui in Auenticis imperarunt: id quod ideo illi probandum & excutiendum relinquo.

1262

45

HUGO Comes de Vienna & dominus de Paigneo & Antiniaco in Burgundia, filius Guilielmi Comitis de Vienna, & pater Philippi domini de Polignaco, hoc tempore.

IOHANNES Burgundiæ Comes Hugonis filij sui Palatini Comitis & Alisæ vxoris eius beneficiarium, nomine earum ditionum, quas in Comitatu Burgundiæ tenebat, se esse professus est, Panagiôque iu-

14

HARTMANNVS Iunior Kiburgenſis Comes Vuernheri (qui ſorem Bertholdi poſtremi Zeringia 46

reirando ſe illi obſtrinxit, idēmq; cæteros filios ſuos facere voluit.

1263 Ducis duxerat & per eam Vchtlandię atq; Auenticorum principatum in ſortem obrinuerat) filius atq; hæres, obiit nullis ſuperſtitibus liberis. Qua de cauſa tota illius ſucceſſio & hæreditas ad Hartmannū ſeniores patrum eius rediit: qui etiam anno ſequenti nempe 1264. fatum conſecutus eſt, vnica ſuperſtite filia, ſcilicet Elizaberha, quæ Eberhårdo ſive ex Kiburgenſi vel Hapſpurgenſi familia nato nupſerat: qua ratione ipſe quicquid Zeringenſes principes iuris in Auentico tractu atq; minore Burgundia obtinuerant, maximè verò in oppido Friburgēſi, excepra Berna, iure vxoris ſuę ſibi poſterisq; ſuis ex ea ſuſceptis aſſecutus eſt. Quod verò Kiburgenſi principatu exciderit, id vi Rodulſi Hapſpurgenſis Comitris patruelis eius accidit, qui cum ex Heluiga ſore ſoceri ſui natus eſſet, ſe hæredem illius in Comitatu Kiburgenſi aliſq; ditionibus quas in Turgouia & Argouia tenebat, profeſſus eſt, excluſa vidua ipſius, ſore Comitris Sabaudia, quę ex mariti teſtamento omnium illarum poſſeſſionum uſum fructum ſibi vendicabat. Vnde lites, odia bellaq; grauiffima inter Sabaudum & Hapſpurgenſem exorta: ex quibus Sabaudus inferior abiit: qua ratione totū Kiburgenſium Comitum dominium ſuę familię tandem omnino aſſeruit & addixit. Stumpfius. Munſter.

15

1264 CAROLVS cognomine Martellus Provincię Comes vtriuſq; Sicilia Rex à Romano Pontifice aduerſus Naufredum deſignatur.

47 THEODERICVS Montibelgardii Comes eius nominis ſecundus hoc tempore. Qui cum paucis poſt annis moreretur nulla prole ſuperſtite, Comitrem de Nouo Caſtro quod eſt vltra Dubim, & Dominum de Nouo Caſtro in Comitatu Burgundia fororios ſuos, de

16

1265 BEATRIX Orlemundentis Comitriſſa ſoror Othonis ſecūdi quōdam Merania Ducis & Comitris, Palatini Burgundię, certo quodam precio vendidit omnia iura quę ſibi ex ſucceſſione paterna in Comitatu Burgundia attribuebat Hugoni Burgundia Duci. Ex diplom.

48 Comitatus Montbelgardenſis ſucceſſione litigãtes reliquit. Sed cum Reginaldus Hugonis Burgundia Comitris filius ſe Domini de Nouo Caſtro, ducta filia eius Guilielma, generum feciſſet, ſoceri ſui partes ita ſtabiliuit, vt eo concedente Comitatus illius iura poſſeſſionemq; tandem in ſe tranſulerit. Ex veteribus ſchedis apud Montēbelgardū. Non deſunt tamē qui Guilielmam Theoderici filiam fuiſſe malint.

17

HVGO Burgundia Palatinus Comes hoc anno nature conceſſit,

Eudo

ſuper-

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

Anni Comitum Burgund.

1266

EVDO Hugonis Burgundiæ Ducis maior natu filius Anconæ dum in Terram sacram religionis gratia proficitur, fato interceptus est, relictis ex Comitissa Niuernensi coniuge sua duabus filiis, nempe Iolanta quæ illi in Comitatu Niuernensem successit & Roberto Flandriæ comitis filio collocata est, atque Alisa quæ Iohanni Cabillonensi Comiti à Rupeforti paulò post nupsit, eumque suis nuptiis Comitem Antisiodorensis fecit, ex isq; prodiit Galtelmus Antisiodorensis Comes Amedei Sabaudiæ Comitis gener, & Iohannis atq; Iohannæ pater.

1267

1268

REBVS quæ inter Hugonē Burgundiæ Ducem & Philippū Sabaudiæ Comitē Alizæ Burgundiæ Comitissæ virum controversæ cōpositis, Sabaudus Burgundum in Dolam ciuitatem supremū imperium habere agnouit. Ex ver. rab.

1269

1270

D. LVDOVICVS Francorū Rex transmissio in Africam exercitu Carthaginem expugnauit & Tunerem obsidione cinxit, tādē profluuio ventris pestilenti 8. cal. Septemb. in castris expirauit. Ideo Philippus filius eius ibi Rex saluatus, post leges barbaris datas, tributumq; impositum, exercitum in Galliam reduxit, regnauitque annis 15. Soror autem illius nomine Agnes, anno

1271

49

50

51

52

53

54

superfite adhuc patre suo Iohanne Cabillonensi, quem etiam ex variis diplomatibus viuere desisse anno sequenti, aut circiter, deprehendimus, superstitibus autē ex Izabella secunda sua coniuge Cabillonensi Comitissa liberis, nempe Iohanne Rupefortēsi, Stephano Vignorriensi & Petro. Ex Hugone autē & Alisa Comitissa cōiuge illius, remanserunt Orho siue Othelinus (qui quòd maior esset natu, in iura titulōsq; Comitatus Burgundici tandē successit) Stephanus, Reginaldus Montbelgardensis postea Comes, Hugo & Iohannes qui anno 1279. duxit Alisam Roberti Ducis Burgundiæ filiam, vnde familia Dominorum de Giury manare creditur.

PETRO Sabaudiēsi Comite absque liberis obeunte, Philippus frater eius Sabaudiēsem Comitatum assecutus est, & cum illo eodem vel sequenti anno Alisa Hugonis Burgundiæ antea Comitis vidua, secundas nuptias init. constat enim ex tabulis illam anno 1269. & 1270. cōiugem illius fuisse.

CASTRVM Friburgi in Monte conditum à Chōrardo Comite Friburgensi. Nauclerus.

BELLVM inter Rodulfum Comitem Hapsburgensem & Episcopum Basiliensem lūs annis magnis odiis geritur.

1271.

V ij Misc-

1272	1271. Roberto Hugonis Burgundię Ducis filio collocata est.	55		6
1273	HVGONE IIII. Burgundię Duce mortuo, Robertus filius eius nominis IIII. Burgundię Ducatū obtinet. Eius verò frater Hugo fuit Dominus Aualloni Montisfregalis, & Montisbarri.	1	MISERABILIS Germaniæ status Germanos proceres ita tandē cōmouit, vt mortuo Richardo Anglo Cæsare, spreto autem Alfonso Castulonensi Rege, qui eos etiam spernere videbatur, vno consensu Rodulphum Hapsburgensem Comitem, qui tūc Basileam oppugnabat, virum strenuum, Imperatorem elegerunt.	7
1274		2		8
1275	INO de Cheiseus Abbas Cluniacensis.	3		9
1276		4		10
1277		5	EBERHARDVS Comes Kiburgensis Dominium ciuitatis Friburgensis in Nuichtlandia, Rodulfo Hapsburgēsi Imperatori vendidit.	11
1278	ALISA Burgundię Comitissa, autoritate & consensu Comitissæ Sabaudię viri sui, ditiones omnes quas in Burgundia obtinebat, inter filios suos quos ex priore marito susceperat partita est: & Orthonē siue Othelinum maximū natu Burgundię Palatinum Comitem instituit: aliis sua iura designauit.	6	IOHANNES Roberto Burgundię Duci filius nascitur.	12
1279	ALISA Burgundię Ducis filia Iohanni filio Orthonis Burgundię Comitissæ desponsata.	7	CHONRARDVM Friburgēsem Comitem Rodulphus Imperator in ipsa Friburgensi vrbe obsidet.	13
1280	BELLO exorto inter Petrū Episcopum Basiliensem & Theobaldū Ferretarum principem (cui Burgundię superioris & Montisbelgardi Comites adhærebant) prælium circa	8	EBERHARDVS Friburgensis & Vchtlandiæ siue minoris Burgundię Comes, obiit duobus superstibus liberis, Eberhardo & Hartmanno, quorum postremus à fratre	14

	<p>ca hæc tempora cōmissum est : quo Basiliensis exercitus, cū insignem cladem ab hostibus passus esset, vt illum Rodulfus Imp. vlcisceretur, ingentem exercitum in Burgundiã</p>	<p>tre postea fuit occisus. Hic verò atq; eius posterii partim Auftriacis, partim Sabaudia principib. quicquid iuris in minore Burgundia obtinebant, tandem vendiderunt.</p>
<p>1281</p>	<p>traduxit, vbi cū Montisbelgardi Castellum oppidumq; cepisset, Comitẽq; Reginaldum imperata facere cõgisset, Vefontionis ciuitatis oppugnationem aggressus est :</p>	<p>9 15</p>
<p>1282</p>	<p>sed Comite fociisq; illius sese opponentibus, expugnare non potuit. Irruptione ramen in castra illorum facta, eos adeo perterruisse dicitur, vt pacis leges ab eo capere coacti fuerint, quibus Burgundus cū suis nobilibus ad condictum Basileæ corã Imperatore sese repræsentaui, eiq; Comitatus sui nomine fidelitatem obsequiumq; clientelare iurauit & exhibuit, vt ab Alberto Argentinẽsi scripto traditũ est. Id verò est, quod Naclerus tradit Burgundos ab Imp. anno 1281. subactos fuisse. In</p>	<p>10 16</p> <p>BURGUNDIAE Dux cum quibusdam Gallia proceribus in auxilium regi Sicilia contra Petrum regem Aragonũ hoc anno profectus est. Guil. de Nangiaco.</p>
<p>1283</p>	<p>monumẽtis autem, quæ apud Montembelgardũ existunt, habetur Reginaldum Comitem Comitatus sui feudũ ab Imperio Germanico distrahere, Comitatu verò Burgundico addicere voluisse, in sui ipsius & Othonis Burgundiẽ Comitis fratris sui gratiam : ideoq; eo nomine multam octo millium librarum ab Imp. Rodulfo pertulisse.</p>	<p>11 17</p> <p>PATERNIACVM atq; etiam Moratum oppida, auxilio Bernẽsium, & Friburgensium à Rodulfo Cesare expugnata & Comiti Sabaudia erepta: ante quã autem istud contingeret, Albertus Argentinensis & Cuspinianus autores sunt, Imperatorem cū circa Moratum ab equo deiectus fuisset, in lacum insiluisse</p>
<p>1284</p>	<p>PHILIPPO Francorum rege in expeditione Hispanica mortuo, Philippus cognomine Pulcher successit regnauitq; an. 28.</p>	<p>12 18</p> <p>armatum, & miro robore corporis evasisse : & cū inde Friburgũ delatus esset, auxilio foci sui Bernardi de Hohemberg collectis militibus ex omni Sueuia, amissa recuperasse.</p>
<p>1285</p>	<p>EODEM autem anno Carolo Sicilia Rege & Provincia Comite similiter obeunte, Carolus secũdus filius eius Comitatu Provincia potitur.</p>	<p>13 19</p> <p>PHILIPPO Sabaudienfi Comite mortuo, Amedeus hoc nomine quartus, illius ex fratre Thomæ nepos, Comitatu Sabaudiensem adipiscitur, cui Magni cognomen attributum fuit, à rerum, vt aiunt, ab eo gestarum magnitudine.</p>

1286		14	BELLVM inter Bernenses & Fri- burgenses atq; Comitem Gruyeren- sem exortum.	20
1287	HVC vsq; Gerardi de Aruernia Chronicon Abbatum Cluniacen- sium.	15	BERNA à Rodulfo Cesare cū 30. millium bellatorū exercitu, bis frustra oppugnata. Munsterus.	21
1288		16		22
1289		17	BERNENSES à Rodulfo Ro- dulfi Caesaris filio prope illorum ci- uitatem insigni clade affecti. Mun- sterus.	23
1290		18	DISSIDIO exorto inter Rober- tum Burgundiæ Ducem & Otheliū Burgundiæ Comitem, ex eo quòd Comes Ducis se esse beneficiarium penitus negaret. Ideo Comes vt adversus Ducis vim se muniret, Io- annam filiam suam Philippo Lon- go Philippi Pulchri Regis secundo	24
1291	RODVLFO Hapsburgensi Cæsa- re mortuo, Germani proceres Adol- fum Nassouiensem Comitem pau- lò post delegerunt.	19	filio desponsauit, & nuptiarum no- mine Comitatum suum omnesq; ei adiacentes ditiones, tum Regi pa- tri tum filio resignauit & attribuit. Rex tamen possessione earum inita	25
1292		20	Burgundo Duci sibi pro eis satisfaci- endum esse iudicauit. Ex Tabulis veteribus.	26
1293	PRO Præfectura vrba Bisfon- tinenfis ciuitatis, Hugo & Iohan- nes Othelini Burgundiæ Comitis fratres grauius inter se dissen- tiunt.	21		27
1294	ADOLFVS Imperator, stipen- dio ab Anglo rege accepto, bellum Gallię regi cum superba denuncia- tionis formula hoc anno indixit, nomine regni Arelatenfis & aliarū provinciarum, quas reges Franciæ ex Imperio detinere prætendebat:	22	EVDO Montisferrandi Domi- nus, Bisfontinenfis Vicecomes, O- thoni Burgundiæ Comiti Viceco- miratum suum certo precio vendi- dit.	28
1295	sed cū validiores sua spe Gallorū res esse vidit, ab incepto suo nulla alia	23		29

1296	<p>alia re gesta cum magna exitima- tionis suæ iactura desistere coactus est : maximè cum Albertus Austriae Dux, se hostē illius iam apertè profi- teretur, & in ea dissensione Helue- tiorum Alpinorum tres pagi, nempe Vrij, Suissij & Vndervualdi Adol- fo constanter adhererent, & à suis nobilibus in Austriacum propen- sioribus eo nomine grauius preme- rentur, coitione facta eos agro suo penitus expulerunt. Quod factum postea Henricus Imp. ratū habuit, & porro inter liberas Imperij vrbes connumerari voluit, iis priuilegiis, vt cætera liberi in capitalibus tan- tū causis iudicem ab Imp. datum adhiberent, quem sua lingua Præfe- ctum vocāt: id quod libertatis Hel- ueticæ originē primā fuisse volunt.</p>	24		30
1297		25		31
1298		26	<p>FRIBVRGENSES fœdere inito cum Sabaudiensi & Neubergeri Comitibus, Bernenses bello aggre- diuntur, sed ab eis clade afficiun- tur. Munsterus.</p>	32
1299	<p>ALBERTVS Austriae Dux occi- so in acie Adolfo Casare, Germanic creatur Augustus.</p>	27	<p>ALBERTVS Cæs. ad colloquiū cum rege Francia in Lotharingia congressus, societatem inter Fran- cos & Germanos renouauit, con- trouersiis quæ inter ipsos existebāt de Imperij Regniq; finibus ita com- positis, vt Cæsar Gallo remiserit quidquid Imperio Germanico ma- iores illius in regno Arelatenfi eri- puisse Germani ægrè ferebant: Gal- lus verò Cæsari quacumq; in regno Lotharingico & Alsatia ad se spe- ctare veteri iure cõtendebat. Ex hi- storia Episcoporum Treuerensium manu scripto.</p>	33
1300		28		34
1301		29		35
1302		30	<p>OTHONI sive Othelino Bur- gundicæ Comiti, qui Mathildem Ro- berti Attrebatii Comitis ad Cur- tracum cæsi filiam in vxorem du- xerat, Attrebatensem Comitatum Rex attribuit, cum tamen ipsi Ro- berto ex filio eius Philippo mascu- la soboles extaret.</p>	36
1303	<p>FRANCI Othone Burgundicæ & Attrebatii Comite Duce, ad ver- sus Flandros ad Rauembergū pro- spere pugnarunt.</p>	31		37

1304	HUMBERTVS Allobrogū Delphinus bellum hoc tempore cum Amedeo Sabaudia Comite ob finium controversiam gerebat: idq, vt Paradinus autor est, paulò ante quam Philippus Rex cum Flandris ad Montem populeti prelio conflixisset: qua in re non sibi constat, dū id post Henrici Cæsaris in Italiam transitum contigisse putat.	32		38
1305		33		39
1306		34	OTHO five Othelinus Burgundia Comes obiit superstitibus duabus filiabus, nempe Iohanna, quæ Philippo Longo Pictaorum Comiti Philippi Pulchri Regis secundo filio, & Blancha, quæ Carolo Marchia Comiti fratri illius non satis fausto coniugio nupserunt: atq; etiam vnico filio Roberto, qui tamen patri in Comitatu minimè successit, tum quòd in adolescētia obierit, tum quòd Philippum eius torrorium pater Comitatus heredem ex pacto antè instituisset.	1
1307	HUMBERTO Allobrogum Delphino mortuo, Iohannes filius circa hæc tempora successisse videtur. Paradinus.	35		2
1308		36	ALBERTO Cæsare à nepote suo nefariè cæso, Interregnum aliquādiu tenuit in Germania, dum proceres Germani in deligendo nouo Cæsare contrariis studiis scinderentur. Tandem tamen Henricum Lucemburgensem Comitem delegere.	3
1309	ROBERTVS Burgundia Dux obiit superstitibus tribus liberis, quos ex Agnete D. Ludouici Regis filia susceperat, Hugone, Eudone & Roberto, sed patri Hugo natu maximus in Duetu successit. Robertus verò ducta filia Iohāna Guilielmi Cabillonensis Comitis Antisiodorensis & Tornoduri, quam ex Eleonara Amedei Sabaudia Comi-	1	HENRICVS ad suscipiendam Imperij coronam ex mandato Pontificis in Italiam traiecturus, per Amedei Sabaudia Comitis fines transiit, eumque eo tempore Imperij principem instituit. Paradinus.	4

Comitis filia susceperat, factus est postea Comes Tornoduri. Eodem vero anno Robertus Caroli cognomine Claudi Apulia Regis filius, patri mortuo in Provincia Comitatu successit. Apulia vero Regnum a Romano Pontifice eo iure quo pater obtinuit. Inde in provinciam Phocensem profectus, a popularibus ut Princeps exceptus est.

1310

2

5

TEMPLARIORVM ordo abolitus in Concilio Viennensi.

1311

3

6

ROBERTO Roberti Burgundia Ducis filio Iohanna Gulielmi Antisiodorensis Comitis filia &

LVGDVNENSEM civitatem opera Clementis Pontif. Rom. Philippus Rex suae ditionis effecit. Chronicon Comitis a Monteforti.

1312

4

7

Iohannis soror desponsata est, dotisque nomine Comitatum Tornodensem a fratre obtinuit.

1313

5

8

HENRICVS Imperator dum Florentinis imminet, qui iam de salute sua desperabant, veneno in Eucharistia dato a Dominicano quodam periit. Ea de causa Interregnum 13. aut 14. mensium in Germania tenuit.

NVRVS omnes Philippi Pulchri Francorum Regis, probri hoc anno causam dixere. Iohanna tamen Philippi Longi vxor absoluta, Margarita autem Ludouici Vtini & Blancha Caroli Marchis Comitis flagitij convicta. Ideo Margarita in custodia misere periit, vnica filia nomine Ioanna relicta: Blancha vero libellus repudij datus.

PATERNIACVM oppidum minoris Burgundiae in Sabaudia Principis clientelam venit, oppidanis & iis quorum intererat sese deditibus, anno 1314. Ex Tabul.

1314

6

9

PHILIPPVS cognomine Pulcher Francorum Rex 3. calend. Decemb. huius anni obiit, ut ex veteribus monumentis & scriptoribus huius seculi constat: non autem 1313. quemadmodum Gaguino, Aemilio & Tilio placuit. Illi autem tres liberi superstites fuerunt, Ludouicus cognomine Vtinus, qui ei in Francorum Regnum successit, & matri in Nauarra Campaniaeque ac Bria opes iam successerat: cuius fratres fuerunt Philippus cognomine Longus & Carolus Marchia Comes.

GERMANI proceres contrariis studiis acti, Ludouicum Bauarum & Fridericum Austriae Ducem paribus suffragiis Caesares delegerunt: id quod Germaniam tota factionibus & ciuilibus bellis per plures annos atrociter dilaceravit. Nec eius incendij Heluetios Alpinos, quavis remotiores, immunes reddidit: siquidem Suitij, Vrani, & Vnderualdi cum odio Austriaeorum, ad quos plerique ex Nobilibus suis exules confugerant, Ludouico confanter adhæsere: nec quantumvis repugnantibus Praefectis suis, ad

Fridericum deficere voluere, quieti interim & otiosi spectatores Tragædiæ: sed cum ideo à Præfectis (qui Austriacæ nobilitatis vicinia audentiores erant) graui tyrannide, & immodico Imperio premerentur, eius evertendæ causa, sædus inter se clam primùm inierunt, deinde manu facta nobiles omnes è regione sua eiecerunt, & arces quasdam exciderunt. Quo tempore Ludouicus Imperator aliis bellis occupatus, cum illis auxilio esse non posset, literis tamen & legatis paganos ad constantiam hortatus est, & Præfectis imperauit, ne quid grauius in illos molirentur. Stumpfius in Chron. Heluetic.

1315 **HYGO V.** Burgundiæ Dux Roberti tertij F. nullis rebus gestis, nec vlla sobole relicta obiit. Ei autem frater Eudo in Ducatum successit.

1316 **LVDOVICVS** cognomèto Vtinus Francorum rex, regni sui mense decimo octauo non. Iuniis, ad Vencenarum saltum obiit, Constantia vxore grauida relicta, quæ mense Nouembri Iohannem peperit, qui octo tantum dies vixit: ex quo Philippus cognomine Longus Vtini frater, Pietauorum Comes, & ventris procuracionem & infantis tutelam primùm gessit. Mortuo autem pupillo, totius nobilitatis Francicæ consensu Rex salutatus est & coronatus, reclamante ab initio Eudone Burgundiæ Duce, qui Iohannæ nepti suæ (quam Vtinus ex Margaritha Roberti Burgundiæ Ducis filia priore sua coniuge procrearat) iure & paterno & fraterno Regnū deberi cōtendebat: sed cæterorum Franciæ procerum decreto cautum ius regni Francici lege Salica viro- rum tantum, non etiam mulierum esse. Nihilominus Rex vt Burgundo satisfaceret, Ioannam trium filiarum natu maximam illi despondit, dote Burgundiæ Comitatu, in quem defuncto Othone auo materno Robertog; auunculo ea vir-

go

FRIDERICVS Austriæ Dux, ac Leopoldus frater eius, audacia paganorum Helueticorum irritati, diuersis agminibus in illos contendunt: sed cum Leopoldus se in angustias quæ sunt inter lacum Egrum & Mortgartum montem cum suis copiis intrussisset, nec ibi aciem expedire posset, equitatus verò iniquo loco pugnaret, mille & quingentis catafractis amissis in fugam coniectus est 16. cal. Decemb. huius anni. Qua victoria confirmati Heluetij, cum etiam Austriacos sibi infestiores futuros non dubitarent, æternum sædus inter se pro sua libertatis tuitione inierunt: quod trium pagorum sive trium Syluanorum locorum sædus, populari autem idiomate ligam, dixerunt: vnde Heluetiorum, Suytiorum, nunc etiam notissimæ libertatis fundamenta quædam iacta videntur. Illud autem sædus anno 1316. 5. idus Decemb. factum fuisse in Chron. Helueticis memoria proditum est: & Ludouici Imperatoris autoritate cōfirmatum, qui etiam capitalium causarum iudicium perpetuo priuilegio his concessit. Cæterum cum à Suitzibus tenuissimo Helueticorum pago, recuperandæ libertatis autores orti primùm fuissent, Suicerorum nomen in Helueticos propagatum est, dum

go successerat. Qua ratione Comitatus Palatini Burgundici simul ac Ducatus titulos, primus ipse Odo gestare cepit.

dum antea penitus ignotum Historis aliisque nationibus & inauditum esset. Ideo iis minimè assentiendum puto, qui illius originē ad Sueuos revocāt. Tametsi enim Heluetij Ale-

manico Ducatui, qui Sueuicus postea dictus est, contermini quondam fuerint, horum verò nonnulli Sueuicis Ducibus etiam attributi, post obitum præsertim Rodulfi postremi Burgundionum regis, satis tamen constat Sueuicum nomen illic iam dudum hoc tempore obliteratum fuisse, Suicerorū verò repente emeruisse, vt ex Alberti Argentinensis istius seculi æqualis Chronico deprehendi potest.

1318

4

SOLODVRVM quod Ludouici partes sequeretur, Luipoldus Austriae Dux obsedit: Bernates verò Kiburgensium Comitum ditiones aggressi, eum ab hac obsidione reuocarunt, & cum Heluetiis inducias tandem inire coegerunt. Chron. Heluet.

13

1319

5

PACE Comiti Flandriæ data, Ludouicus Niuernensium Comes ex filio eius nepos, Margaritam regis

Longi secundā filiam in matrimonium ducit. Maria verò tertia regis filia (vt illā vocat Tilius) Delphino Viennensi non longo post tempore nupsit. In veteribus autem tabulis & monumentis Izabellam regis Franciæ filiam nupsisse Guidoni Delphino, qui Iohanni patri circa hæc tempora in Delphinatum successerat, inuenio: idcirco loco Mariæ Izabella legendum videtur.

14

Ducum

6

1320

AGNES Reginaldi Montisbelgardi Comitis maior natu filia, Henrico Montisfalconis Domino hoc anno nupsit. Qua ratione Henricus ipse Comitatum Montisbelgardi post soceri sui obitum assecutus est, cum ille vnicum filiū nomine Othelinum adhuc infantulū paucis annis sibi superstitem reliquisset. Ex veteribus Commentariis.

REGINALDVS Othelini Burgundiæ Comitis frater & Montisbelgardi Comes circa hæc tempora obiit. Præter Agnetem autem ei Iohanna Rodulfi Marchionis Badensis vxor filia fuit.

7

1321

QUARTO Nonas Ianuarij istius anni, quo calculo Gallico 1321. adhuc numerabatur, Philippus cognomine Longus Francorum rex obiit, nulla ex se virili prole superstitite.

FRIDERICVS Austriae Dux signis collatis cum Ludouico Bauaro æmulo suo congregi ausus, victus & captus est: vt Nauclerus & Onufrius testātur: id quod alij an-

8

1322

X ij no

ffite. Ideo Carolus Pulcher frater eius iure Salico regnum Francicum post illum adeptus est.

1323

1324

1325

BELLVM inter Bernates & Comitem Neuenbergensem hoc tempore gestum. Munst.

1326

1327

1328

CAROLVS Pulcher Francorum rex cal. Febr. ad Vincennarum saltum moritur, vxore grauida relicta, quæ cum tandem puellam peperisset, Philippus Valesij Comes trium superiorum Regum patruelis omnium procerum Francorum consensu rex salutatus est & consecratus, spreto Eduardo Anglorum rege, qui regnum Gallicum iure materno sibi debere contendere ausus erat.

1329

1330

1331

BERNENSES auxilio Solodurensum & Basiliensium Hartmanno Kiburgenfi Comiti & Friburgen sibus

no sequenti tantummodo ascribunt.

AMEDEO cognomine Magno, Sabaudia Comite mortuo, Eduardus filius eius successit, cui Blancha Roberti Burgundia Ducis (quem Paradinus male Philippum in historia Sabaudica nominat) filia, Eudonis autem foror, iam nupserat.

9

10

11

12

13

14

GVILLIELMO Geneuensi Comite mortuo Amedeus filius successerat, qui societate inita cum Guidone Viennensi Delphino, bellum Eduardo Sabaudia Comiti hoc tempore intulit, eumque praelio ad Montem Mortarij commisso insigni clade affecit, cum ab eodem paulo ante non leuiorem pertulisset. Parad.

EDWARDVS Sabaudia Comes virum reparandarum causa in Galiam profectus, contracto morbo Lutetia vita defungitur, vnica filia superstita, quæ Britannia Duci nupserat: sed illa viroque illius repudiat, Sabaudi Amedeu defuncti principis germanum sibi praesse maluerunt. Parad.

15

16

Lu-17

1332	<p>sibus bellum inferunt, eisq; nonnulla quædam oppida & castella eripiunt. Munsterus.</p> <p>GUIDO Viennæ Delphinus bellum cum Sabaudia prince gerēs, in oppugnatione cuiusdam castelli vulnere ab hostibus accepto occubuit. Ei autem in Delphinatum frater Humbertus successit, Delphinorum Viennensium vltimus. Isabella verò defuncti vidua Philippi Longi regis filia, Iohanni de Fosigniaco iterum postea nupsit. Cæterum P. Aemilius ex Pio Pontifice narrat, Guidonē bello inclytum, sed alienarum vxorum pudicitia infestum fuisse. Et cum illi Iohannes Bohemiarum rex (qui eo tempore Italarum factionibus inuitatus copias suas in Insu-briam traduxerat) socio amicq; hoc postremo bello auxilio ire cōstituisset, filium eius Carolū per quietem visum sibi videre fuisse, viri diuina specie præditi iussu, præstanti iuuenem forma editiorem in locum raptum, detractaq; veste exectum: sibiq; interroganti, cur & quisnam tam egregia indole adolescens tam sædē atrociterq; haberetur, responsum Delphinum aliena cubilia attrectare solitum meritas pœnas numini dare. Nec vanum fuisse somnium, cum biduo post certus nuntius advenit, Allobrogem in oppugnatione cuiusdam oppidi telo hostium interiisse.</p>	<p>LUCERNA ciuitas sæderi trium pagorum Helueticorum se iunxit. Ex quo sædus illud non amplius trium, sed quatuor syluanorum locorum cōfæderatorum dictum est. Sub quod etiam tempus Hafslen-sis regio se Bernatibus sædere perpetuo associauit. Chron. Heluet.</p>	18
1333		<p>ROBERTVS Tornodurēsis Comes, frater Eudonis Burgūdiæ Ducis obiit idib. Octob.</p>	19
1334			20
1335	<p>IOHANNES Cauillonensis & Antisiodorensis Comes Germanorum & affiniū sociorumq; suorū auxiliis fretus, Eudoni Burgundia</p>	<p>PAX inter Delphinum Viennensem & Sabaudia Comitem opera Philippi Valesij regis instituta.</p>	21
1336	<p>Duci bellum hoc tempore intulit, conquestus se vestigialibus salinarum ab eo fraudari, adeo vt cum leuioribus præliis rē aliquandiu gefisset (in quibus Stampanus Comes qui Cauillonensis partes sequebatur occisus fuit) Chaucū verò duo-</p>	<p>EXORTA seditione in vrbe Tigurina, remotus est ab officio rotus Senatus alio nouo in eius locum subrogato. Munsterus.</p>	22
1337	<p>dequinquaginta dierum obsidione oppu-</p>		23

Anni Christi.

1338 oppugnationeq; domitum fuisset, Vefontio autem in hyemem vsque vim sustinuilset, autoritate tandem Franci Regi pace facta, ab armis discessum est suo Cauillonensi iure reddito. Annal. Franc. Aemilius.

1339

ANGLORVM Rege Tornacum oppugnante, Flandri ad 30. millia, siue, vt alij scripserunt, 50. cum quibusdam Anglorum cohortibus famico Odomari, quod presidio Francico tenebatur, tētare Roberto Artestio Duce ausi sunt: sed erumpentibus Frācis cum Eudone Burgundiaē Duce insignem cladem perpeffi sunt.

1340

CONVENTVS iudicum à quibus iudicia sine provocatione fierēt, ac velut è sinu Principis peterentur, è toto Delphinatu, Gratianopoli ab Humberto Delphino, hoc anno institutus & collocatus. Eius autem nomen à Ludouico fil. Rege in parlamentum postea commutatum.

1341

ROBERTVS Neapolitanorum Rex & Provinciae Comes 14. calen. Febr. obiit, cum antea Iohannam Caroli filij sui Calabriae Ducis (qui ante se obierat) filiam, Regni sui & Provinciae Comitatus heredem testamento suo instituilset, quòd nulla illi alia soboles extaret.

1343

1344

PHILIPPVS Eudonis Burgundiaē

NOBILES Vchtlandiae libertati Confœderatorū Syluanorum infesti, occasionem belli aduersus eos gerendi sibi quarendam esse statuerunt. Coactis itaque copiis, castrum quod Loppen dicebatur, ductu Neuenbergensium, Friburgensis, Sabaudiensis, Furstembergensis & aliorum Comitum, Bernensibus vi eripuit. Qua de causa Bernenses inuictis sibi copiis Syluanorum Suiitorū, hostes suos numero longè se superiores insigni praelio profligarūt. Quam cladem cum Friburgenses vlciſci cuperent, anno sequenti rursus cum Austria Ducis suppetiis in Bernensium ditiones irrumperere ausi sunt: verum occurrentibus Bernensibus septingentis suorum desideratis fœdè repulsi sunt. Chronic. Heluet.

24

25

26

AGNETIS Alberti Caesaris filia & Regis Hungariae viduae opera Bernates domui Austriae reconciliati sunt. Munsterus.

27

AMEDEO Sabaudiae Comite mortuo, Amedeus sextus eius filius in principatu eius successit, quem Comitis viridis cognomine nuncuparunt.

29

30

Co-

1345 dia Ducis filius, Iohannem Normannię Ducem Philippi Valesij filium in Aquitaniam sequutus, in oppugnatione castelli Aguilonis

1346 obiit, vnico filio nomine Philippo, & filia nomine Iohanna (quę Sabaudia principi postea nupsit) superstitibus, quos ex Iohanna Guillelmi Bononia Comitis filia procrearat.

1347

MARGARITA Ludouici Flandria Comitis vnica filia infantiaę annos vix adhuc egressa, Philippo Philippi Burgundi defuncti filio adhuc infantulo desponsata est.

1348

1349 EVDONI Burgundię Duci mortuo, Philippus nepos adhuc infans in Ducatu & Comitatu Burgundico successit, sub procuratione & tutela Ioannę Bononia Comitissę matris: quę eodem anno secundas nuptias inuit cum Iohanne Valesio Philippi Regis maximo filio.

1350

PHILIPPVS cognomine Valesius Francorū Rex, anno postquam regnare cęperat, 22. obiit, relictis duobus liberis, quos ex Ioāna Eudonis Burgundię Ducis germana susceperat, Iohanne qui illi in Regnum

1351

grum

COMES Gruyerensis auxilio quorundam nobilium Valesianorum Bernatibus bellum intulit, in quo signis collatis dimicatum est. Munsterus.

QVO etiam anno Pontifex Romanus, multiplici ignominia notato Ludouico Bauaro cum Germanis proceribus egit, vt alium Casarem sibi obedientiorem deligeret.

Ea de causa Carolū Iohannis Boemia Regis filium repudiato Bauaro Casarem salutarunt: idq; id. Iulij an. 1346. Nihilominus Ludouico ipso mortuo 5. id. Octob. an. 1347. Interregnum fuisse dicitur anni 1. mensiū 3. dier. 20. eo quod Caroli, qui eius nominis IIII. fuit, electio non antę rata fuit habita a fautoribus Ludouici.

HUMBERTVS Delphinatum princeps cum dolore amissi vnici filij statueret se cęnobio Dominicanorum sacrare, dominatumque suum (cuius caput est Vienna Allobrogum) Romanis Pontificibus non magno precio addicere, Nobilibus suę gentis impellentibus, Regi Francię addixit: ea lege vt filij Regum maiores natu Delphini vocarentur, Delphinatusque illorum esse diceretur.

LVCERNA atq; Glarona Tigurinis fœdere se sociarunt.

Alber-

31

32

33

34

1

2

3

Anni Christi.

	gnum successit, & Philippo Aurelianensi Duce.	
1352	ZVGORVM Pagus Suizensibus Heluetiis fœdere se coniunxit. Chr. Heluct.	4
1353		5
1354	CAROLVS Regis Iohannis filius primus Delphinus & Dux Normanniæ.	6
1355		7
1356	PVGNA Pictauiensi Iohannes Rex ab Anglis capitur.	8
1357		9
1358		10
1359		11
1360		12
1361	PHILIPPVS Burgundiæ Dux ineunte adolescentia defunctus est prope Diuionem 21. die Nouembris, nullis superstitibus liberis. Ex quo Iohannes Francorū Rex, tum quod ex Iohāna magna sorore Eudonis Ducis & Philippi Ducis amita à Philippo Rege procreatus esset, in Ducatum Burgundicum successit, tum quod Ducatus ille vt beneficium	13
	ALBERTVS Austriæ Dux, iunctis sibi copiis Comitis Vuirtembergensis, Tigurinam ciuitatem circa hæc tempora secundo atq; tertio obsedit.	
	TIGVRINI quod à confœderatione Heluetiorum dissociari nolent, à Carolo Imperatore circa hæc tempora irrita obsidione oppugnati.	
	MILITVM colluuiæ qui bellis superioribus Anglo & Franco Regibus meruerant, & pace facta in vnum coierant, vastata Campania & Lotaringia, in Alsatiam, deinde in omnes Burgundias sese effuderunt, vastatæque oppidis, villis & agris inferentes, magnis munitisque ciuitatibus, atq; etiam toti Germaniæ formidabiles extiterūt.	

Hen-

ficiam Francicum, Salica conditione maculis cessantibus defectum, ad Regnum Gallicum redisse videretur. A quo ideo Carolus Navarra Rex exclusus, qui ex Margarita Burgundica sorore Iohannæ descenderat. Sed in Comitatu Burgundiæ Attrebatiumq; Margarita alia Longi Regis filia, (quæ Ludouici Flandriæ Comitis mater & auia istius Philippi soror extiterat) cum adhuc in viuis esset, successit. Hac igitur ratione Hugonis Capeti mascula stirps directa cessauit in Burgundiæ Ducatu. Iureiurandi autem sacramento se suosq; posteros fertur Rex obstrinxisse nunquam illum à Regno suo alienaturum.

1362

HENRICVS Comes Montisbelgardi, Vicarius Imperij in provincia Bisontinensi, tertio non. Aug. à Carolo Cæsare hoc anno institutus.

1363

PHILIPPVM cognomine Audacem Iohannes Rex, pater, Burgundiæ Ducem creauit & instituit. cuius rei extat instrumentum scriptum Germiniaci ad Matronā die sexta Sept.

1364

IOHANNES Francorum Rex anno Regni sui 14. octauo aut 10. Aprilis die in Anglia defunctus est, superstitibus quatuor liberis, Carolo quinto, qui sibi Sapientis nomen comparauit, eiq; in Regnum ætatis prærogatiua successit, Ludouico Andium, Iohanne Biturigum, & Philippo Burgūdonū Ducibus.

DVCATVS Burgundici donationē Philippo fratri Carolus Rex secundo Iunij confirmauit ratamq; habuit.

1365

HENRICO Montisbelgardi Comiti mortuo Stephanus filius circa hæc tempora successit: qui etiam Henrici Comitis Orbensis ex Margareta de Cabilone coniuge pater fuit.

1366

PHILIPPVS possessionem Ducatus Burgundiæ inuit.

1367

FRIBVRGENSES bello suscepto aduersus Egonē Kiburgensem Comitē, eò adegerunt illum, vt Comitatum Friburgensem & ius quod in Friburgum habebat, domui Austria vendiderit. Postea tamen Friburgenses magno precio sese ab Austria redemerunt.

1368

1369

MARGARITA vnica filia Ludouici Comitis Flandriæ Philippo Audaci Burgundiæ Duci nubit.

Con-

Y Pater-

1370	CONVENTVM iuridicum Burgundiae Philippus Dux Belnae hoc anno collocavit, sed postea Diuioni translatus fuit.	7
1371		8
1372		9
1373	AMEDEVS eius nominis sextus Sabaudiae Dux defunctus est. non absq; errore autem Paradinus scripto tradidit illum cum Ludouico Andium Duce in Italiam aduersus Vrbanum vi. Ro. Pont. profectum fuisse, ibique decessisse, nisi longo post tempore obierit. Constat interim Amedeum filium illi in Principatu Sabaudiensi successisse.	10
1374		11
1375		12
1376		13
1377	ANGLOS Calitio crebro erumpentes Burgundiae Dux crebris praeliis devicit, circūiecta quaedam oppida, maxime verò Ardeam cepit, hostes intra Itij mœnia compulit. Frossardus.	14
1378	CAROLVM Francorum Regem Carolus Imperator, cum Lutetiam Parisiorum venisset, vicarium Imperialem in Regno Arelatenſi instituit & aliquot castellis donauit. Beatus Rhenanus.	15
	FLANDRIAE plebs aduersus Comitem suum & nobilitatē Flandri-	
	PATERNIACVM oppidū à Valensii frustra obsessum mense Nouembri. Chronic. Heluet.	
	INDUCIIS inter Francū & Anglum Reges constitutis, militum tam Gallicorum quàm Anglorum qui illis meruerāt colluuiis, eadem via qua superioribus annis in Alſatiā delata est. Sed cum inde in Heluetiorum fines contenderent, occurrentibus Austriacis cum Bernatibus & Basiliensibus fusi fugatiq; sunt.	
	CAROLVS IIII. Imperator ex Gallia, vbi magnificentissimè à Rege nepote exceptus fuerat, reversus, Pragæ 3. cal. Decemb. obiit, teste Naugiaco & Auëino: licet Cuspianus & Onufrius 6. Martij vel April. cal. scripserint an. 1379. Ideo	
	VENCESLARIUS filius eius, quē pater Cæsarem tribus antè annis defi-	

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund.

1379 dricam rebellat: ideo Burgundia
Dux focero suo in auxilium profes-
ctus est.

1380 CAROLVS V. cognomine Sa-
piens anno Regni sui 17. decimo
sexto autē cal. Octob. obiit, tribus
relictis liberis, Carolo, Ludouico,
Catharina. Carolū qui sextus fuit,
tertiumdecimum annum ingres-
sum, Proceres & Optimates Regni
coronandum curauerunt, Ludoui-
co Andium Duce patruo illius re-
ctore Franciæ, Philippo verò Bur-
gundiæ & Borbonij Ducibus tuto-
ribus illius institutis.

1381 CAROLVS de Duracio Siciliæ
Rex à Papa Urbano creatus Ioan-
nam Apuliæ Reginam strangula-
ri curauit: cum illa tribus antē an-
nis Ludouicum Andium Ducem
Caroli v. Regis fratrem in filium
adoptasset, & Siciliæ vtriusque Re-
gem atq; Provinciæ Comitem de-
signasset. Idcirco ea mortua, & Re-
gni Neapolitani & Comitum Pro-
vinciæ titulos assumpsit, traiecit-
que Alpibus cum 30. millium e-
quitum exercitu in Apuliam, ad il-
lius Regni iura asserenda, prote-
ctus est. Vbi cum oppida & castella
quædam in suam ditionem redegif-
set, morbo ad Barium Apuliæ vr-
bem quam oppugnabat cōtracto,
12. cal. Octob. anni 1384. defunctus
est, superstitibus duobus liberis, Lu-
douico & Carolo, qui illi in iura
titulósque, tum Regni Siciliensis,
tum Comitatuū Provinciæ & An-
dium successere.

1382 PHILIPPO Audace patruo po-
stulante, Carolus Rex, bellum ad-
uersus Flandros suscepit.

1383 PAX inter Austriæ Duces & Cō-
federatos Heluetios interrūpitur,
cum Austriaci subditos quosdam
suos (quòd ius ciuitatis à Lucerna-
nis accepissent) capite multassent.
Ideo Lucernani Rotemburgū ca-
ptum diruerunt.

1384 SEMPACHIANI ciues ab Au-
striacis desciscentes, se confederati-
oni Helueticæ adiunxerunt: quo-
rum exemplum multi alij populi i-
deo sequuti sunt.

1384 LVDOVICO Flandriæ Comite
& Margarita eius cōiuge mortuis,
Philippus Burgundiæ Dux iure v-
xoris sue, Flandricum, Attrebaten-
sem,

designauerat, Imperium iniit, o-
mnium qui fuerunt Cæsarum igna-
uissimus.

	sem, & Burgundicum Comitatus, suo Imperio dominióq; adiunxit.		
1385	PRVDENTIA Philippi Burgundia Ducis, bello Fládrico finis imponitur.		22
1386			23
1387			24
1388	VALESII superiores Amedeum Sabaudia Comitem regionem illorum hostiliter ingressum ad Vispam vsq; (interfectis quatuor circiter millibus, inter quos ex nobilitate Sabaudica permulti) praelio suoperarunt, & in domum suam refugere coegerunt.		25
1389	LVDOVICVS secundus Ludouici Andegauenfis Ducis & Comitris Provinciae filius, à Papa Clemente 7. cal. Nouemb. Auenione Apuliae Rex coronatus est.		26
1390	DELPHINVS & Sabaudia Comes, cum de Marchionatu Salustiorum inter se contenderent, litem suam Gallici Senatus iudicio dirimendam sua sponte commiserunt. Comes aut iudicio victus. Bodin.		27
1391			28
1392			29
1393		MARIA Philippi Burgundia Ducis filia Amedeo Sabaudia Comitris filio desponsata. Ex Tabulis.	30

Anni Christi.

Anni Duc. Burg.

1394		LEOPOLDO Austriae Ducis filio Catharina eiusdem Ducis Burgundi filia nubit.	31
1395			32
1396	<p>IOHANNES Philippi Burgundiae Ducis filius, cum nobilissimis ac potentissimis Galliae viris, per Germaniam, Sigismundo regi Hungariae auxilium laurus, adversus Turcas in Hungaria profectus est. ubi profligato Christianorum ad Nicopolim exercitu captus est. in qua etiam expeditione Henricus Stephani Comitis Montisbelgardensis vnicus filius obiit, patre adhuc superstitite.</p>	<p>BELLVM inter Abbatem S. Galli & Abbacelenses: qui in toto foedere cum Suitiorum pago, ab eis suppetias obtinent. Munsterus.</p>	33
1397	<p>AMEDEO septimo, decimo quinto Sabaudig Comite mortuo, Amedeus filius in Sabaudienfi principatu calend. Nouembris successit. qui postea Ducis titulum a Sigismundo Imperatore obtinuit. Munsterus tamen patrem illius Aimonem nominat.</p>	<p>STEPHANVS Montisbelgardii Comes moriens quatuor ex Henrico filio neptes suarum rerum haeredes habuit, nempe Henricam, Iohannam, Agnetem & Margaritam. Henricam autem paulo post aui obitum Eberhardo, Eberhardi Comitis Vuirtembergensis filio nupsisse, eiq; eo nomine Montisbelgardii Comitatum, quem aetatis praerogatiua ad se trahebat, detulisse constat. Iohanna vero Ludouico Cabilonensi, Agnes Theobaldo Noui castri Domino, Margarita Humberto Comiti de Rupe collocatae fuerunt.</p>	34
1398		<p>VENCESLAO Ignauo Caesari & Boemiae regi a Proceribus Germanis abrogatum Imperium 13. cal. Septemb.</p>	35
1399			36
1400	<p>LVDOVICVS Caroli sexti regis primogenitus Viennae Delphinus.</p>	<p>IN locum Venceslai Fridericus Brunsvicensis Dux mense Maio sufficitur. Eo vero a Comite Valdeko nonis Iuniis interemto, Roberto Comiti Palatino 4. id. Septembris Imperium delatum est. Cuspin. Naucl.</p>	37
1401		<p>Y iij Du-</p>	38

Simul-

1402

39

1403

40

SIMVL TATES ex rerum adminstrandarum æmulatione orta inter Aureliæ & Burgundiæ Duces regnum Gallicū turbare incipiunt.

1404

1

PHILIPPVS Audax Burgundiæ Dux 5. cal. Maij obiit, superstitibus tribus liberis, Iohanne (qui post patrem Ducis sumfit insignia) Antonio Rethelenfi & Philippo Niuernensi Comitibus, quorum mater cum anno sequenti etiam obiisset, iura Flandrici, Artesij & Burgundici Comitatus Iohanni simul etiā reliquit.

1405

2

DUCIS Austriæ copiæ, quæ pro Abbate S. Galli aduersus Abbatellenses pugnabāt, dum Abbatellam expugnata irent, ab hostibus suis profligatæ sunt. Quo etiam tempore Basilienses cum Austriacis bellū gessisse cōmemoratur. Munsterus.

1406

3

ABBACELLEENSES Comiti Brigantino bellum inferunt. Tandem verò Roberto Cæsare partes suas interponente, cū Abbate suo reconciliati sunt.

1407

4

IOHANNES Burgundiæ Dux vir factiosus & turbulentus, dum atroces inimicitias cum Ludouico Aurelianensi Duce exercet, illum insidiis miserabiliter circumuentum, necandum sicariis Lutetiæ præbuit 10. cal. Decembris. Deinde factum in aperto esse intelligens, profugit.

1408

5

EBVRONES Episcopo suo rebelles, Iohannes Burgundiæ Dux, iunctis suis copiis cum Guilliemo Batauo Hannoniæ Comite, atroci clade profligauit id. Septemb. Ex quo Iohannem vrbis Episcopum obsidione liberauit.

HELVETIORVM Confœderatorum copiæ, dum castrum Brigantinum iterum oppugnant, exercitū Vuirtembergensis Comitis, & Nobilium Sueuiæ in auxilium properantem in fugam verterunt. Illi verò reparatis paulò post viribus, confœderatos adorti suam cladem grauius vlti sunt. Nauclerus, Id tamen Mun-

1409	<p>BURGUNDIAE Dux ad causam cædis dicendâ vocatus, magna militum turba septus, sese in Senatum contra viduam Aurelianensem representavit, eadem iustè factâ esse contendens. Quod tamen minimè approbatum, sed metu venia gratiaq; illi facta. Hinc civilibus discordiis tota Gallia miserabiliter exarsit, nec tam atrocia tempora antea vnquam visa.</p>	<p>Munsterus solis Abbacellësis tribuere videtur.</p>	6
1410	<p>IN Lepontinis à Confœderatis Heluetiis res hoc anno gesta.</p> <p>LVDOVICVS Andegauenfis coeptis ex Provincia Cœnomanisq; ac Andibus excitis, simul etiam Florentinorum & Pontificis subnixus auxiliis, Ladislaum regem in regni Neapolitani fines ex agro compulsam, ac in certam æquo Marte descendere coactum, tanta clade affecit, vt supplex à Iohanne Pontifice pacem legesq; acceperit.</p>	<p>ROBERTO Palatino Imperatore 16. cal. Iunii (vt Epigrāma, quod est ad eius tumulum, testatur) mortuo, Germani proceres tribus post mensibus, nempe 12. cal. Octobr. Iodocum Morauia Marchionem, virum iam (vt aiunt) nonagenariū, ei substituerunt, qui suæ electioni nō plus quàm sex mensibus superstes fuit.</p>	7
1411	<p>LVTETIAE Ianionum seditio sepe orta pro Burgundione.</p>	<p>IN Iodoci 13. cal. Aprilis demortui locum, Germani proceres Sigismundum Hungariae regem nepotē eius, Caroli verò quarti filium, Imperio Germanico praefecerunt.</p>	8
1412	<p>BITVRIGVM vrbs à rege Carolo & eius filio Delphino Burgundionis impulsu obfessa.</p>		9
1413	<p>LVDOVICVS Delphinus Aquitaniae Dux, pulso Burgundione regni administrationem accipit.</p>		10
1414	<p>DVCTVS in Burgundionē regis exercitus quaedam oppida de illo in Attrebatibus cepit.</p>		11
1415	<p>GALLI ad Agincurtium prope Blangiu cum Anglis 8. cal. Octob. infeliciter pugnant, vbi Burgundio suos fratres amisit. Paulò post autē Ludouicus Delphinus obiit, quem mox etiam anno sequenti sequutus est</p>	<p>DITIONES multas Austriae Ducis, Constantiensis Concilij decreto damnati, sibi conterminas confœderati Heluetij occupant. Quo etiam modo Schaffusia ciuitas suæ libertati fuit restituta.</p>	12

1424

DISSIDIO exorto inter Burgundia & Glocestria Anglum Duces (qui Hollandia & Hannonia Comitissam, viuo adhuc eius marito sibi cōnubio iungere volebat) Burgundio quāsdam Anglorum copias in Hollandia profligauit.

1425

BURGUNDVS ductis iterum in Batauiam suis copiis, reliquos fautores Comitissæ profligauit: qua de causa Hollandiam ferè totam in suam potestatem redegit.

1426

1427

AVREI velleris Equitum institutio à Philippo Burgundia Duce.

1428

AVRELIANVM ab Anglis & Burgundis diu obsessum auspiciis & ductu vnus puellæ nomine Ioannæ liberatur, & ab eo tempore Francis res melius ac felicius procedere cœperunt.

1429

1430

RENATVS Dux Ambarus Ludouici Andegauensis Sicilia regis frater, dum pro Ducatu Lotharingia bellum in Antonium Comitem Valdemontensem mouet, ab exercitu Burgundionum prælio victus & captus est, deinde ad ipsum Burgundia Ducem adductus.

1431

1432

RHETI ad suæ libertatis tuitionem primo fœdere sese hoc anno inter se coniunxerunt.

5

6

7

DVO funesta factionum nomina hoc tempore in Gallis celebratissima erant, nempe Armeniacorū & Burgundionum. Burgundiones enim omnes Francos qui Carolo Delphino & deinde Regi adhærebant, Armeniacos à Comite Armeniaci nuncupabant. Franci verò omnes Ducis Burgundia partium fautores Burgundiones.

8

9

10

11

CONCILIVM Basiliense hoc anno inchoatum.

12

13

1433

LVDOVICVS tertius Andegauenſis Provinciæ Comes & Ioan-
nē Neapolitanę regiņę ex adoptio-
ne filius, rebus feliciter & præclare
ad Neapolim geſtis obiit, nullis re-
lictis liberis: ob id Renatus eius fra-
ter Ambari & Lotharingę Dux Du-
catu Andium & Comitatu Provin-
ciæ auctus eſt.

1434

BORBONII Dux Burgundioni
reconciliatus, effecit etiam vt Fran-
corum & Anglorum regum atque
ipſius Burgundionis oratores de
pace acturi Attrebatu conuenerint:

1435

ubi cum Anglo ſatiſfieri à Francis
nullo modo poſſet, Burgundioni
eorum quæ petiit nihil denegatum
fuit. quare indignatio ſumta, quæ
Anglos Franciæ dominos fecerat,
eadem depoſita ab externo domi-
nato vindicauit.

1436

RENATVS è Burgundionis cu-
ſtodia eductus, Neapolitanum bel-
lum ductu auſpiciaſq; ſuis gerit.

1437

1438

EVGENII Pontificis nomine in
Concilio Baſilienſi damnato, Ame-
deus Sabaudia Dux ex Monacho
Pontifex Romanus creatus eſt, &
Felicis 4. aut 5. nomine nūcupatus.

1439

AURELIANENſIS Dux Burgun-
dioni reconciliatur, ſocietasq; & a-
micitia inter eos inſtituitur, cum
Aurelianenſis ex carcere Anglico
poſt 25. annos, opera Burgundio-
nis in patriam reſtitutus eſſet.

1440

Re-

14

AMEDEVS Sabaudia Dux re-
rum mundanarum tædio affectus,
Eremo ſe dicauit ſex ſenioribus ex
ſuorum Nobilitate comitibus, cum
filio ſuo Ludouico Ducatum ſuum
reliquiſſet.

15

16

CALETIVM à Burgundione Du-
ce fruſtra obſeſſum.

IZABELLA Renati Andegauen-
ſis vxor, virilis animi mulier, mari-
to adhuc captiuo res in Apulia ſtre-
nuè & fortiter gerit.

17

SIGISMVNDVS Imperator 5. id.
Decembris obiit. Ea de cauſa Ger-
mani proceres Albertum Auſtriæ
Ducem generum illius cal. Ianuarij
anni ſequentis Imperio præfecerūt.

18

19

ALBERTVS Romanorum rex
6. cal. Nouembris obiit: ex quo In-
terregnum menſium 2. dier. 4.

20

FRIDERICVS tertius Erneſti fi-
lius Auſtriæ Dux cal. Ianuarij, ſive,
vt alij malunt, 3. cal. Aprilis, Roma-
norum ac Germanorum rex deſi-
gnatus eſt.

21

Hen-

1440			22
1441			23
1442	RENATVS amissa Neapoli contra Alphonsum in Galliam redire coactus.	HENRICA Montisbelgardi Comitissa obiit, superstitibus ex Eberhardo Vuirtenbergenſi cōiuge ſuo tribus liberis ſuarum rerum hæredibus, Ludouico, Henrico & Vdalrico ſive Vlrico. Ludouici verò filius fuit Eberhardus.	24
1443		TIGVRINI ſocietate inita cum Auſtriacis, à fœdere Helueticò deſicere viſi ſunt. Ideo Confœderati ductis ſuis copiis in agrum Tigurinenſem, magnam Tigurinorum & Auſtriacorū qui illis auxilio advenērāt, ſtragē prope D. Iacobi Xeno dochium ediderūt. Nec deſunt qui eos immani quadam rabie, occiſorum hoſtium cruorem ebibiſſe ſcriptum reliquerint.	25
1444	INDVCIIS inter Anglos & Francos compoſitis, Ludouicus Delphinus Regis filius, turmas militares, quibus ambo Reges uſi fuerant, in Heluetios duxit, ſive vt Concilium Baſiliente diſſiparet, ſive vt Sigismundo Auſtriæ Duci morem gereret. Itaq; cū capto Montis Beligardi oppido Baſilienſiū fines attingeret, cum Heluetiis cōgreſſus ad quatuor illorū milia occidit, cruenta tamen potitus victoria. Tandem autem cū aſperitas locorum interiores eorum fines penetrare prohiberet, proximis evaſtatis in Galliam reverſus eſt.		26
1445		BELLVM Auſtriaci cum Baſilienſibus hoc tempore gerunt: anno autem ſequenti reconciliantur.	27
1446			28
1447			29

1448			30
1449	FELIX v. Amedeus antea dictus, Papatum Nicolao Pontifici cedit.		31
1450			32
1451		HIC Amadius.	33
1452		AMEDEVS Sabaudus Pp. Felix antea dictus, admodū longæuus, obiit mēse Ianuario Ludouico filio illius Sabaudiensem Ducatum iam exercente, & Philippo fratre illius Comitatum Geneuensem.	34
1453	GANDAVENTES qui suo exemplo maximam Flandriæ partem ad rebellionem allexerant, Philippus Burgundiæ Dux cruento prelio fudit atque prostravit n. calend. Aug.		35
1454			36
1455		ANGLI tota Gallia præter Calitio exacti.	37
1456	DELPHINVS à patre secedens ad Burgundiæ Ducem confugit.		38
1457			39
1458			40
1459			41
1460			42
1461	MAGDVNI Biturigum Carolus VII. Franciæ Rex obiit, & post illum Ludouicus vndecimus filius eius regnat.		43

Anni Christi.

Anni Ducum Burgund

1462		LVDOVICVS secundus Sabaudia ^a Dux obiit sex filiis superstitibus: quorum maior natu Amedeus ei in Principatu successit, cui Izabel la Ludouici vndecimi Regis soror nupserat.	44
1463			45
1464	FRANCIAE proceres à Rege alienati, quòd eos in nulla autoritate gratiave haberet, de eo in ordinem cogendo boni publici præt-textu conspirant, factionisque suæ Biturigum Ducem Regis fratrem constituunt.		46
1465	CAROLVS Caroli Burgundia ^e Ducis filius, in conspiratorum auxiliū primus copias ex ditionibus paternis eduxit, collatisque signis cum Rege ad montem Lethericum 16. calend. Aug. conflixit. Et quòd Rex se à pugna statim Lutetia ^e receperit, Comes verò in prælij campo constitit, victoriam reportasse sibi visus est. Inde Lutetia obsessa, Rege autem nihil non eorum quæ ab se petebantur concedente, pax Confluentina cum coniuratis tandem sequuta est.		47
1466		BELLVM in Eburones & Leodienses Burgundia ^e Dux prosperè gerit.	48
1467	PHILIPPVS Burgundia ^e Dux cognomento Bonus, 17. calend. Iulij Brugis obiit, Carolo Audace filio successore relicto, qui eodem ferè tempore Leodium in fidem & deditionem accepit.		1
1468	REX ad colloquium Burgundionis Peronã profectus, per quosdam dies magno cum periculo detentus est, & Leodium deductus, cuius etiam expugnationi & directioni adfuit.	MVLHVSIANOS bello à Præfecto Ducis Austria ^e impetitos Heluetij confæderati defendunt: tandem verò Palatini Comitum opera res componitur.	2
1469	LVDOVICO Vuirtembergensi & Montisbelgardi Comiti mortuo Eberhardus filius in Comitatu Mōtisbelgardi succedit.	CAROLO Burgundia ^e Duci Sigismundus Austria ^e Dux id omne ditionis quod cis & vltra Rhenū in Comitatu Ferrettano, nēpe in Songoia, Brisgoia, & Nigra sylua habebat, ingēti pōdere auri oppignerat.	3

Inter

Z iij ra-

		rauit. ideo Burgundus eis suo nomine Petrum Hagembachium prefecit, qui sua tyrannide & seuitia odia omnium Heluetiorum Burgundioni conflauit.	
1470			4
1471	INTER Ludouicum Regem & Carolum Burgundum, cum diu fuissent in armis, de pace actum maiore populorum studio in presentia (qui graue & diuturnum bellum perpessi omniū respiciebant) quam in posterū spe, ubi inter eos conuenisset, diuturnam pacem firmamque fore.		5
1472	MORTE Caroli Aquitaniae Ducis Ludouici Regis fratris bellum inter Regem & Burgundionem renouatur. Sed quantum illa Ludouici res stabilitae fuerunt, tantum Burgundi magna viriū accessione destituti debilitatae.		6
1473		HENRICVS Henricae Comitissae Montisbelgardi secundus filius, Eberhardi & caeterorū suorum nepotum consensu Montisbelgardi Comitatum obtinet: qui Vlrici pater, Christophori verò auus fuit.	7
1474	DE Pontificatu Agrippinensium contentione exorta, Rupertum Bauarum sibi fœdere & cognatione iunctum, & ab adversariis pulsum, Burgundiae Dux restituere conatus est, adeo vt Nussiam oppidum Coloniae propinquum suis copiis oppugnare aggressus sit: id quod indignè passus Imperator exercitum 80. milliū militū e tota Germania coëgit. Nec tamen Burgundum, vt obsidionem solueret, nisi conventionem factam cogere potuit, idque cum annum obsidio tenuisset. Interim arte Franci Regis Sigismundus Austriae Dux, positis odiis quae inter illum & Heluetios intercedebant, fœdere iunctus est illis, & illorum ope Austriaco Ferretiam re non soluta recuperat, captūq; in ea Hagembachium carnifici capite plectendum dedit. Deinde acceptis ab Heluetiis copiis, in Comitatum Burgundiae irrumpit: id quod adeo Burgundum permouit, vt Henricum Comitem Vuirtembergensem & Montbelgardensem in Comitatu Lutsemburgensi capiendum curauerit. Quo etiam tempore Renatus Lotharingiae Dux, societate cum Heluetiis & Austriaco inita Burgundionis hostem se professus est. Demum Helueticae copiae Burgundiam invadentes nonnulla castella & oppida, sic vt Blamontem, Erricuriam insulam aliaque vel vi vel deditioe ex hoste ceperunt.		8
			Bur-

1475 BURGUNDVS obsidione Nuf-
fiæ soluta, ad Anglum regem, qui
suo vocatu copias suas in Galliam
traduxerat, accessit, vt eum à fœde-
re cum Franco rege ineundo revo-
caret. Quod cum non potuisset, in-
ducias tandem ipsemet cum Fran-
co ferire coactus est, vt liberius bel-
lo Lotharingico incumberet: quod
ita confecit, vt ante anni exitum to-
tam Lotharingiam in suam potesta-
tem redegerit.

AMEDEO tertio Sabaudia Duc-
ci mortuo Philibertus filius adhuc
infantulus sub matris Izabellæ tu-
tela successit. Quæ quòd Burgun-
dionis conatibus fauere videretur,
Heluetios Confœderatos in se ita
concitauit, vt ei omnia ferè oppida
quæ in tractu Auentico & lacui Le-
manno adiacent, eripuerint, sibiq;
asseruerint. Quo tempore res etiã
à Francis in Ducatu Burgundia
actę sunt, siquidem Barri & Castel-
lionis ad Sequanam oppida atq; ca-
stella ex hoste recepta.

1476 CAROLVS iunctis sibi quibusdam Mediolanensium Ducis & Ducissæ
Sabaudia cohortibus in Heluetios profectus est: ex quibus cum Lausannã
deditio cepisset, Heluetios tamen qui Granfoniam tenebant in deditio-
nem susceptos immaniter trucidari fecit. quod tanto furore rabięq; totam
gentem accendit, vt eductis paulò post copiis suis, illum acie fufum fuga-
tumq; castris, tormentis & impedimentis exuerint, licet infami magis
quàm cruenta clade affecerint. quam ideo cum reparato exercitu vliscen-
dam esse putaret, longè maiorem sibi accersiuit. Murta enim sive Morato
obsessa nihilo felicius secundum hostium congressum (quibus Lotharin-
gia Dux tunc præerat) ferre potuit: sed iniquiorem adhuc fortunam exper-
tus, maiorem hominum iacturam fecit, nec ipsemet nisi fuga sibi salutem
inuenit: id quod 10. cal. Iulias contigisse obseruatum est. Victores autem vi-
ctoria vtentes, diuisis copiis, alij Sabaudia quasdam regiones sibi con-
terminas in suas partes traxerunt, alij in Burgundiam impetum fecerunt. Lo-
tharingus verò acceptis quibusdam Heluetiorum atq; etiam Germanorum
cohortibus, Lotharingiam summa popularium voluntate recepit. Philip.
Com. Aemilius.

1477 VINCI prælio, fundi fugariq; Burgundus poterat, cedere animo nisi mo-
riens non poterat. tam pertinaces enim aduersus ipsam fortunam, aduer-
sus duplici de se victoria ferocem gentem, animos imbiberat, vt reliquiis
adversorum præliorum ex fuga rursus collectis, ac ex vtraque Burgundia
excita iuuentute Lotharingiam repetere & Nanceium media bruma ite-
rum obsidere ausus sit. Eius autem potiundi potestatem vt ei Renatus adi-
meret, tanto ardore cum suis Germanorum Heluetiorumq; auxiliariis co-
piis in castra Burgundionum impetum fecit, vt iis vel cæsis, vel in fugam
versis, atq; ipso Carolo vulneribus confosso, egregiam victoriam sibi pe-
pererit: quam ei contigisse Nonis Ianuarij omnes consentiunt. Ea de cau-
sa

sa cum vnica filia nomine Maria, adhuc virgūcula Burgundo tantummodo superesset, quæ legitimam provinciæ Franciæ ex Salica lege capionem habere non videbatur, Franciæ Rex Principis Aransiensis magnæ in vtraque Burgundia autoritatis viri opera vsus, non solum Ducatum, sed etiam Comitatum, paucis vrbibus exceptis, in suam ditionem redegit. Et cum eo modo omnia Picardiæ ac Comitatus Attrebatensis oppida ad se retrahere properaret, Maximilianus Friderici Imperatoris filius in Flandriam profectus, Mariam Caroli hæredem sibi connubio copulauit, eiusq; iura sibi tuenda & vindicanda sumfit.

1478 ARANSIENSIS Princeps promissa sibi à Rege non præstari conquestus, defecit, & in Burgundiæ Comitatu res perturbauit. 2

1479 CAROLVS ab Amboëssa nomine regis in Burgundiam cum exercitu profectus, Dolam 9. die Nouembris recepit: omniq; illic iterum Regis imperio subdidit. 3

1480

4

1481 RENATVS Siciliæ rex Andium Dux & Provinciæ Comes obiit, Renato Lotharingiæ Duce ex filia nepote tantummodo superfitte. Cui tamen Regni Neapolitani & Comitatus Provinciæ iura resignare noluisse, sed ea Carolo fratri suo Cænomanorum Comiti testamento suo reliquisse fertur. Qui cum etiam paulò post moreretur, Ludouicum vndecimum Franciæ Regem omnium rerum suarum hæredem instituisse dicitur, licet alij suprema Renati senis voluntate Provinciam ad Regem rediisse malint, non absque multa Renati Lotharingici exoptulatione. Satis interim constat eorum obitu Provinciam Francorum opibus accessisse, nec ab eo tempore ad hunc vsque diem parere illis vnquam defuisse. 5

1482

MARIA Caroli Burgundiæ Ducis filia, Maximiliani verò Romanorum Regis coniux, contracto ex equi lapsu morbo, 6. aut 7. cal. April. obiit, relictis Philippo Caroli V. Imperatoris patre & Margarita liberis infantulis. Margarita trimula Gandauenses effecerunt vt in Franciam duceretur, Delphinusque Carolo desponderetur, doti adscriptis Attrebatibus & Comitatu Burgundiæ. Sed cum apud Regem patrem, & deinde eo mortuo apud Carolum filium per octo circiter annos enutrita esset, illam tamen oblata tandem occasione sibi despondendæ Annæ Francisci Britanniæ citerioris Reguli vnicæ filiæ, anno circiter 1490. repudiauit. Ob id cum eo nomine graues & inexpiables inimicitia illi per

6

per

per aliquot temporis intervallum, cum Maximiliano Cæfare intercessissent, Ludouici Sphortij & Helueticorum per legatos suos auctoritate, omnium eorum controversia in hunc modum composita est, vt Carolus remissa in Germaniam puella, restitutusq; dotalibus oppidis atq; Comitatus, cum multo verborum honore Maximiliano satisfecerit. A quo tempore sub Austriae principum Imperio Dominiõq; Comitatus Burgundicus semper remansit.

ET cum nihil amplius postea in illis locis, ad quos Burgundio num ditio Imperiumq; sese olim extendebat, ipsorum Burgundionum nomine auspiciũve gestum sit, sed tantum Francorum regum, vel Austriae Principum, aut Helueticorum, atq; Sabaudiorum Ducum, ideo non libuit istud Chronicon longius producere.

RERVM ET VERBORVM
HOC OPERE MEMORABILIVM
INDEX.

A					
Bbatie ergo disidiũ	83	Adelya sive Adelahis	83	Agapitus Rom. Pontifex	104
Aberama Sarracenorum rex	44	Adila Diuionensis comitissa	119	e viuis sublatus	106
Abundãtius Burgundionum dux	36	Adolfus ab incepto desistere coactus	158	Agarnense caenobium d. Mauricij dicitur	20
Achillas vrbs frustra oppugnata	10	Adolfus Cæsar delectus	158	eiũsq; origo	21
Adalbero prelio deuictus	120	occisus 159	158	Agathij de Burgundis opinio	3
ab Adalberi filijs Zaringenses duces orti	120	lum. cur indixerit	158	Agilulfus Longobardorum rex, ad societatem sollicitatus	32
Adalbero Charionum dux	120	Adolfus Nassouienensis Comes	158	Agilulfi obitus	34
Adalbero Episcopus	104	Adonarius Arelatensis dux, repulsus	27	Agnes Egoni de Vrach & Furstemberg Comiti collocata	147
Adalbertus Marchio Tuscie	62	Aduentitius Metensis Episcopus	62	Agnes Henrici filia	129
Adelais	80	Aegidius Caroli filius	47	Agnes Hereberti Comitis filia	115
Adelehidis	128	Aegidius Romanus ciuis, Francorum rex factus	14	Agnes Ludouici regis filia	160
Adelehidis Amedei vxor	125	Aegidius Rom. dux prelio deuictus, ad Vuisigothos fugit	15	Agnes Montisfalconis domino pta	163
Lotharij regis vxor	105	Aegidius Rotomagensis presul	47	Agnes, Philippi soror, elocata	155
Adelehidis Marchionis Segusiani filia	125	Aegidius Suesionum rex moritur	17	Agnes Reginaldi Comitis filia	163
Adelelinus Nouiodunensis Comes	86	Aegila interemtus	32	Agrecula quos exercuerit	26
ab Adelelino Normanni Strati	86	Aegila Burgundionum patricius	32	patriciatu amotus	ibid.
Adelgysius Desiderij filius	52	Aegiptiorum de infortunij presertorum opinio	4	Agrippinensium contentio	182
Adelhyda Bertæ regis filia	96	Aemilia depopulata	23	Aguntrannus Guntranni dux	29
Adelhyda & Adelheida dicta	96	Aerchinoaldus Ege successor	38	Aimardus 111. Cluniacensis cenobij abbas	107
Adelstanus Anglorum rex	96	Aetij Comitum fortitudo	10	Alani Hugonis coniunx	146
Ludouici auunculus	94	ad Hunnos fuga	ibid.	Alani Gallie vastatores	5
		mors	13	Gothorum vicinie pertasi	5
		virtus	11	Alanorum cum Vandalis, Suenis &	